Muzeum Piastów Śląskich
w Brzegu
Nr inw. 4209
SYGN. 5181

DER HEDWIGS-CODEX VON 1353

SAMMLUNG LUDWIG

HERAUSGEGEBEN VON WOLFGANG BRAUNFELS

1. BAND · FAKSIMILE DER VOLLSTÄNDIGEN HANDSCHRIFT

GEBR. MANN VERLAG · BERLIN 1972

Bibliothek des Museum
Nr Inv. 4209
Nr Sygnatura
MUZEUM PIASTÓW ŚLĄSKICH
49-300 BRZEG-ZAMEK
Biblioteka Muzeum Sztuki Książki
w OPOLU

Sect. mod. 27.11

Historici Sacri

№ 26

Stadtgemeinde Schlackenwerth

IRENE & PETER LUDWIG
AACHEN

Ex libris Principissæ Piccolominiæ Bibliothecæ Slavorvdensis

Incipit tractatus siue speculum genealogie sce hedwigis quonda ducisse silesie

Ad cognoscendum aliqualiter de qua radice processerit stirps generosa beate hedwigis progenies multiplicatos hinc indeq; tamq̃ de nobili arboris stipite dependentes genera cõitis ipius qm plurimos ramos nõ qi ignobiles aut superfluos q; pro legẽcium forsan p̃cauendo fastidio abbreuiacõnis cultro locas pluribus amputatu illos tm̃ in lectõnis et scripture huius tenore relinquẽs mt quos uidimus aliquibus in mediacus flos ille uernans ut rosa ut lilium meritis exemplis beata hedwigis videlicet filia ducis meranie ducissa patrona q; silesie nascẽdo processit Sed quia de pgenitoribus p̃fatis eiusdem sce multa nõ dicta p eo quod scripta aut dictõs de ipis hic non potuimus et ipe paulo uio prodierit de nalde pclapia nobili matris sce prefate cõsanguinitatis lineam psequar aliqua p̃te secundũ qd descripta i quibusda historijs et antiquis codicibus reperitur posititatem quoq; i germine egressũ ipius sce hed wigis prout me sacerdotum relacio docuit sub iungẽ uolo ut p̃fatus et fatuus qui p̃fata legerint innotescat si ignorauerint qm de coro rorundoq; liberoꝝ fuerit secundus existens pulchrumus flos prefatus Unde sciendum qd Tytanus sce hedwigis dedo uocabatur et fuit comes merseburgensis Qui de cõiuge sua nomine chebunga filia theoderici marchionis huit filium theodericum appellatum suum utiq; dominum successorem Tytanus itaq; sce hedwigis fuit theoderici p̃fati dedonis filius comes merseburgis de hilburch atq; de sinsehe dominus qui de mechtilda cõiuge sua ekeardi marchionis filia habuit dedonem marchionem et thymonem et alios plures filios comites de quibus processionem generacõis marchiones et alii multi nobiles processerunt. Tabanus fratre sce hedwigis fuit thymo comes filius supradicti theoderici Qui de yda coniuge sua filia dnis de uorcheym huit filium dedonem qui claustrum canonicorꝝ regularium inchoauit in mõte sereno et conradũ qui illud gloriosissimum ut in honorem beati petri apli Danus aũt sce hedwigis fuit

Curtis Bruegensis curie collegiate

de Bruenighausen Sarton. Cazzi

predcis conradus co
mes prefati thymois
filius ¶ Que lotharius
siue luctherus impera
tor constituit mysnē
sem et orientalem q̄
lusacia dr marchio
nem ¶ Qui etiam de
cōiuge sua lucarda
filia cuiusdam albert
i nobilissimi uiri de
stuetia hūit filios sex
et totidem filias ¶ Q°
rum omniū diffusas
ppagacōnes obmittēs
trium solūmodo filio
rum predicti conradi
marchionis mdelicet
ottonis · fridenci · dedo
nis generacōnes sub
iungo ¶ Otto namq;
misnēsis marchio q̄
fundauit cellam cyst
ciensis ordinis moāl
terium hūit hedwigim
filiam alberti marchi
onis de saxonia cōiu
gem ¶ De qua hēbat
albertum marchionē
misnēsem · ¶ theodericū
cum comitem filios.
¶ Mortuo aūt marchiōe
alberto · theodericus co
mes frater eius domi
nium ipius scilicet mar
chiam mysnēsem obti
nuit · ducēs uxorem u
dicā filiam hermanni ·
¶ Lanchgrauy thuringie · et
hūit ex ea henricū · qui
mysnēsis et orientalis
marchio · comesq; pala
tinus saxonie · ¶ lanch
grauius thuringie fuit ·
¶ iste henricus uxorem
hūit filiam ducis austrie
¶ De qua natus sūit ei duo
filij · albertus lanchgra
uius thuringie · et theo
dericus marchio de lan
desberch ¶ Albertus du
xit uxorem filiam fri
derici secundi imperatoris
De qua hūit tres filios
henricū fridericum et
thezmannum ¶ Henri
cus duxit hedwigi fili
am henrici terrij ducis
slesie · ex qua hūit filiū
fridericū ¶ Fridericus mar
chio duxit uxorem fili
am ducis karincie · sororem
regine almannie
¶ Tiezmānus lanchgra
uius et orientalis mar
chio duxit uxorem mi
tam filiam bertholdi co
mitis de henninberch ·
¶ Theodericus aūt mar
chio de landesberch hē
na pfati marchionis
filius habens uxorem
helenam filiam mar
chionis brādeburgen
sis · hūit ex ea filium
fridericū · mysnensem
et orientalem marchi
onem ¶ Cui nupsit filia
henrici ducis bawarie ·
hūit quoq; idē theode
ricus marchio de lan
desberch duas filias ·
scilicet sophiam prius
ducis conradi glogo
uiensis uxorem post
modum in wizenuels
monasterio · qd̄ mater
eiusdē sophie cōstruc
abbatissa sororis ordi
nis scē clare · ¶ gerdru
dim in eodem monas
terio montalem ¶ De
secundo filio supdicti
conradi marchionis
prius aui scē hedwigis
fridenco comite debren ·

et de hedwiga uxõe ip
sius filia dipoldi patrũ
odakari ducis bolsie
natus est octo comes
¶ Sophia quidelburgẽ
sis abbatissa et frideri
cus comes qui duxit
uxorem inditam filiã
am friderici comitis.
de cygenhagen fratris
hermanni lanthgra
uii thuringie ¶ De qua
hũt ottonem comitẽ
de wichin · theodericũ
comitem de bren · a hed
wigim matrẽ henri
ci · comitis de honsteyn
¶ Iste theodericus ultiõ
positus comes de bren
duxit uxorem endor
am filiam conradi du
cis cuiauie ⁊ mazovie
¶ De qua hũit q̃uor fi
lios · ottonem · contra
dum · theodericum · hen
ricum · et duas filias ;
inditam q̃a duxit
mysscwopius dux pome
ranie · a hedwigim ger
bestedensem abbatissã.
¶ Primus filius otto fu
it comes in wichin ¶ Se
cundus conradus co
mes fuit de bren ¶ Qui
ducẽs uxorem elyza
beth filiam alberti du
cis saxonie · hũit ex ea
albertum · conradum ·
ottonẽ comites · a theo
dericũ frẽm ordinis ·
militie templi ¶ Ter
cius filius theodeni ;
theodericus fuit simil
frater in supdicto ordi
ne templariorũ ¶ Qr̃
tus filius hẽricus fuit
frater pfessus ordinẽ
frũ mũnorũ · ad quem
se contulit relicta cano
nica maioris ecclie mag
deburgẽsis ¶ Quẽ dñs
papa martinus q̃rtus
in ordine p̃dicto cõmo
rantem wratislauie ·
dedit in archiepũm gnes
nensi esse · sed ipe hanc
suscepe dignitatẽ pu
rius renuiauit · ymmo
ut absolueretur ab ip
sa ad curiam romanã
personaliter laborauit.
¶ Supradicti filii theode
rici comitis de bren fu
erunt cõsanguinei btẽ
hedwigis in tertio gra
du ¶ Annus autem scẽ
hedwigis fuit dedo co
mes et orientalis mar
chio et dñs de groyz fi
lius supdi marchionis
conradi ¶ Iste dedo ha
bens uxorem mechtil
dam filiam comitis
gozwini de hornsberch
hũit ex ea conradũ
marchionẽ ¶ Qui du
xit uxorem elyzabeth
filiam meseronis du
cis polonie · De qua na
te sunt ei due filie una
mechtildis · q̃a acce
pit uxorem albertus
marchio brandẽbur
gẽsis ¶ Alia uocabat
agnes · quam duxit
henricus comes · pala
tinus rem · frat ottonis
q̃rti imperatoris ¶ Hũit
quoq; prefatus dedo
filiam nomine agne
tem de qua nata est
beata hedwigis ¶ fun
dauit etiam predictus
dedo marchio annus
scẽ hedwigis monas
teriũ regulariũ ca

nomicoꝛ quod ꝛallen
dicatur · et obiit anno
dñi · ō · c · xc ¶ Bertol
dus aūt dux meranie
accepit in uxoꝛem ꝛā
dictam agnetem fili
am dedonis predicti
marchionis de qua na
ti sūt · otto dux mera
nie marchio de histe
rich qui etiam de au
dasse dicitur ekebert⁹
babenbergensis epūs ·
et bertholdus patriar
cha aquileiensis ¶ Ha
buit quaqꝫ tres filias
quaꝝ unā nupsit re
gi fraūce · aliā regi
ungarie · scilicet mat
sce elyzabeth · terciā hē
rico duci polonie · quę
nūc est scā hedwigis
¶ Iohannes sce posteṅta
tem differendam pce

dentes ꝓmo nobis con
siderandum occurrit ·
¶ Qđ pater sce hedwi
gis fuit supradictis ber
toldus meranie dux
badensis marchio et
comes cyzolensis ¶ Ma
ter ueō eiusdē sce fuit
dña agnes pfata iam
supđcā dedonis marchi
onis filia ¶ Que henri
co ꝓmo duci slesie dic
to cū barba in cōiugio
copulata · genuit tres
filios · bolezlaum · con
radum · henricū · tres
filias · agnetem sophi
am · gerdrudim ¶ Om
nibus aliis immictu
te defunctis solus remā
sit filius henricus · pa
tris successoꝛ in dño · et
una filia gerdrudis ·
in trebnicensi monas

terio abbatissa · qđ pat
eius dux henricus cō
struxit · ¶ Henricus
aūt predictus sce hed
wigis filius duxit uxo
rem dñam annam ·
primogenitā regis bohemie
et constancie filie regis
ungarie filiam ¶ Que
domina anna genuit
quatuoꝛ filios · bole
slaum · henricum · con
radum · wlodizlaum ·
et quinqꝫ filias · hed
wigim · agnetem · cō
stanciam · elyzabeth ·
gerdrudim ¶ Dux uō
henricus secundus sce
hedwigis filius · octa
uus fuit · a tartaris · anno
dñi · ō · cc · xli · quinto
idus aplis sepultus
wratislauie apud
fres minoꝛes ¶ Bole
slaus aūt filius ꝓmus
genitus henrici · filii sce
hedwigis duce fuit
slesie et dñs legnicē
sis · qui duxit uxoꝛē
hedwigim filiam hē
rici comitis de anhalt ·
hiūt ex ea filios tres ·
henricum · polkonē
et bernhardum · tres
filias · agnetē · hedwi
gim · ancam siue an
nam ¶ Henricus pri
mus filius duxit bole
slai · fuit dux slesie · et
dñs legnicensis · qui
duxit uxoꝛem elyza
beth filiam ducis polo
nie et dñi kalizensis
¶ De qua hiūt tres fili
os · bolezlaum · henri
cum · et wlodizlaum ·
et quinqꝫ filias · hedwi
gim quę nupsēat mar

chiom brandeburgēsi·
quo mortuo intrauit
wratislauie ordinē
sce claire ¶Annam et
elyzabeth que ibidem
in eodem ordine sunt
locate ¶Elenam que
in gneznensi ciuitate
aulam suam dnam
polencham ad claustr
pfati ordinis ē secuta·
et eufemiā qñ duxit
otto et comes katin
thie in uxorem ¶Bol
ko secundus filius du
cas bolezlai duc slesie
et dns de vurstēberch
fuit·habēs cōiugē bea
tricem·filiam ottonis
longi·marchionis
brandeburgēsis·deq
hūit ēnios filios bol
konem henricum et
bernhardum·et duas
filias·unam uttam·
quam duxit stephan
duc bauarie·et beatri
cem qūa in strelin clau
stro quod ipe duc funda
uit et dotauit in hono
rem sce claire collocare
disposuit·ad dñi famu
latum ¶Bernhardus
tertius filius bolezlai
ducis absq; liberis est
defunctus ¶Prima filia
ducis bolezlai agnes
nupsit henrico ulrico co
miti de witenberch ¶Se
cunda filia eiusdē du
cis hedwigis nupsit
conrado duci mazou
ensi ¶Tercia filia pfa
ti ducis conradi anka
sine anna fuit in treb
nicensi monasterio
monialis et ibidē ab
batissa ¶Henricus ter
cius filius ducis hen
rici filij sce hedwigis
filius·duc slesie fuit
et dns wratislauie·
his cōiugē uxoratam
filiam ducis cuiauie et
mazouie germanam
dne endoxie supdicte
matris filij henrici de
bren et fratrū ipius
¶De qua nati sūt hen
ricus et hedwigis·hen
ricus duc fuit slesie et
dns wratislauie·duc
etiam cracouie et san
domire·ac dns glacē
sis ¶Qui de hodie hen
ricus q̄rtus duc pio
bus·et hūit cōiugem
dnam mechildim si
ue mezā filiam otho
nis longi·marchionis
brandenburgēsis·mor
tuusq; ē absq; libris
et sepultus wratzla
uie in eccl̄ia canonico
rum·qūa ipe funda
uit in honore sce cru
cis ¶Hedwigis nup
sit henrico filio alber
ti lanthgrauie thurin
gie nato de filia fride
rici impatoris·et hūit
filium friderici ut su
pradictū est· ¶Mortuo
hero marito ipa hed
wigis duxit maritū
ottonem pinguē co
mitem de anhalt·et
dnam alschane·et hūit
filios et filias ¶Ally pu
eri pfati duas henrici
tertij·sūt omnes in iu
uentute defuncti ¶Co
radus tertius henri
ci sedi filij sce hedwi
gis·filij sce hedwigis
filius duc slesie fuit·

et dominus glogouie
sis · hñs cõiugem sa
lomeam filiam du
cis wlodezlai ducis
tocius maioris polo
nie ¶ De qua habuit
tres filios · henricum
primogenitum siue pri
mizlaum · et conradũ
et tres filias · annam
eufemiam · hedwigi ·
¶ Primus filius henri
ci⁹ dux slesie et dñs
glogouiensis · hñs uxo
rem mechtildam filh
am alberti ducis de
brunswich ¶ Quatu
or huic filios · henri
cum · conradũ · bolez
laum · tolsem · et filias
agnetem et salomeã
¶ Secundus filius conra
di primizlaus siue pri
mogenitus fuit dux slesie et
dñs stynauiensis inte
remptus impio ac sũ
biens mortuus ¶ Ter
cius filius conradus
dux slesie et dñs sagã
nensis fuit · et ꝓpositus
in maiori ecclesia wra
tislauiensi ¶ Prima ꝑ
dicti ducis conradi filia
dña anna · nupsit lu
dwico comiti palati
no reni · et duci bawa
rie ¶ Secũda filia nupsit
comiti de gorcz · habuit
filium henricũ comitẽ
gorcensem ¶ Tercia
filia i monasterio or
dinis scẽ clare · extitit
abbatissa ¶ Wlodislã
us qui wlodco dicebã
tur ꝗrtus ducis henri
ci filij scẽ hedwigis fi
lius · fuit dux slesie
et dñs wratislauie ·
atq; archiepus salzbur
gensis · in qua ecclesia
mortuus est et sepult⁹
¶ Expleto tractatu de fi
liis ducis henrici filij
scẽ hedwigis occisi a tar
taris sequitur de filiabz
¶ Prima filia ipius scdi
henrici ducis fuit hed
wigis wratislauie
abbatissa in ordie scẽ
clare ¶ Secũda filia ducis
eiusdẽ · agnes fuit ab
batissa in trebnicensi
monasterio · qd ut supra
diximus ipius ducis hen
rici ꝑmi dicti sũ
barba fundauit et sol
lempniter cõsummauit
¶ Tercia filia ducis hen
rici scdi filij scẽ hedwi
gis gertrudis nupsit
bolezlao duci mazouie ·
et liberos habuit ¶ Quar
ta filia dicti henrici eli
zabeth nupsit ꝑmizlo
duci polonie et dño po
manie ¶ De qua huit
filium nomine ꝑmis
laum · ducem post ea
regem polonie · et qua
tuor filias · constanci
am que nupsit conra
do marchioni brande
burgensi · et peperit filiu
um iohannem ¶ Eufro
sinam in trebnicz ab
batissam ¶ Eufemiam
siue ofam wratislauie
in ordine scẽ clare de
functam ; et ibidem i
claustro eiusdẽ scẽ sepl
tam ¶ Quintam filiam
eius constanciã acce
pit cõiugem kazimi
rus dux cuiauie filiã
conradi ducis cuiauie
et mazouie · et huit

per eam duos filios lez
conem · et semomizlo
nem · qui diminutiue
symasco uocabatur.
Primus filius kazi
miri duas lezco fuit
dux syradiensis et
sandomirie atq; cra
couiensis · his uxore
gratiam · filiam rozlai
ducis russie Secūs
filius ducis kazimiri
semomizl · fuit dux
cuiauie his cōiugē
salomeam filiam du
cis pomeranie · de qua
habuit tres filios duces
cuiauienses · lezconē ·
przemizloñē i kazi
miriū Et duas filias
dñam phenennam
regis ungarie cōiu
gem · i dñam cōstan
ciam intrebnicensi
monasterio abbatissā ·

Isti fuit quasi quida nobiles arbores ramu[m] mult[er] quos pullulauit et deq[ui]bz nascendo processit flos.

Isti sunt tres fratres ad quos linea ista se dirigit

Otto filius conradi qui fundauit cellam mon[a]st[er]ium cysterc[ien]s. uxor[em] hedwigis de saxonia.

albertus marchio myshensis

comes theodericus marchio myssnesis uxorem habens Judutam de thuringia

hermanus myssnelis et orientalis marchio lantgrauius thuringie comes palatin[us] saxonie uxorem et filia duas aulite

albertus lantgrauius thuringie uxor[em] hys filiam fridericam patricius

theodericus marchio de lausitz uxorem hys helenam

fridericus marchio myssnelis uxorem hys filiam duas habuit

sophia abbatissa i wizenfelt et gerdrudis ylide monialis

fridericus myssnelis et orientalis marchio uxor[em] et filia duas habuit

filia fridericj no mine

comes theodericus. Conradus marchio. Philippus.

Otto dux meranie ekbertus habenbergensis eps. Bertholdus aquilegiensis patriarcha.

Conradus bolezlaus. agnes. sophia. tu nenes mortui sunt.

Isti sunt filij henrici secundi duas tocius slesie ocisi acharrais et fuit filius henrici primi dei a[m]m[is] ...

bolezlaus dux legnitzensis uxorem habens hedwigi de anhalt

Bern hardus dux tielge

Colko dux de vurstenberch uxorem hys beatricem filiam marchionis longi de brandeburch.

wlodizlaus dux legnitzensis uxorem hys elyzabeth filiam ducis pilsnie et rodolfi cesis

henricus dux legnitzensis uxorem hys margaretam filiam regis wencellai bohemie

hedwigis anna. elena elyzabeth monniales. ofka hys duas filias habuit

wenceslaus ducis legnitzensis uxorem hys annam filiam lantgrauij thuringie habuit

ladislaus dux legnitzensis uxorem hys agnetem filiam henrici glogouiensis

conradus dux glogouiensis uxor[em] hys salomeam filiam duas plosne.

conradus dux sagan[ensis] et crosnensis wratislauiensis

primislo dux ratiboriensis

hedwigis abbatissa wratislauiensis ordinis cysterc[ien]s

henricus dux glogouiensis uxor[em] hys mechtildim filia ducis brunswic

agnes filia[m]

wlodizlaus dux wratislauiensis et archiepc[us] salzburgensis.

henricus dux legnitzensis uxorem hys judutam filiam ducis saxonie

hedwigis uxor henrici landgrauij filij pulcri octonis comitis de anhalt

Conradus dux oppolie et ratiboriensis uxorem hys euphemiam filiam ducis pomeranie

Anna mariam hys comitem de banna

henricus comes de gorcz

Jo[hannes] tymnicensis et pinko glogouiensis. Bolko oltnicensis. abbates ordinis cysterc[ien]s

henricus dux sagan[ensis] uxor[em] hys mechtildim filiam marchionis brandeburch

conradus dux oltnicensis uxorem hys elyzabeth filiam henrici wratislauiensis et coffridi ri de lygnicz

henricus dux glogouiensis uxorem hys annam filiam ducis saxonie

agnes salomea

conradus et hedwigis

Ille pulchrim[us] beat[us] hedwigis fructibz gr[ati]osis uenustat[us] ut i principio hui[us] voluis[ti] apparet[ur]

Dapifer sancte hedwigis filie conradi comes et myssnensis atq[ue] orientalis marchio uxor[em] hys de thuringia nobilem

et sunt filij conradi in medio suprapositi

Anna sc[ilicet] hedwigis de filius conradi comes et marchio de filia[m] ekbertj de allen abbatissa uxor[em] hys mechtildim filiam comitis

Agnes mat[er] sc[ilicet] hedwigis mariam habens ducem meranie bertholdum

Gerdrudis hennicus prepositus

hys philippi regis francie. hys anne imperatricis nata est

hen elyzabeth lantgrauissa thuringie

Sancta hedwigis. mariam habens henricum primum dictum cum barba ducem slesie.

Secund[us] henricus dux slesie occisus acharrais uxor. filia filia regis bohemorum.

Barba. anus uxor erat beata hedwigis. Iste no[n] fuit filius eius sc[ilicet] henrici duas secundi occisi acharrais

Otto comes debren. sophia mque dictj genburch albanensis

Fridericus comes debren. habens uxorem hedwigim de bohemia.

Fridericus comes uxor eius Judita

Otto comes de wittem.

hedwigis mater comitis de holnstein

comes theodericus debren uxor eius endoxia filia ducis quia huc

Otto comes de wittem

conradus comes debren uxor eius de saxonia

judita hys mariaj myssnensis ducis pomeranie

hedwigis gerbirgis eden[sis] albanensis

frater henricus de ordine minor debren. Theodericus sc[ilicet] ordine eplarior[um] dicus debren.

Alberus comes

conradus comes

Otto comes

frater theodericus de ordine plo. et filia nigri bistere monialis

Otto comes

Conradus comes

Constantia uxor[em] kazimiri ducis cuiauie.....

Semomislaus dux cuiauiensis uxorem habens salomeam filiam ducis pomeranie

lestzko nigri dux cuiauiensis

primislo dux cuiauiensis

kazimirus dux cuiauiensis

hen[ricus] henrici uxor[em] regis anglie

Dominica constantia sacrimonialis abbatissa

Hertholdus dux meranie pr̃ sce hedwigis. Agnes uxor eius cũ filiis ⁊ filiabꝫ suis infra positus

uxor andree reg ungarie

uxor philippi regis filie

Otto dux meranie ⁊ fr̃ ei henricus

Hic ora pulat scã hedwigis henr̃ do dõ cũ barba dux torun slesie

Hic orat sancta hedwigis marito suo henrico dicto cum barba torunense

Dux henricus ⁊ dictus cũ barba et uxor sua scã hedwigis cum pueris suis

Gerdrudis abbatissa trebnicensis

Agnes

Henricus con sul athanasius

Dux boleslaus

Sophia

Dux conradus

Hic pugnat dux hennais filius scē hedwigis cum chartans in campo qd dicatur wolstat

Hic occidit scē dux hēricus filius scē hedwigis a chartais cui anima suscepta est melium ab angelis

Hic fert capud eiusdē duas hēna filij scē hedwigis lancea a charitis ante castrum legnicz

Hic videt in somnis hēa hedwigis animā filij sui duas henna ducentem ab angelis in paradysum

Incipit prefacia incipit
de vita beate hedwigis
quondam ducisse slesie.

Splendoris
eterni ge
nitor. lu
menq; m
deficiens
dominus deus omni
potens. qui nouissime
diebus istis. in eodem
filio suo illuxit mundo:
nigror tenebris ob
nubilatum iam seculum nouo quodā lu
mine radio clarius
illustrauit. dum bea
tam hedwigim uelu
ti ardentem faculam
illi exhibuit. Et ut p
claram lucernam su
per candelabrum po
suit; ad lucendū pul
cherrimis uirtutum

meritis i sancte conuersacionis exemplis om
nibus in sancte matris
ecclesie domo existen
tibus. Ipse enim pa
ter misericordiarū sic
eam in uita mirabiliter
sanctitatis priuilegio
extulit; sic ipsam quo
q; in morte in estimabi
li decore. i miraculoꝝ
prodigijs exaltauit:
prout infra plenius i
notescet. Nam addi
gloriam. i ad edifica
cōm audiencium. de
uocionemq; fidelium
excitandam. ad laudē
quoq; ipsius sancte in
subsequentibus expri
muntur seriosius opa
eius memoria. i exer
cicia uirtuosa atq; mi
racula: que ꝓpter eius

merita operari dignatus
est altissimus · secūdum
quod ea diligenter exa
minantes diligētissime
conscripserunt · ꝛ cōscrip
ta fideliter summo rep̄
sentauerunt pontifici:
hij qui fuerunt exami
natores predictoꝝ · a se
de apostolica deputati ·
¶ Que scripta in trebni
censi cenobio reseruata ·
dum studiosius relegis
sem ꝛ cum illis sepius ꝑ
tulī · qu dicta factaꝫ
nouerant ihus nego
cij: et sic certa materia
habita · probate ueritā
tis seriem · stilo simplici
prosequens: qūta potu
diligencia a simul iungē
studui: ea que de eodem
uirtutis fine miracula
genē erant ibidē diffu

sius consignata ¶ Prete
rea frater engelbertus
ordinis cysterciensis do
mus lubēn · instia con
pilacōne de hac sancta
posuit quedam notabi
lia: que ut in suis inde
bitur addidi supdictis:
et rubricas appositis per
certos titulos ꝛ capitula
distinxi singula: de qui
bus post tractabitur · ut
quod quis de qualibet
hic posita materia inde
re uoluerit · facilius na
leat inuenire ¶ Agitur
aūt p̄mo de conūsacōe
eius in etate pueritie: et
tempore matrimonij ꝛ
amore cōtinencie ¶ Se
cundo de hūilitate ipsi
us ¶ Tercio de eius pa
ciencia ¶ Quarto de auste
ritate uite eius ¶ Quī

to de oracione eius ꝛ de
uocione ad deum ¶ Se
cto de operibus misericor
die ꝛ pietate eius ad proxim⁹
¶ Septimo de miraculis
que perpetrauit in uita
sua ¶ Octauo de spiritu
quē habuit prophetie:
¶ Nono de transitu eius
et miraculis factis tem
pore mortis ipius ¶ De
cimo de miraculis que
contigerunt post mor
tem eius ¶ Undecimo
de canonizacione eius
¶ Duodecimo de transla
cione eius et de hys q̄
facta sunt tempore trās
lacōnis et sollempnijs
alijs · Explicit plogus ·
Incipit uita beāte hedui
gis · ꝛ p̄mo de conūsacōe
eius in etate pueritie ꝛ tē
pore matrimonij · et amōre

castitatis et continen
tie edwigis · cle
ram in celis
beata: inter
ris de stirpe
generosa p
gredies · nobilis quidē
erat secundum corporee
ꝓpagacōnis originem:
morum aūt elegancia
fulgens et pollens hones
tatis decore · longe fuit
nobilior animo: ac in
anima multo laudabi
lior erat generositate
preclara ¶ Limitū pul
chritudo graciarum ꝛ
donoꝝ sibi super īfusa
diuinitus: magnifica
bant in ipsa altitudine
generis · et natalium
ipius magnificencia: ꝑ
ciosiorem reddebant in
ea sublimatā uirtutibꝫ

nobilitatem · atq; pulchritudinem mentis. Hec utiq; magnifici principis bertoldi marchionis badensis comitis tyrolensis · atq; ducis meranie filia: matrem habebat nomine agnetem. nō minus secundū dignitatem seculi nobilē. ut pote de marchionū orientalium progenia p deuntem: filiam scilicet marchionis orientalis et comitis de rochlech; de domis: filij conradi marchionis misnensis et lusacie · et de landesberch. Unde ipsa filia tamq̄m nobilissime arboris fructus egregius et electus bonitatis sue nigorem: ut gorosiumq; dulcedinis sue saporem nō perdit. diuturnitate temporis; immo diuinis ad auctum benedictionibus posteris in xpō degustādum: per consolationis grām conseruauit. A sua namq; puericia cor gerens seruile satagebat lenitates mitando bonos assuescere mores: et insolencias fugere inimicies. Fouendo quoq; innocentis iuste mundiciā: honestatem semper et disciplinē dabat operam diligentē. In omnibus his et aliis operibus suis: pter homines quos sibi deputatos · a parentibus suis ad bonor ī formacōm morum rectores habebat · eruditorē habuit spiritum scīm.

qui ab infancia ipām timere deum docuit · et abstinere ab omni peccato · ita ut mundam seruaret animam suam · ab omni cōcupiscencia. Unde nūq̄m cum ludentibus reprehensibiliter se miscuit · neq; cum hijs qui in lenitatibus ambulabāt principem se prebebat. Jā in etate puerili in claustro kicingo sacras litteras didicit · quarū studio et tempus in iuuentute expendit utiliter: ac in earum ī telligencia postmodum consolacōnis interne ī devocionis hausit grām affluenter. Quatuor germanos · tres nō sorores germanas habebat: quarum una philippo regi francie nupsit · altera andree regi ungarie in conjugio extitit copulata · de qua nata est illa laudabilis et nūc iam gloriosa in celis beata elyzabeth · lantgrauia thuringie: cuius in marrburch corpus sanctissimum requiescit. Certa ned fiunt abbatissa sanctimonialium ordinis sancti benedicti: in kicingo francomie monasterio ante dicto. Unus fratrum eius bertoldus aquiligensis patriarcha extitit: alter scilicet ekebertus babenbergensis episcopus fuit. Reliqui duo otto uidelicet et henricus seculari milicie dediti: pri

amor ꝛc inter matrimonio

succesſerunt in dominio
Ipſa aũt famula dñi
hedwigis habens etatꝭ
annos duodecim magꝝ
nifico pncipi henrico
duci ſleſie ꝛ polonie ma
trimonialiter iungebat
Hunc utiqꝫ nobilem u
rum ut altera ſara inti
more domini nõ cum li
bidine conſenſit ſuſcipe
Jam in contrahendo
matrimonium illud ſu
orum potius pgenitoꝝ
quã ppriam uoluntate
creditur impleuiſſe: ut
ex poſtfcõ conſtare ſuf
ficientiſſime potuit: dñi
tam notabili ſe conti
nencie loco ſtrinxit Co
iugali enim uinculo
alligata: ſtudebat ſe
cundum doctrinam a
poſtoli honorabile con
nubium: et thorum i
maculatum i ommbꝫ
cuſtodire leges ac in
ra matrimoniꝫ per op
time conſeruare Per
filiorum quippe gene
racõm eternam ſalutẽ
conſequi ſperans: deo
nichilominus caſtitatis
amore placere deſide
rans: quãtum ptempe
lleuit demariti conſenſu
ſe lege continencie uxo
enim ut ſe concepiſſe ſen
ſiſſꝫ: reuerenter a uiri
thoro demceps abſtinuit:
et abeius copula uſqꝫ
poſt compleõm puerpe
rij ſeparata pmanſit Ju
xta ſancte legis et honeſ
te conſuetudinis obſer
uanciam inchoauit a
pme prolis ſue cõceptu
qua grauida fuit: cum

eſſet annoꝝ tredecim et
tredecim ebdomadarum
nec eam deſtitit obſerua
re uſqꝫ adtempus illud
quo deſijt parere Trium
namqꝫ filiorum uolez
lay ſcilicet conradi hẽ
rici ac trium filiarum.
agnetis ſophie ꝛ gerd
dis mater effecta: adple
narie ſtatum ſe caſtica
tis contulit celibatum.
Hunc quoqꝫ modum in
matrimonio continendi
ſanctum aſancta mre
eccleſia quocumqꝫ poſſet
inſtruebat Precipue do
minam annã nurum
ſuam docuit obſeruare.
erſpecialꝫ affectu: et ſe ip
ſam dum de hoc eam i
ſtrueret. ei ſe poſuit in
exemplum O qm̃ fe
lices ſunt matrone ma
trimonialibꝫ adhuc pu
ellis ſubiugate: ſi hui
uſmodi beate femine imitari co
nantur exemplum. que
nõ ſolum ut predicatur
concepta ſobole contine
re de cetero uouere ſtu
duit. uerum eciam ſa
lutaribꝫ conſiliis et ex
hortacionibꝫ ſuũ adhuc
generoſum maritũ in
flexit: ut una ſecum no
luntarie continenciam
obſeruaret ſingulis an
nis: per totum aduen
tum ꝛ per quadrageſi
mã: ommbus diebus
quatuoꝛ temporum et
ſextis feriis. in ſcoꝝ ui
giliis ac ſollempnitati
bus eorundẽ ꝛ in diebꝫ
dñicis Non enim re
putabat gratam eſſe
neneracõm ſcis exhibi

tam: nec deo acceptum
fore tenuium: qđ cum
oblectamẽtis carnalibꝫ
celebratur. Propterea ipa
cum consorte suo sepe
per mensem. & qñdoqꝫ
per sex. aliqñdo ne per
octo ebdomadas: quam
uis tempore suo uno si
mul iungerẽtur in lecto:
a carnali copula pen
tus abstinebat. De tam
sancta ergo radice et sã
guine rami pgressi: de bo
na quoqꝫ arbore bonus
fructus est fructus. Soboles
quippe qm̃ ish beati ge
nuere parentes: deum
colere studuit: & cultũ
diuinum pro uiribus
ampliauit. Nam filiu
us eoꝝ dux henricus
patri succedens in dom
nio: uir utriqꝫ deo deno
tus: et bonorum patra
tor operum extitit. Qui
ut fidelis ac strenuus
miles xpi tartaros pro
populo dei constanter
se opposuit. Filioqꝫ sãg
uine suo. Anno dñi. M.
cc. xli. quinto ydus a
prilis mortem eui susc
epit. Filia uero dña
gerdrudis piorum pa
rentum imitata uestig
gia: nõ quidẽ in cõiu
gali tꝫ pocius in uirgi
nali puritate intra or
dinem cysterciensiũ
dño seruiebat. Et qđa
felices hij coniuges de
uota mente taliter ri
tuoso castimonie exer
citio deo docente insta
bant continue: & sanc
tificabant per uite mũ
diciam corpora sua:
ad maiora tandem per
uenire meruerunt di
uine gracie in cremẽta:
ta ut uno animo pari
qꝫ consensu cum episco
pali benedictione tollẽ
ni ad continenciam se
ppetuam obligarẽt. Spi
ritu namqꝫ domini cõ
fortati: circiter triginta annos athoro tantum diuisi duxerunt celibem uitam. & castitatis pulchritudiẽ mirabiliter exornatam.
In omni aũt illo tempore ipsa xpi ancilla summo pcauebat conamine: ne ipius q̃ tuciam plumbꝫ i notueãt. et frequẽcius declarabatur multis per latis euidencia signa. decorem pudicicie aliqñ obfuscari cõtingeꝫ opinione sinistra: in cordibus infirmoꝝ. qui de facili qñdoqꝫ sibi assumsit materiam scãdali. et ueluti spinarum aculei lingua detractionis lacerant bona operans rosas sibi uicinius pullulantes. Quapter sic ipa denitabat consorcia atqꝫ colloqia: ut eum nõ aduret. nec sibi ullatenus loquerẽtur. nisi dum uellet pmonere apud ipm̃ opera pietatis: aut negocia religiosorum: siue ploratum miserabilium expedire. Nec tamen hoc faciebat alibi quam in publico loco uꝫ in ecclia. plumbiqꝫ uꝫ adminus duabus

honestis personis pñti
bus: et sepe audienti
bus uba sua. Insuper
ipsum in egritudie po
situm nō uisitabat: n
cum dña anna nutri
sua: et cum alys dña
bus. Ipsa quoq; dum
esz in trebniez. frequē
ter in dormitorio cum
sororibz quietis sue cō
modum habuit: tum
pter deuocionis sedu
lum studium: tum pt
honestatis exemplar
mundus confouēdū.
Et quia diligēter in se
coluit: in alijs quoq;
bonam famam studi
osius conseruauit. Nā
religiosis ad se uenie
tibz frequēter: de quie
to et honesto prouide
bat hospicio: ubi eet

tumultum seculariū
cōmorantes. ora loquē
cium iniqua poteant
facilius declinare. Stu
debat amica xpi sem
per in uita sua ficut co
ram dō scissime: sic
etiam coram hominī
bus honestissime con
ūsari. Honestam eñ
semper nitebatur ha
bere familiam ī tota
cura sua: et precipue
tio speciali manipa
tos obsequio. femina.
camerarios: alios
officiales habuit dis
ciplina et bonis mo
ribz decoratos. Detrac
toez deo odibiles ha
bere familiares hic
nolebat: sermones
quoq; ipoz derogato
rios. duas pariter in

terficientes animas lo
quentis mdelicet ⁊ an
dientis: neluti nene
num ac morsum ser
pentium · et ut instru
mentum dyabolicum
abhorrebat. Incarne
preter carnem mue:
qua magm credebat
esse meritū · ⁊ unicā an
gelicam: ideo ad amā
dam conseruandāq;
castitatem quam ipā
semper dilexerat a pa
uuentute · ⁊ diligebat
teneerime: quodquot
et quos poterat mu
tabat. Constructo de
nuq; trebnicensi mōa
terio: procurauit in eo
multas locari femias
et uirgines sacras ad
seruiendum dño p cō
uona in effabil' glorie.

in cordis ⁊ corpis casti
tate. Inter quas suam
quoq; obtulit deo filiā
gerdrudim p̄dictā: ibi
dem postmodum abba
tissam. Plures quoq;
puellas nobiles genē.
et quasdā de genealogia
simplici prodeuntes; or
batas parentibz ac opi
bus destitutas: assūp
sit in curam. Ex quibz
alias inclusit ⁊ monas
terio adiunginalem:
alias unxit mīmoīo.
ad conseruandā pudi
ciciam coniugalem:
ut sic xp̄o fideliter ser
uientes: ille centesimū.
iste sō trecesimū fruc
tum a dño expectarēt.
Aliquas insuper secū
habebat uduas: cum
nijs et q̄ombus die

nochuq; nacantes: pro
fructu sexagesimo cō
gregando. Sic autē ē
uermula· nō solum se
mz ipām· uerum etiā
consortem sinum· dum
no mancipauit obse
quio; sic pia mater p
lem quā genuit· ad lau
dem dñi diligenter educa
uit: sic benigna dña
familie sue ministeri
um deo deuotum· cupi
ebat esse & gratū: sic
famula dei mox pul
critudine & honeste cō
uersacōnis exemplis:
omnes homines quā
tum per eam efficia po
tuit· ad meliores inte
studium prouocauit· ē
nāq; caritate repleta:
ipius ad amorem fa
mulatūq; cunctos per

tingere affectabat. Et
quoniam intus puri
tate conscientie flore
bat· & exterius exempla
ritatis splendore clari
us radiauit· fama no
minis eius crescebat cot
idie· & odore bone ope
ratis ipius opinione
precedente: omnes ubi
que replebantur. Unde
nō solum pro dignita
te seculi qua pollebat:
& amplius pro ūitus
merito quo fulgebat:
habebatur uenerabi
lis et apud religiosos:
et apud homines secu
lares· qui eius aut u
dentes aut intelligen
tes opera bona glorifi
cabant omnium crea
torem: qui talem et
tam preclaram sācta

te famulam sibi elegit
mundoq; in solacium
et uirginem ipam ex
hibuit. Secundo de
humilitate beate hedwi
gis.

Sciens ḡ· gis
sepi famula
hedwigis di
filium dñm
ihm adhoc
uenisse in mundum
ut homines in terris
nō solum ualuter· &
etiam exemplariter
humilitatem doceret·
se quātūcumq; poterat
humiliabat in omni
bus: illarumq; se cō
formabat moribus fe
minarum: que secūm
apostolum considerāt
in timore scām cōuer
sacōnem suā. Quaq;
est extrinsecus nō cā

pillatura· aut circum
dacio auri· aut indu
menti uestimentorū
cultus: sed qui est ab
sconditus homo cor
dis ī incorruptibilita
te· quieti et modesti
spiritus. Et nō alia
iuuentute uestimē
ta de scarleto· & pānos
superflue sumptuo
sos aut ualde splendi
dos nō ferebat· licet a
lias cum esset uuīcu
la· satis bonis usa fu
erit in dumētis. In q̄
bus tamen nec pom
pam exquirebat mū
danam· nec corporis
cultum: neq; mollici
em aliquā· sed status
sui solūm decenciam
attendebat. Subtila
ri quoq; amictu· aut

mexteriori·modesto ⁊ sibi conuenienti ornatu·in quo tunc ptempore ipsam appāre inter homines contigit. cor denotum ⁊ hūile. nulla tenus dereliquit.

In oens ergo capite. nō crocea pepla. nō crispata mdebant uelamina: pectusq; illius nō monilia aurea atrumposita gēmis: nec digitos eius pcio si annuli decorabant.

Omne enim signū superbie aut uane gle abhominabatur cum hester·nec ferebat iſd etiam in tempore uenientis. Postquā uō aliquātulū in diebus suis pcessēat·⁊ cōtinēcie ꝓpositū ꝑ effectu

manucpato: omnem secuꝝ ornatum gtēpnēs: uestes seculares et coloratas omnino deposuit·⁊ de panno grisco se uestiuit. In sollempnitatibus tamē induebatur de simplici camelino. Desideraſ aūt in deuocōnis ⁊ humilitatis proficere studio: post xpīm inspiritus feruore·extra castra exiit: et ⁊ trebnicz ali panca se familia tūli ferēs: ibidem mxta claustrū dñarū cysterciensis ordinis seruiebat dño marco adhuc uiuente·sibiq; in hoc sicut et malis bonis actibus annuente et prebente cōsensum. Deo felicius tūc pncipatum polonie gubernabat·quo tam sēe femine cōiugis sue·nō solum sēctatis amatore. ꝫ etiam uirtutū imitatore effectus: per castitatis et humilitatis ipsius qs axpō ipa dirigerat semitas·quātum sibi fuit possibile incedebat. Jam dño inspirante·⁊ per ipsius sancte cōmunes exhortacōnes·tam ꝑsi monachus fuis erat. nō quidē pfessione nr̄i habitu·ꝫ religiosa deuocōne cordis et humili spū: qui in ipsius operibus relucebat. Tonsuram enim rotundā: et barbam cōtinue ferebat·nō quidē longam: ꝫ moderata pilorum pcisione decenter aptatam. Propt quod etiam usq; in hodiernum diem·dum eius in aliqua narracōne fit memoria: appellatur dux henricꝰ cū barba. Hic quīnus essꝫ pnceps magnificus: adeo tamē ex humilitate cōdescendebat pauperibus et plonis simplicibus·ut cor si qua sibi aliquādo deferebant munera etiam parui ualoris·et gratanter suscaperet. et ipsis hūliter inclinaret: plus sibi gratū fore indicans·dū pauper aut homo rusticus ei scutellam cū ouis exhibuit·quā si diues maiora xenia obtu

lissē cogitans intra se
ut ait pius et dicens.
¶ Quia hic pauper mic
tum quē sibi subtraxit
utiqz intuitu gre obtu
lit solacij saltem ei do
na rependimus: si gra
tanter ipius munera
acceptamus. Et eqz nō
dubium quin hui' bo
ne mulieris sit ait iste
beatus. cui ipsa qmuis
ēt legitime subdita:
facta est in meritis z
religiositate magistr.
¶ Dum aūt beata hed
wigis morarctur in
claustro trebnicensi.
sororum quidē illarū
induit habitum. sz or
dini se nō obligauit
per votum. ne ligata
per pfessionis obedie
cia. aptetatis opem
bus et aconsolandis
pauperibz oporteret
eam de cetero existere
elongata tam. ¶ Filia uō
eius in eodem monas
terio trebnicensi exis
tens et ordine. ista qui
dem dissimulabat in
terim qd pater unue
bat. eo autem defūcto
mstrabat ei seruosius.
ut in ipsa religione p
notum obedientie stu
geretur. ¶ Cui illa respō
dit. ¶ Num ignoras fi
lia. qūta sit merita: ele
mosinas elargita. ¶ Et
si quodāmodo tibe de
clinabat instanciam:
nō quod paruum repu
taret. esse obedientis
meritum: sz quia mo
nasterij cuius ipa fū
datrix erat. ad huc p

motrix et gubernatrix
esse ducius cupiebat.
proxpōqz pauperes cō
solari nolebat immise
ribus caritatis. ¶ In mo
nasterio tamen faci
ens mansionem: in
seruando silencium ī
aliisqz observācijs ri
giditatis uitam duce
bat cūctis sororibz acri
orem. ¶ Preter ea uō
que tam de uestium
ipius beate dicta sūt
militate ac simplicita
te: hoc ptermittendū
esse nō puto. quod ipa
uestem nouam nulla
tenus induere nolu
it. nisi prius aballīq
secum cōmorante fe
mina fuisset portata
et pro parte attrita.
¶ Portabat etiam qūa
dāqz causa humilita
tis tam diu aliquod
indumentum quod
in eo prenetu state cō
sumpto: filia euden
cius prominebāt. ¶ On
de quodam tempore
sororē quedam sibi fa
miliaris. dum sic at
trito eam uidēt pal
lio mcedentem dixit
ad eam. ¶ Domina qūn
diu pallium hoc uos
portare delectat. Sub
trahamus illud nobis
et dabo pauperi indi
genti. ¶ Cui illa. ut e
rat semper mitis et
humilis. in dulcedīe
cordis respondit. ¶ Si
de hoc scandalizaris.
quod ipsum defero:
actus emendabo. ¶ Et
statim alio sibi pal

no procurato: uetus
a se remouit · in hoc u
no facto geminū ad
implens humilitatis of
ficium · dum pro xpō
nilibz in dumētis con
tegi nequaquam em
buit: et ad commoda
nem sororis simplas
illud quod tunc fere
bat cōtemptibile i du
mentum deponere fel
tinauit. Hoc quoq; fa
ciendo docuit suo exē
plo debere hominem
esse suadibilem: i nō
in sensu proprio ptina
cem. ¶ De se hec xpi fa
mula semper humilia
de aliis nō sublimia
sentiebat. Inppria ei
reputatiōne nō erat
aliud qm̄ peccatrix · li
cet reuera sinceritate
conscientie coram deo
et angelis eius esset
uasculum omni sāc
titudine plenum · i co
ram hominibz exem
plaritate uite appare
ret · uelut speculū lu
minosum. ¶ Sanctita
tem ergo quam sibi
putabat deesse: i alijs
quos bonos credebat
mira quadam affec
tione amplexari nō
desistit: deuotionemq;
feruentissima inseqn
tō cessant. Inspiritu
enim humilitatis i m
animo contrito: loca
in quibus uiderat ste
tisse aut orasse religi
osas personas aut ho
mines bonos sine m
dicto: nacta oportuni
tate humiliter super ge
nua sua procumbens:
deosculando labijs cō
tingebat. ¶ Sororibus
quoq; hora comeden
di congregatis adme
sam: accedens in cho
ro ad stallos · singulis
sororum sedibus oscu
la imprimebat. ¶ Simi
liter ascendens ad do
mitorium: omnis gra
dus et passus per quos
transibant sorores · in
super et scabellos po
sitos ante lectos: nur
gas quoq; quibz acci
piebant disciplinē · de
osculabatur humilime
et deuote. ¶ Sanctum
namq; credebat omne
illud quod tangebant
sanctimoniales predicte
et homines deo seruiē
tes. Et ideo quod illu
tractabant adusum:
hoc ipsa tangebat oc
ulis reuerenter: ut
bonoz hominum i mi
storum meritis qs ue
nerabatur in rebus i
animatis · ipsa i suoz
peccaminum ueniam ·
et maiorem gratiam
mereretur. ¶ Nec pote
rat ista humilitatis
cottidiana exercitatō
peragi · absq; interna
dulcedine animi
da. ¶ Qualiter aūt ip
sam in benedictionibz
dulcedinis preueneit
deus: qui in oratōm
humiliuz respicit · p
pendi potent exsequē
ti exemplo. ¶ Quadā
enim die una de sanc
timonialibz monaste
rij trebnicensis · sa

re desiderans qualiñ
famula xpi solitaria
remanens post alios
in ecclesia · se in diuino
exercuerit obsequio:
ceteris in conuentu
discumbentibz · clam
intrauit chorum et
latuit: ibiqz uidit ip
sam post singulorñ
deosculacõm sedilñ
et locorum in quibus
steterant pedes sororz
procedentem seqz p
sternentem · ↄ refeiẽ
tem more soluto gra
cias omniñ creatori
ante altare · ibidem i
honore uirginis glo
riose constructñ: an
sipeminet crux nõ
parue magnitudis.
expressam cõtines
ueneranda ymа
ginem crucifixi · obi
dum in oracõne pro
strata · moram face
ret ut solebat · ymа
go iam dicta manñ
et brachium dextrñ
de ligno crucis ab sol
uens · extendens qz
ipam benedixit · dicẽs
uoce sonora · Exaudi
ta est oracio tua · ↄque
postulas impetrabis.
Satis credibile est eã
tunc a domino postu
lasse: ut et sorores ad
quarum se frequẽcti
us humiliabat uesti
gia · in bonis perseue
rare opibz faceẽt · et p
ticipacionẽ meritorz
ipsarum sibi saluato
ris clemencia ñ negа
ret. Ista illa humili
tatis exercicia mqbz

vestigiis beati
Adam

Secundo de humilitate

ipsa se delectari sciebat:
quodcumq; poterat ex
horta cionibus et exem
plis sedule inuitabat.
Unde sepe ueniens
ad pannos quibus soro
res postquam se lauerant
manus tergebant. ubi
inplis pannis uidit
maiores sordes congre
gatas ab extersione ta
dicta: ibi pannos hu
cedine ⁊ exhilitatis
uirtute oscula forcius
intulit. ac eisdem pan
nis huiusmodi sordi
bus delibutis crucis
signum faciens. oculos
et pectus sinum. ueluti
ad preciosis reliquijs
consignauit. Insuper
de aqua inquia sorores
ipse mundificauerant
pedes crebro tangebat
oculos suos. ⁊ sepius
faciem totam inmo
quod amplius est mi
randum. totum capt
et collum sinu ac nepo
tulorum suorum adhuc
parunulos quos de filio
habuit. facies ⁊ capi
ta multociens ablut
spem firmam habes
et credens quod soro
rum sanctitas quas
aqua ipsa contigerat
tam sibi quam dictis
pueris proficeret ad
salutem. Unum q
sciam dnam annam
informacione diligē
ti et sedula. allucebat
adsimilia facienda.
Exemplo humilita
tis saluatoris nostri.
qui pedes pauperum
lauit discipulos put

ce euangelio didicerat
quia plurimū excitata
fletus genibus sepissime
abluebat pauperū pe
des: de calida aq̄ quia
acceptam ministris
sibi pedisse que prese
tabant. ¶ Totis autem
pedibus ⁊ exterlis lin
theo: deosculabatur
humiliter nō solum
pedes sz et manus eor-
ipsos qz pauperes data
elemosina studebat
semp dimittere cōso
latos. ¶ In cena dō spe
cialiter illius amore
qui pro nobis nr sep
tus nolunt estimari:
pedes ablunt sepsoris.
et nouis eosdem lepro
sos quos lauerat uel
tibus induebat. ¶ Pau
pertatem domini nr

ihu xpi qui propt nos
egenus factus est· tāto
amplexabatur affectu:
et ueneratur obse
quio: quod coram se
semper habere paupe
res· precipue dum di
cumbere uolunt· et illis
humili corde antequa
sederet admensā ma
nu propa et fletus ge
nibus labana minis
uit. ¶ Deinde ad refec
tionem seponēs pocu
lū sumpsit· nisi de fon
pruus bibisset cū cato·
pauper ille qui inter
alios pauperes defor
mior iudicabatur. ¶ Loca
etiam in quibus sederāt
egenī: dum secretius
id fieri poterat· deos
culando labijs tetigit.
xpīmq; sic in pauplbz

tamq̄ in ipsis animas
specialibus honorauit·
¶ Decebat quādoq; sibi
per sororem aliquē de
releuamine pauperū
mensa sororum appo
tari fragmenta: pquā
bus minutis reddebat
panes similagines inte
gros sorori que hec ei
portabat. ¶ Conuictus
religiosorum possessi
ones habentium sepe
benefica pietate uisi
tare curabat· sed exē
septa monastica faci
ens stationem· abom
ni eorum cauebat gra
uamine: nec quicquā
suorum sinebat de ip
sorum substancia q̄d
quam contingē mo
lenter. ¶ Verum qua
religiosarū psonarū

cibos reputabat ut
angelorum escam:
sanctorum fragmēta
panum recollecta de
mensa monachorū·
et monialium· a mē
dias quibus tribuebā
tur in elemosina pro
comparabat· ¶ Aliquē
mebo acciperet ea ue
nerabatur multiplica
bus osculis. ¶ Nolens q̄
diu carere illis que si
bi dulces erant pauper
um epulis: duas ap̄
clauerat pauperes fe-
minas que portam lu
bensem adibant· alter
natis ebdomadibus:
et quidquid ibidem eis
panis et casei conuen
tualis dabatur a pre
fectione delectabili ap
portabant. ¶ Similiter

post refectionem reli
giosorum · quos qñ
doqꝫ coram se faciebat
discumbere · panis pe
rpulcra collectum re
liqua sanctorum reliqui
as sibi pro cibo cū sum
ma reuerencia cōser
uabat ¶ Cupiebat eñ
exemplo pauperis la
zari buccellis mendi
corum temuiter refici
pcius qñ deliciosis pa
nibus aut delicatis ci
baris saturari · atten
dens illius magne fi
dei · muliens chananee
uerbum dicentis: qđ
et catelli de micis dñō
rum suorum de mēsa
cadentibus edunt ·
¶ Pauperes omnes et
precipue religiosos ·
qua reputabat dom

nos suos · nō quidem
dominos: sz sōcietate sibi
prelatos · ideo de ipoz
delectabatur caritū re
liquijs manducare ·
¶ Cristū quoqꝫ catulus · id
est uere humilibus et
pauperculis · et a mun
do despectis · qua se cō
formare qñtum valu
it studuit: ideirco cū ab
hijs quos accuratius
amat: sepius taliē ut
predicatur mendica
uit ¶ Humilitatē qñ
hec dei famula i uita
sua studiose didicerat:
usqꝫ in finem in ea per
seuerans · in morte ipz
nullatenus deseruit ·
¶ Jam circa finem mi
te sue dum tractaret
de sepultura ipius · pe
tebat humiliter sepeliri

in communi sororum
cymiterio · aut in loco
quem reputabat ma
gis humilem in ecclia ·
ut infra in tractu de spi
ritu prophetie ultimo
capitulo plenius ostē
ditur ¶ Inde timens
et moriens post xpm
dicentem · discite a me
quia mitis sum et hu
milis corde: nitebatur
incedere ¶ Tercio sequi
tur de paciencia eius ·

¶ Paciencia quoqꝫ hu
militatis comitē i
amicam summe
necessariam om
nibus ut in ea su
am possideant aiam
secundum ihūm do
mini studuit diligen

tissime conseruare ·
¶ Nulli unquā mi seces
aut dure respondens
sz omnes benigne al
loquens ibis consola
toris se cunctis exhi
bebat affabilem · sem
per ut bene decebat re
ligiosa maturitate ad
nuncia ¶ Quicumqꝫ eñ
turbatum aliquod
aut motum molest
tie sibi quocumqꝫ ca
su nō causs inferre:
aliud nō audiuit ab
ea nisi hoc aut simile
uerbum · cum mā suc
tudine tamē prolatū ·
¶ Quare hoc fecisti? dis
tibi indulgeat ¶ Talia
fuerunt ad molesta
tores suos cōuicia · ta
lia in properia · taliter
ipa de suis se molesta

Nota

toribus uindicauit. ¶ Contigit quadã uice ut unus de cameraris eius nomine chualizlaus postmodum conuersus ī ordine predicatoꝝ ipius perdidisset tres pulcros cyphos argenteos ¶ Cui ipsa nũq̃ improperauit nec ī digna cõtis signa ostendit neq̃ dixit ei aliud quam uade et quere diligencius si forte inuenire naleas uasa que ī cura te custodiens perdidisti ¶ Et hoc ipsum cũ tanta modestia protulit quod molestari nõ poterat homo qui negligencia pre dictam cõmiserat ut

ipsemꝫ postmodum fatebatur ¶ In causis mãgne turbacõnis secundum hominem uirilem semper animum et constantẽ ac multũ hilarem exhibebat; ostendens per patientiam omnem molestiam esse uincendã. ¶ Audito namqꝫ nuncio de captiuitate et uulneribꝫ quibꝫ graniter extitit sauciatus uir eius dux henricus dum caperetur a conrado duce cumanensi cum omni mãsuetudine tranquillaqꝫ ão respõdebat. Spero qd eũ cito dñs liberabit. sororũqꝫ uulnerꝫ plenariã recipiet sanitatẽ ¶ Qd et ita ẽ. ¶ Nã

Nota.

cũ detentorem predictum multis tractatibus habitis; exhibitis oblationibusqꝫ congruis ī terredentibꝫ nullus ī ducere posset ut ducẽ captiuum dimitteret. inuentum est consilium quod sororũ manualida populoꝝ armis eum bellicis liberare deberet ¶ Exhorrescens aũt anailla x̃pianorum inter se pugnare uolencium stragem et sanguinẽ effundẽdum. p omnibꝫ se exposuit; adiutrix plenaliter pfati detentoris uiri sui pñciam ¶ Quumdẽ di famula uelut ad conspectum multitudinis angelici subito pauoreq̃ correptus; mentis feꝛocitatem ꝑus inflexibilem omnino deposuit. concordiam iniit. ac ducem dimisit. ¶ amica omnipotẽtis q̃a in se conatu uirtuoso plenissime motus in patientie. ī rancoris superauerat; ipos quoqꝫ malignus ituite mirifica refrenabat. ¶ Occurrit adhuc alia patientie ipius exempla: edificacõnis nre. cuiusq̃ laudis nõ tacenda ¶ Mortuo namqꝫ iam dicto duce henrico eius marito. qui defunctus est circa annũ dõ. millesimo. cc. xxx. vij. dñi omnes sorores ī trebnicz pro amissione tanti ac talis pãtis ī fundato

ris monasterij fierent
in consolabiliter; ut qi
per lacrimas uideren
tur deficere. et essent
multe ex eis quasi ex
animes; ipsa siccis ap
parens oculis int eas
feminei cordis earū
redarguebat mollia
em dicens. ¶ Quid tur
bamini? ¶ nūqd uos
diuine uoluntati mul
tis contraria fieri? hec
nō expedit uobis ca
rissime; cum creator
de sua creatura possit et
debeat absq; nro tedio
agere. quod placuerit
sue clemencie; eiusq;
arca nos et de nobis o
peracio nra. precipue
debet esse consolacio.
presertim ipius cum
simus fūra. ¶ Hec et

his similia loquens
sororum lacrimas in
tendebat compescere.
et earum nimis grues
molestias mitigare
¶ Preterea consolabat
illas in causa tristicie
proprie. nō quod ipa
matrē mortem dili
geret; quē in dño dili
gebat. utpote utilem
nutritoliam et utilem
populo; sed quia diui
ne uoluntati ipa se m
tebatur per omnia sub
dere. et uolebat con
stancie atq; pacientie
exempla in tempore
tribulacōnis sororibus
demonstrare. ¶ Simil
ter dum audiuit filiū
um suum henricum
ducem occisum in pre
lio tartarorum. nullis

crumpentibus lacrimis
aut signis ostensis do
loris; filiam suam ab
batissam in trebnicz.
et nurum suā eiusdē
occisi filij conugem.
flentes et qi morientes
pretristicia; consola
batur et dicit. ¶ Dei no
luntas est. et nob pla
cere debet quod multe
ds. ¶ quod placet dño
deo nro. ¶ In ipsa quoq;
hora exultauit in dño
spiritus eius. leuatis
q; in celum oculis et
manibus aiebat. ¶ Gra
cias tibi ago domine
quod talem michi de
deras filium. qui me
dum uiueret semp
dilexit. ¶ in magna
reuerēcia habuit. nec
umqm in aliquo mo

lestauit. ¶ Quem licet
multum libenter me
cum hyemem uideris; ei
tamē qm plurimū fa
neo. qd per fusionem sangui
nis effusionem tibi
creatori suo est tam g
tunctus in celis. cuius
animam. tibi domino
deo nro dilige?cius reo
mēdo. ¶ His humilitatis
et pacienciae donis. q?bus
ipa dño psante exiuit
gratiosa; primis ere
pla prebens ipos robo
rat. nō solum in pspe
ris. uerū etiam in adu
sis. ¶ Humilitate namq;
sua docebat. ne pspera
quēqm extolleret; pa
cientia uo; ne adusa
nimis hominem ad
ymaginem traherent. ¶ Qui to
sequit de austeritate uite

beate hedwigis ducisse

Utrpō qui p
omnīb⁹ mor
tuus est ui
uere posset
beata hed
wigis·membra sin cor
poris super tram cōti
nue mortificabat pe
narum flagellis: cru
cem cottidiane casti
gacōnis accipiens·et
post xpm uirili gres
su incedens: nō formi
dabat pīpus amore
sicut occisionis omnia
la fieri: qui pomnib⁹
exnimia dilectōe no
luit crucifigi ⁊ncar
ne enim sua truncaba
bat afflictōis gladio
uicia·bestiales motus
frenabat: domabat
lasciuiam sensuum

exteriorē: adinberiorē
q̄s grām ꝓfectum ꝺ
tutum interiorem ho
minem disponebat·
Cottidianum namq⁹
obseruabat ieiuniū·
exceptis diebus dñi
cis·⁊ pcipuis quibus
dam festiuitatib⁹: in
quib⁹ bis q̄ndoq⁹ refec
tionē sumebat· Ab
esu carnium abom
niq⁹ cibo carnis pin
guedine saginato ab
stinuit omnino annis
arriter·xl· nullius um
quam pcib⁹ aut repre
hensionib⁹ acquiescēs:
ut bonam hanc cōsue
tudinem uiolaret ⁊ a
dūs ekebertus baben
bergēsis epc̄ german⁹
ipīus· q̄ue reuerebat⁹
et diligebat· ut decan

Hinc accubata scā hedwigis coīā marito suo de aq̄ i anima bibitōe que in vinū subito mutata fuit

Hic cessit scā hedwigis famule sue de lecto · i quo ipā nudis pedib⁹ stercorat ipām i eodem loco stare precepit

Quarto de austeritate

diligere frem: indignatus aliq̄ndo eam redarguit · pro eo qđ nō comederet huius modi esculentum; ipsa tamē p̄mittē nolunt ꝓpter q̄ūticūq⁹ hominē sibi dilectum bonum ꝓpositum ꝛopus sanctum · qđ pro di dilectōne iam dudum inchoauerat; et perficere cum dei adiutorio intendebat · Jmente adhuc marito suo anteqūm plene innotuisset ipsius abstinencie miranda religiositas; parcius comedebat in diebus quib⁹ alij carnib⁹ utebantur · q̄m̄ in diebus ieunij · eo qđ simulacōne scā sibi delude

De austencate

ret ministrates Jam formando noluēdo⁹ hinc inde per scutellā et tangendo; ac si comederet bolos carnales · sic caute agebat ut eam nō possent cognoscere abstinētem · Vnde nec sibi cōpetentes ex proteruio parabantur · Surgebat ꝙ acubitus corpore sepius uacua; sed mente spirituali gaudio plena · Jn deo iocunda Jn ꝙ perseuerāter · sic carnale deuitaret edulium dominus wilhelmus mutinēsis nuncius apostolice sedis legatus per poloniā · et tunc egrotanti · ut reficeretur carnib⁹ pacipiendo iunxit · At

31

illa mandatis quidē
adimpleunt preceptū
ꝫ tamē dicebat se plus
mentaliter de carnū
comestione grauari
quam de illa satis gra
ui qua tunc labora
bat egritudine·corpo
raliter tormētari. In
telligens aūt hec a deo
docta·et superno illu
strata lumine femi
na·discretōm virtu
tum esse auriga: nec
oblatōnem bonorū
operum deo fore ac
ceptam·si discretōis
sale careret·in castiga
cōnibꝫ suis aptis in
tendebat modificacā
onibus; et qñtum po
terat diligētem ope
ram dabat·ut asinū
anime corpus suum

modicet et satis dure
flagellando attereret·
et modeste cibando p
uulꝫ sustentaret·ne
si forte ipm indiscrete
grauaret·et nimium·
prius eum subonere
dñi cogeret ruere; qm
pondus diei ꝛ estus por
tantem·usqꝫ ad tēpus
remuneracionis ordi
natum a dño sineret
pueniri. Pro hac absq
ꝫ dubio causa sic pri
mo in abstinēdo dies
ebdomade distinxerat
et aptauerat pro se ci
bos ut die dñico·ꝛ fria
ac quinta feria pisci
bus ac lacticiniis; sab
bato uero et secunda fe
ria leguminibꝫ aridis:
quarta aūt et sexta
feria pane ꝛ aqua solū

in uescerētur. Hanc
formam abstinendi
dum per tempus ali
quod obseruasset. in
seruicio domini·post
modum effecta robus
tior spiritu: diebꝫ sin
gulis legumina tan
tum arida·cum pane
grosso siligineo come
debat·decoctam ac ī
frigidatam continue
bibens aquam·exce
tis diebꝫ dñicis: ꝛ qui
busdā sollempnitati
bus magnis·in quibꝫ
coacta per dyocesanū
episcopū·atqꝫ per cō
fessores suos bis ute
batur piscibꝫ ꝛ lacti
niis: et bibebat tūc
cervisiam·qñdoqꝫ ta
mē ad hoc uix induc
ta precibꝫ seruī cōmo

rancium dñarū. Mul
tos dies in aduentu
domini·ꝛ in quadra
gesima: multorūqꝫ
sōrum ꝛ sanctarum·et
papue sōꝛ apl̄orū
uigilias·ac feriā sex
tam·semper in pane
ieunabat et aqua.
Sed nec de eodem te
nui alimēto tūc suo
debili corpusculo suf
ficienciam ministra
bat; pīsertim cū tres
morsellos solummō
sumeret: panemqꝫ
mixtum cinere pdic
ta die sepius mādu
caret. Quod ieuniū
strictissime obseruauit
donec notabiliter in
ipsa cepit prevalere
debilitas. extūc ute
do leguminibꝫ ac pul

tibꝫ in cerusia cothis;
hunc nimium rigorē
abstinēcie tempaut-
¶ Dum et aliqñ do dice
retur cur tot dies et
sōrum uigilias tam
arto ieunio coleret:
respondebat ¶ Sancti
sunt nobis necessarij
et idcirco ut nobis sb
uenant · ī hora mor
tis occurrant: ꝑ quos de
lemus merito iuene
rari ¶ Preterea cōstat
corporali ieunio ui
cia cōprimi; mētes ad
celestia eleuari · ūtu
tesqꝫ et eterna ꝑmia
donari a deo: ideo et
am satis necessariū
et utile reputo; car
nis abstinēcia mace
rari ¶ Juuenes quida
nobilium filij in cu

ria ipius conūsantes
qñdoqꝫ dicebāt ¶ Dñs
a tali dominio nos
custodiat · qualē hꝫt
domina nra · que tan
tum comedit de pane
et aqua ¶ Hoc quidē di
xerunt nō pro eo quod
ipi defectum aliqñ
paterentur · ꝫ qua de
tam stricta domine
abstinencia mirabā
tur. Quōdo aqua fu
it īmutata
miraculum ¶ Accusa
ta fuit aliqñdo coram
marito suo de aque
cōtinua bibicōne: ꝓ
quod ipe indignatus
indiscrecōin hoc reputans excessiuam · ī
firmitatū quas ipsa
patiebatur frequēcius fore causam: eāqꝫ

refrenare nolens ue
nit ad locum ubi ipa
sedebat ad comeden
dum in mensa · et ex
improuiso ingredies
accessit subito · et tol
lens cyphum coram
ipa positum cū aqua
bibit de eo; sencaens
quoqꝫ boni unū sapo
rem in eo quod fuiat
aqua pura: irascens
accusanti dicebat · tu
li tam debetent ocu
li: pro tuo mendacio
cruci ¶ Illesa ebat enī
quod illud adnō frēm
fuit · et erat mirabile
in oculis personarū
ibidem ministrāciū-
que faciebant quod ī
fuderant · dñeqꝫ sue
ꝓpinauerāt aquam
puram ¶ De qua mox

aqua unū frēm · ipse
plone post ducem ex
petun uolentes rei ui
tatem · gustabāt; ad
utentesqꝫ frēm mira
culum ꝓter scē hed
wigis merita dnm
collaudabant ¶ Ina
de plonis ibidē tunc
existentibꝫ; de uno
qꝫ miraculose fco bi
bentibꝫ · erat adelhey
dis relicta theoderici
de ianowicz militis
femina · utiqꝫ in bo
nis opibꝫ fernida;
que bis scōꝫ petri et
pauli uisitauerat li
mina ¶ Unde testimo
nium ipius de ꝑfato
miraculo tanto fuit
efficacius; qñto uita
eius cōstabat ampli
religiosis actibꝫ adoꝛ

natam. Isto ꝙ opere
mirifico ds ꝑ delatores
famule sue cōpescuit:
et ipius deuotionem
forcius roborauit. Pre
ter ea uēo que iam
dicta sunt de beate hed
wigis cōtinuo et ual
de studio ieiunio: hoc
quoq; ipam admira
bilem et ſi nō imita
bilem cunctis reddi
dit; quod ipa semper
parum comedendo. re
peratissime corpis re
fectionem accepit: in
tantum ut etiam plu
rimi mirarentur. quō
do nō fame tante ab
stinēcie femina more
retur. Sibi aūt suffi
cere indebatur. ꝙ opti
me sufficē poterat. ex
quo eam uirtus alal
simi confortabat. ꝙ vñ
magistro egidio ar
chidyacono wratis
lauiensi. uiro utiq;
magne austeritatis
cōtrpienti eam ptan
ta abstinēcia et cibo ta
pario: respondit. Qd
michi sufficat: comedo.
Intelligebat eñ ali
mēta esse sumēda ne
tutu medicamēta. idcir
co accipiendo sufficia
ciam ad necessita
tem sustentacionis
nature; summopere
suppluitatē cauebat.
Xpō pro nobis in cruce
nudato. qñus ꝺenu
dacōne omnimoda
nō potuerit conformi
pīm tamē instantis
sime imitari conaba
tur. inqñtū ualebat

inestimētoꝝ panci
etate ꝙ penuria: ꝙ ido
uix illa retinuit cor
poris indumēta. qbꝫ
ad se contegendum
carere nō poterat de
formata per peccatū
natura. Dimissis
ergo multiplicibus
quibꝫ hūdabat. ut
pote terrarum dīa
uestibꝫ: pellicijsq;
ac pellibꝫ derelictis.
una tantū tunica ꝙ
pallio simplici hie
me ꝙ estate. in frigo
re ac calore macilē
tum contegebat cor
pusculum adeo atte
nuatum ieiunijs:
ut sub cute squalida
et pallida discipline
ac frigoribꝫ hispida
remansisse ossa tā
tumñ martida uide
rentur. Et ꝙa feruē
caritatis estuabat in
terius. exteriores nō
estimabat algores:
qñus existentes ar
ca ipam femine uide
rit eam sepius tota
liter gelidam. papue
tempis hyemis aspi
oris. Quibus etiam
dum rogaretur ab
eis ut sibi aliqñ tuli
condescenderet et se
calefaceret: respōdebat.
Faciam: cū fuerit opor
tunum. Et sic nichil
ominus perseuerās:
oratione manebat.
Fuit mirū si seminu
da et discalciata na
dens di famula ī al
goribꝫ hyemis: dū
ali bene uestitu uide

bantur deficere·tã dñ potuit orando plistẽ-
re quo intra eam cor
eius sic concaluit·sicꝙ
in meditacõe ipsius
ignis diuinus exar
sit·qđ exinde uis que
dam flamea foras e
rumpẽs: ñ solum si
bi·uerum etiam al
teri impressiones fri
goris receptas in cor
pore mitigaret. Acci
dit eñ quoda tempe
hyemali·ut dum di
cijs deuocionis fue
rit occasio in hyemet una
ꝙ ipam expectabat
famula nimium al
gẽtã et cogeretur ex
primere: quod illius
qñ tñc sentiebat as
peritatẽ frigoris ño
posset amplius sustiñ
nere. Ad illa cedens i
partẽ: eam i eo i quo
ipa nudis pedibꝫ stare
ret loco·stare ꝓcepit.
Qđ dum fecisset pedis
sequa: statim eli mi
nato intollerabili fri
gore: gracioso fuit
relevata calore. Ipa
quoꝙ delicata dei: nu
as ambulabat diffi
ciles. Jam sequẽdo
xpm nudis gressibꝫ
in gelicidijs i nuibꝫ
incedebat. Hebat tñ
semper apud se line
filtro et absqꝫ socris
calcios simplices·qs
sub assellis portans
cõtinue tñc tantum
modo: cũ uenerabi
libꝫ psonis occurrẽ
uolebat. Quibꝫ abeñ
tibꝫ ipos ꝓtinus depo

nebat. Inopibꝫ sims
quia soli deo q̃ videt
in abscondito deside
rabat placere: vlan
des humanas de mi
nare curabat; ne de
ꝓhendẽtur nudis pe
quẽter incedere pedi
bus·uadens ad eccle
siam quãdoqꝫ calcijs
usa fuit·ad eam aũt
ꝓueniens·more nu
datis pedibꝫ i nudo
demceps residẽs pa
uimẽto: oronibꝫ in
sistebat. Sic intuena
tum oculis occultacio
nis prudenter opposu
it pallium; maxime
adhuc uitare marito
Que inpñcipio dum
hec bona incipiet age
ño in merito cum re
uerencia formidabat.

metuens ne forte bo
num opus sibi phibe
ret·ꝑmo humanum
aliquid passus: quod
postmodum ex assue
factõe dissimularet
mea·ꝑmitteꝫ; freꝰ
deo magis deuotus.
Quomodo subito ap
parut calciata mira
culum. Inde accid
quadã die·ut more so
lito ipa sine calciam
tis incederet; vexꝰ opi
nato eventu dominus
dux eius maritus si
bi ueniret ex abrupto
et sic arrato tempe ob
uiam: ut calcios si qs
tunc apud se habebat
induere ño ualeret. Ex
qđ pse ño potuit facẽ;
ille pauus amore nu
dis pedibꝫ incedebat

dignatus est miraclo
se supplere. Nam subi
to calciata coram ma
rito apparuit. Et sic in
dignacionē et impetu
um ipius quasi. Con
tigit aliquādo per obli
uionem aut pnegli
genciam aliquā: ut
illi quos secum gesta
bat. calcei sibi de sub
brachio cadēt. quos
eam sequētes familē.
uel alie familiares i
uenientes reddebant
Confessores ipius cā
ceptus hortabātur ut
calceis uteretur: et
dominus gunchelmus
abbas lubensis tunc
eius confessor nouos
et calcios obtulit: p
obediencia amq; ut eos
portaret iniunxit. Os

ipā gratanter accipi
ens portauit: nō qui
dem in pedibus: sed ut
pdicatur sub asscellis.
Completo anni circu
lo: abbas eam qā nō
portasse calcios. de in
obediencia incaute.
Ipā ueō calcios ut acce
perat. nō attritos sed re
centes produxit: hūi
li uoce dicēs. Immo
pater obediens fui: en
hij sunt calcei qs mi de
dist: et ego eos frequē
ter portam. Similit
dum iam post longā
maceracōm multum
debilis esset: dna anna
mmus eius rogauit
frem herbordum de
ordine frm minorū
tunc cōfessorē ipius
ut eam cogēt p mā

datum induere calci
os et portare. Illa mā
dato accepto de indu
endis calceis et portā
dis: pedules laneos i
posuit suis. calceos ū
more soluto ferebat
sub brachio: dom ad
frem pdictum cōfes
sorem ueniens: pre
cum instancia obti
nuit: quod eam in
consueta nudipedita
cōe perseuerare usq;
in finem mte ymitte
ret. Pedes sepius ha
bunt lutulentos: quos
tamē lauan rarius
permutebat. Calca
nei eius quibus muda
tis tam terebat. grosi
si erant et duri. mul
tas hēntes. et a do mg
nas assuras: quod in

eis magna potēat col
locari festuca. ymo qd
amplius est imponi
digitus potuit. sedm
quod cōpertum est a
uliana sorore domus
trebnicensis: que ip
sas fissuras per spice
rat: ut postmodū co
ram examinatoribus
asserebat. Nam tem
pore quodā in cena do
mini domna gerdru
dis abbatissa filia sce
hedwigis: dum cele
brando mandatū. pe
des lauaret sororibus.
sicq; post loturam a
singulis quas lauēat
transiens peruenisset
ad matrē. que ibidē
mādato inferat: eā
ut sorores alias fleris
genibus lauare uole

bat. Sed matre hoc hu
militer dissimante ni
chilominus abbatissa
p̄dicta surgere nolunt·
donec reuerenter ab
lucionis beneficium
pedibus mis impendit
Inde pseuerāte filia
et piam cōtinuante
ptinaciam; cedem p̄
cium instancia victa
mater humilima: pe
des ad lauandum p
tendit. Tūc dicta cō
ror iuliana que tunc
peluim cū aqua tene
bat· indit sandalias p̄
fate magnitudinis in
pedibus beate hedwigis
de quibus aquor eductus
infrigoris sepius ema
nabat. Hunc aquorē
ipa ignorante in luto
et in nive familia ei

sequens uestigia mul
tociens recentem repe
rit et p̄spexit. Iudicit
et femine sibi familia
riter ministrantes:
qualiter ipe cruor cru
pens plantis ipius in
hesit. Iam quadam
die dum post oracōm
fatigata· quietis grā
diuersis ad calefacto
rium obdormiunt ibi
dem: soror uo uitha·
domus trebnicensis:
sibi tunc seruiens sup
nient· et uidens coagu
latum cruorem qui
de sandaliis p̄fatis effu
xerat· ipius dormien
tis pedibus extra uesti
mētum aliq̄ntulum
p̄minētibus adhēnē:
admirans ipa auste
ritatē penitēcie· qua

in scā dei ancilla p̄spe
xerat: et hoc ipm au
steritatis signum· cau
te tamē alijs ostende
bat. Quātacūq; esset
asperitas frigoris: nu
ditatis tamen semp
manibus ad legēdum
psalterium tenebat·
lumē. Orando quoq;
nudis manuum arti
culis terre frequētetus
incumbebat; p̄ quō
et manus ipe multas
habebant scissuras:
de quibus sepe gutte sā
guinis effluebāt. Que
signacula scitatis qm̄
uis cum diligencia ab
scondere conaretur· e
as tamē sepe sibi mi
nistrātes famulas cō
tigit intuen; dum ad
lauandas manus a

quam sibi plēnt· sic
ab omnibus dum potuit
esse absconditum; qō
ad gl̄am suam tandē
dis fieri uoluit mani
festum. Cilicium du
rum de pilis equorū
contextum; ferebat p
ximum corpori. Cui
cilicio manicas assu
erat panno; sic pie
uolens delidere intu
entium oculos· ne ab
eis intrinsecus latens
uestis asperior uidere
tur. Zonam quoq;
nodosam de pilis eq̄
contortam super lum
bos suos constrictam
portabat. Cuius aspi
tas in tantū exulcera
uerat carnes eius; qō
per familiares sibi fe
minas eam oportuit

abcus corpore extrahi:
et saniem de ipsis iam
putrefctis carnibz pan
nis mollioribz desicca
ri. ¶ Hur quidem religi
osus de ordine templa
riorum: zonam de si
mili opere fcam clau
sam diligenter in sac
culo upi domine pñte
nutui sua domina an
na obtulit corde sim
plici et deuoto. ¶ Dicta
domina anna exsperi
alis familiaritatis cō
fidencia oblatum do
mine saculum solut
et aperuit. inueniesq;
in ipso tam crudele p
laceranda carne fra
gili instrumentū ne
hemeter impactes fra:
uitum qm zonam ex
hibuerat ubis inuer

tinus aggrediens arqu
it: quia talia tali dñe
xenia pñtare plump
sit. ¶ Quod di famula
audiens et fm intelli
gens: ut erat semper
mitis. benigna nocē
nutum cōpescuit dices
¶ Deinc filia indigna
ri. et reprehendere homi
nem: diminum est em
bñplacitum. et dei no
lun. tas quod fecit. Nā
si domino nō placet. uc
hac zona debeē salu
biter uti. nō eam m
pmunere ordinasset
ablomine exhiberi.
¶ Illa namq; zona qm
prius super lumbos
portauerat: corrodēs
do diucus corpus ei
iam erat consumpta.
ideo nouam tamq;m

sibi a domino missam cum gaudio accepta bat. Domna anna cō siderans quod ista bea ta ex afflictiōne diuti na iam tunc esꝫ quā plurimum uiribꝫ del titita: et siquid adꝫ mea super erat uiri tali genere tormēti contingeret penitus eneruari: fratri her bordo predicto confes sori ipius precibus in stitit: ut ei de indisca cione conscientiā fa ceret. ꝛ hoc cruciatūs machinamētum si bi strictissime prohibe ret: compellereturꝫ ipsa abiecto cilicio ꝛ zona aliana depolita. uti tunica leniori. ad qđ faciendum rogatus confessor dum forte ipam interetur cōsili is flectere mesta dice bat. Deus indulgeat filie mee: nutum di am dans intelligi: quod meum reuela uit secretum. ſ̄ō ta men qū assumpserat duram uestem depo suerat. ꝫ usqꝫ ultimē se castigans mea mor tua fuit. Ut cū sa lutis esset fructibus opulenta: glebam continue conterebat corpoream: et agrū corporis exercuit di ligenter. nullius cō siliys acquiescēs aut precibꝫ. dum in hijs impedimēta sensisꝫ. Quapropter filius eius dux henricus.

ſ̄ō

ei ut decebat dilecte
matri compatiens se
pius quasi cõqueren
do dicebat ¶ Matrem
meam nulla ſupplica
tione poſſum induce
re ut uelit meliꝰ agere
in operibus afflictionis
¶ Ipſa namq; ueraciter
cum apoſtolo dicẽ po
terat ¶ Omnia poſſũ
meo qui me cõfortat.
quia mires quas ei fe
minea denegabat in
firmitas: uirtus ſibi
diuina mirabiliter cõ
ferebat ¶ In lecto ſibi
ſecundum ducalem
decentiam preparato.
ad quieſcendum ſe nõ
deponiut: ſz aut ſuper
tabulas ligneas. aut
ſuper pauimẽtum ſco
riõ rectum. quõ eam
ſopor oppremeret poſt
longas oracionum ſe
ro migilias repauſa
bat ¶ Si aũt ei tam
debili et infirmo aut
nimis fatigato corpe
uolebat aliquãdo in
dulgencius agere. in
ſtramẽtis filtro coop
tis. aut in ſaccone ut
quieſcere poſſz pro tem
pore ſe locauit ¶ Sup
cultricem uẽo nũquã
quitũ cumq; eſſz infir
ma ſinebat requieſcẽ
membra ſua ¶ Semel
namq; egrotanti. ſi
bi ſubſtrata fuerat
cultrix: quam mox
ut ſenſit amoueri p̃
cepit ¶ Supra mires
humanas ſacris in
ſtabat uigiliis ¶ Ja
ad matutinũ quitum

libet mane. ſepe pri
uſquã pulſaretur ſur
gebat. nec poſtmodũ
redibat ad lectũ: ut
ſe ſompni beneficio
releuaret. ſz pernigil
in oracionibz permã
nẽs: meditabatur
nocte cum corde ſuo:
et ſcopebat nõ ſolum
fuſis lacrimis ſpm̃ ſu
um: ſz etiam ſcopaꝝ
ictibz corpus ſuum a
cerrime affligebat.
¶ Infra matutinas nãq;
ſororum capitulũ ſoli
ingrediens: ſe diſci
plinabat in tantum
ut guttę cruoris de ip
ſius corpore remanẽ
tes in ſcorio a ſubſe
quẽtibus uidẽtur.
¶ Hec contenta plagis
quas prius ſibi ma
nibz inferebat: quin
et feminas familia
res aliquas adhoc i
duceret: ut ipãm ſe
pe uſqz ad effuſionẽ
ſanguinis uberaret.
prout poſtmodũ ei
lacrimis narrauerit.
¶ Interrogata eñ ali
quãdo domina demũ
dis cur fleret: reſpõ
dit ¶ Quõdo non plo
rabo: cum cogar fla
gellari hominem do
nec effundat ſangui
nem. in quo ſunt ſo
lummõ oſſa arida
cute contecta: ¶ Hys
dictis dabat intelligi
dominã ſuam bãm
hedwigim. cui ipſa
ſemper familiariſſi
ma extitit: et eam
modo p̃dicto ad ipſius

mandatum flagellis afflixit: ꝑcipue in quadragesima·i vigiliis ꝙ̄ sōrum·i diebus quatuor tempoꝝ·ac in sextis feriis: specialiter ob memoriam dominice passionis. Soror ꝙ̄ uictoria domus trebnicensis·eius coacta mandato: ac ꝑ aim ipius compulsa instacia·ipam modo consimili flagellant seuissime·ut postmodū coram examinatoribꝫ enarrauit. Sic illa celestis colona mente supna inhabitās mansuram spūs carnis tellurem·sollepnibus tantū diebꝫ exceptis scindebat cottidie; nec cessabat etiam ī infirmitatibus·quin se flagellari uiberet·Sed tradatur quidem hec sca flagellacōnes has duras in abscondito ei factas sic ab aliis occultare quod manifestari non possent·ꝙ tamen ommino celari nō poterant: ꝑ sertim cum uerbera grauia longius resonancia·pdissequaꝝ foris prestolancū: auribꝫ intonarēt. Idcirco nec ostia diligēcius clausa·nec custodie diligenter apposite foribus ꝑcauebāt dum hec fierēt·quin istius castigacōnis bñficium ꝑderetur.

Et qua breuꝫ explicari uerbis ñ potuit: qualiter assidue hec famula xp̄i·carnem suam crucifixerit cū uicijs et concupiscencijs: uerba dñe annemarius sue hunc tractatum de austeritate ante ipius concludāt·que sic dicebat·Cum audierim uitas diuorum sōrum·numquam aliquid de ipis tante asperitatis intelleri: quin in ista manus uel simile uiderī.

Quinto sequitur de oracōne beate hedwigis·et deuocōe eius ad deum.

Sciebat amica dei hominem in ore portę positum peregrinari a domino; ne in hoc exilio foret absq; consolacōne diuina: spiritu et animo semper se conabatur domino exhibere p̄sentem: et dilecti mitu in consolantis·i consolari scientis p̄ciam·totis affectabat ꝑcordijs. ut arthano eius poturetur alloquio; amoris fruieretur dulcedine·et salutaris effectum perciperet gr̄e: degustaretq; cordis palato mirande suauitatis ipius saporem·Et ut hoc fieri posset secretius ageretur quietius·cerciius euenuret·i sepe cōtingeret exploꝛabat conuenienciam tēpoꝝ

aptitudinem quere
bat locorum: modos
querendi ipm dilec
tum diuinitus nar
abat. Et quia tam ex
perientia certa didice
rat omne tempus
esse conueniens ad
eum querendum: et
quod frequenter ap
pareret vigilantibz
querentibusqz eū de
siderio se prior ostен
deret. qua plurimū
ut predicatur vigila
bat: meditandoqz et
orando continue ar
debat querens qm
diligebat anima ei.
Ardens erat cor eius
unde nec quiescere
poterat p amore di
lecte amabat. & dese
rabat habere presē
tem: quē ad modum
desiderat cervus ad
fontes aquarū. Dies
ergo noctibz cōtinu
ando. et noctem iun
gendo diei. in sacris
perseverabat exercibi
is. p̄stolando consola
toris aduentum: ut
veniens et pulsanti
ad ianuam cordis: ce
lerius aperiret. Ac con
pletorio namqz usqz
ad p̄fundē noctis silen
cium prolixus insiste
bat orationibus: ut
qñdo desides. solet so
por homines occupare.
ipa uocem audiret di
lecti pulsantis et o
dulciter alloquentis.
Audiret inquam ver
bum illud a seculis ab
sconditum: ac a mūdi

tumultibz elongatū.
Audiret utiqz ūbum
dulcissimū. qđ delicijs
affluit: et redundat sa
lutaribus sacramētis
Istius verbi suauitatē
qua p̄fectū desiderabat
solicite vigilabat. ut
ceteris dormientibus:
qñ furtiue suscipet au
ris sua. venas fluen
ty eius. Dilecis vero
hanc ei reddebat mag
nitudinem: ut excubā
tem utiam vigilan
ti custodia nō transi
ret nec declinaret ab
ipa: sz stabat et loque
batur amatoria. in
flamabatqz cor eius
ita ut inflama amo
ris ipius cum p̄sen
tem cognosceret. ac
in immutabilia veritate
ipm adesse intelligēt
qē amabat. Quis
modo in nobis omi
bus est adeo vigilās.
et observans tempus
visitacōnis dñi: spon
sumqz adventem.
ita p̄singula ei⁹ mo
mēta diligenter ex
plorans. ut cum ve
nerit et pulsaverit
cōfestim aperiat ei.
sicut ista que paulu
lum dormiebat. qñdo
post longas vigilias
eam sompnus urues
opprimebat. Quoties
enim familiares que
dam dñe apud eam
manētes bene sopno
refecte surgebant. ea
adhuc vigilante et
orantem in cubiculo
ante lectum suum. &

confabulantē cū illo
inuenīebant qui est
desiderabilis totus.
¶ Postqm̄ autē modico
relenata sompno fu
isset. denuo exurge
bat. ul' medie nocte
tempus obseruans;
ul' diluculum adue
nus p̄ueniens. ut cū
laudarent astra ma
tutina dominū; et in
bilarent omnes filij
dei. ipsa quoq; per sol
ueret deo laudes. ¶ Co
gnouit namq; infor
mata diuinitus p̄ue
niendum esse solem
ad benedictōnem do
mini capiendā; & ad
manna celestis gre
colligendum; ido ple
uerauit in laudibus
dei. per diem a collo

quijs diuinis & oracōe
nō cessans. nisi delect
comedere aut aliqua
de deo audire. aut si no
lebat opibus insistere
pietatis. Nec tūc uere
ab oracōnibz desist; ex
quo bñ facere ñ cessauit.
¶ Corporis quoq; dum
sumeret alimentum
diuinum nō deserebat
colloquium. Nam et q̄
bene litterata erat & in
telligebat scripturas fre
quenter legebatur ad
mensam. Cui sacre lec
tioni sepe tam audē
tendebat. quod bolum
leuatum tenens man
bus ori nō imposuit. ul'
masticacōnis oblita
more positum tenuit.
et lacrimas fudit. ut
ueraciter possz dicere

cum psalmista. ¶ Quā
dulcia faucibus meis
eloquia tua; sup mel
ori meo. ¶ Jucūdior em
enim habuit gustum
in refectōne mētis q̄n
uentris. ¶ Sic bñdicebat
hec sancta in omni tp̄e
dūm: et semper laus
eius erat in ore ip̄ius.
¶ Considerabat q̄ om
nem locum cē aptum
ad bñdicendum deum.
unde in omni loco dña
tionis eius anima ip̄si
us bñdictōm dñi reso
nabat et laudem. ¶ Loca
tamen secretiora & deo
dicata plus inductiua
meroris aduertēs ad
orandum libencius fre
q̄entauit. ut alioz de
uitato aspectu famili
arius scala deuocōnis

parietem carnis trā
scendens. mentez ad
dilectum pertingens
et spiritu et feruore
animi comodius iun
gi posset. ¶ Dilcūs q̄z
hanc ei uicissitudinē
pendebat. et dū de
uocōnis brachio et a
moris glutino ipsum
anduus stringet; ab
inquietudine aliqua
do casu aliquo sup̄ue
niente uirtute eam
mirifica p̄seruaret.
¶ Accidit enim tempore
quodam dum sic sedz
tracta oraret in quoda
domicilio. ut unus de
ministris eius nomīe
boguslaus de lauon. cu
ipsa coquinam p pau
peribus cōmiserat spe
cialiter procurandam.

ollam in qua decoque
retur aqua pro ea·mo
re solito ad bibendū
de eadem domo uellē
accipere: et dum ap
propinquaret adloci
indit eam in oracōne
positam·tantaq; lu
ce circumdatam·qđ
territus pauoreq; nō
modico compulsus a
domo subito retroces
sit·nec de cetero aus
sus fuit accedere·sed ma
gis recedere festinabat.
¶ Per dñam aūt reuo
catus accepto uase
cum tremore abibat·
ut in ipā luce nisibili
et in timore qui ceciđt
in cor uiri·perfecte di
retur intelligi: quod
ipa mente tam tunc
a propinq̄ret illi q̄

lucem in accessibilem
inhabitat·illiusq; lusse
qui omnem illumīat
hominē in hunc mun
dum uenientē; tunc
specialiter fuerat illu
strata. ¶ Unde phibēte
diuina uirtute nō per
mittebatur aliqua in
quietudine forinseca
distrahi·quia diu ei pla
cebat·aut disponente
deo debebat sompno
cōtemplacōnis ⁊ requie
perfrui: in cordisq; lec
tulo dilecti consolacō
nibz immorari. ¶ Sonne
ne in ea tunc fuit in
pletum illud uerbū
dulcissimū sponsi: ne
sustetis neq; euigilā
re faciatis dilectam
donec ipa uelit. ¶ In
ecclesijs q̄z dū eam

contigit interesse diui
nis·ab alijs se abscon
dit sub quibusdā pan
norum uelaminibus
orans et flens tam lar
giter: ut dña anna
nutrix eius·cum abea
infra missam deberet
pacis accipe osculum:
oculos eius q̄si cruen
tatos p̄ lacrimis et fa
ciem eius uideret fle
tibus irrigatam. ¶ Ne
q̄eter eciam uidebat
eam in oracōne corus
cantem·ul' nimeo ul'
roseo multu: et q̄si in
angelicum mutatā
aspectum p̄ nubilo in
quo erat. ¶ Ipsa enim
tam dicte dñe anne
intuitum nō semper
declinare·nec omīno
subterfugere potuit·

quia inter omnes fe
minas familiarissimā
ei fuit·et in ecclesia
maxime sibi ma
ior assiste bat.
¶ Unde delecta mēta
que xp̄i famula ī spi
rituali habuit gaudio
ipa domina anna se
pius perpendebat·
Vidit namq; tam dic
ta domina anna et
frater hedwardus con
fessor eius: eam fre
q̄eter ex deuocōne
raptam in tantū mē
tis excessum: ut īsen
sibilis esset. ¶ Dominus
eciam cosmas hones
tus miles in p̄ius do
mine ministerio sedu
lus dicere solitus eat·
¶ Multociens cū dña
mea beata hedwigis

est in oracõnibz·contigit me uenire pro aliquibus negocijs ante ipsam·et uidi eam ad deo intenta precibus et abstracta a sensibz: qđ me stante coram se non uidit·donec post mgnam moram rediret ad se. Surgebat animus eius ad cognitis ad incognita; de rebz de terrenis ad celestia transferebat. Qđ nisi bilibz ad inuisibilia transiens: pulchris cognoscebat pulchrium; et in creaturis nõ sufficiebat creatoris magnificẽciam ammirari. Leuabat proinde ad celos multociẽs oculos suos; ut una stellarum gloria celicz specie: una cuius ad amorem celestis prẽ alliceretur mens eius. Inde fit̃ est ut quãdocz de speculacõe spiritum et corporz superiorum contemplacionis oculum ad sũme maiestatis thronum dirigeret·diuinicz splendoris radium tanta plenitudine susciperet intus: ut etiam ęternus fieret manifestatum corpus eius luce clara circumdatũ. de terra uideretur in aera sublenatum secundum quod aliq̃ notauerunt. Et sic lux ulla exterior ⁊ sensibilis pñciam lucis

eterne in anima radiantis: et subleuacio corporis·sublimacõm declarabat mentis ī deum tendentis. Nulli infra diuinũ officium sui exhibebat copiam ad loquendũ; nisi forte in casu inopinato·aut in necessitatis inuitabilis articulo: nimirum indecens et indignũ. existimans diuinis eloquijs humana interserere uerba·ubi urgens et racionabilis causa·hoc oportune nõ exigeret·ad utiqz solacium quod in deo habere poterit anima; impedim ab homine pmittẽ homo nõ debeat. Et licet ista beata se occultaret diligencius; ne secretum quod erat ei cõmune cũ domino diuulgaretur·nec ab aliqualiter fieret manifestum aut hominibz innotesceret; per nigritus tamẽ ⁊ suspiria·que inter se ñ poterãt continere·ui amoris denicta: et deuocionis agitata dulcedine. frequencius pandebatur. Quamuis ad orandum loca desideraret·⁊ eligẽt se arcta qñtum decebat. pro eo ut dulcedinẽ qñ̃a pminante domino cõsueuerat degustare·auidus poslet absqz impedimẽto haurire; publicũ

tamen diuinũ officiũ
nolebat in domo aut
in camera ut solent
q̃ndoq; principes et
magnates audire· ꝫ
in ecclesia semper cũ
nota· matutinũ miſ
ſas uesperas et alias
laudes dei; coram se
faciebat ſollempniꝫ
decantari. Dato ꝑ
matutinali ſigno;
mox cum tuncta ſi
bi familia· ad eccleſi
am feſtinabat· Non
luto nõ nimbis: nõ
frigore· no pluuius;
nullaq; aſperitate aut
aeris intemperie· nec
occaſione aliqua· niſi
forte actu eſſet infir
ma poterat detinere;
quin ad ecclesiam p
geret· q̃tumcumq;
etiam alio diſtaret
hoſpicio; ꝑdomino ibi
dem officio audiẽdo·
Quodquod habẽ po
terat ſacerdotes qui
miſſas legẽt: deuo
tiſſime omnibꝫ illis
interfuit· orans inte
rim ul' toto proſtra
ta corpore· aut pam
bens ſuper genua ul'
ulnis appodiata hũ
liter ſuper tram/Se
pe quoq; procũbens
tũc in oracõnibꝫ erde
uocõne hũiliꝫ corde
deoſculando tre pul
uerem contingebat·
Quicumq; ad eius
curiam preſbiteri ue
nebant· ſiue ſecula
res eſſent ſiue religi
oſi: uxe unumq̃n eua
dere poterant· q̃n eos

Capellanus eī nolle martinus denegauit eam presentato ei cõsilium p̄ sacerdote uel legeret ei missam.

Orchilee deferem redemat suis q̄ primas ydole ymagines aut religas ⁊ papue pumla ymagiez bte nichis ait q̄ indicebat lasciuos ⁊ sanabat

coram ea missam legere oporteret. Et si q̃n dog in curia p̄sbiteo rum numerositas de fuit: unde aliqz hẽ poterant uocabantur ad supplendam pau citatem missaz: q̃a absqz displicencia ipa nõ poterat sustinere.

¶ Q̃ueadmodũ enim capellam et seruicia les grauabantur. de missarum multitudi ne: sic ipa grauaba tur pretedio: si earũ ei deficeret multitudo

¶ Unde quãda clericus de ipsa composuit istos ũsus. Insola missa nõ est contenta du alla. Quod sint prel biteri missas tot oꝑe tet hẽre. Die quãda

dum desideraret mis sis plumbz delectari: capellanum suum no mine martinum pos tea Wratislauiensẽ canonicum misit ad uocandum q̃ẽdaqz p̄sbiterum: ut legẽt ei missam. Ille man dato eu nõ decuit eĩ contradicere coactus ibat. licet inuitus ex equeretur mandatũ. et casu occurrentem sibi calnum quẽdã conũlium. qui ad eu riam ducis tunc pro quodã expediendo ne gocio ueneat. secum assumens dñe plen tauit. Ipsa ueo ut eãt cõmendande simpli citatis. nõ conũlium exhabitu. ⁊ tantũm

calium considerãs putans eum p̃sbiterum esse· rogauit supplicãt ut sibi missam legere dignaretur⁊ Qui cã obstupescens respondit̃ quod nec p̃sbiter nec litteris esset̃ imbutus: dña decepcõnem aduertens· petiuit ab homine humiliter ueniam· ostendens se ñ animo illudendi· sed per ignorancia hoc fecisse⁊ Capellano q̃z cum lenitatis mãsuetudine diceret⁊ Parcat nobis dñs· quod me taliter decepistis⁊ Nam talis cum impacientia solita erat redarguere illos: qui ei molestiam aut uerecundiam inferebãt· ut ea

superius est ostensum· scilicet intractatu de ei⁹ pacientia⁊ Cum quãta deuocione ipã diuinis et p̃sapue celebraco oniz missaz interfuit: ostendunt ñ solum lacrime· p̃tracõnesq̃z corporales ut p̃dicatur· uerum etiam hoc plurima religiosa opera: et uirtuosa exercicia indicabant⁊ A domꝰ namq̃z missas quas audiuit· uel p̃sonaliter obtulit· uel offertoriũ misit· et ab illo qui missam legerat sacerdote petiuit manus capiti suo imponi· et se de aq̃ benedicta aspergi· indubitanter credens per hoc adeo aliquam specialem percipere gram⁊ a suis

infirmitatibus relevari⁊ Quod etiam sepius accidit: ut ipsamz sibi familiaribus propalaret⁊ Frater herbordus qui fuerat confessor eius: de ipa dicebat⁊ Quãte deuocionis bta hedwigis et fidei fuerit circa officium misse: atq̃z ad altissimũ sacramẽtum dominici corpis: nullꝰ posset̃ hominum enarrare⁊ Considerans aũt presbiteros tante dignitatis esse· ut dñm celi et terre· in sacrãmẽto altaris: quodq̃z illa conficerent conferrent cottidie sacramẽta· quibus assistente diuina uirtute fidelis sanctificatur et mundicie reddit̃ur anima· sacerdotes et omnẽ clerum siue seculares essent siue religiosi in magna reuerencia habuit: ñ modicum honoribus extulit: in tantum etiam eos qui se p aliqꝰ emolimẽto sacerdotes fingebant· tamq̃a ueros presbiteros mu neribus honorabat⁊ Idemq̃z sedẽ nolebat· nisi prius sacerdos qui missam celebrauerat discubuisset̃ mea⁊ Coruscacõnes et tonitrua quã plurimũ metuebat· p eo quod his elementoz cõmocionibz nouissime diei indicium et gladium ulcõ dimine admemoriam reuocaret· rememoraq̃z

tota cõtremẽt: ⁊ quasi timentes sup̃ se fluctus cum beato iob semper deum timet. ¶ Inde nec a tremore cessauit: donec uocatus a liquis sacerdos aduẽiens. sacras manus p sancto ptercõnis dñice capiti eius imposuit. ¶ Sub quoꝝ umbraculo tamquã secura de periculo: genuflexionibꝫ et oracõnibꝫ ꝑ totum tempestatis spaciũ insistebat. ¶ Tranquillitate ueo reddita post intemperiem ꝑgratiarũ actione dictis manibꝫ oscula ingerebat. ¶ Quã ideo potestatiue credebat tempestatẽ posse resistẽ: quia ad hẽc uturam dei reconcilient sunt sacrate. ¶ Specialiq̃ quoda dilectõnis affectu mouebatur ad illos. quos sciebat diligẽter inter esse missaꝝ celebracõnibꝫ. ¶ Unde nec dubium est quin eos diligeret amplius: q̃ parati erant ad ipsas sepe missas deuotius celebrandas. ¶ Ad sacra metum dñica corpis sumpciendũ quãdo uolebat accedere: tanto lacrimarũ facies eius infundebatur ꝑfluuio: et tantis oracionibus genuflexionibꝫ corporisq̃ prostracõnibꝫ se tunc specialiter exercebat. quod feruor deuocõnis ipius ad deuocionem nõ in mento. mouebat efficaciter intuentes. ¶ Sacrum quam plurimas habebat ymagines atq̃ reliquias. quibꝫ decenter exhibebat reuerenciã. et eas coram se portari faciebat ad eccliam. et in loco ubi orabat ponẽ. ut in earum intuitu sacrum ꝑs amabat. merita uitaq̃ illius reuocaret ad memoriam. et per ipoꝝ suffragia se ad deuocõnis incendium amplius ꝓpararet. ¶ Matrem nõ domini inter alios sanctos quia maiori ut dignum erat amplexabatur amore. ideo ipius parciam semp apud se gerebat ymaginem. ¶ Quã etiam eburneam sepe accipiens in manibꝫ defferebat. ut exdilectõne sepius eam posset respicere: ⁊ respiciendo deuocius se traheret ad amorem gloriose uirginis amplius excitaret. ¶ De qua ymagine dum aliquãdo bñdiceret langwidos protinus curabaꝫ. ut sic miraculoꝝ ũtute comprobaretur et innotesceret omnibus: ad quãtam meritoꝝ celsitudinem illa iam peruenerat. que ex feruore caritatis. hanc filij dei matris sedule secum ymaginem deportabat. ¶ Passionẽ quoq̃ domini nostri ihũ xp̃i quãta deuocione eius uersaretur

incorde: colligi aliq̃lit̃ potent ex eo quod nec minima signa miseri cum crucifixionis x̃e repñtauca: ueneran negleret. ¶ Jam ubi cum q̃ in terra ridebat stipulas crucem figurantes: genibz flexis adorans · tollens q̃ et deosculans eas in tali loco reposuit ubi nõ poterant cõculcari. ¶ Decorem domus dei quia diligebat · ornamẽta et paramẽta p̃ciosa in calicibus et uasis aliis ecclesijs et altaribus contulit: necnon et uestimenta sacerdotalia ac leuitica · ministrorumq̃ altaris suis sumptibz compa

rauit et ꝑparauit huiꝰ modi · tam ꝓsentz ipsam quam per alias feminas secum manentes · que de auro et serico texebant subtiliter operam. ¶ Sic sacra cum aliis ut ꝑdicatur ꝑquentabat misteria · sic diuina ministeria promouebat. ¶ Sic cum fidelibus terebat domus dñi limina: sic cum moderamine p̃ntibz hominibz conabatur deuocionis sue studium exercere. ¶ Peractis autem diuinis officijs cunctis qui affuerant rẽpore congruo ad propria redeuntibz · ut refectõi corpis intenderent · ¶ de exteriori

bus prouidẽt · ipa ci paucas in ecclia pedisse quis remanẽs · ad interiora capienda cõmunia: et ad spirituales delicias in domo dñi requirendas se diligẽcius disponebat · cuius illuis diuine consolacionis dulcedine renouato gustu adhc amplius pertrin · cui sapore iam aliquociens meruerat dulcorari. ¶ Et quia tñc absentibus alijs se solitariam inueniens et pacatam ; uacare liberius potuit · ac plus incendere ualebat diuersis modis querẽ di dilectum · quando per singula altaria circuibat · et pectus

tundens gemitus effundebat et suspiria · leuatisq̃ in celum oculis cum corde simul ⁊ manibz stans preces domino supplices obtulit · intramq̃ cadẽs ad pedes domini ihũ cum maria magdalena hũiliter se pstrauit. ¶ Verum licet saluatoris nri uestigia corpaliter iam deosculari nõ posset · loco tamen ipoz terram deosculabatur sepissime · at labijs puluerulentũ crebro contingebat · hũiliter pauimentum · humẽq̃ lacrimis irrigabat · ut et dilectõnis quo estuabat · nc occultare ualebat feruorem dilecto ostẽ

deret·et pcorum uenia am atq; hũdancio rem gr̃am impetra ret ¶ Dum ierem se recõ gnoscẽs ac cinerem: os suum audacter po nebat impulsure spẽ habens et confidenciã quod dilectus sibi tandem eterne pacis osculum exhiberet· ¶ Propter quod delecta ta ñ modicum in hu modi prostracõnibz tam diu sepe iacuit co ram domino ꝓtensa in longum: ꝙd eius corpusculum adeo de bile nullatenus sustinere potuisset·nisi fer uore deuocõnis fuisset et fortitudine spũs dei confortatum ¶ Quadam nocte sororem gau

dencia curiosius con siderare uolens ipsius domine deuocõnem· et modum orandi: a prandio se absentauit conuentus· ¶ intrãs ecclesiam uidit eam toto prostratam corpore in oracõne·tam diu quod ipsam sic exspectando dum diuinum ꝑficeret psalterium re legendo ¶ Pro maiori quoq; corporis siu fatigacõne·et ꝓpter diuini amoris ammirandum feruorem· qui eam semper ad arduа impellebat·gñ doq; dum orando so lotenus pstrata iacere ret·pectus et caput erigebat ad librum coram se positum:

in quo scriptas oracõ nes legebat ¶ Surgẽs tandem multiplicatis genuflexionibz honorabat eum qui pnobis flexis genibz est illusus ¶ Numqm̃ in oracõnibz uidebat sedere: & postq̃m alicuius tumulum steterat·subito resiliens sup genua nuda procumbit· ¶ Unde calli pminentes et duri ad magnitudinem duoz onoz. aut ut alij referunt qui uiderunt·ad qñtitatem duoz pugnoz excreuerant in genibz eius ¶ Qui tẽpore hiemali amplius intumescebant. ¶ Occultabat assit proximis huic thesauz

nec cognitus est dñ muieret: nisi apparitus sibi famulantibus feminis· ¶ Hijs amica dei caritatis decorata insignijs coram dilecto apparuit·hijs ornata resplenduit margaritis: hec amoris indicia·videlicet callos in genibz·callositas in manibz et pedibz·in ceteris q; membris liuores plagarũ semper secum portans·dilecti se obtutibus pñtauit ¶ Talibus letitie cantibus hijs iocunditatis carminibz·suspirijs salutis et gemitibz re gem demulcebat supni ¶ Hoc decacordo

psalterio: hac dulcissona cythara. deuota scilicet psalmodia ⁊ infesta supplicacõne: iugiter amabili spõso cantebat. ¶ Huiusmodi tripudio cordis: hys gesticulacõnibus corporis: genuflexionibus scilicet et prostracõnibus ludebat corã throno dei et agni. ⁊ sic ex omni corde suo dñm collaudauit. ¶ Caliter omni die etiam uuente adhuc marito laudes continuauit diurnas. ut ab hora matutina perseueraret oraõ in ecclesia. donec post meridiem predicti: eam expectantium condescendens tedio: pocius qm̃ suo satisfaceus desiderio uenit ad hospicium: ad suscipiendum illud modicum de quo supra dictum est corpus alimentum. ¶ Dulcedo nã ex illius suppm cui tota mente inhierebat cõmunio adeo cordis ipsius ĩmutauerat gustum. ut eam sapor alicorporei minime delectaret. ¶ Inde qi cotidie cõtemplacõnis sue intenta ferulis: et uino consolacõnis interne refecta. uix aurora horam uespertinam cibum curabat sume corporalem. ¶ Tam a mdõ desiderio ⁊ tante dilecõnis feruore hec xpi famula ferebatur in deum: ut ñ solum se ei conaretur offerre. per deuocõnis ĩcendium: uerum etiã alios quoscumq; poterat hortaretur ad sibi deuote ⁊ fideliter seruiendum. ¶ Et ideo tam ipse quam simm̃ sterralem que ad hoc deputauerat: simplices homines ipsius curiam frequẽtantes confiteri et orare. ⁊ illa que ad salutem pertinent instruebat. Inter alias sibi ministrantes femmas. unam habebat lauandriam mulierem grãdenam: omnino dñi ce oracõnis ignarã. ¶ Quã ipsam cũ tanta informabat diligencia pater ñr. qđ eam etiam in nocthis ale per decem ebdomadas ñ dimisit. ⁊ ante lectum simum in cubiculo ĩ quo manebat. ipsã ea manere compulit et dormire. ut forsan uerba sacre oracõis que in die sibi inculcauerat. in nocte ipsam ad ruminandum inducet. et sic forcius ea memorie commẽdaret. ¶ Aritum quoq; suum ut sibi emulare posset. continue uirtuoso ẽ exercio salutis optimũ fructum: et precipue ut ad deuocõnis se mulangaam sollicite ẽ citaret. plures docuit oracõnes. ¶ Hoc enim semper habebat in desiderio: ut ipse quẽ

inter homines maxime
diligebat in dño: etiam
deo suo seruiret corde de
uoto. ¶ Sexto sequitur
de operibus misericor
die. ¶ de pietate ipius

Ad primum
onium pieta
tis et miseri
cordie cor an
gelle xpi tanta replē
uerat copia: ut ad glo
riam dei et sororis eius
atq; ad subuencionē
proximoz; affectu pari
ter et effectu: semper
promptissima fuit. ¶ Ver
bum quoq; illud sal
uatoris nri. estote mi
sericordes scriptum i
corde suo indelebilit
tenuit. ac diligenter
opere adimpleuit. ¶ In
genitam hec genero
sa pago habebat cle
mẽciam. qm ad auxit pi
etas ihesu xpi: cuius
gracia instigante stu
debat quecumq; pote
rat manus eius insta
ter operari in operib;
bonis: que uero ple
ne supam nequibat p
ficere: alioz; inuocato
auxilio peragebat. ¶ In
ter cetera misericordie opa
maxime pietatis op'
reputabat animaz;
promouere salutem. ¶
ideo maritum suum
consilijs et exhortaci
onib; suis induxit. qđ
de ppriis sumptib; cō
stitui fecit trebuicense
monasterium plāc
timonialib; ordinis
cysterciensis. ¶ Cuius
edificacōnis exepse

secundum quod apro
priatoribz opis est cō
pertum. ascenderunt
usq; ad marcas trigīta
ciuiter milia. ¶ Nam so
li parietes p̄ter tectum
quod per totum clausz
de plumbo cōfectum.
usq; hodie p̄manz. mi
cas constetisse trigīta
milia estimatur. ¶ Fun
datum est aūt predic
tum templum ¶ dau
strum ad honorem oī
potentis dei et gloriose
virginis marie: atq;
beati bartholomei a
postoli. anno dñi. mo.
cc. lvj. dedicatum uero
est anno dñi. mo. cc.
lxiiio. ¶ Interim aūt qđ
fiebat ipius cenobij
edificacio nullum p
mittebat p quocūq;
facinore in iudicio p̄n
cipis aut curie ꝺcēp
natum. ad mortis
supplicium interire.
q; uita et donata ipm
deseruire faciebat ine
adem structura usq;
ad tempus ad emen
dacōm facinoris pro
inde ordinatum. ¶ Vn
de prout quisq; talis
plus minus ue deliq
rat: mancipatus ope
ri seruicium impende
bat. ¶ Constructo quoq;
monasterio ipe duxe
henricus ad ipius cō
sortis siue scē. h. consi
lium dotauit. et dita
uit illud copiosis red
dit⁹; qui sufficeret
ad omnes sumptus
necessarios misse per
sonis: et hospitalitati

continue sua nolens
promereri elemosina
et dignus cupiens fi
eri audire uocem do
mini dicentis in extre
mo examinē Hospes
fui et collegistis me.
¶ Ipsa etiam beata hed
wigis contulit eidem
monasterio bona do
talicij sui sauon scili
cet cum uillis adiacē
tibz mansos circiter
quadringentos de op
tima gleba ¶ De labi
bergensi aūt ciuitate
et dyocesi: uocauit do
minas cysterciensis
ordinis; quas loca
uit in claustro pdicto
¶ In quo tempe proce
dente inducē ad ser
uiendum domino cē
tum dnē moraban

tur. ymmo in eodē ho
die dicuntur centum
uiginti domine com
morari ¶ Prima quo
qz ibidem abbatissa
fuit domina petrissa
magistra puericie ip
sius beate hedwigis:
quam cum pfati or
dinis de babinberch
aduocauerat dñabz
¶ Et licet ipsis sororibz
sufficientissime pui
sum essz in hys que
ad uictum ⁊ uestitū.
attz diuinū cultum
eis necessaria erant.
nō quiuit tamen i
ea pietatis affectus:
quin sup addaret ml
ta. et eis in huiusmo
di necessitatibus pu
deret: ꝓpue cum re
putabat eas talibz

aliquem sustinē defec
tum: quibz indigebāt
adusum ¶ Quibusda
aūt religiosis de ordi
ne templariorz. impe
trauit amarico dona
ti quedam magna p
dia que olsnicz uoca
tur. in optimo āre so
lo ¶ Ibi procedēte tem
pore multe sūt ⁊ mag
ne uille locate ¶ Reli
giosis ipsa multa im
pendebat beneficia: ⁊
eos quam plurimū
honorabat: uoles ho
norare quo eos ꝓter
xpm extulit. apud se
met ipm etiam hono
rabiles facere in ocul
aliorz ¶ Jam dū uel
ebant ad eam: ipsa
eis assurgens. et gra
tanter eos suscapies

apud se immensa lo
cabat ¶ Et ut bonam
famam ipsorz cōser
uaret adtractoribz.
non solum coram se
ipsos faciebat hono
rifice pertractari; sed
eis etiam de honestis
quam diu morari no
lebant hospicijs ⁊ mi
nistris ac socijs puide
bat; mittebatqz ipsis
necessaria omnia. et
ipsorz apud ducem di
ligenter promoue
bat negocia. ⁊ actus
expediuit ¶ Dum uo
nolebant abire ⁊ fac
tis eorz faciebat clam
reponi panes pisces
et alia religiosorz ca
mera ut habēnt ad
edendum in uia ¶ Ib
i etiam eos stetisse

consperit: ibi post eoz discessum uelut ad uestigia xpi genua flectens: deum quē ei eas susceperat adora uit. Sed dulia in sup monasteria largas dabat et transmitte bat elemosinas: ut pote in subens henri dow wratislauie adscām vincencianū adscām mariā. mi noribz et predicato ribus fratribz: mul tis quoqz alys hoibz qui in habitu religi oso signum deferebāt ihu xpi: necnon et qsa pluribz misera bilibz plonis nō cel sabat benefacē. tam qm si euangelicum illud. quod uni exmi

nimis meis fecistis: michi fecistis. ⁊ cetera. semper coram oculis positum legeret. Heremitas aut i dulas ubicumqz stebat aut attingere poterat. psonaliter cōsolari stu debat beneficijs: dis tantes uero pnīcios miestibz ⁊ eculentis. ac alys necessitatibz pcurabat. Lepsorum curam habuit specia lem pro amore illius qui pro nobis fieri no lunt ut leprosus. vn de leprosas quasdam femmas insimul hi tantes prope oppidū quod dicitur nouum forum. sic in suam re ceperat curam. ut eas aliquocies in ebdo

mada mitteret pecu nias. carnes ferinas. ac miestibz et alys uite necessarijs largi ter proundebat eisdem procurabatqz ipas in omnibz tamqm filias spetiales. Cuius cōpas sionis teneritudine cō descendebat afflictis qualicumqz molestia coporali. liqs sebat qz animus eius ad pauperes ⁊ infirmos quibz et affectum ex hibebat ⁊ manū au xilij. Siquem defec tum. siquid penuriei aliquo cernebat; sup plebat dulcedine pij cordis. ⁊ Curumbat p inde dormientibz pe dissequis et anallis. et earum circumspi

sebat diligencius cal caneta: et si aliqm meis inuenebat frac turam. dissimulacō nem eaz redargues celerius emendari iubebat. Dum so ror aliqua in monas terio decumbebat. p sonaliter singulis di ebus uenebat adlec tulum eius; flexisqz coram ea genibus. ipsam ubis consola toris confortabat. dans ei semper alīq subsidia opportuna Cumqm enim ab a liquo recedebat infir mo: nisi prius obla to munere ipm con solata fuisz. ⁊ egro tos quoqz de familia sua: in propria usita

bat persona: ⁊ ad eos mittebat mittebat medicos. ⁊ eis medicamina procurabat. eratq⁹ de ipsis sollicita tamquam mater. illius dominice allocutionis allecta dulcedine. infirmus fui et visitastis me. nullum q̃ue pertinere poterat infirmum. et maxime pauperem. dum modo ad esset possibilitas visitare neglexit. Cum do etiam in ma remociora loca si intellexit infirmū. ad eum negligendo itinē accrebat. Si infirmos autem quos propter distanciā hūmanam visitare nō

poterat. nuncios ad donarius tūs mittebat. Et q̃nto quis infirmos erat miserabilior: tanto p eam propriebat consolacionis beneficia amplio ra. Feminas iacentes in puerperio: papue pauperes visitabat. dum aliquo modo facere poterat. ipsis q⁹ necessaria ministrabat. Incarceratos et si in propria persona visitare nō potuit. eos tamen magnis visitare beneficijs nō neglexit. Inflammata namq⁹ desiderio audiendi vocem dñi dicentis in iudicio. In carcere fui ⁊ venistis ad me. ex quo per se

56

nō ualebat adipōs ac
cedere; eis per suos tīs
mittebat nuncios el
cuientium et pauien
tium. atq; tegumētū
sufficiens ne a frigore
lederentur. Et ne ni
mis grauaretur auer
nūs; de mutatorijs
et inuestibus lineis.
sufficienter eis puidit.
ac de candelis. ut bene
ficio luminis hoīes
res sibi imminerent
et tenebras carcerales
pcauens omni qua po
terat diligencia. ne a
liquo ex defectu ipsis
posset periculum immi
nere. Ascendit quoq;
famula domini gra
dum perfectōnis ma
ioris. in scala papue
caritatis. dum etiam
hospites et adiutarios ma
riti sui quos aliquādo
contigit in carceribus
poni. predictorum nō
timebat beneficiorum
esse expertes. sed eis
omnia largiter necel
saria ministrabat. ad
implens opere illud
quod scriptum est. si
esurierit inimicus tu
us ciba illum. si sitit
potum da illi. Post
omnia autē que clau
sis in carceribus aut
alias captiuatis impē
dit beneficia hoc super
addidit. ut eos sepissi
me suis intercessioni
bus liberaret auinca
lis; et restituteret sola
cio libertatis. Simi
liter illos qui ducis
marti sui indignaci

onem incurrerant non cessabat ipsius ad graciam reuocare ⁊ Iam fletis genibz et fusis lacrimis tam diu se coram eo humilians interpellabat pro ipis; donec se intelligeret exaudita. ¶ Tribulatis ⁊ afflictis si quomodo possibilitas aderat; efficaciter succurrebat ⁊ Nunqm inconsolacõne ploantibz defuit; nec unquã auxilium egentibz opportunum subtraxit. ⁊ Illos nãqz qui debitis grauabantur. aut detinebant indusi; ac oppressos ere alieno sua redimebat. ac relenabat

pecunia. damnatos qz ad mortem aut affligendos alijs generibus tormentoz pro ipsius demeritis; intercessione sua sepius eripiebat ¶ Clericis quidam gallicis nacõe pro crimine sacrilegij quod perpetrauerat. sententiã iudicialis erat morte plectendus. ¶ Intelligens aũt pia domina clericum sortem domini electi: ad tam miserabile dãpnatum supplicii. amplius cõmota fuit miscera misericordie eius ppter eum; quẽ repstabat omni ueneracõe dignissimum: potestatem habenti pcibz instituit. nec a supplica

cionibz desistit. quousqz ipsum clericũ a nece sibi inferenda ereptũ incolumẽ cõseruauit. ¶ Mater erat omniũ pauperum; ⁊ pcipue iudicatum athz orphanoz. fuit maxima cõsolatrix ¶ Quoz causas et negocia dum esz necesse coram duce promouebat et agebat pro ipis ut fidelissima aduocata. plures quoqz puellas orbatas parentibus et amicis apud se collectas pio pertractabat miseracionis affectu: et refouebat inpõ. singulis prouidens. put ei sedm dm iudicatur melius expedire: eas aut matrimonio aut

ecclesie ad proximum

religioni tradendo. ¶ Pauperes ergo quia continue ipius beneficia sentiebant. eam quocumqz ibat sequebantur ut matrem. ¶ Semper enim in ecclesia coram ea tacebat cumulus denariorũ. qui distribuebantur egenis: et ipa sepi eos manu propria pauperibus erogabat. ¶ Non presumebat aliquis de familia post eam currentes repellere tropes. quibus ipsoz nimia multitudine fatigata. sepe afficerentur tedio. satis magno: multi et ministerio inherentes ¶ Die quadam dũ ipa coram altari qd erectum in sua habuit ca

mera faceret moram
rando · mendica foris
more solito pro acci
pienda elemosina ex
pectantes: clamabāt
dicentes ¶ Hodie dña
est a nobis abscondi
ta: hodie consolatrix
pauperum nobis nō
exhibuit vultum suū:
quia nōdum percepi
mus ipius bñficium.
¶ Qđ ei mox una de fa
miliaribz eius ut au
dierat recitauit ¶ at il
la statim narrata si
bi diebat ¶ Vade le
leciter: accipe pecūniā
qua sunt pō pau
peribz nummi repo
siti: et da unicuiq; p
ut tibi dominus inspi
rabit ¶ Sic enim per
alios elemosinā dil

pensare consueuerat;
qñdoquidem psonaliter
eam distribuere non
valebat · et ideo se de ne
gligencia reprehendit
qđ hanc dispensacōm
tunc cōmittere preter
misit ¶ Egentibz elem
osis tamquā diuino
cultui mancipatis; ¶
per uite mundicias
pre aliis populatibus
adeptū plus apropi
quate debentibz mul
ta specialiter benefica
impēndebat ¶ Quappō
ad loca qñdoq; remo
tiora sequentes; uem
ebant ad ipam ¶ De
wratislauia namq;
usq; in krokechnicz ad
tredecim fere miliaria
cōsequentes; reportaue
runt ab ea in argēto

et uestibus munera & alia iute necessaria re ceperunt. Dominus razlaus presbiter· et homo maturus gnez nensis et wladislaum ensis canonicus: testis exstens operum pie tatis iam dicte beate hedwigis· se ipsum po nens in exemplum di cebat. Pauper scolaris cram wratislauie stu dens: et auditis bene ficijs que pro dei amo re in digentibz presta bat dum uueret xpi famula· post uam iu cum socijs· ad loca ubi manebat inlesnicz atqz rokechnicz· tribz uicibus tociensqz ego et alij qui mecum ad ueuerant socij· dimi dio fertone argēti ac cepto ab ipa· reuersi fuimus consolata· et semper in agina eius inuem qtociensqz intrauu multitudine pauperum copiosam. Ad limina sanctorū ire uolentibz et cruce signatis alijsqz pere grinis larga ministra bat subsidia· ut ipos promouendo in uia sa lutis eterne· eoz me reretur princeps fieri meritoz. Hyc umqm ab ea elemosinam pe tens inexauditus recef sit. Nam ut magister hermannus canonic glogouiensis· & mslvi denicz plebanus dice bat· ipsa de copiosis ps habebat reditibz uxe

centesimam ptem pro
lua sue familie nece
tate retinuit· reliqua
omnia ad ecclesiam
utilitatem· Unusus
pauperum erogauit·
Et dum sua inopere
pietatis expensa defi
cerent; ad suum recur
rebat maritum; postu
lans ut ministrando
egenis necessaria eius
uices suppleret; Quã
dam magnã habuit
grangiam de quatu
or aratris que zemma
uocabatur· ecqua an
nona plurima et hui
modi que aduictum
ptinent habebantur
habunde Supuenien
ente aũt tempe quo
dam grauis cãestia:
ipã dei famula p cla
mari fecit per fora: ut
omnes indigentes ad
dictam accederẽt grã
giam qui accipere uel
lent elemosinam ppt
deum; Congregatis
ergo illic egenis inon
modico numero: eis
distribui fecit annonã
put unicuiq; sufficere
bat· ad sustentacõnem
nature; Deficiente
uo annona: omnes
que habebantur ibi
carnes in eis expẽdit·
Consumptis quoq; car
nibus: eis caseos dari
uisit; Et hys deficiẽ
tibus armas et sal
ad condienda olera
tribuit· Et quecumq;
alia ad edendũ apta
inuenit et haberi po
terant· eis dedit· Sic

fidelis dispensatrix et p
dens; familie dõ dabat
cibum in tempe opor
tuno· Hanc aũtẽ ipsa
obseruauit· et mariam
suum seruare docuit re
gulam· ut dum pluri
bus simul vñacet· egri
tati operam daret· ne
occasione beneficij in
equaliter dispensati· i
ter accipientes germẽ
inuidie nasceretur· ha
bebat quoq; hec dei fa
mula specialem curam
sua infirmos pauperes
numero tredecim· quos
obmemoriam xpi et
duodecim aplorũ eius
cum uet de loco ad locũ
deduci iubebat in curri
bus· et illis dũ pueniſ
set ad hospitium pmo
piudebat de commodo
eosq; semper coram se
faciebat discumbere;
et anteq; resideret ad
mensam· illis tristiens
ministrabat· singul'
pponens siccis genib'
alimentum Postmo
dum ueo residens ad
manducandum· ipsa
quidẽ aridis contecta
cibariis; optimas scu
tellas cum carnibus
et aliis sapidioribus
cibis sibi oblatas; ip
sis et aliis pauperibus
diuidebat; Dicebat
quappter qñoq; hec
uidentes pueri nobili
um filij pñapes curia
les· quod uellent pcri
us fore mendici· refi
ciendi de ferculis dñe·
qua in mensa princi
pis manducate; Po

tum sibi similiter optimū propinatum·eis mittebat· Dum uero capellani nl' alij familiares indignarētur quōdoqz et dicerēt·dña coram nobis dimitti te potuim frare qui nobis ꝓponitur; qā pauperibus ut expedit prouidetur·ipa respōdit· Ideo eis meum poculum offero; quia scio quod ipis nō dabitur de tam bono· Omnia que coram se habuit· etiam si unicum erat pomum·cum pauperibus diuidebat·Tanto quoqz affectu mouebatur ad ipōs pauperes quod si decussz i fieri potuissz absqz detogā cum murmure: cū uno quoqz ipōrz de scutella libentissime comedisset· Pro illa autem egenorum multitudine·que ante mensam ipius locata nō fuerat specialem habebat coquinam·et ministros pro ipis specialiter deputatos· Quibz mane et uespere scōm exigentiam temporis; uictus necessaria prebebantur· Ecce dei famula·qua uere pauper extitit spiritu·que inter copias mundanarz rerum·i mensarum delicijs sic ꝓpter xpm egē nolebat·ut eluctaret et sitiret: ac infrigoribus nuda essz· Magnum tamen sibi reputabat cōmodum; dū lauta reficiebat uiscera pauperū· Incalescebatqz amplius per amorem diuinum; dum contegēt nestibus corpora egenorum· Ista ergo fortis illa mulier que manū suam aperuit inopi·et palmas suas extendit ad pauperes· Que utiqz p tanto pietatis officiō; debebit in die nouissimo· Preterea felix ista femina dño dicenti in euangelio· date i dabitur uobis: dimittite i dimittemī per omnia patere desiderans·nō solū dabat i expendebat in usus ꝓximos que habuit·sz etiam liberaliter que sibi alius subditus debebātur dimisit· Nā inbutarijs suis debitorz remissa laxa cōm maxima in tantum faciebat·ut q̄dam de capellanis suis otto nomine exclamaret quadā uice·i dicēt ea presente· Dña uos tanta rusticis uestris relaxatis·qđ nos nobis seruientes non habemus unde sustentari possimus· At illa de pio corde respōdit· Solite timere; ds uobis bene potent prouidē· Et quia nl' omnino nichil nl' a deo modicum recipiebat a suis cēsualibus· Scriptores eius dicebant pronte· Si nichil habebimus de bonis domine nre in hoc qđ ipa relaxat· Dum aliqn per iudices suos ꝓmiti fuissent pro

excessibus suis pena pe
cuniaria · quas sibi totali
ter relaxauit · ita quod
aliquando una die de hu
iusmodi multa arrit
triginta marcas remi
sit hominibz suis de sa
tione et pauore ¶ Cum ad
censuales ⁊ pauperes
alios no possz aliter
audiendum aliorumqz
ministerialium in ua
sionibz liberare · ppria
uexationes eorz pecu
nia redimebat ¶ Rota
rium habebat uirum
prudentem et honestu
dnm ludolphum qui
sepe rogauit cum lacri
mis: ut cum hominbz
misericorditer ageret ·
nec in portune exige
do · debitas pensiones e
os grauaret ¶ Ne autem
per iudices suos homines
minuum angariari co
tingeret ipa iudicijs se
pe uoluit psonaliter
interesse · ⁊ tunc ñ per
camerarium aut iu
dicem suum · sz per ali
quem de capellanis fa
ciebat iudicium exer
ceri · ut sic pauper mā
suetus tractaretur ·
¶ Quid plura: fons iste
pietatis a deo erat co
munis · ⁊ sue dulcedis
diffusiuus · ut omnis
qui appropinquaret
ei · potatus suauitate
ipius: recederet conso
latus ¶ Cunctis enim
adspiam recurrentibz ·
si qñ doqz sedm affectu
cordis no ualebat ef
fectum impendere ope
ris: ad omnipotentis

gram se confitens di
uino impetrabat mira
culo fieri · quod pia ho
minum circa se affec
tabant desideria con
sumari: ut ex aliqui
bus que iam sequntur
patebit. Septimo de
miraculis que perpe
trauit beata hedwi
gis in uita sua.

¶ Animam il
tus dilecte
et electe de
qua salua
toris deme
ta tanta repleuerat
gracia: ut deuocone
continua sursum age
retur in deum · ⁊ pieta
te benefica · in cessanti
moneretur ad proxi
mum: ad huc ea in
mortali corpore exis
tente · quedam indicia
et signa exteriora ma
nifestam fecerunt · illa
familiaritatem ⁊ ami
cicie gram qua domino
iungebatur ¶ Jam ob
amorem ipius ⁊ meri
ta ds faciebat miracu
losa queda et mirabi
lia opera ¶ plura quoqz
ab oculis et a cordibz
abscondita inuencu
sibi diuinitus an qñ
fierent pandebantur ·
ut sic per signa et prodi
gia pollens uirtute a
postolica · ⁊ per reuela
co̅m cuentium futu
rorz · actuumqz occul
torz spiritu prophetico
esse repleta certissime
probaretur · Primu̅
miraculum quodo libe
rauit sororē de osse pisas.

Domina razlaua
sc̃monialis m
monasterio trebnicen
si. familiaris erat bt̃e
hedwigi. nec immeri
to: quia ipsa eam apv
ericia edificauerat. ⁊ lo
cauerat in p̃dicto mo
nasterio: alius p̃cd̃e
te tempore aistõs. de
inde in claustro an no
cabulum est ouenzko
cepit abatissa. Hec
dum die quadam ad
uescendum resideret
in mensa beate hedwi
gis. os piscis de quo
tunc edebat guttur
eius adeo firmiter in
herebat. qđ nec glu
endo nec eiciendo na
lebat abeo absolui.
¶ Inde nõ modicum
cruciata: tandẽ sur
rexit mensa: ut si fo
te in sequestro nomitũ
inuocando posset os eic̃d̃e
de quo ducatus in hore
te sibi sentiebat pericu
lum imminere. ⁊ dñ
tali conatu nichil om
nino perficeret: nec
relenamen sentiret ne
cessitate cogente addo
minam adhuc in mẽ
sa sedentem cum fidu
cia redijt. et ei audac
ter dolorem q̃ ẽ ab
ea prius forsitan pue
recundia occultatum at
indicauit: sperans ip̃i
us meritis liberari.
¶ Cuius dolore ꝑsolita
pietate compaciens:
ip̃am in dei nomine
benedixit. Et ecce mor
signo crucis edito ce
lestis medicus affuit.

Hic bt̃a hedwigis liberauit sororẽ de osse piscis ℣ sanauit duas sorores ⁊ vnã mulierẽ sclãm ac cecam
oculorũ ue ꝑa pauli
i mirtail'

Soror razlaua

Razlaua · gaudens · mulr de rothlicz ·

Hic beata hedwigis ꝑabus addux̃ filiis optimum suspensum ⁊ deo illũ ꝛ impetrauit

64

Aliud miraculum ejusdem beati hedwigis suspecto vite testimonium. qui prepedit arborem diei usq; ad horam meridiei

Hsoluit manum audentem illicens baculo adhenet que die domino laboranti molam q̃ trahebat

et signantis mento i
pacientis fidei cõrespõ
dens: sororem emuta
tormento·simul et a
mortis periculo·ita q̃
sororibus que ad etãt
uictoria saluet i pen
tecosta inuebnice p̃
modum prioressa: q̃
nunc domine legebat
admensam cernẽti
bus: dicta soror raz
lana os guttur actu
cius stringens omni
no exspuit cruenta
tum. Quomodo sana
uit sororem in oculis.
Iam dicta domina so
ror razlana multũ
flendo fratrẽ suum
germanum defunctũ
in oculo cõtraxerat
quãdam ulsus impe
ditiuam albuginem
sibiq; nõ modicum te
diosam. Tali ergo lar
uata grauamine:
satis prudenter de re
uelatione cogitauit.
Nam ad suam recur
rens more dñam. et
eius beneficio erat i
claustro impedimen
tum exposuit oculi
quo retardari poterat
misericordia ihũ x̃i. cui
per eam fuerat man
data. Quod illa pie
tate et fide plena dñi
audito dicebat. Vade
accipe psalterium meũ
um. et cum ipso signi
cucias facito super ocu
lum tuum macula ob
umbratum: et sana
beris. Obediuit soror
mandanti credula ui
bo domine fiat: qua

sriebat scriptum esse q̄ omnia possibilia sunt credenti · acceptoq̄ psalterio ut ussa fuerat signum crucis expressit · ¶ statim albuginem qua grauabatur euasit · Aliud miraculum quomodo sanauit impedimentum u

Hanā que · fuis sororis Adam sororē de trebnicensi monasterio gaudentia nomine · effletu mutuoq̄ oculo incurrebat tam grauem albuginem · qd eam multis medicaminibz adhibitis repellere nō ualebat · ¶ Vnum namq̄ oculoz eius macula per totum obtexerat · ita qd nil de ipso videre

ualebat · ma altius ueō oculi pupilla pars remanserat alligna albugine nō obducta · de illo ergo aliquid vidēre poterat oculo · ꝫ a deo diuinitus · ut homines plene nō possent agnoscere ¶ Cum uliana soror eiusdem monasterij uolens ex caritate succurrere medicamentum qd multis similem oculoz infectionem habentibz profuerat · in oculos eius misit · ꝫ nichil ei⁹ profecit ¶ Quam obrē prudenti consilio usa · ait sibi humano uideret nō posse subueniri auxilio · ad opem diuinā se contulit · et per beate hedwigis merita

sanitatem se consequi sperans circuiuit diuersa solitarium esset monasterium · quereus illo cernenti oculo diligenter consideraſ nouum locum ubi quodā in angulo ecclesie ipsa beata hedwigis orare cōsueuit · Et exploraſ tempore uices · uenit quādo sola erat dna · surgentiq̄ ab oratione cadit ante pedes totis supplicter, ut signaculo crucis ipsius oculos consignaret infectos · Pā ueō hec uidens ꝫ audiens ase peti · quod sanctitatis erat indicium · ac declaratiū diuine uirtutis · suaq̄ superexcelleret merita

ex humilitate obstitit · ꝫ facere recusauit · dicens sorori petenti · Deus tibi parcat · qua cum ego sim homo ꝫ testa lutea fragilis · rem a me summe postulas potestatis · ¶ Desine ergo nam frustra niteris; qd per me optine nō poteris · Instabat nichilominus soror ut pī benedictōm desideratam tribueret · nec destitit · donec illa pertinacie nescia ꝫ offensionis ignara · pietate deuicta · sup eam signum crucis facit dicens · ¶ Te soror karissima dns benedicat · ¶ Et sic qd audituq̄ ualde mirabile ē · fu

gata caliginosa que
per septem ebdomadas
oculos ipius occupa
uerat macula: ulti
mo clarum recepit.

Aliud miraculum quo modo sanauit mulierē a cecitate oculoz.

Quodam tempore
dum esz in rokechnicz
et ibidem orando i ec
clesia more soluto face
ret moram: una de
pedissequis eius noīe
katherina pro allea
tione fatigacōnis.
exoluctina expectacō
ne contracta. ul' alte
rius causa necessita
tis suum perrexit ad
hospicium: horaqz cō
petenti ad associandā
dnam rediit. Reisa
uero; inuenit duas
mulieres theutonicas
apud ipam. Quarū
unam dum nouerat;
et cecam fuisse sciebat.
tunc aūt iam undi
uidentem. et audiuit
manifeste gras refe
rentem deo. et famule
dei dne hedwigi. qua
lumen oculoz eius me
ritis paulubio rece
pissz. et ideo tamquā
sca merito esset adoī
bus uenerandā. ad
uocem huius mulie
ris erubuit dna. do
lensqz tantum thau
rum sic poni in publi
cum. qē suo conā
mine. semper nitebā
tur abscondere. femi
ne diuulgāti sanctita
tis eius preconia di
xit. Non ego sz dns

illuminauit te. et fecit
uidere. Et fugit qā
tum potuit afacie ui
rorum ipius: ostendēs
se illis sermonibus
cōmendatigis nulla
tenus delectari. Illa ta
men sanctitatem eius
extollere uocibus nō
cessabat. Aduertens
autem beata hedwi
gis quod prohibicōe
simplicem eam nō possz
ab hac cōmendacōne
compescere. cogitauit
si forte muneribz qu
etari ualeret. et effun
dens de pecide nūmos
pro pauperibus repo
sitos dedit ei. Quos
illa suscipiens; de o
culoz lumine simul
et de munere gaudēs
a discessit. Tali ergo

Aliud miraculum quomodo seruauit suspēso uitam.

Pauper quidam
furatus fuerat
uino uicino bernam
porci. idest dimidium
bachonem. et captus
in ipso furto ductus ē
coram duce ipius ciui
tatis: iussus ē absqz
mora puniri suspen
dio. Consanguinei
uero suspendendi fu
ris. recolentes dom
ne ducisse hedwigis
pietatem fore mag
nam admisere uos. uel

et nouo hoc miraculo
domum matestatis
sue qā hec beata fre
quentauit tam frequē
de. et inhabitauit tā
sedule: dominus ho
norauit.

entesq; coram ipa to
galauit·ut pro uita
occidendi interedere
dignaretur: Ipsa sup
plicantium preces au
diens ↄ exaudiens u
rium suppleꝛ aduꝛc pos
tulans·ne pro re tam
modica auferretur
homini uita. Cui cū
marituis responderet
quod eum iam suspē
sum crederet·si aūt
numeret·ipsum ei do
naret·statim mili
tem quendam note
henricum tactum
misit·ut hominem
liberaret. Qui nequi
ter curens·ipsum
iam infigno penden
tem reperiens·ena
·ginato gladio fune
precidit·et sic san'
qui suspensus fuerat ad
dnam uenit·eiusq; p
cidit ante pedes·gra
arium ei pro sua libera
cone referens accedes.
Hoc protestatus fuit
incutia romana coram
examinatoribus dns
nycolaus de wirbina·
qui de familia ipsius
dne fuerat·presenq;
erat qndo dna pfatum
militem misit·ↄ qndo
fur de patibulo infam
tate reuersus dne gra
tes egit. Item aliud mi
raculum quomodo sus
pensum liberauit.
Predicto miraculo
simule notatum i scp
tis quibusdam inue
nit: quod ideo pono qꝛ
aliud esse puto ex his
que narrantur ibi, de

Quidam facinorosus
publicus hostis ducis:
et terre adusatus pro
scriptus·tandēq; fuit
detentus. Que dux
in carcerem trahi ius
sit propter noctis tene
bras immunetes·ita
ut dilacone remota:
mane diei sequentis
morte debita plectere
tur: anq̄m eius deten
cio fama prodente ad
ipsius domine hedwi
gis comitis sue notica
am deueniret. Dole
bat namq; dux talit
festinando cauere·ut
ipsa malefactorem su
is intercessionibus mo
re solito liberaret. Ex
ecutores mandatum
ducis eo celerius pfia
unt·quo eius uolun
tatem plenius de a
gendis agnoscunt:
et illum dum illuxis
set dies·suspensum
relinquetes inpatibu
lo ad propria reuer
tuntur. Dum autē
dei famula tarde ut
consueuerat rediret
ab ecclesia: dux ob
uiam ei uenit. Ut il
la que frm iam ag
nouerat·cum pmo
de crudelitate redar
guit·postmodū sup
plicater exoraut·ut
sibi donaret hominē
mortis sentencia iā
dampnatū. Ipe neo
pfumens maleficium
uitiq; mortuum·ut
pote diuiculo tugu
latum·protracto a
liqñdiu exaudito

nis solacio tandem di
xit: Istum ut alios ti
bi dono. Accito ergo
patratore sui: ei dili
genciis recomisit: ut
uelociter ad locū sup
plicij pergeret: et homi
nem reuocatum sibi
in columnē pōtaret.
Minister uero dū al
legaret ex opposito:
quod frustra cōtingere
ret laborem impendi
in hoc exequendo man
dato: nisi forte cada
uer defuncti sibi uel
let adduca. presertim
cum mane maleficor
suspensus paulo dubio
tam foret extinctus.
imperantis nichilo
minus pualebat auc
toritas. Cum cōtraire
quia nō liceat ex extra

bile finis adducere
cogitauit. ut sic domi
nam quasi de precepto
suspicacio subsanna
ret. et iuncto curru p
gens puenies q ad
patibulum. finem i
quo pendebat miser
p demerito amputau
et ipm quē credebat
exanimem reperiens
muū. cū stupore mul
torum qui eius torm
to interfuerant sine
lesura ad pcam dñe
deducebat. Nulli du
bium est quin diuina
potencia predictos ma
leficos inter torquen
cium manus ido amor
te pseruauit. ut et fa
mule sue fidelibz offe
deret merita. et ipsis
pcoribus pter inste

dentis inspiraam tem
pus concederet pro pe
nitencia peragenda.
Extunc mandauit
princeps ut ubicumq
ipsa deceteto pcāsineret
custodias publicas: ubi
co apertebatur carceres
atq exaustula. unicha
ob ipsius reuerenciam
a captiuitate i aumen
tis cuncti gauderēt resti
tuti plenarie libertati
Alind miraculum
Per quedam prope
leen dum die dominico
far simum i mola que
uulgariter quirna dici
tur moleret. ulcione di
uina baculus quo mo
lam trahebat manu
eius adhesit ideo forti
ter quod etiam sin au
xilio uim eam nō ua

lent amouere. Cum q
ei omne uuamē deli
ceret. i consilium: ut
predictus lignum tam
subtus qua supra ma
num femine amputa
uit. eamq duxit ad
famulam dei. exponēs
sibi totaliter quod acci
derat. i ostendit p par
tem baculi quam mu
lier tenebat indissolu
biliter manui adhere
tem. casus quem ei ex
posuit ueritatem. Ipa
ergo clementer illam
consolans. in secreto
pro ipsa oracōm obtu
lit domino. i accedēs
manum ipius apuit.
et a ligno quo uinctus
fuerat liberauit. rogās
et cōmittēs eidem ne
factum aliqualiter fa

69

ceret manifestū. Sed
latere nō potuit: quod
deus ad suam gloriā
noluit occultari. Aliud
Occurrit miraculū.
et aliud miracu
lum quod puto nō esse
tegendum silencio: q
magis ad dei qui opa
tus est gloriam reflē
landum. Accidit qua
dam nocte. ut ipsa bta
hedwigis exurgilijs
et oracōnibz fatigata
sompni violencia fu
isz oppressa. Et ecce lu
men quod accensum
prope librum adlegē
dum tenuerat mgrilas
dormitantis lapsum
manibz. cecidit arcēs
totaliter super librū.
Audite mirabile. Can
dela libro inhereās ar
debat et consumebatur
ad tocius libri longitu
dinem: nec tamen cō
sumebat neq; corrūpe
bat volumen. Qd a de
mundi familiari dñe
et ab alijs compertum
pdisse quis: postmodū
deuenit ad noticiā ali
orum. ut vere amicis
ostendatur laudabilis
dominus manifestatis.
qui miranda potencia
custodiuit illesum ab
igne. deuote sue famu
le codicem: sicut quon
dam in cōbustum cōser
uauit rubum ardentē.
Plurimbus quoq; alijs
opibus gloriosis mira
ficauit dominus hāc
scām suam multa ip
sius: de quibus supra
iam aliqua sunt ex

Amata

Hpdixit pauratoru sno dño Lucholdo q passur ear. Hpdixit apostatam fr̃ Friderico.

Htrenslatur eraũ q̃ sorr̃ cũ fr̃e Tmanica portant. Hpdixit futurã ostiõm alcuis

presſa. uidelicet quod aqua in unum mu tata fuit. ⁊ quod cora marito subito calca ta apparuit. ut scribit in tractatu de austeri tate uite ipius. Item quod lux celica mini terialem ipius exter ruit. et quod ymagie beate uirginis multos auerant. ut in tracta tu de oratione eius ẽ positum. Octauo seq̃ tur de spiritu prophetie

Quia uero nõ solum opera cione mirifi ca: uerum e clam cognicione pre clara nalde admira bilis extitit ista sanc ta dum uiueret. ideo post miracula que p

petrauit multa alia hec ẽpi famula. nõ ĩme rito explicantur alii qua. in quibꝫ hũiſſe reuelacõnis et prophe tie spũs declaratur. ⁊ radiata namq; luce ſuperni luminis. lim pido mentis cernebat intuitu. que tam cor poreis oculis nõ uide bat. multa quoq; post longa tempora peri cienda. celestis uite be neficio cõgnoscebat. Quoꝫ quedam dũ predicere ⁊ ut predi xerat euenirent. con uertebantur mentes audiencium in stupo rem. admirantes in famula dei gram̃ do norum sibi diuinitus collatoꝫ. Cepit quoq;

satis tempestiue ueri
luminis claritas in
ipsa splendescere; ita
ut alia uuientute us
qz in senectam ꝛ sem
um · ad suorumqz co
plexionem dierum p
hoffet multos ac pre
diceret futuros euen
tus · Quo pdixit morta
litatē hominū uenturā ·

Quodam enim te
pore dum adhuc
uuiens essz in die na
talis domini uenit q
diceret coram ea sede
te in mensa · qd arbor
una ceralis stans in
orto recentibz essz flo
ribus decorata · Quod
audiens misit ad con
siderandum · si pdicti
flores i inferiori aut
in superiori pte arboris

pululatent · Qui mis
sus fuerat renūciauit ·
arborem in ramis infe
rioribz florescentē ꝛ at
illa · signum ē inquit
mortalitatis futē · Mul
ti enim pauperes mo
riuntur homines isto
anno · Et sic ut predi
xerat euenit omnino

Quo predixit mortem
Consoz marito suo ·

Otem suum pmo
nuit · ut de castro legni
censi no exiret · ꝛ in ip
so diuersus facet man
sionem · et staret pnos
cens · qd qn ato de ipo
recederet : no diu sub
sisteret in hac uita · at
ille credulus ubis eius
mansit triennio meo
deum · Tandē ab inde
recedens · ꝛ usqz i croz

na perueniens ibidē
decubuit · migrauitqz
de hoc seculo infra octo
dies · anno dñi · m° · cc ·
xxx° · viij° · sepultus in
monasterio trebnicē
si · Quomō pdixit pedis

Erat sequē sue morte ·

quedā femina no
mine katherina nac
one pruthena · sed per
ipsam di famulam de
sacro lauata baptisma
te ꝛ nutrita · nunctaqz
matrimonialiter ho
nesto uiro nomine bo
guslao de lauon · hanc
femine · qua ipā speci
aliter exstitit familia
ris · multa predicebat
futura · ꝛ eciam ea que
ipā katherina in suis
reuolnebat cogitacō
bus : ei sepius declara

bat · Vnde semel ei a
liqua cogitanti de uita
pñti : suspirans respō
dit dicendo · O kathe
rina ; cur frustra dep
sentibus occuparis ·
cum sis subito mori
tura · Quo audito ex
pauit mulier · ꝛ timor
magnus irruit super
eam · sciens qd ubum
ipius domine utiqz
uerum essēt · Vnde
ergo eam sic uehemē
ter turbatam · dicebat ·
O soli katherina trista
ri · qua tu quidē mori
eris ꝛ iterum reuuise
ces : et hoc tibi signū ·

Cce concipies ꝛ pari
es filiam que morie
et tu post eam decedes ·
Mulier hec no dum
grauda erat · ꝛ pce

dente tempore nata fi
lia ut ei predictum fu
erat: defuncta: ipsa
quoq; mater oppressa
egritudine ualida: per
triduum pro mortua
tenebatur: non ante
est tradita sepulture
pro eo quod nalde mo
dicum in ea uidebatur
de uitali spiritu remā
sisse. Unde nec igne
corpori eius pro experi
mento unde apposi
tum sencebat. Tan
dem restituta fuit ut
pie creditur p merita
beate hedwigis pristi
ne sanitati. ut in hoc
manifestaretur et p
pheticalis spūs quem
beata in se habuit. et
uirtus diuina q̄ me
rtas ipius assistens
uitam sibi denote fa
miliari femine repa
rauit. Quomodo pre
dixit pedisseque sue
quali morte deberet
Habuit quo. mori
q; beata hedwi
gis procuratrice mul
tum familiare et gra
tam. que de mundis
propo nomine nocta
batur. De hac mab
sencia eius sed pūte
katherina predicta:
cum magna compas
sione dicebat. Demū
dis: ex hac uita odio
sa morte decedet. Tri
stem prochdolor pphe
tam lugubris com p
bauit euentus. Nam
post felicem transi
tum sancte aliquod
annis femina super

uixit. et tandem mor
te subitanea ex hac
uita migrauit. Quo
modo predixit filij sui
Henricum occisionem
mio antequ occi
deretur dixe henricus
filius beate hedwigis
ipa mater eiudam so
roris cysterciensis ordi
nis intrebnicz adelhey
di nomine dixit. Sis
memor filij mei: quia
ex hoc mundo more i
lecto decumbencium
non transibit. Cui dū
soror stupens ac terri
ta responderet inquie
ens. absit dña: unic
nobis est. ideo timetis
ne ei sic eueniat ne
forte sic ei eueniat. a
biate hunc timorem.
Econtrario ipa dice

bat. Non timeo: sed
certissime scio. quod
occisione occumbet.
Quibus autem essz
occidendus subiecut
hac putatur de causa
ne forte si tartarorum
pcoriz adz aduentu;
homines nimium ter
riti. aut pusillanimes
effecti. adfuge commo
lassent pūsidium ante
tempus. Annis aut
tribus completis ut p
dixerat: tartarita tri
bies partes slesie ui
dens in tantum pre
ualuit. ut ipsa domi
na stā hedwigis cum
filia sua et uxore filij
sui dña anna prom
tando periculo se ad
castrum cui crzna
nocabulum est trāsl

ferret. Et dum mora
retur ibidem: quadã
nocte uocata secreta
ria sua proprio noie
dixit ei. Domundis:
scire debes quod iam
amisi filium meum.
unicus filius meus:
quem admodum au
cula uelocter fugiẽs
a me recessit. ꝑm in
hac uita de cetero nõ
uidebo. Collecto nãq;
exercitu idem filius
qui patris successor i
domino erat. tartaris
pcessit obuiam ad bel
landum cum ipis: fu
itq; in eodem prelio i
teremptus. anno dõ
mͦ. cc. xlͦ. ut dictum ẽ
in principio: ꝛ eius in
teritum nõdum ru
mor ad loca remoto
ra detulerat. Domun
dis autem consolatu
uolens dñam quasi
tristem: et uerbum q
putabat eam ex opi
nione dixisse. uera ci
responsione repellere
cupiens dixit. Dña:
nunc⁹ non dũ uenit:
nichilq; auditum est
de hijs que dictis. qua
propter opinionem
hanc relinquite: ꝛ no
lite uobis credere i hac
parte. At illa. Sic est
ut dici. sed caue cum
summa diligencia ne
alicui detegas: ut ad
nurum et ad filiã me
am tristis hec relacio
nõ pertingat. Puta
bat enim quã sola
sibi loquebatur. infra
nocturnũ silencium

in conclam: qđ mutue
collocucioni ipãꝝ au
sultando nullus hom
num interesset. ꝗ so
ror pnnosa in eodem
requiescens cubiculo.
que putabatur dorm
re colloquencã uerba
audiuit. Tacentibus
autem illis ut dña ui
serat: post triduũ nũ
cio uemente ꝛ dnum
gante qđ acciderat:
compertum est. ducem
in bello cum multis e
odem die quo mater
predixerat corruisse.

Quomodo predixit maleficia a dñas bolef

Non solum ·Iay
Dautem prenun
ciabat mortem cor
porum: sed etiam am
marum. et rerum pe
ricula pdicebat. Qua
dam ciuis mee audi
ente dña anna nuru
sua de nepote suo du
ce boleslão filio eiusde
domine tunc absen
te. dolorosis uocibus
loquebatur: ve ue tibi
boleslae: quãta mala
tu adhuc inferes ci
tue. Hoc utiq; ad im
pletum fuit secundũ
quod quida declarãt:
quãdo idem dux bo
leslaus alienauit da
uem terre castrum ni
delicet ꝛ territoriũ
lubusanum. et dum
per multa que sibi ip
se mouit temporibꝫ
prelia: non tantũ per
dicõnis rerum. ꝫ etiã
ectitit quia pluribus
causa mortis. Vnde

quasi in exordio dominationis eius ei supplasset in terra slesie principatum · propter mala statum sub orta · incepit populus gemere · quoniam per ipsius execrandum in ecclesia et cymiterio nouum forum promiscuum sexus homines perpetrant incendio · circiter octingenti · et alia plura pericula per ipsius tyrannidem in polonia diuisis temporibus contigerint. Quomodo predixit procuratori suo mala que

Dño · passurus est ·

Dicebat lutholdo capellano procuratori suo dicebat ipsa famula dei · Compara te tibi dñe lutholde · quia nepos mis dux boleslaus tibi multa faciet mala · te tuosq; omnes bonis omnibus spoliabit · Idem uero lutholdus quia timebat magna gracia ducis erat · quasi indignanti de uerbo dñe respondebat · Vtinam nos domina semper pacem habere possetis · ego atq; mei bene semper habebimus cum boleslao domino meo · Stulla intenta cum dixit · Ego quidem pacem habebo · sed tibi eueniet quod iam dixi · Propterea de

Excessu boleslai ad

Eundem ducem · ducta boleslao dum adducta fuisset dña sibi matri

monialiter copulata filia comitis de anhalt et eam beata hedwigis primo suscipiendo respiceret · statim predixit ei quod animo sibi plurima ipsam mala perpeti oporteret · Quomodo predixit extractionem de austro

Preterea quod presatus boleslaus duas quas habebat in trebnicensi austro germanas sorores sibi domino tradita esset uiolenter extracturus de ipso monasterio · ipsa similiter antequam fieret enarrauit · et hec singula ut predixerat euenerunt · una tamen de abstractis a austro sororibus eius salucet dña agnes ad monasterium redijt · et in ordine uitam finiuit · Quomodo predixit apostasiam fratris

Cuidam fratri cui nomine · sophie filius professus fuerat observantiam ordinis fratrum minorum · & quia secundum euangelij ueritatem non omnes qui uocantur ad ordinem electi sunt · ymmo quod ualde est terribile · de multo numero uocatorum uix pauci electionis beneficium sortiuntur · ut qui stat timeat ne forte cadat · et quomodo caute ambulet et uideat · Iste fratri cuidam quod unus de fratribus esset futur

beata hedwigis ostendit coram dña nutrissia anna nutrissia sua · et gochlinda eius pedisequa · hijs ubis dicebat · Dñe sophie multum compatior: qz heu filius eius apostando sui qñe professus est ordinem derelinquet. Quod miser ille ut p dixerat dña: expleto decem annoz circulo adimpleunt. Quod revelauit ei cui qñe soror occulte portauit.

Soror rastlana defq̃ superius frã est memoria · quadam nice portans in manica ei cuiusdam sb damide occultatum · ad btãm hedwigim intrauit. Quam dña intuens redarguit dicens · Qt filia rem tecum portas immundã: at illa obstita de bestia que i eius manica latuit · et recedens cum rubore cogitare cepit · que nam hec res est q̃ immundã · cuius dña ferre / set memoriam · Et occurrit mẽti eius si forte displicẽtiã haberet de cruce qñe apud se gestabat sub pallio: et illum statum retiens addñam est reuersa · Cui illa dicebat · Sic filia: sic p̃ma nice debebas adme venire · Cane ne decetẽ feras huiusmodi rem deformem · Quomodo pdixit altaris cõstructe Iuliana cõm infirmo

censis quadã die dato signo ueniendi ad chorum ad persolnendas laudes diuinas uenit loci properabat in cessu · ne tempus cõgruũ intrandi negligeret · et sic accelerando locum qñe dam in ecclesia sñi bartholomei · ubi nũc altare beati stanislay martyris et episcopi est positum p̃ tñsiunt · nulla ibidem frã spetiali reuerencia · quia nc causam faciendi sue bat · cũ nullo veneracionis titulo adhuc locus ille foret specialit insignitus · Ipãm ergo sic accelerantẽ domina reuocauit: eiq̃ locum ostendens dicebat · Filia iuliana locus iste quidam magnus scõ deputatus est · in cuius honore tandẽ construetur ineo altare · unde hic quociens pertransieris: ne exhibere reuerenciam pigriteris · Dum aũt hec ipsa diceret · docereť · nõ solum tam dictam sororem iulianam: sz etiam dñam katherinam sibi familiarẽ pedissequã · michil adhuc de canonizacõne sñ auditum fuerat stanislai · Post obitũ uero ipsius scẽ · annis transactis quatuordecim · in loco eodem altari constructo ad gloriam dei et sñi stanislay honorem completum est quod ab ipa

fuerat prophetatum.

Quomodo predixit pe dissequę sue futuram stam de paupertatem

qua iam paulo ante facta est mencio. kathe rinam nacione prute nam hortabatur ut an imum filare ac de auri frigio disceret operan. predicens eidem. quod talis operacio sibi mi tium utilis fieret in fu turo. Acquieuit humi lis famula consilio do mine. sibi ex dilectione utilia consulentis. ar tificium q; didicit me moratum. Quo post mortem ipius dise tribus incabus rebus suis omnibus pditis rerum copiam conq siunt. eratq; ei solum

in temporalibz. uerti ciam immutabz di ues. et mulier bone fame. hoc geminum recipiens premium profidei seruicio: ut turtuose adherens do mine. et semitas nutri tis ipius apprehenderet. et bonis nichilominus transitoriis habunda ret.

Quomodo pdixit mortę propriam.

Sed ne ipsa dei fa mula que multis mi ta predicebat futura: et mortem sciebat im minentem. proprium uideretur de hoc seculo exitum ignorare. tene lante sibi domino dix quibusda familiaribz suis. quod corpis sui sarcinam aggrauante

multis defectionibus animā suam reget in pro simo deponendam.

Inde quadam nice dum queda nobilis et honesta femīa no mine mylcala quam ipa nō modicum dili gebat uenisse ad eam: ut dilectōm eius mice reprehenderet usitandā potitaq; solacio eius post moram compete tem dum ad propria redire disponeret. no cauit eam et dixit. my lesta mi dilecta ad me accede: et sui sape oscu lum oris mei. Dico enim tibi. qđ postq̄m exeuse recesseris: me in hac mortali uita de cetero nō uidebis. Haut dubium. illa

flens accepto oculo a domina abiit. nec eam ammodo uidit. qua cito post eius dis cessum domina cor repta egritudine de cedens quieuit in pa ce.

Quomodo eam de mones flagellauerūt.

Spiritu ergo pphe tie pnoscēs dis solucōm sui corporis imminere: et mania intelligens infirmi tatem. de qua ex hoc transire mundo debe bat. adhuc tamē sa na existens. misso nū cio uenire iussit ad se dilectam katherinam. patrinam suam supi us memoratam. mā dans ei ut moram nō faceret: q; cito ueniens

sibi tam imminēti egr̄i
tudine deseruiret: Illa
ut fidelis uernula fes
tinabat ad ministeri
um domine. sanam
tamē adhuc eam in
ueniens remānsit ni
chilominus apud ipsā
eger̄ sedule ministrāt
¶ Quadam uero die dū
domina q̄dā ingres
sa fuisset cameram: ipā
katherina uidit tres
demones in humana
effigie maximo stre
pitu facto in ipām do
minā irruentes. et eā
acriter flagellātes.
audiuitq; eos cum fu
rore dicentes. Quare
tam sancta es: Qua
re tot sēctatis opibus
occupans: Has ergo
demonum pugnas
et impetus sustinens.
cum tremore cer̄ signa
culo crucis se munies
eos illesa euasit. Et dū
de loco agonis egrede
retur: deuota famula
domine sequens uestī
gia. eger̄ compatiens
multiplicabat bene
dictōm domini super
eam. post tergū eius
signum crucis sepius
faciendo. Qd quidem
domina corporalibus
oculis facie aūsa nō
uidit. mentem autē
sentiens crucis fr̄e tegi
rans se dixit. katheri
na: hoc me signo sem
per consigna. Mirandum enim hūt efficaci
am signum illud ex
dominica passiōe Quō
inuicta fuit adhuc sana-

Tempore quodam
grauiq̄n incidēt
egritudinem. inqua
tamen et mortua fuit
uocato ad se frē ma
theo cysterciensis or
dinis. quē pro cōfessore
tunc habuit. extreme
unctionis sacramen
tum abeo supplicater
postulauit. Quod pa
cientes sorores quām
plurimū conturbate
fuerunt simul et con
territe. quia i tam ui
denti signo ipīs sufficia
enter dabatur intel
ligi. quod iam appro
pinquaret tempus de
hac uita migrandi:
p̄sertim cū scirent qd
hoc ipa supplicare nō
latenus faceret. que
spū pphetico i grāa
dei pollebat. Dolebāt
ergo et nō modicum
turbabantur. nec im
merito: quia matrē
que ipas fouebat ac
diligebat in xp̄o pcre
metuebāt. Accedēs ta
men soror adelheydis
ei specialiter familiaris
domina inquit. quare
unctionem sacram
petendo cōtristis cor
da ura cum sitis sana.
nec ulla in nobis appa
reant signa mortis
signa: Preterea nec
languenti anthidoto
tali succurritur: nisi
de ipius periculo me
tuatur ¶ Cui illa resp
ondit. Sao adelhey
dis carissima: sao q̄
ita sit. et ecclesie tu be
ne morem edisseris

sed est aliquid qđ arcta
ista considerare te cō
uenit. ¶ Cum enim ex
treme unctionis sa
cramento decedēs ho
mo· quasi armis spi
ritalibus contra spiri
tales nequicias ynum
atur· idcirco huiusmo
munimētum est ei
summa deuocōne afi
delibus suscipiendū.
¶ Ego autem licet i ce
dam incolumis depo
talore tamē libreto
cum egrotis· timeo
quod inualescentibz
infirmitatū doloribz
nō possim tunc illud
auxilium salutare ei
tanto deuotionis fer
uore suscipere· ut con
petit anime deuota
ad dominum ꝓperare.

¶ Satisfactum est ergo
eius desiderio· iuncta
q; fuit oleo scō· et post
non longum tempus
in lectum egritudinis
decidit· nec sacramen
tum hoc postmodum
receperunt· ſfactum hoc
potius ad mirabile q̄
inimicabile reputatur·
an spiritus domini p
reuelacōm efficaciam
tribuit· et super quo
sancta deuocio ut pie
creditur dispensauit·

**Quomodo cognouit ad
se intrantes quos tam**

Postq̄m· nō uidit·
puero decumbere
cepit· et languoribz
fatigari: filia ipius
tunc abbatissa treb
nicensis districte pro
hibuit cunctis sorori

bus: et aliis sibi minis
trantibus· ne ipsam
grauarent· aut gra
uari permitteret nar
rantibz quibusq;
¶ Pandebantur tamē
ei per inspiracōm diui
nam multa que ab ho
mine didicit nec au
diuit· et agnoscebat
ad se intrantes: quos
auersa iacens facie n
uidebat· p̄ciam quoq;
ipsorum etiam expres
so nomine indicabat·
Vnde post insultū tar
tarorum· reuisis ad
claustrum sororibus
ad se uenire iussit soro
rem wenceslauam:
postmodū in trebnic
priorissam et abbatis
sam: de cuius reditu
adhuc nichil audie

rat. ¶ Preterea dñe ausi
todientes et ministrā
tes ei in egritudine·
timentes ne forte dece
deret· in absencia dñe
anne nutrix sue· que
tunc erat apud regē
bohemie fratrem suū: ei
significare languorē
ipsius celeriter satha
gebant. Ipsa uero pro
hibuit dicens· nolite
timere nec laboretis:
mittendo ad filiam
meam annam· non
enim moriar anteqū
ueniat· Et sic factum
est. Dum autem rei
sa finisq; diceret· dimi
quit nō dixi uobis:
quod ante reditum fi
lie mee nō decedēm. Q°

**Quomō redarguit so
rorem inobedientem.**

Eodem tempore
ea sic decumbē
te in lecto egritudinis
due sorores domus
trebuicensis piuno
sa scilicet ⁊ benedicta
eam adierunt gracia
uisitandi. Ipsa uero
dum pinnosam pro
pius assistentē sus
pet in tunica uentila
bro panno de palmis
contexto quod tunc
manu tenebat: tetigit eam dicens. Tu
quod huc absq; licen
cia ueneris abbatis
se: iam si uelis nega
re nō expedit. Vade
ergo et ueniam pro
negligencia quere.
petitaq; et obtenta
licencia ad me cum
ueneris reuertaris

Obstupuit soror: et
q̄muis plurimū ab
batissam timeret.
mandatum tamen
domine adimplere
festinans celerius a
bijt. abbatisseq; quod
perpetrauerat accusā
do se exposuit. de ipsi
us indulto dominam
denuo uisitauit. Ipsa
autem dña tacendo
auterat multum ab
ostio. nec pinnosam
uenientem carnalib;
oculis uidit. presentē
tamē cognouit spi
ritu. et inproperans
ei dicit. Egredere pe
narie catrix ordis tui.
egredere. at illa pro
cidens petiuit abipsa
indulgenciam. Que
statim indulgēs ei

dicebat. Ammodo si
lia nil absq; licencia
facias: cum tu de
mentorum sit obe
dience sancte uisu.

Quomodo reuelauit sorori peccata occulta.

Dum ipsa di famu
la iam multa de
qua mortua est egri
tudine laboraret. en
genia soror domus
trebuicensis germa
nam suam quam in
eadem domo ordine
habuit. proprio noīe
uocans dixit. Soror
gaudencia ad eamus et
istam sanctam uisite
mus dñam matrem
uram. adhuncq; ip
sius noctis hymnis su
perueniens uigilias
obseruemus. at illa

respondit. Hoc quidē
libenter facerem ⁊ nō
presumo. timeo enī
si coram ea compare
ro. quod mea michi
peccata improperet:
ut sorori pinnose cul
pam rettaut in obe
dience. et ut sororem
castauam reprehen
dit pro bestia. quam
latenter portauit sb
clamide. De quibus
supra dictum est. Hac
eadem distinctōe octa
ua. scilicet in proximo
p̄cedenti capitulo nbi
narrat de primo ⁊ de
undecimo capitulo de
secundo. Hanc autē
excusacōm in genua
nō admittens: sua
tandem instancia
deuicit gaudenciam.

ut una secum ad do
minam properaret.
¶ Procedentes ꝙ piter
ijsq; ad domum inq
languiens dña iacu
it perueneruntꝫ ubi
eugenia introgredi
ens. gaudencaa uero
pauefcā. stans ad os
tium foris remansit.
mirabile certe. Nec
ulsu nec auditu pce
perat de illius aduē
tu. que extemplo me
tus causa subsiterat.
sed spiritu hoc pnosces
dixit ei. que ingressa
fuit sororiꝫ Eugenia:
uade. et gaudencae q̄
stat foris ante came
ram. dic ex parte dei
et meaꝫ Tu hec et ulla
cōmisisti pcca exp̄mes
delicta in quibus ipa

offenderat; unde ato
recurre adlamentum
penitencie. et quas con
tracistu maculas delic
torum absterge. fert
eugenia ut ei fuerat
per dominam imperā
tum¶ Gaudencaa uero
suscipiens nunciam;
mox ut audiuit sibi
detegi ueritatem. nō
modicum perterrita
uit. et per confessio
nem deleuit offendi
cula. et sic emundata
a peccatorum q̄; sordi
bus libera. quidam
uoluit postmodū ad
dñam introuire secu
ra. Quomodo p̄dixit
sororibus superuentu
ram in quietudinem.

Inualescente sensim
infirmitate; domina

gerdrudis albatissa
trebuicensis filia eius.
ab ipsa sepe catabatur
ubi eligeret sepulturā
At illa que iam diuti
ornem fugerat pom
pam. ex humilitate sin
cera respondit¶ In com
muni cymiterio sepeli
ri desidero¶ filiam aute
in hoc nō consencientē
intelligens in loco ca
pituli sororum petiuit
supplicater sepeliri¶ In
hoc quoq; nō consen
ciente filia sed dicente. m
ecclesia te mater inpa
tris mei sepulchro pone
mus; dicebat. Si opor
tet me humari in eccle
sia. contestor te per de
um et obsecro filia; ut
in tumulo patris tui.
a cunis thoro plurib;

annis disiuncta fiu ñ
colloces corpus meū
Nolo enim coniugi
mortuo mortua. a quo
caritatis amore qtā
tum ad thorum dum
uiuerem diu extitiꝫ se
parata¶ Dicente uero
filia. te ergo mater āi
filio tuo fratre meo fa
ciam tumulari. respō
dit¶ Cum nullo habē
uolo cōsortium in se
pulchro; sed si omino
in ecclesia me decreue
ritis sepelire; ante al
tare beati iohannis euā
geliste me consulo se
pelire¶ In ecclesia beati
bartholomei coram dā
dicto altari sepulti ia
cebant quidam pueri
nepotuli sui. quorum
amans innocenciā

eorum quoq; cõsequn
uolunt humiliter se
pulturam: quia no
uerat dominum dixi
se in euangelio: Insi
ciamini sicut par
uuli: non intrabitis i
regnum celorum. Di
autem filia dicet ante
altare sancti petri te
mater collocabimus:
ut sepulchrum tuum
semper ante oculos
habeamus. Illa ppl
tico illustrata spiritu
dixit. Hoc si feceritis:
penitebit nos ibi eum
propter grauamina
que nobis ibi ex mea
supuenient sepultu
ra. Et sicut ipa predi
xerat sic euenit. Na
sorores ex multitudi
ne hominum sepul

crum eius insitancia;
in regnum sua sepius
perturbantur. Sic il
la felix et beata. dum
nis illustracionibus
illustrata; defuturis
contingentibus deter
minatam ueritatem
edocuit. ab humanis
sensibus occultatam.
Quod enim per inuesti
gacõm humanam
sciri nõ potuit. lux ue
ra cui familiaris exti
tit ei detexit: qũms
nõ omnia uulgaret
exterius. que dum ma
luce irradiata interius
cõgnoscebat. Abbatis
sa quoq; filia ipsius.
qũtum discrete pote
rat prohibendo cauc
bat. ne sibi manifesta
ta reuelando aliis p

capue in cognitione gra
uaretur. Sono sequitur
de transitu beate hedwi
gis et de miraculis que
contigerunt tempore
mortis eius et primo q⁹
modo uenerunt ad eā
sancti in infirmitate

Appropi. eius
quante nec
termino in
quo post cō
sumta cōm
bonorum laborum
beata hedwigis debe
ret a domino gloria
sium perapere fructū.
ipse deus et illius eter
ne iocunditatis que
dam preludia osten
debat. consolacōnib⁹
q⁹ suis letificabat a
nimā eius. ne ꝓpter
eum illud. consola

cio abscondita est ab
oculis meis. in pce
ribus ul' a seculo mi
grantibus uenifica
tum mea locum ha
beret. Mittebat nāq⁹
ad ipsam supne pa
trie ciues: q̄m nepote
iam experti plenius
eam possent de cumu
iocunditate supnoꝝ
instruere: ipsamq⁹ ad
paratum illud ineꝑ
fabile conuiuium i
uitare. In sollempni
tate enim diei. nati
uitate beate uirginis
omnibus sororibus
et aliis que ei egrotā
ti ministrabāt egres
sis. ad concanendum
ul' ausaltrandū can
ticum nesperaꝝ. ka
therina sola eius pā

trina remanseat apd eam. Que audit ps dam homines et personas luce fulgentes ad ipsam dnam ingredientes: ipsis qz aduenientibz eam audiunt dicente. Benemant. dna mea sancta maria magdalena. sancta katherina. scā tecla scā ursula. pluresqz nominaut alias scās. quaz nomina non retinuit ipsa que aderat katherina. audiuit quoqz cū ipsis litteraliter eam loqntem. et quātum aduertere poterat et colligere per cōiecturas plabiles de hora sui trāsitus conferentem

finitis uero uespris uisio illa cum luce abcessit. Miraculum secundum qualiter eam sancti uisitauerunt.

In die quoqz scā matthei apostoli et euangeliste. sororibus domus trebnicensis more solito ad capitulū congregatis: dne ex ipsis pinnosa scilicet et benedicta eam languente uisitare nequiuerunt. Quibz ipsa pīntibus ait. Flectite genua et orate. Interrogantibus illis abea cur facē hoc deberent. respondendo subintulit. Quoquid nō uidetis scām mariam magdalenam et scām katherinam. Que dam etiam scām mar

tyrem nominaut. aiā nocabulum quia multatum erat. ab earum memoria lapsum fuit. et maxime quia soror benedicta litteras ignorauit. nomen illud retinere nō potuit. Sic dominus electam et dilectam suam infirmitatum doloribus per scōrum clemenciam uelenauit. pius qñ differret eam adplenitudinem gaudioz. Cum aūt fatigacionibz eius finem uellet ds imponere. et eam absoluere alabore. quem tamē nō pamore sensit aīa scissima. ipius de ergastulo carnis in abyssum et ne mā stulic claritatis. ubi re

gem supremū et dominū nostrum ihm xpm. pro cuius amore regnum mundi et omnem ornatum seculi contempsit. sicq credidit quem dilexit. beatis uidet oculis in secula seculoz. Transiit aūt beata hedwigis ex hoc mundo. anno dñi. m°. cc. xlv°. in 1245.
tribus mensis octobris circa horam uespertinam. in illa utiqz hora qua solita fuit in cottidiano ieiunio corporaliter cibo ando. trāsferretur ad deliciās celi et ad interminabilis requiei sabbatū cum sanctis oībz celebrā dū. Miraculū cum quo corp' ei mutatū e in morte.

Corpore uero tam
examinato dñi
more claustraliū·
domina wenzeslaua
priorissa domus treb
icensis·accedēs cū
sororibus aliquibus
abluere corpus disp
suit·inuenta est ipsa
beata hedwigis habē
durissimū ad carnē
cylicium·⁊ zonam de
pilis equor cōtorta·
Quibus dum nuda
ta fuisset: future gle
signa ceperunt appa
rere in ipsa·Nam co
lor corporis eius qui
ex frequenti ieunio ⁊
castigacōne cōtinua
pallidus erat seu cro
ceus·cutisq; ipius qui
busdā supductā rugā
cōnibus: totumq; cor
pus eius quod adustū
caumate ac algōre pe
nitencie declinabat
ad nigredinem·cōm
nium aspicientiū oc
lis·uelut nix splendes
cere cepit·luceq; rep
sentare candorem·In
super prius exinfirm
tate glaucam·in mor
te uero albescentē fa
ciem·⁊ genas rubore
pfulsas·ac tutilanga
labia intuentibus ech
bens: quasi quedam
pulchrima ridebatur
ymago·signa mortu
hominis nulla penit
habens·Pedes quoq;
ipius pris frequēter
squalidi·tunc tut lac
nitidi cernebantur·
significans cunctis de
albacōne forinseca·q

opitulacōne diuina
multimodis tumulōn
bus et pūsuis iam ess
adstatum innocencie
reformata: securaq;
foret de stola ī morta
litatis eternaliter pos
sidenda·Tunc etiam
illa que prius dum ui
ueret absconderat cū
sūma diligencia ī sig
nia memoria·calli fa
cies in eius genibus
apparebant·⁊ aperius
tractabantur adstā
tibus feminis: ⁊
admiracōneq; aspi
cientes ūtebantur et
nubilum: dum ī tam
excellenti femina cer
nebant signacula tā
excellūi seruoris in
seruicio sūmi regis·
Erant enim ut testa
batur soror mtha q
pūcialiter uiderat·
calli predicti a deo
magnū·ut duobus
pugnis essent equa
les: et unus alteri sup
positus fiunt·In callor
quoq; duricie tudeban
tur tunc ruptura ⁊ que
dam cauernule pntue
re arenoso replete·Nā
in oracōne genua eius
nuda·nudo impressa
spius pauimento·de
hūno arenulas sau
serant·quas intra ri
mulas·fissurarū re
ceptas adhuc tene
bant calli prefati cu
dencius prominētes

Quōdo sorores rapiebāt reliquias corporis eius

Loto autem corpo
re ⁊ aptato sup

feretrum ut decebat. sorores domus trebnicensis more cum magno accurrentes desiderio et animi auiditate queuis quod poterat de reliquijs capere corporis capiebat. Alie naimq; digitorum alie pedicatum eius ungues. quedā ne cō capillos sū capitis presa debant. Tantem cum sollempnitate debita thesaurū ille inestimabil' ad ecclesiam deportatus ibidem remansit triduo insepultus; nigillantibus iuxta corpus et orantibus multis; cunctis q; laudantibus deum. super oībus que uidebant et audierant. et que fiebat adhuc non sepulto corpore dei misericordia diuina magnalia pmerita sce sue.

Qño sanauit inflatura sororem quedam ris cumida.

Nam q; soror domus trebnicensis tuta nomine. manum habens ex tymnicone periculose inflatam et tumidam. dum aliud nō haberet remedium beate hedwigis patrone animum inuocabat sperans eius meritis a periculo liberari. Ac cedens ergo cum fiducia. manum infirmā corpori scō in feretro posito quod poterat uicinius applicabat. Dū ecce statim appropinquasse et calicem in quo tuo situm corpus iacebat attingeret; fragrantia odoris sensit mirabilem. et subito manus sue recepit plenariam sanitatem.

Quintum miraculum qño sanauit sororem.

Martha soror domus trebnicensis; desiccationem oris lingue et pectoris patiebatur. Ex qua infirmitate continue tantam sustinuit sitim. duobus annis et amplius; quod mirantes dum matutinum pulsaretur eam bibere oportebat. Et aliquociens dum nō occurreret aliud ad bibendum; ecclesiam intrans aquā bene dictam bibebat. Pro qua bibitione extraordinaria contra eā murmurabant sorores; cum per abbatissam in capitulo aut pabatur dicente q̄ hoc potius ex consuetudine pessima procederet. q̄m ea ex egritudine inhereret. ido per abstinenciam illud bene si uellet repelleret. Ipsa autem sitis quasi inextinguibili fatigata; q̄ianis uereq; inde publice et occulte correpta corrigere nō potuit hunc defectum. qui ei nō ut opinabantur alie ex prauo consuetudinis; sed ex morbi et passionis iam dic

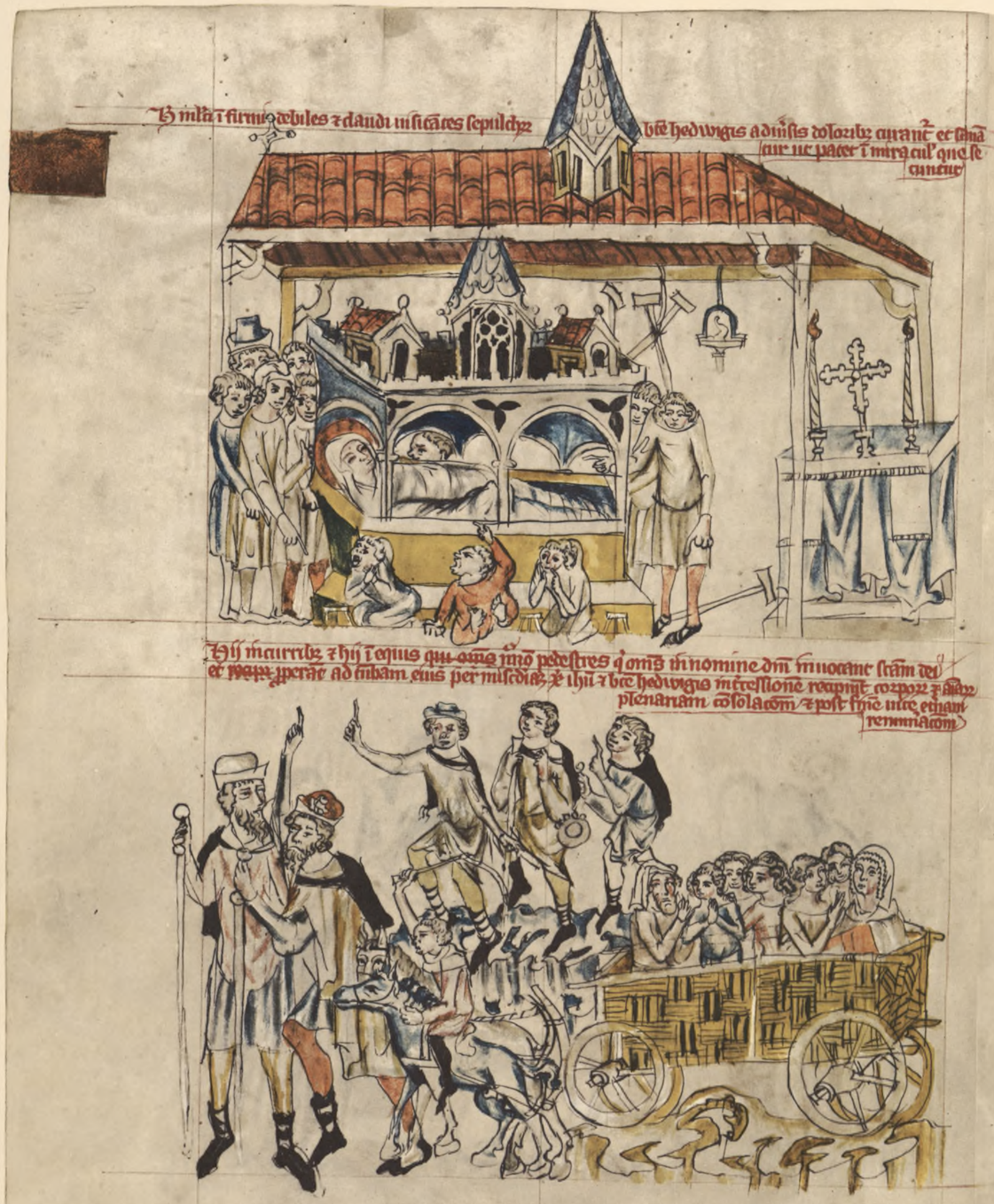
te incto inherebat. Cui
uero corpus bte hed
wigis in die defunc
tionis locum ut pre
dictum deferretur ad
ecclesiam: soror mar
tha pacens dictam
situm ad lotum ablu
tionis confidenter ac
cessit. Et demeritis ste
fano inmerito presu
mens oratoem fecit
dicens hoc modo. Do
mina mea beata hed
wigis libera me ab
ista passione et ab im
properio quod pati
or racone fatis quam
sustineo. Oratione
completa. accessit ad
pelvim plenam aq
in qua lotum fuerat
corpus scm: qua in
uenit ibidem relicta
absentibus cunctis
iam funere deporta
to. lautis os et col
lum ac guttur sinum.
et fiunt subito relena
ta: sic quod nullam
innaturalem aut in
ordinatam deceteto
sensit situm. Miraculum secutum quomodo
candor apparuit et odor
fragrabat de cor
pore tercio p. pore
tuigm sepulture trade
retur corpus bte hed
wigis. filia eius ab
batissa trebnicensis
dixit sorori wenceslaue ibidem postmodum
priorisse. ut velamen
quo tegebatur caput
ste deponeret. et alio
superposito velamine
iam dictum caput ue

Hic sanatur soror eiusdem abbatissa periculosa et mortifera manus et brachij.

Hic sepelitur bta hedwigis et candor apparuit et odor fragrabat de corpore eius suauissimus

laret. Ipm enim uela
men quod removeri
iubebat genitrcat scē
elyzabeth: auus scā
hedwigis matertera
fuerat. et ideo ipa bta
illud coaduxit in mag
na reuerencia habuit.
obeunsqz amore ipm
studiosius coseruant.
Pro hac etiam paul
dubio causa. pdicta
eius filia. ut et mris
et materter memo
riam millo uelamie
cofoueret. ac inge di
lectonis memoriale
no amitteret. dictum
uelamen uolunt reser
uare. Accedens ergo
soror ad feretrum et
perficere mandati
abbatisse festinans.
reuelataqz facie scē.
uidit eam ore aperto
iacentem. de ipoz ore
sensit odorem suauis
simū emanantem.
Corpus quoqz ipius
quod prius dum ab
lueretur lacteum seu
niueum repsentabat
colorem. tūc uidit mlto ampliori candore
perfulsum. Et sic dos
claritatis stolaqz glē
ie ea uidebatur quo
dammodo relucere.

Decimo sequitur de miraculis que contigerunt post mortem bte hedwigis

Ce autem uir
tutis illius in
estimabilis
margarite et precio
sitas thesauri absco
diti in agro sepulchri

ignoraretur ab hominibus dominus eam dignatus est · vtutis sue potencia facere manifestam · Nam corpore eius decenti celebritate sepulto: mox beata hedwigis pluribus et magnis cepit choruscare miraculis quibus fideles suos ad deuocionem ipsius sce angelium invocates: longe lateq; consolatur clemencia saluatoris sedim quod in subsequentibus declaratur · Recitantur ¶ Primo miracula de infirmis sanitati restitutis ¶ Secdo de curatis in capite et oculis ¶ Tercio de cecis illuminatis ¶ Quarto de surdis in auditu reformatis ¶ Quinto de mutis in loquela relevatis ¶ Sexto de passione manuum liberatis ¶ Septimo de dolore pedum sanatis ¶ Octauo de passione manuum et pedum simul curatis ¶ Nono de contractis ¶ Decimo de gibbosis ¶ Undecimo de paraliticis ¶ Duodecimo de quartanarijs ¶ Tredecimo de epylemptycis ¶ Quatordecimo de demoniacis ¶ Quintodecimo de dissenteritis ¶ Sextodecimo de squinaticis ¶ Septimodecimo de mortis periculo ereptis ¶ Decimooctauo de mortuis suscitatis.

Tricesimo decimo nono miraculis specialibus que circa sororem suam ducisse et alios enituit non diu ante canonizacionem sce hedwigis ·

In nomine dñi am · In apmunt miracula et primo de infirmis sanitati restitutis per merita bte hedwigis miracu

Primum puer quidam dominicus nomine filius withoslai nuntius de boreth: septem annos grauerat decumbens egritudine · Infirmitate adhuc crescente adhibitum tandem deductus est · quod ei certitudo mortis tunc iam de proximo humano indicio imminebat · Nam manus eius et pedes erant emortui · oculi quoq; ipsius transitum claudicionem poterant · modicum adhuc solummodo spiritus resonabat in gutture eius pectore totaliter elevato enormiter · ut solet in mortuis elevari · Mater ergo sic appropinquantem morti considerans filium patri pueri · medicet marito suo qui et ipse tunc in lecto decubuit dixit · Filius noster accepit licenciam et recedit · tam non habemus filium nisi · Pater hec audiens; elevatis cum fletu manibus exclamauit · domina mea beata hedwigis

ego tibi seruum et tu
me dum mineres di
cesti: hanc nunc in
facias gram·ut filiu
meum per tuam int
cessionem uiuum re
tineam. ℣ Restitue mi
domina filium meū
sanum·et hec actia li
beralitate fit michi p
cipua specialisq; retri
buco pro labore meo
¶ Mirabile ualde. Minis
ter fidelis·fidele mīste
rium in spe gre impe
trande domine reputat
domina ueluti no ob
lita·de fidei sibi impē
so ministerio remune
racōm non prorogat·
nec procrastinat ex
audire petita. ℣ Subi
to enim dum pater
oracionis uerba con
pleret·filius qui iam
exalare spm putabā
tur·se erigens patre
incepit respicere·ipm
q; suo intuitu cōsola
ri. ℣ Doloris elemen
recessit insibiliter: cla
muerunt q; celeriter
signa mortis·et ipe pu
er qui ex infirmitate si
totius annus erat·ut po
te qui languerat affec
to sancti michaelis usq;
ad .diem proximo se
quentem festum sancti
martini nulla crisi aut
imutacōne alia natu
rali facta circa ipm ter
cia die sanus et incolu
mis de lecto egritudis
est egressus. ℣ Pater q;
ipius pueri tempore
examinacōnis miracu
lose coram inquisi
toribus hoc miracm
recitans inter illud pre
lacrimis et singultibus
poterat enarrare. ¶ Mi
raculum secundū.
Walcherus puer fili
us diuitis mri anuli
cius wratislauiensis
lapsu nutricis sue adeo
fuit collisus·quod ue
hementem facturam
remum et inflaturam
quam ex ipsa collisione
incurrerat·nulla pote
rat repellere medicina.
¶ Inde mater ipius do
mina berchta·inspe mi
racōnis ipm per cyrur
gicū fecit inscidi. ℣ Sed
neq; per hoc in columi
tati extitit redditus red
ditus·ymmo fuit am
plius infirmatus. ¶ Ha
bens autem femina
omne humanum ab
esse remedium ad sa
nitatem filii refor
mandam inspirate
deo ppium excogita
uit sanctitatis antido
tum·i hoc per beate
hedwigis intercessio
nem·ab altissimo me
dico obtinendum. ℣ De
ipius ergo scē meritis
confisa mulier deuote
uouit filium letaliter
egrum ad eius reducē
tumulum spe trans suo
desiderio no fraudan.
¶ Voto sic emisso cura
uit actus quod uouerat
reddere·multis tamen
consulentibus ne dedu
ceret puerum que re
putabant ueluti pxi
mū morti celerius tu
mulandū. ℣ Coq; intreb

sanitatis

mez perducto prope se
pulchrum sce hedwi
gis lichno qui ratõne
curatõnis immersus
fuerat carni sauciate
extracto dewlnere;
mater filium cum ce
reo·quem adlongitu
dinem eius pauerat
offertorio superadito·
alio imposuit sce sepul
chro multis psentibus·
et stans deprope sic di
cens orabat·Domina
mea beata hedwigis
sana filium meum: at
fac qua detuo recedat
tumulo moriatur: hoc
ipius matris iam erat
desiderium: propter te
dium quod habebat·
defily mmis prolixo
languore·Nam egro
tauerat a festo scī vin

cencij epī precedente
festum natiuitatis bti
iohannis baptiste usq
aduigiliam bti bartho
lomei apostoli·Tunc
enim idem egrotus ad
sce mausoleum est per
ductus·Et ecce valde
mirabile·nec minus de
lectabile est·mater fili
um qsi super tumuli
multoz indicio quasi
mox morituru colio
cauerat·oratõne facta
omnino sanum recepit·
unlmus quoqz mlcuiste
de quo lichnum extra
xerat·ipsa mater ut
predicitur obductum
est inuentum·et adeo
consolidatum·quod ī
signiī prehabiti mul
neris modica cicatrix
remansisse tantumo

nderetur·Puer iste sic
per merita sce hedwigis
redditus sospitati·plu
ribus annis uixit in
columis·¶ tempe exa
minacõnis miraculo
rum sanus fuit ipsis
examinatoribus pī
tatis: ad perquirenda
istius miraculi plena
riam ueritatem·Mira
Petrus culum terriī·
quida de familia
et familiaritate duas
henrici: in festo nati
uitatis dominī correp
tus graui egritudine
diebus multis decubu
it·dolorum aculeis fa
tigatus·¶ Quibus dū
uehementius urgere
tur·recordatus sancti
tatis bte hedwigis et
de ipius confiliis suf

fragijs dixit·Beata
hedwigis adhuc pro
roga tius interrestio
nibus uitam meam·
¶ Dum ergo ī nigilia
sci silnestri pape ī con
fessoris ingrabato hac
ordīm deuocius funde
ret·sce patrocinium
inuocando·audiuit
uocem sibi dicentem
aliquociens·Surge·
surge·¶ Quid iaces:
Audita uoce·cõtinuo
prestus sompno non
expleuit mbentis mā
datum·et post sopore
euigilans statim sa
nus surrexit·amnūci
ans se diuina misericor
dia per sce hedwigis me
rita a doloribus libe
ratum·Miraculum
quartum quartum·

Elyzabeth puella
clare annoꝝ filia
mechtildis nycoris her
manni cranzonis ci
uis wratislauiensis
exegritudinis protrac
tione corpusculū ha
buit a deo atefactum
ut omnia ipius mē
bra multo minoris es
sent quātitatis quam
etas tanta temporis re
quirebat. Sciens aūt
mater iam nullū posse
remedium efficacius
adhiberi miserabili fi
lie cuius ulnes et nigo
rem languoꝝ perseue
rans deuastauerat: q̄
miseracōm diuinam:
uoto fr̄ō bt̄e hedwigis
adiit mausoleum in
firmam illuc secum de
ferens filiam. Quam
prope sepulchrum depo
nens: hec dicens ūba
orabat. Domine ihu
per merita bt̄e hedwi
gis tuam miserecordi
am inuoco. sana filiā
meam languidam hic
prostratam. Et ecce mi
sericors et miserator do
minus. qui prope est
omnibꝫ inuocantibus
se in ueritate. subito mi
seracōnis sue beneficia
um inuocatus exhi
buit. et puellam per di
midium annum cōti
nuis languoribꝫ afre
factam: plene sanita
ti restituit. ita quod ip̄a
que quasi iam fuerat
desiccata. statim resūp
sit per beate hedwigis
auxilium corporis ī
crementa. ¶ miraculū .v.

Frater hermānus
presbiter de domo
sanctensi ordinis cyster
ciensis. quodā tempe
grauiter egrotabat ī
lubens. ita quod tam
ipse quā fratres alij
in hac eum egritudine
morituru putabāt.
Dum sic languore de
pressus. quadam nocte
excrutiatū quēdam
patet⁹ excessum.
audiuit uocem sibi di
centem. ¶ Jade intrebu
nicz ad scē hedwigis
sepulchrum: et sana
beris. ex illa hora ince
pit frater conualescē.
et melius se habē. Sa
nitate aūt adepta mo
nicōm sibi frām deu
strando scē sepulchro
adimplere neglexit.
et recidiuans tamq̄m
ingratus beneficio.
maioribus q̄m antea
cepit infirmitatum
stimulis per urgeri.
Jnflicta aūt uexacōe
sibi dante intellectū:
ad cor reuersus. spretā
ammonicōm diuinā.
esse causam recidiui
et ad auctū flagelli ī
immerito iudicabat.
¶ Electus ergo ap̄e
monasterij dño ludē
wico tunc abbate lu
bensi perijt et impetra
uit licenciam adeū
di scē hedwigis sepul
chrum: sicut sibi ādo
mino fuerat reuela
tum. et cum duobus
sibi assignatis pro so
cijs fratribus nycō
lāo uidelicet layco.

et bertoldo presbitero
in curru subuectus·to
tus langudus illuc
perueniens·ipi tumu
lo quia erat debilis i
cumbendo prostra re
cuperanda per scē hed
wigis merita dnīm i
uocabat·Moxq dū sic
confidens insisteret
precibus dei seruus·
affuit ille qui pmisit
ueraciter dicēs·qt
quid orantes petitis
credite quia accipie
tis; famulum suum
prinsqm ad recedend
se leuaret a tumulo
consolatus est·restitu
endo ei desiderata cor
poris sanitatem·Na
ptimus cū orass sudo
rem in curru saluifi
cum·deductusqz ad
hospicium eadē nocte
cōualuit·a bea egri
tudine·qm passus fu
erat ambulia assump
cionis gloriose uirgis
uisqz prope festiuitate
beati archangeli mi
chaelis; et sic per inter
cessionem beate hedwi
gis sanitati pristine
redditus·ad suū gre
tum bre uiter est
reuersus. De iam
dicto lubensi monaste
rio multi fratres alii
fuerunt curati adeo pr
scē hedwigis suffragia.
Quoz unus eplurib
erat frater arnoldus
celerarius; ut testatur
tur frater gotfridus
frater domus eiusdē.

Decimasexta crucibz
Beata hed spōsata

Et primo de infirmis

wigis suis impressionē
bus apud dīm nō tm
corpoz sed etiam mē
cium dignabatur pro
mouere salutē; et cor
duum effugare tristi
cias·ut in his que se
cuntur luculenter ap
paret. Quedam ado
lescentula corde ihsu
secularis; uirginalem
pudicitiam quam co
ram deo amittebat·se ha
bere propter crubescē
tiam coram hominibz
simulabat. Ad sepul
chrum aūt bte hedwi
gis perueniens·uela
men quo caput suum
contexerat·dum pro
integritatis signo ibi
dem deponere uellet·
capillos pariter defiu
entes deposuit·et sic ca
pite depilato remānsit·
Et quia sui nolunt de
fectum cognoscē; sed
potius de statu ingineo·
a quo infelici casu ceci
derat in aliter glām
nolebat·coram omibz
reuelata est ignominia
eius·ut ad cor rediens
in oculis suis fieret post
modum humilis·que
pius sup bire delectaba
tur cū uirginibz factus·
nō solum oleo caritatis
uerum etiam pulchri
tudine carentibz casti
tatis. Quida demens
nomine de crimico corā
examinatoribz romā
na curia se asserebat·p
dictos midisse capillos·
qm̄uis tunc nō interfu
erit; cū de capite ficte
uirginis fuit elapsi·

Simile factum legit
de scō stanislao: ut p
scōs et scās comprobet
dominus. qñtum sit
facinus: culpā uelle
mendaciis obumbra
re. De puero perdito ⁊ in
Faber quidam sueto
manebat wratis
lauie. filium habēs
trium annoꝝ. quē
sibi tempe nundinaꝝ
infesto sancti iohānis
baptiste mulieres ua
ge furtum abstulerāt.
Dum ergo pernicos
et plateas diruens:
quiesciss triduo cū
dolore. nec enim ulla
tenus inuenisset. no
tum sic dicēs emisit.
Beata hedwigis fac
me inuenire puerū
meum: et ego tibi of

feram bladi mensurā.
scdm grauitatem pon
dens. qm̄ preferri idem
puer postius in statera.
Hijs uerbis cū intenc
one prolatis. statim af
fuit quedam femina
dicens ei. ut ueniret ⁊
reciperet puerum per
ditum. ostenditq; ei lo
cum in quo eum gau
dio inuenit cum. sibi
per scē hedwigis suf
fragia demonstratū.

Sequitur de curatis in ca
pite ⁊ si quid miraculū ipm̄.

Vir quidā my
chael nomi
ne deuotus
et timēs de
um habens in arebu
censi monasterio so
rorem que gauden
cia uocabatur grau

capitis oppressus dolo
re. per unius ām spa
cium cōtinue decumbe
bat. Qui qñto poterat
deuocōnis studio bte
hedwigis inuocabat
auxilium. quod cum
atali ac tanto cruciā
tu dignaretur dns ip
sius interuentione suf
fragio liberare. Tan
dem beata hedwigis
dormienti apparuit. ⁊
per somnium ei dixit.
Si curari desideras: se
pulchrum meum plo
naliter adeas. et rece
pies sanitatem. Expers
factus homo salutis
consilium quod acce
perat dormiens. nigli
ando perficere festina
bat. pertingens qs ad
locum sepulchri septi

mus adoracōm pro
fecit. Cui sic oranti
pro capitis sospitate.
iuit quidam alba in
dutus uestē appens
dicebat. Sic debes ora
re. et hijs uibis deum
per beate hedwigis me
rita inuocare. Da no
bis qs omp̄ds in te
semper gloriari. ⁊ cō
cede propicius: ut q
sce hedwigis merita
deuote ueneramur. ip
sius adiuta auxilio.
tuam graciam sen̄a
am sencamus. Ego au
tus iste adeo modicā
habuit litteraturā. qd
hanc oracōm. sicut
nec componere sic nec
retinere aliquatenꝰ
nalmss. nisi miraculo
mirifica. eius fuisset

memorie maculata.
Oracõm ergo instrue
tus adeo retinuit. et
perfecte curatus a se
pulchro ad propria cũ
gaudio remeauit. An
tequã tamen abiret
veniens ad sororem
suam gaudentem cum
aliisq; sororibus clau
stri curationis sue
processum et oracõm qñ
didicerat seriem red
tauit. Vnde soror go
slawa ob veneracõm
et recordacõm mira
culi. de ore ipsius au
ditorat uti dictam
oracõm conscripsit.
et posteris in scripto
reliquit. Miraculum se

Siffridus cundũ
dus et frater
vndecimus ciuitatis wra

tislawiensis. uehemen
tem oculoz dolorem
maurcrat. qui ipsum
tam grauiter oppime
bat. quod eum nec mo
dicum sinebat videre.
Vocatus aũt magister
hermannus cyrurgi
cus. dum paratus as
sisteret. ad carnẽ sup
fluam que excrescebat
de ipsis oculis excidẽ
dam. ipse qui patiebat
tur dolorem doloris su
peraddendum conside
rans. nec presumens
tantum genus tormẽ
ti iam patiens sustinẽ
se posse de nouo alium
supponentem. alijs
ter crucyatum. dimis
so curacõnis remedio.
quod ei per humanã
forte industriam po

terat ad hiberi. ad sanc
te hedwigis auxiliũ.
que ipsum pdem de ali
infirmitate liberauc
rat se contulit inuocã
dum. Noto quoq; emis
so adipsius cẽ visitan
dum sepulchrum tam
in noctis tempe. qã lu
cem dici sustinere nõ
poterant eius oculi es
tantes qñ tactus pera
uit: illucq; veniens
sic dicens oravit. Sca
hedwigis fer michi au
xilium. ut hums dolo
ris vehemẽciam eua
dere valeam tuo tuua
mine mediante. Ora
cõne completa. homo
qui uxe carens dnc
tus adueneratsibi
to sanatus mane se
quẽti addomũ suam

redijt bene videns Mi
Dcbi raculum dei.
lis mulier bogu
slawa uxor dñi symo
nis castellani gnesse
nensis tam vehemẽ
tem dolorem capitis
habuit. quod nec cõme
dere nec bibere bene
poterat nec dormire.
Pulullos qñcũq;
delicatos. aut cerusta
lia mollia subponet
capiti. nõ potuit sus
tinere: nec in ipis p
doloribus requiem i
uenire. unde tantam
maurcrat ex conseq
ti oculoz caliginẽ.
ut manum propriã
videre nõ possit. Que
dum nec collyris nec
medicamẽtis alijs p
remedio sibi adhibi

tis aliquatenus mitiga
retur · scē hedwigis
uouit se uelle uisita
re sepulchr̄ · si forte
per ipsius scē merita
eam dignaretur do
minus liberare · ab
ingenti quo detinebā
tur dolore. Voto sic
emisso maritus eius
eam cum decenti cō
tinua trāsmisit ad scē
limina uisitanda di
cens dum ipsam i ue
hiculo collocaret. Si
ue uiuas siue mortu
a do deficias in hac via ·
dommo te i scē hedwi
gi cōmitto. Et este qñ
cito in curru posita fu
it · in capite lenius se
sit · in oculis adhuc ca
ligine remanēte. Cū
cum deducta pueni
set ad scē hedwigis se
pulchrum hoc modo
dicens orauit. Dñe
mea scā maria exau
di me · i precibus fa
mule tue scē hedwigi
ut me liberet: et tu be
ata hedwigis fiectur
re michi indigne fa
mule tue. Oratione
completa prius quā
detumba recederet · i
pñcia militum i fa
milie que serum ad
uexerat · necnō i mi
tarum domus trib
nicensis que ibidem
astabant soror: fē
na cuasit plenarie
dolorem capitis et o
culor caliginē · ita ut
et clare uideret · i mul
tum deinceps capi
tis dolorem sentiret.

Et sic ipsa que per bi
ennium fuerat presa
tis cruciatibz afflicta
inmaniter restituta
in die scē katherine ce
leris sanitati adipta
est reuersa gaudenter.
Ipsi quoq; examina
tores miraculor pro
testati sunt · se iam dic
tam postmodum mu
lierem audisse; i eam
claros oculos habuisse

Puel miraculū qr
la quedam tum.
nomine vitoslaua
filia clementis mi
litis; oculos habuit
deprauatos totaliter
et compactos · De qui
bus crebro sanguis
manabat · nec pote
rat pre dolore lucem
aliquam sustinere.

Et quia ipsa puellar
infancia sua adhuc
eādem bē hedwigis
uite fuerat reddita ·
ut post dicetur · dum
de mortuis suscitatis
tractabitur miraculo
tertio · pentes eius re
memorantes benefi
cij sibi primitus presti
ti · in spe gracie ac re
mouendi doloris ip
sam ad scē hedwigis
tumulum deduxerūt.
Illuc autē peratēs ·
cum peruenisset ad
locum de quo tam ui
deri poterat monas
terium in quo corpus
sanctissimū est sepul
tum: ibidem aliquā
tulum subsistēs · pu
ellamq; de curru ad
tram ponētes · dum

nam procul dubio clem
clam invocabant·sed
dium cōmendabilem
multoz cōsuetudinē.
qui dum scē hedwigis
accedunt ad limia: qñ
cato bti apli bartholo
mei ecclesiam viderint
reverentiam exhibēt
genibz prolatis·sic
ergo benignus affut
dominus per scē meri
ta invocatus·vt in eōdē
loco puellule prefate
reddidit luminū clari
tatem. Que recepta
videndi ad omnino grā
statim more pueruli
qua tempus estivū
erat·flores de prope in
campo stantes consur
gens carpebat·reduc
taqz est cum laude di
et scē hedwigis p̄conio

sānatus: necnō z gau
dio amicoz. Tertio
sequitur de cecis illumi
natis miraculum primū.
Vencezlaus fi
lius brachetto
ris de solmic
infirmatus ad mortem.
in festo pentecostes in
ipsa egritudine lumen
perdidit oculoz. Post
festum aūt scī mychae
lis·ad scē hedwigis se
pulchrum adductus.
per amam suam noīe
lulizlanam tribus vi
cibus·dum tercio ad
illud venisset·taliter
ipsius scē auxilium in
vocauit. Dña benig
na beata hedwigis:
succurre michi afflic
to·vt cuilibet fidei m
seri corditer subuenire

consuetudi·sic quoqz o
rans paululum dorm
tauit·et qñ territus est
subito excitatus·ecclesi
aqz sompnificeria mi
serante deo et bte hed
wigis in ḡmente sue
fragio·visum quo pri
vatus fuerat fere per
annum rehabuit·et
ad domum suam redi
it bene videns. Mira
Juvenis cuius sedm
quida per omnia ce
cus·de villa forensi q̄
olsnicz nūcupatur·cū
patre suo in trebnicz
descenderat·ut ibidem
misdiā dei ad scē hed
wigis sepulchrum p̄
lumine oculorum sibi
reddendo·qñta posset
diligencia invocaret.
Et quoniam pauper

erant·in hospitali cu
frater gyselbertus tūc
custos trebnicensis p̄
erat sunt collecti. Qs
idem frater infra tres
ebdomadas·quibz il
lic moram fecerūt cre
bro audivit prefatum de
visus·beate hedwigis
patrocinium invocare.
Indie aūt scī georgij
mīs circa sepulchrū
scē multis p̄sentibus
iste pauper invenis
qui fuerat omnino ce
cus adductus: per scē
hedwigis auxilium
claro lumine oculoz
est a dño consolatus
Jam dictus frater gy
silbertus: de hoc cero
illuminato testimoī
um perhibens dixit.
Quē prius videram

penitus cecum: pulchꝝ
indi postea mirrute mi
sina ornatum. Cyra
Razla culum cecum.
Ina filia bogdam
de thomaskirchen. per
dolorem oculoꝝ peni
tus usum amiserat.
ita quod absqꝫ ducto
re nullatenus pdire
valebat. Ex cecitate
enim illu caro de ocul
cinus supfluitas ei lu
men totaliter auferе
bat. Pro recuperando
uero sibi perdito lume
oculoꝝ mater ei sex
cõtinue ieiunauit die
bus ad scẽ hedwigis
honorem. expletoqꝫ
ieiunio memorato.
ipsa mater in die sanc
ti bartholomei apli
cecam pduxit filiam
ad scẽ sepulchrũ. eam
desuper collocans. stãs
qꝫ in pecta illud cũ lacri
mis pro ipius illumi
nõe dñm per scẽ hed
wigis merita pcabā
tur. Exaudita est ꝑ
mater orans pro filia.
et reddita sunt ei lumi
a deo clara. ut oculi ei
tamqm due stelle lu
cide viderentur. Et sic
a sepulchro cũ matre
ad propria redyit filia.
per diuinam bonitate
decorata clarissimis
oculis que per hyemm
ium oppressa fuerat
caligine cecitatis. Mu
Ely culum cirum
Zabeth puella fi
lia fridrici de alta ri
pa. trahens originẽ.
cecа fuit. Qm mater
eius intrebniez se no
uit ducturam. ad scẽ
hedwigis sepulchrũ.
si forte miserecordem i
uocando dñm per scẽ
mrcssionẽ tam dicte
posset filie sue restitua
onem in suis devotis
supplicacõibz impetra
re. Aptata ꝑ nectura.
dum se femina aduo
tum pficiendũ dispo
neret. honestus uir cõ
radus. tunc inder in
alta ripa. patruus ei
dem que cecа erat pu
elle: accessit et dixit.
multo essz utilius. si
hos quos adhanc u
am deducatis equos:
domi remanentes ad
colendum agros. ara
tro ungeretis. Nam
quid ei que omnino
cecа est potent pficere
labor iste: frustra ex
pensas hoc protinere
factis. et uos supua
cue fatigatis. Devota
nichilominus mulie
er. promissum adim
plere nõ distulit. pue
hiensqꝫ ad trebniscen
se monasterium. pmo
sup altare bti bartho
lomei apli cecam qm
adduxerat filiam po
suit. et qua qm que
rebat ibi grãm n̄ in
uenit. deinde ipam sc̃
scẽ hedwigis mauso
leum detulit. et eius
ibidem auxilium cũ
devotione invocauit.
Quo peracto statim
puella que plusqm
dimidio anno cecа
ta remanserat. bte hed

wigis suffraganeis
meritis illuminata a
domino videntibus
oculis apparebat. Mi
Quinto racula quinta.
Quedam uxor pribis
lay de trebnicz quoda
tempore ceciderat wra
tislauie de quoda ante
quo aquam hauriens
puteo. faciem suam
et oculos ablut. et ce
ipsa ablucone cecitas ef
fecta. per annum integre
in eadem cecitate per
mansit. Maritus er
go ipius ex hoc cepto
fastidio. eamq; ipsa ne
scius dimittere nolu
it: et aliam sibi de ciui
tate quia de iure si posset
uxorem assumere.
feminam cogitauit. Do
minus vdo bertoldus
in trebnicz tunc plebanus
hoc ut debuit fieri proui
debat. Cum autem festo
circumcisionis dnice
predicta mulier cecitate
percussa. ad sce hedwi
gis sepulchrum ducto
re puero peruenisset. ibi
dem cum lacrimis ce
cidit. Beata hedwi
gis adiuua me. ut pos
sim hanc qua detinebar
cecitatem euadere. et
lumen celi videre. Mox
femina quod deuote
petiit impetrauit. atque
cecitas addicta fuerat.
accepto per sce hedwi
gis merita beneficio
luminis a domino ihesu re
uidens plemq; ipsam
ad domum suam rei
sa est cum gaudio.

Sextum miraculum sextum.

Et tertio de ceca illuminata

Puella quedam cecidit
annos elyzabeth
nomine filia mechtil
dis uxoris hermanni
cranczonis. ciuis wra
tislauiensis. de qua iu
pradictum est. dum de
infirmis curatis tracta
retur. erat prorsus pri
uata lumine oculorum
Cuius pater ergo ipsius dño
deo uouit. quod ad bte
hedwigis sepulchrum.
nudis pedibus et ina
ligo uellet cum filia
quanto possit expeditius
pergere. dummodo eam
dem filiam dignaretur
accitatis miseria libe
rare. Tandem circa fes
tum pentecostes iter
arripuit: et cum ueniret
fatigata. sub quadam
arbore aliquantulum
requiescere: filiamq;
uolens refocillare. cur
rum in quo ducebatur
eadem puella stare pre
cepit. Et cum subito in
eodem requiescens loco
puella solotenus posi
ta. cum pulchris siccis et
claris apparuit oculis.
et que per quinque ebdo
madas nichil penitus
uiderat. iam illuminata
adeo per sce hedwigis
intuicom clare vide
bat. sedim quod ipsi exa
minatores se uidisse
postmodum testaban
tur. Quarto sequitur
de surdis inauditis re
formatis miraculum
Quinto iu. primum.

Sliana de domo
trebnicensi
surditate inaurerat

de qua optinulacõne humana non poterat liberari· Rememorãs aũt optimũ medicamentum et medicum esse xpm· nõ desinus· sed de sanctoz et specialiter de beate hedwigis pĩs mens meritis sãctis ad eiusdẽ scẽ accessit sepulchrũ· caputq; sinũ desuperponens relenauit hault dubium postulauit· Dum nõ sic ulcereret mausoleo: quasi quãdã calculus igneus ut ei uidebat ingressus est oculus aures eius· Et sic sororꝫ deo et beate hedwigi devota· in die scõ pentecostes surditatem euasit· qm̃ in festo epyphanie dñi eodem anno conceperat dño pmittente· Et licet ãdicta soror uliana sola essꝫ apud tumulũ scẽ hedwigis· qñ circa ipam istud euenit miraculum· nec aliquis ei· quo tempore dominus eam ulcere dignatus est· ferre possꝫ testimonium· tamen sororꝫ eiusdem cõuentus cõgregacõ: q ipsius surditate ducatus nouerat· sensum auditus ei· p scẽ hedwigis suffragia· a dño restitutum nullatenꝰ dubitabat· Immensa nãqꝫ dei bõitas que oãtibꝫ aplis ipo die igneis linguis apparens· amoris incendium tribuit· famu-

lam suam secretius intendentem oracõnibꝫ ignito calculo a surditatis malo expiauit·

Finit· Miraculum sexto quoꝫ alia eiusdẽ femina nomine sine gusta similiter surda de eiusdẽ uiracõne in septi rubrica secundo capitulo explicatur· Quinto sequitur de mutis mi loquela relenatis mi

Magnificã pmum ꝓcessa ut deꝫ andree de michowicz per tres annos et dimidium linguie officium et usum pedum omnino perdiderat: ita qd linguam intantum spasmatam habebat· ut more ipius de ea mo-

dicum appareret· Sensum quoq; ac motũ pedum suoꝝ ñ hiuit penitus· Mater ergo ipius confidens filiã suam per scẽ hedwigis merita posse ad mmo liberari· a billis egritudinibꝫ notum uouit· ut ipius scẽ tumulum una cũ filia uisitaret· Quod i fecit· Perueniens quoq; in trebnicz i quatuor cõtinue ebdomadibꝫ maneꝫs ibidem ipã magnificã rependo cottidie scẽ mausoleum uisitauit· Tandẽ per uisum quedã splendida et formosa dña ei dixit· Cur iaces? Curre ad ecclesiam· Que statim ut potu-

ir reptando ne locus i
trauit monasterium·
p̄fatamq; peruenit
ad tumbam·Et qua
loqui lingua non po
terat·deuoto affectu
cordis orabat·ut ei sa
nitas linguę pdūq;
a domino donaretur.
Et statim soluto lingu
ę uinculo lo
quebatur·usu quoq;
pedum sibi redito ꝙ
trahendo se super ter
ram aduenerat sab
bato infra octauam
penthecostes ambu
lans et laudans dm
ad mansionem p̄stru
am remeabat·Mi
Sne raculū scdm
gulā uxor ade
de uerat⁹ fama dum
quadam nocte in die

sancti laurencij mōs
in silua nuces collige
ret. anellans; subito
in lingua manibus et
pedibus paralisi est per
cussa·nisi super perdidit
et tunc sensum auditu⁹
huius ergo oppressa dolo
ribus p̄ animum demu
bunt·ita ꝙd absq; alioq;
amminiculo se de loco mo
uere nō potuit·nec ci
bum sumere ualuit·
nisi manibus alienis
sibi porrectum·Dūs
autē bertoldus tūc ple
banus trebnicensis ei
dem femine sacramē
ta ecclesiastica ministra
ueāt cōsulunt ut defer
retur ad scē hedwigis
sepulchrum in spe sa
nitatis per ipius scē
merita impetrande.

ex quo sibi alia curacō
nis anthidota omīno
deficere uidēntur·ꝙ au
dito nec consilio pieta
tis et sano·mater eius
dem singule hedwigis no
mine cū alia religiosa
femina nomīe tutcha
filiam ad scē hedwigis
munus lintheamīe demu
lit tumulum; portan
dique uices sepius itera
uit·Tempe autē qua
dragesime in dnica ꝙ
cantatur admirabilis
misse letare ultim⁹ ac.
deportatam ac depositā
in filiam ad sepul
chrum mater sic dicēs
orabat·et inuocabat
supplicater scām dei·
Domina scā hedwigis
digneris ad esse filie
mee·Et dum tam diu

perseuerāret in prece:
donec completis dum
nis officijs homines
proclaudendis foribus
templi de ecclesia pe
rexerunt·mater ut ef
ferret inualidam filiā
domusq; cū ea pgeret
apprehendit·Que su
bito uoce ⁊ loquela si
bi restituta a domino
exclamauit et dixit·
Mater mater·tu me
interficis·quia nescis
quod bene agitur me
cum·Deinde surgens
ab omni quadiu dete
ta fuerat egritudine
libera ⁊ a surditate cu
rata·per scē hedwigis
suffragia domū absq;
baculo est reuisa·con
plenisq; postmodum
tribus annis uno ma

trimonialiter est con
iuncta. Sexto sequit̃
de liberatis a passione
manuũ miraculum.

Petrus primũ
de sococlinicis
in una do
mo simul
oues et alia pecora
sua seruabat. Quã
dam uero die inter
iam dictas oues
unam onicalam debi
lem. et putabat cam
ab aliis pecoribus con
culcatam. et sic uulnꝰ
destitutam. unde ipse
accedens comedit eã
familia. et de carnibus
illis tam ipse qm omes
qui ex ipis comederãt
fuit periculosissime
infirmati. Jam alij
spasmati. alij cõtrac
ti sunt: quidam uõ et
specialiter tres pueri
ex ipõ carnis edulio
sunt defuncti. Ipe aũt
petrus infirmitatem
qui dẽ euasit qa in
currerat: sed in ambꝰ
bus sic spasmatus fu
it manibus et cõtrac
tus: ut digiti manu
um eius curuati ad
hererent. unctionis
que fuit inter manus
et brachium. Quappr
ipm pasca oportuit
manibus aliorꝰ. Reme
morans aũt bte hed
wigis clemẽciam.
cuius fama sctitatis
iam tunc diffusa per
circuitũ ad se inuocã
dam plurimos attra
hebat. ipius inuoca
uit auxilium. a notũ

uont dicens corde de
noto. Beata hedvi
gis: redde michi ma
nuũ mearum necel
sarium usum. et ego
tuum laborando pedi
bus meis adibo sepul
chrum. Ut tamẽ sho
nõ fraudaretur delide
rio: sathagebat om
nem subterfugẽ obi
cem gre resistentem.
Vnde accedens ad lu
tum maturum. do
num mychaelem ple
banum de costhomloch
ei ño solum corpis ue
rum etiam cordis sin
detexit languores. con
fessionẽ sinoꝝ sibi fac
ens pcõꝝ. recitans ei
dem seriosius eiectum
fũ sedm quod acciderat.
et bñdictõne ab ipso

acrepta ut uotũ ercple
ret iter arripuit. Dũ
ergo in ua positus esꝫ
manus ipius que per
quatuoꝫ ebdomadas
contracte fuerant su
bito sunt distente. ip
sacꝫ tandem ad tumu
lum pertingẽte: ple
narie sanitati sunt
reddite. Miraculũ. vs.

Symon ciuis wra
tislauiensis filiũ
habuit nomine symo
nem. manus hentem
inflatura turgidas:
ac dependentes abui
nis infirmis. ita qd
eas necꝫ leuare. nec
ori suo poterat aliqli
ter applicare. Manꝫ
quapropter ipm ci
bari oportuit alienis
Cũ autẽ plime sibi

fuissent adhibite me
diane: ac per cyurgi
cos sectus est: ratione
medele·nec ei pfuisset
in aliquo·sed semper
deterius habuisset·ma
ter ipsius domina eli
tina a noto facto cum
ad sce hedwigis tumu
lum deducere studuit·
ubiq; tam ipa qm alie
due honeste matrone
sue consanguinee·ber
tradis salutet: a cristia
que simul illuc pue
nerant: una uoce di
cebant. ¶ Beata hedwi
gis sana pueru istu·
nel si tibi hoc no con
placet: age apud de
um ut celerius mo
riatur·antequm ad
propria redeamus.
¶ Reputabāt namq;

fore comodius p mor
tem eius·que ea cōbus
redimi: qm cum ipi
us languore diucius
occupari. ¶ Quatu ds
uota per sce hedwigis
interuentū erau
dierus: extimplo sana
uit in manibus puerū.
in die sā kalixti·qui
a festo beati iacobi a
postoli eodem anno ce
perat infirmari. Sic
plene sanatus wratis
lauam cū amicoz
gaudio atq; solacio
est redditus. Miraculū
tertium.

Mulierem quedam satis
famosā de terra pome
ranie plusqm trecēt
annis manū aridam
habuit·et cōtractam
sicq; sno adherentē

impressam fortiter femo
ri: quod abinde nulla
tenus poterat ammo
ueri. Audita uō fama
miraculoz beate hed
wigis intrebnicz per
uenit cū multis hom̄
bus·qui simuliter fue
rant profecti de pome
rania·ad p̄fate sce hed
wigis limina usitan
da. ¶ Coram quibz om
nibus uirtute omni
potentis dei manus
a femore eius soluta
extitit et sanata·dum
oraco fuit ad sce se
pulchrum. ¶ Accedens
ergo frater lambinus
de ordine predicatoz
qui tunc temp̄is in
trebnicz erat diligen
ter inuestigauit gen̄
egritudinis et modū

curacionis·ut cogni
ta ueritate de fō mira
culo·securius posset
testimonium phibe
re. Illu uō homines·
qui cum egra adue
nerant femina·plus
qm ungenti numero
una uoce dicebant·
Hanc feminam sanus
quod sicut asserit ma
num contractam·fē
riq; cōtinuam habuit
primitus·et nūc sanatā
eam uidemus. Ipsa eā
muliercula fratri stu
diosius perscrutanti
de singulis p̄fata ait
bant·Quod sim mira
culose curata: satis
constare uobis potest
per euidencia signa·
Nam manus mea p
ius arida et contracta·

est adhuc alia manu
mea grauior·et locus
femoris an manus
inhesit uallicula cõ
tinet·et habet artem
in colore ab alia arte
corporis mei dissimi
lem·Hec uobis si con
placet intueri osten
do·Frater ait predic
tus ppter honestatẽ
signum reliquum ẽ fe
more nolebat uidere·
credens uerum esse qd
multi qui uiderant
asserebant·ꝫ manũ
eius intactus eam à
bire permisit·Que
post grãdium actõm
dum in pomeraniã
rediisset·quidã assu
mentes eam coram
duce pomeranie qui
tũc erat in castro sue
rensi duxerunt: eiqꝫ
dixerunt·Dñe: hec
femina hic nata est·i
cognouimus quali ũ
cubo passionis ligata
fuit multis annis: et
nunc sana est et sana
ta·meritis ut asserit
beate hedwigis·Et sic
pnũciantes passionẽ
eius per ordinẽ enar
rabant·ostendebantꝫ
patrem ipius qui pre
sens astabat·et que il
li referebant de infir
mitate et curatõne filie
sue·hec ipe dicebat in
dubitanter omnia ue
ra esse·Dux ergo et
alii ꝑa et alys audies
qd per merita scẽ hed
wigis a tali fuerat ẽ
tudine liberata·cum
pens in lacrimas dix

pntibꝫ multis militibꝫ
et alijs qm̃ pluribus
qui illuc conuenerant·
Domine ds mis mul
tum peccaui tibi; qa
istam scam uidere nõ
merui·dum ĩ mortali
uiueret corpore·cũ ta
men sepe in polonia
fuerim ea adhuc uise
te·Miraculum quartũ·
Adelheydis relicta
volkmari de legꝫ
nicz·dextre manus ĩ
totus brachij dextri·
ab humero usqꝫ ad
digitos tanto ulcera
batur dolore·qd nec
se uelare·nec aliquid
manu poterat colle
necꝫ ipsum brachiũ
sublenare·Bogdan
ca uxor ipius ancilla
ei dum opus eat ue
lamen imposuit·et in
alijs sedm indigenciã
sedule ministrauit·
Sed cũ multa sibi cũ
curacõnis adhibuisꝫ
remedia·et minime
profecisꝫ·ad beate se
hedwigis conitu auxi
lium inuocandũ hijs
ubis·Beata hedwi
gis tu me dilexisti dũ
uiueres: fac merum
modo misereaꝫ·et re
stitue michi brachiũ
et manũ meam·Re
gauitꝫ hyeronem
dypeatorem ut sibi
manus et brachij usꝫ
ad cubitum formaret
de cera similitudinẽ·
ob reuerenciam scẽ
hedwigis ad ipsius
tumulum offerendã·
Formata similitudie·

uuxit femina brachio
suo. ceram manus et
brachij sui. ymaginē
experimentem. ℣ statim
leuius habuit. cessa
uitq; dolor. quē p spē
ebdomadas cōtinue
passa fuit. ¶ Miraculum
Puerbco puer quīq;
septem annorū
manum habebat a
ridam. et ex infirmi
tate ita contractam:
quod ruptura ossis de
foris apparebat. De
cuius sanatione qua
lis spes nulla vl' mo
dica haberetur: ama
tamē eius et tradic de
pelazconice cōsangui
neus eiusdē pueri dic
tum puerū in festo sā
bartholomei apli ad
scē hedwigis tumu

lum deduxerunt. immo
cantes clementiam
domini. ut ei pmenta
scē sue sanitatem tri
buere dignaretur. O
ratione completa relic
to puero quieta manu
leum prefati portato
res de ecclesia se sequel
trare uolentes. aliqñ
tulum processerunt.
sed audito tumultu
subito reuertentes inue
nerunt puerum qu
per q̄tuor annos infir
mitatē predictā susti
nuerat: restituī ple
narie sanitati. ¶ De pas
sione quoq; manuū
plures alij curati sūt.
videlicet gotfridus.
¶ Require de paliticus
miraculo secundo. ℣ tē
bratumila. ¶ Require

de demoniacis miracū
terrium. ℣ Item de claua.
¶ Require de paraliticis.
miraculum quartum.
℣ Item de uulnere. ¶ Requi
re de infistulatis mira
culo secundo. Septimo
sequitur de curatis ab in
firmitate pedum mira
¶ Puer culum pmū.
gricus filius al
berti indicis de
prutz q̄. ana
nitate sua usq; ad octa
uum annum huīc ty
bias tam exiles. ut uix
se extendere ad q̄ntita
tem prune. inq̄ caute
fistule inderentur. ℣ ti
solum pedum. ¶ Et cā
rentium officio carut.
¶ Vnde nec stare nec
ire pnumia infirmitate
poterat nec sedere

¶ Aliquādo tamen dum
de loco ad locum moue
appeteret. manu se mu
nando reptabat. ℣ Ma
ter autem ipius nōi
ne beatrix. honesta
utriq; matrona. anxia
pro sanitate filij rehā
benda: nouit bte ma
rie uirgini. quod qñ
diu miseret. diem sab
bati ad ipius honorē
uellet ieiunio colere.
si eius filiū dignaret
curare. ℣ Votum hoc e
missum. qñus cum
multa studeret ad im
plere diligentia. sōm
tamē suum ñ meruit
exaudiri desiderium.
deo in hoc aliquid me
lius prudente. ut sic
et dilata desideria cres
cent: et bē hedwigis

gloria eundem cuius ap
to in miraculo appare
ret·Nec tamē deuota
femina perdidit ser
uicium illud·quod de
uote ipi gloriose ex
hibuit uirgini·qua
beata uirgo desideriū
ipius prorogando·et
preces eius nō statim
exaudiendo·etiam uo
luit eam facere deuo
tam btē hedwigi·Qđ
sic frm est·Per sompt
uum namq; fiunt am
monita·ut filium suū
imbecillem ad stē hed
wigis deportaret sepul
chrum·Tdeuote pro sa
nitate ipius cultē stē
inuocaret auxiliū·Fe
cit mulier ut diuino
fuerat edocta oraculo·
puerumq; deferēs ad

mausoleum: sic dices
orauit·O stā hedwigis
dignis sanare filium
meum·quem si sana
ueris ego nouo et p
mitto tibi·quod eius
faciam lugeris imbu·
et tuo ipsum seruicio
perpetuo mancipari·
Dum sic profilio ma
ter sollicita preces ef
funderet·dña petrilla
abbatissa intrepidq;
dominoq; bertoldo ple
bano intrepidq; si qu
eundem baptizauerat
puerum·et aliis mul
tis pñtibus·puer se su
bito eleuans a podia
uit sepulchro·stansq;
erectis accepit ouū·
ibidem coram se posi
tum; gaudens atq;
bat sepulchrū·Dña

nēd petronilla tūc ab
tos sepulchri aliud d
tum ouum accipies
piens ps ante puer
impulit illud retroa
us a sepulchro·Pro
quo similiter accipie
do puerulus iuit: et
ad matrem suam gra
diens rediit·Ob gradi
endi assit in cōsuetudi
nem·et pter tybiarū
nimiam gracilitate·
nodum ualebat p tē
corpusculum sustenta
re·Sanatus autē per
stē hedwigis merita·in
sta ebdomadā pasche
feria quarta cum mīe
nicolaus ad hospitā
rediit·ipiusq; tybie de
ceps incrementum
sumpsere sedm debitā
portōm·Totus quoq;

puer qui per septem an
nos uixe peruenēat ad
staturam pueri duos
annos habentis infra
byennium excreuit
tantum·ut infra ta
te nouem annos eta
tis hēnti pueri equare
tur·sanus existens
agilis dño concedēn
te·Miraculum sedm·

Iuttha uxor iacobi ci
ius wratislauiensis
de budsin misnensis
dyocesis oriunda: per
guttam sic contractos
pedes habebat·qđ eos
no ualebat extendere·
Et qua ob hanc cau
sam cōtinue eam ope
tebat iacere·Intrumq;
femur ipius conput
erat·et uermibus ple
num erat·de quo no

modica fetoris materia
per totum ipius domi
cilium spargebatur·por
tabatur aūt anno filio
ni ab alijs·quocies cuiq;
uel quocumq; necessi
tas requirebat·Voto
uero emisso: ut ad bte
hedwigis pertingeret
tumulum·maritus e
am uehiculo imposita
illuc usq; pduxit·ubi
eciam hanc ōrōm fud
supplicater dicens·Sca
hedwigis adiuua me af
flictam ut pedum passi
onem euadam·tra tram
bulando inter homines
incedere ualeam·Bta
hedwigis rogo te per sa
tatem·tuamq; copio
sissimā pietatem·ut me
ab hac egritudine dig
neris sanare·Oracōe

completa in die sči bar
tholomei apli surrexit
a tumulo femina ple
ne sana: nec tura inq;
quenerat ad tumbam
sce relicta peditando
wratislauiam redijt·
et ad propriam mansi
onem que per annum
integrum potencia gr
diendi caruerat·am
bulando pergebat·

Miraculum tercium.

Quino gallicus ci
uis wratislauiensis
filiam habuit nomie
margaretam·que a
sua natiuitate pedes
et tybias ita molles
habebat·quod esse alb
q; ossibus putaban
tur·Cum et aliud sup
uenit incomodum·
Nam dum duos ?di

midium haberet annos
etatis·ceperunt tea gib
ber in manis: totum oc
cupans pectus eius·
Hijs ergo depressa na
ture defectibz toto tem
pore uite sue·nec stare
poterat nec sedere·sed
iacebat cōtinue·Et dū
mater eam supra pe
des statuere conaretur
fiendebat dentibz pre
dolore·Qua de causa
genitrix eius nomine
katherina·sepius qñ
eam intuebatur pau
sa compassionis tacu
lo lacrimas effundebat
Confisa tamen de sce
hedwigis suffragio:
condicionaliter uouit
dicēs·Bta hedwigis
si filie mee sanitatem
impetrauis et me de

tanto labore corpis et
ab anxietate spiritus
liberauis·festiuitatis
tue uigiliam annis
singulis celebrabo·qñ
dm eadem mea super
uixerit filia·Voto emis
so maritus cū uxore fi
liam assumentes: ad
sce hedwigis tumulū
perabant·Mater ned
maiori succensa deuo
cōnis feruore·qñus
grauda esz·dictam fi
liam humeris suis in
positam·pergens in
tinere baiulauit·Que
uenientes aūt adsepul
chrum·puellam depo
suerunt ibidem·patre
longius recedente ppr
multitudinē illic exis
tencium feminarum
cum quibz se premere

uolut · mater apud fil
am suam mansit: et
beatam hedwigim sic
inquiens inuocauit.
Dña mea btā hedwi
gis · per tuam māgnā
uirtutem quā habes
et per merita quibꝫ es
predita apud dīm · red
de michi peccatrica le
ticiam: sanando filiā
meam. Dum sic in
stanter oraret cū lac
rimis · ipsa puella subi
to se a podians tumbe
surrexit: et absqꝫ dif
ficultate coram omī
congregata illic mul
titudine ambulauit.

Miraculum qrtum.

Rudgerus dyeuto
nalis · de mysnensi dy
ocesi oriundus: pedes
contractos habebat

et aridos: in tantū qō
nec tactum sensit nec
frigus · propter defec
ctum neruum et nimium
ab amicis omnibꝫ dere
lictus; hinc inde repen
do · per annos quatuor
mendicabat · Quidam
autē pietatis intuitu:
eum ad scē hedwigis
deduxit sepulchrum:
ubi dum moram faceret
aliqñ dū orauit · ut
ei a dño per scē hedwi
gis merita sanitas red
deretur: nec tamē ip̄i
us exaudiretur oratiō
ad illam de qua uene
rat prope stregom pas
cuidue nūcupatam:
reuitens · btē hedwigis
auxilium nō destitit
inuocare · Quadā q̄
nocte post trām orōm.

neruū pedum eius · ip̄iqꝫ
pedes ceperunt extendi
et tactum sentire · et sa
natus est homo · gres
susqꝫ sibi est restituꝫ
die septimo postqm̄ re
dierat a sepulchro.

Johannes tiacius qrtus

puer alberoldi milla
tralens originē · pe
des habens contractos
ita qm̄ procedē pote
rat · nisi forte repēdo
se traheret de loco ad lo
cum · Mater ergo ip̄i
us helwiga nomine
in curru eum deduxit
in trebnicz · Ibidem
lo tandem acceptum
portauit eum in hu
meris suis · usqꝫ ad scē
hedwigis sepulchrū ·
eumqꝫ desuperpōnēs
de ipe stans orabat:

et hec dicens nouebat.
Scā hedwigis ego tibi
noueo me semper in
uidutate michi ram;
sana tantū filiū meum.
Tandem dixit ad filiū.
ione te fili et surge · Qꝫ
respondens · nō possum
inquit · qua doleo cru
ra mea · Surrexit tam̄
celerius: et quasi cum
petentur neruu redde
bant strictorem · ꝫ dum
ingeret ad eundū · sic
qꝫ puer ille p̄sēte dño
gyslberto custode treb
nicensi et alijs mltis
sanatus est ab ea qua
a natiuitate sua usqꝫ
ad qñquennium impedi
bus sustinuerat passi
one. Qui postmodum
ad scolas missus litte
ras didicit: materqꝫ

ipsius notum exsolucs
in unditate permansit.

Miraculū sextum

Bratum ma puella
de crosana nulla duca
tus opulensis trahes
originem: pedum of
ficio penitus carnit. qa
arentibz et infra totū
corpus ipius sint tota
liter arditate quada
cōsūptum. Ideo etiam
necessitate cogente mo
ueri de loco nō poterat.
nisi ab aliquo deporta
ta fuisz. Jnualescēte
aūt fama miraculoz
que per beatam hedwi
gim operari dignabā
tur deitecta salvatoris: ad cōsilium hom
num dim diligenciū.
pentes ipius puelle
deduxerunt eam cō

petenti uectura ad iam
dicte sce sepulchrū. ubi
ē gra invocata puella
per sce hedwigis meri
ta. nō quidē exintegr
z apedibz tantū usqz
ad genua est sanata.

Que sic reducta repen
do tamē sup genua tul
ferre se poterat quo no
lebat. Potens utiqz dis
erat puelle statim in
tegram restituere sa
tatem. z ad hoc differ
re disposuit. ut dilato
desiderio multiplicaret
oracō. et sic tandē pos
tulancium pcibus an
nuens nouo miracō
bte hedwigis sātatem
copiosius facēt mani
festam. Jnde revolu
to anni circulo postq
imparte curata fuerat

prefata puella: denuo
apentibz ad sce hedwi
gis sepulchrū deducit.
et ut plene sanetur a
deo devotius postulat.

Dis astit animus est pū
miserem petentibz per
sce hedwigis merita
miser corditē affuit. et
puellam integraliter
a sinus passiombz libe
rauit. ita qd exiliens
ambulauit. que alia
natiuitate usqz ad sep
timum inclusiue:
nūqm nalebat pedes
suos ad gradiendum
mouere. Miraculū. vij?

Mulier laua puella
de legnicensi cas
tellatura. magnū cor
pus et flauos crines
comasqz magnas ha
bens. z pedes ac tybias

clandos: ita quod nō
nisi rependo quo uolu
it mouebatur. Hec ad
sepulchrum sce hedwi
gis intrebmez puem
ens reptabat sepissie.
et per intercessionem
ipius sce. sanitatem
sibi donandam a deo
ibidem faciendo mo
ram diucius expecta
bat. Qua videns do
minus gaudencius
plebanus de sadamo.
illic reptantē atqz di
uinum pstolantē au
xilium dixit. Beata
hedwigis si hanc pu
ellam sanaueris: a
modo credam mira
culis tuis. quod tū
tate tuo fiant men
to sātatis. Cum aūt
diu moram faceret

uncta tumbam · ñ post
tempora multa ei dona
retur sanitas concupi
ta · dña petronilla tue
custos sepulchru scē hed
wigis · postmodū ab
batissa trebnicensis :
monasteriȝ · indignata
iussit eam a tumba re
cedere dicens · Tu inde
quod ds te nō dignat
umare ; quapcer hic
expectando · nō facto
amodo moras · ne am
plioꝛem nobis uereti
diam inferas · dū hic
in omniū oculis frus
trata tuo ut uidetur
desiderio uolutaris ·
¶ At illa qmuis repul
sam taliter patetur ·
nichilominus p ma
nebat diuinā cōsolā
cōm expectās ; et

querens a dño grām
sanitatis · Et qā remā
sit ut quereret ; contin
git ut inueniret · ſ ā
in die scā kalen papē
et mīs gñ erat anni
uſarius bē hedwigis
dicta puella quo infes
to scī iacobi apli p̄cedē
ti eodem anno pene
rat intrebnicȝ · libera
est ab impotencia gra
diendi · qui a natiuita
te sua per nginti an
nos sustinuerat · corā
dña gerdrude trebni
censi abbatissa · ac so
roꝛibȝ ra ſlaua petro
nilla p̄dicta · multis
qȝ aliis p̄sentibȝ · unde
tibȝ sana surrexit · col
laudans qȝ dm recessit ·
¶ Quo inso miraculo ;
frater gyselbertus aul

tos trebnicēsis : p aura
uit te dm laudamus
sollempniter decāta
n ¶ De passione pedū
plures alij curati sunt
per scē hedwigis auxi
lium · uidelicet · Siffri
dus · Require de palmi
as p̄mo miraculo · Item
magnscha · Require de
mutis miraculo p̄mo
Item adelheydis · Require
de gibbosis miraculo
secdo · Item petrus · Re
quire de infistulatis
miraculo p̄mo · Octa
uo sequitur de curatis in
manibȝ et pedibȝ simul
¶ Miraculū p̄mū
Centemul de
mechomice a
dolescēs hīns
annos acriter decem
et octo · totaliter ī ma

nibȝ et pedibus erat
contractus · ita qd sem
per eum iacere oporte
it · nec alibi nalint ī
manibȝ alienis · Hoc
aūt in cōmodum · aqn
quagesima usqȝ ad p
ximū sequēs festum ·
beati bartholomei sus
tinuit · In ipsa nāqȝ fes
tiuitate per patrē suū
deductus incursu pue
nit intrebnicȝ inter
uenīente sperans scē
hedwigis suffragio :
liber fieri ab incōmo
do supradicto · Sz dīs
cretione ipius ali
quātulum differebat ·
ut ex ipa mora proba
retur · si deuocio eius
foꝛet cōtinua · uel si
spes qñ de meritis scē
hedwigis haūt · essȝ ef

ficaciter pseuerans et
uera. ¶ In de sequenti
die dum ad sepulchr̃z
nõ recepisset̃z graciam
sanitatis · pater filiũ
denuo locauit ¶ curru.
et ad propria festinauit
¶ Non tamen cessauit e
ger inuocare dnm̃ et
scam̃ eius · qm̃us pro
cederet in uectura. Et
ecce pulsm̃ egressus fu
isset · septa curie clausit
apparete adhuc ecclia
sã bartholomei · currus
in quo eger hõ sedebat ·
et dnm̃ scam̃qz hedwi
gim inuocabat casu
cidit̃ur · et languidus
cadens intram a suis
languoribus penitus
liberatur · surrexit̃z
sanus in manibz atq̃z
pedibz : excepto eo qõ

inuno pede ¶ manu p
signo infirmitatis pre
tente alique languo
ris reliquie remanse
runt · Miraculum scdm ·

¶ Frater nycolaus
ordinis pdicatoz̃
cum tempe quoda esset̃
in briesno gneznensis
dyocesis · ut ibidẽ pdi
cacõnis officium exer
ceret : dormiebat una
nocte · ¶ socius eius no
mine richardus ¶ qua
dam caminata · ubi ¶
camino pro eis eat ig
nis cõpositus · Et ecce
tyro succensus a bigne
corruens paleam ¶ pa
uimento prostratã ac
cendit · flamaqz ¶ ua
lescens totam domũ
illam in qua quiesce
bant cõsumpturа celeri

uuadebat. ¶ Dum ergo
fres uiderent se in peri
culo positos · predictus
frater nycolaus flam
mã ingrediens manu
bus ac pedibus nudis
accensam paleam ex
tinguebat · Extincto nõ
igne : incendiũ in mẽ
bris illius quibz flama
extinguẽdo retigerat ·
nõ modicã reliquit do
lorem. ¶ Qse ut euadẽt
vtam ignem ter sa
lutando supplex orabat ·
vtam scs hedwigẽ · cui
tam miracula multa
audierat · ter flectẽdo
genua sic inquiens ¶
uocabat. ¶ Beata hed
wigis libera me abis
to dolore qm̃ pacior ·
¶ Oracõne ftã se denuo
ad quiescendũ deposuit

pustulasqz magnas in
manibz habens ac pe
dibus obdormiuit · post
somnumqz expge
factus nullum sensit do
lorem · scs a deo sanus
erat · ac si nunqm̃ fuisset̃z
adustus · Hoc trin̄ con
tigit · anno dn̄i · m° · cc°
lxx°ix° · in quadragesima ·
¶ Plures quoqz alij sunt
curati · per merita scẽ
hedwigis de passione
pedum ac manuum ·
videlicet · singula · Re
quire de mutis mira
culo scdo. ¶ fr̃e · nenke
rus · Require de palsi
cis miraculo tcio · ¶ fr̃e
idka · Require de dis
sentericis miraculo
primo · ¶ Nono sequi
tur de contractis mi
raculum primum ·

Extremil ſwra
tꝫ lama ma
nens omīno
fiunt cōtrachi
Gutta namq; ſpinā
dorſi eius conſtregāt
et cum effecerat ad
ambulandum penitꝰ
impotentem Dieb; āt
ipius crisca et alia fe
mīa noīe ezharnucha
ipīn portabāt cottidie
ante fores eccle frīm
predicatorꝫ ut a tran
seuntibꝫ elemosinā
acciperet ad alia q;
loca ſcōm indigenciā
suam tempe apetitꝰ
eum ferebant Tandē
inſpirante dño notū
nolūt taliter dicens
Beata hedwigis et
ſic aliter nequeo; tu
um tamē ſepulchrū
rependo et me trahen
do manibꝫ uſitabo
tu quaq; me dignare
ab hac impotencia libe
rare aut saltem hanc
mecum digneris gra
ciam facere ut cruta
pedesq; meos ad me
liorem applicare Et
rant enim dicti pedes
cum cruribꝫ arcti; et
ueluti lignum infle
xibiles et niſi per alī
um cōponerētur ad
ſtationes et nīl per alī
um cōponerētur ad
ipīn dum extenti iace
bant eos ad ſe trahe
re nō ualebat Ieiunat
ergo ſe uoto emiſſo
ut perficeret quicquid pꝰ
ſet quod pmiserat et
feria qrta ante feſtū
rogacionū reptando
de wratiſlauia exiēs
feria ſexta ſequenti

peruenit in uesinā locī
nō plene a trebniez per
miliare diſtantē In
ipſo loco aut in proſpō
monte de quo uidere
poterat eccleſia bti bar
tholomei in qua ſāte
hedwigis corpus con
ditum requieſcat recre
pit plenariam ſanita
tem Procedēs aūt ſcē
hedwigis uiſitauit ſe
pulchrū et grās agēs
deo die tercio reuersus
wratiſlauiā in āmira
cōne mētes conuertit
multoꝫ qui eī prius
cōtrachum et miserabi
lem nouerant diuinā
q; miſcdiam et iā dic
te ſcē in eo qd contige
rat menta cognoſcē
tes pro hoc miraculo
dñm benedicebant

Aulu Quradin ſcdm
er queda in ſuve
ce wladiſlauiēnſis
dyocelis a tra pome
ranie manēs tam
enormiter in cur
uata extitit et contrac
ta quod dum aliquo
deberet procedere per
tus ſuum fere genibꝫ
propriis cōtingebat
Que uoto emiſſo le
uauit ſe ad ſcē hedwi
gis limina uiſitanda
circa feſtum aſſump
cōnis bte uirginis et
baculo ſuſtenta peruit
de die uix dimidiū mi
liare Sicq; paulatim
pgrediendo dum ulī
miliez uenisſet adhuc
intrebniez ſibi reſta
rent ad eundum mi
liaria q;tuor bte hed

112

wigis et opitulante me
rito erecta est a domio
et plene sanata. Pro
cessit aūt letabunda
laudans. et sce hed
wigis ut primū eat
cum grāmatū actōne
visitauit sepulchrum
ceu sacz est in domū
suam unde egressa.
de sweez secum portās
munus plenarie sāi
tatis quā carnecrāt
plusqm anno. Addit
quoqz dīs iam dicto
miraculo miraculū
aliud. Nam prefata
mulier postqm sanata
est. et rediit ad partes
ubi nota fuit. multo
pulchrioz apparuit qm
essz. adqm predicta
egritudinē incidisz.
¶ Et quia eadem femīa

primus usla fuerat tota
liter languida. nī solū
a cōmuni pplo. uerum
etiam ab ipso duce po
meranie Suentopolco
to. et a filio suo. nec no
a palatino. et ab aliis
nobilibz multis. reuer
sacz ut debatur cū sāi
tate integra et in opi
nabili simstra opinio
penitus ab omnīū cor
dibus pellebatur. sicz
locum habere poterat
deceptoria ficio. ubi
probata uitas extitit
in aperto. Miraculum iij.

¶ Quidam ut pauper
nomine rāzlaus
diuino castigatus
flagello. diu iacebat
cōtractus. qūe cū sua
uxoz eius adpetend
atūm secum ubz elemo

sinam frequēter porta
bat. Wratzlaue ad sā
ctum alberti ecclīam. Tan
dem bono usus consi
lio. uouit sce hedwi
gis uisitare limina u
sitare. si forte per eius
sce pcanium. dīs ei dig
naretur sanitatē resti
tuere. Et qm̄ propter
inopiam nō ualebat
hīe uecturam. repen
do manibusqz trahē
do posuit se ad mam.
ut uotum expleret
emissum. Dum ergo
essz in itinere qđ acci
puerat pro eo. ut pi
us sce adiens tumuli
eius auxilium efficax
eius inuocaret. cum
magno dolore ner
uos et ossa sua qsi tri
pentur sentiebat ex

tendi. Et sic alienatus
pcessit ad iam dicte sce
pulchrū. ubi pprius
suffragia. sanitatem
adeptus plenariam.
in columis postmodū
eorum uisitauit limi
na apl̄oz. ¶ Plures a
lij cōtracti curati sūt
per merita sce hedwi
gis. uidelicet pribisla
ua. Require in septi
de gibbosis. miraculo
primo. Item adelheydis
Require ibidē mira
culo secundo. Decimo
sequitur de gibbosis
miracūm primū.

¶ Ribislaua ma
tiens wratis
laue in domo sancti
stoyci cōtracta fuit
plusqm̄ per byennīū.
et ex ipsa cōtractione

gibbum habebat a tergo
pmissetem ad unius
olle magnitudinem.
Q audiens assit mater
illius miracula que
ds operabatur p scē hed
wigis merita in diver
sis prīb⁹. tulit ipam fi
liam suam. et ad scē
hedwigis tumulū pe
rauit. illicq⁹ in festo be
ati bartholomei pue
niens nō modicum cō
solata extitit. in eo pg
pue qđ filiam eius sp
cōtractam adduxerat
et gibbosam statim ar
rata abiitq⁹ incom
modo. per ipius scē hed
wigis auxilium libe
ra fuit. Miraculū scdm.
Adelheydis puella
septem annorū
filia methęe dewran

Slauia contracta fuit
pedibus. et in tantum
curuata qđ se mouere
nō poterat. ex diutina
q⁹ recurua cōne frā fu
it gibbosa. Cumq⁹ di
uersarum medicinarū
ope tuari non posset.
nouit mater eam se
ducturam ad scē hedwi
gis sepulchrū. Qđ et
factum. ipāmq⁹ iuxta il
lud deposuit. atq⁹ cū
lacrimis pro sanitate
ipius. b̄te hedwigis au
xilium inuocauit. af
fuit astitit subito flenti
genitrici et oranti diuina
consolatio. Jam pu
ella pannis curatione
mater flebat. et orabat.
sepulchrū apprehendēs
se leuauit. stetitq⁹ su
per pedes suos et pgere

cepit. que a festo b̄ti mar
tini episcopi et confesso
ris usq⁹ ad tercium diē
festum beati iohannis
baptiste sequētem. an
no eodem curata simul
fuerat et gibbosa. Et sic
recuperata sanitate in
tegra. utriusq⁹ defectibi
litatis domū cum ma
tris gaudio rediit. mo
dicum tamē ipius gib
bi uestigium in ea re
mansit. sic forte puella
ea disponente dīna.
ut postmodū patrati
certitudo miraculi. eu
dencius haberet ad b̄te
hedwigis cōmendan
dam sanctam ostendi.
Plures quoq⁹ alij gib
bosi curati sunt per scē
hedwigis patrocinium.
scilicet margareta. Re

quire sup̄ de infinitate
pedum miraculo tcio
Undecimo sequitur de
paralyticis curatis mi
racula primi.
Assiduus anus
et frater uidi
mus. quas uratizla
mensis pertusus fuit
paralysi in pte dextra.
ita quod in pede dextro
ambulare nō poterat.
et illa pars pertusa
sic erat. repleta foraī
nibus. ac si subula p
forata fuisset. in pāq⁹
parte omnino carnit
corporis erat. Et cum
multoq⁹ humanq⁹ et mag
noq⁹ cōsilium medi
coq⁹. multaq⁹ experi
dissent pter medicinā.
nec aliqua sibi adp
dictos languores re

pellendos pficet me
dicina · cōsiliis siue
dñe bertradis usus
consilio · ad diuinū
se cōsulat auxilium
requirendum · adqd
etiam facilius inpe
trandum · beate hedwi
gis uouit ad tumulū
se uenturū · De wra
tislaua ergo pcessit
in uehiculo iuersus
trebnicz · illucq; pue
niens duobz etiā mi
lis ducentis ad sepl
chrum scē hedwigis
accessit in die trāsla
cōnis bti bartholomei
apli · et se totum sup
illud deposuit · flensq;
amarissime sic dicēs
orauit · Bta hedwi
gis · digneris me mi
serum adiuuare · et

adoloribz istis eruere ·
Oratōne finita stati
homo qui anno ydi
nidio miserabili do
lore fuerat cruciatus ·
aspicientibz pluribz
de claustro trebnicēsi
dñis · et aliis mltis
pñtibz surrexit surre
xit subito sanus · et ab
omni illa egritudine
diuina prouidencia ·
per scē hedwigis me
rita liberatus · Miraculum
Gotfridus de colmin o
pido polonie febrem
acutam inaderat · q̄
dum nimis grauiter
per dies xv · patetur ·
btam inuocauit hed
wigim · et uotum ei
faciens aiebat · Dña
mea scā hedwigis ;

adiuua me · inpetraq;
michi a dño sanitatē ·
et ego tuū peditando
sepulchrū adibo · Uo
to emisso a passione
febris remissus hūit ·
& palysi passus : offi
cium et motum ma
nus perdidit · In qbus
tanto cruciabatur do
lore · qd magis mori
appetit qm̄ diucius
cōmeto tam uehem
tis afflictū doloris · uñ
quibusdā enim nulla
egritudine nisi tantūz
p̄muñie exhibuit e
quū suū si ipm occi
derent · et sic a dolorum
aculeis quos sustinu
it liberarent · Et quia
nullus hoc opus ne
phandum aggredi uo
luit sicut nec debuit ·

btūm cepit inuocare
stanislaum · eiq; uo
ta offerre · ut sibi suc
currere dignaretur ·
Dum aūt nec sic p
ficēt · & magis ac ma
gis predicta tortura
inualesceret · iterato
ad btam hedwigim
cordis sui cōsulat sul
piciū · uotumq; faci
ens ipius ad tumulū
se p̄misit uenturum ·
Germanum q; suū
nomīe theodericum
ad hoc p̄cibz inpulit ·
qđ illuc eundi sarcī
laborem assumpsit ·
Qui dum piter pce
dentes · de funere q̄n
q; expleuissent mili
aria · iumenta se refige
di gr̄a resederūt · Got
fridus uo q; manibz

ipsis uti non poterat:
frem suū prefectōne-
sibi bolos formantē-
residens intendebat.
¶ Ego ergo modico inter
uallo: idem eger aspi
ciens: a germano a
bacōm expectans ex
clamare cepit: dicē-
¶ Frater carissime iam
sencio qđ in manibz
meis per grām dei et
meritis bte hedwigis
melius habeo. ¶ Et con
tinuo manū extendēs
panem accepit: et ori
ipsius ad comedendū
imposuit. Ieiunatusqz sta
tim ad celum manibz
dixit. ¶ Gras tibi ago
dne ds et bte hedwi
gi: qma manuū me
arum usum usqz re
sumo et officiū. qo
ductus fuerā destitu
tus. ¶ Deinde ultra pro
gredientes. et expleto
itinere duobz diebus
ante festum scā trinitē
ad epi intrebmez adste
hedwigis pervenerūt
sepulchrū. ¶ Ibi dum
gotfridus se prosterne
ret oronē et diceret. Bta
hedwigis rogo te ut
tuis me dignetis me
ritis adiuuare. et pme
ad dnm intercedere:
subito sensit se qđ per
fusum de calida aqua.
et sic frē suo et aliis
pluribz qui secum in
lia fuerant. similiter
peregrinis pñtibz apas
sione qđ per quatuor
mēses sustinuerat m
manibz et in toto cor
pore suo sunt plene sa

natus. ¶ Miraculi tertiū

¶ Domina wizla
dna uxor ulrici
subdapiferi dñi henri
ci ducis slesie. nepotē
quēdam nenkeitum
nomine habit. qui in
fra puericia ex quada
infirmitate tibia ma
ni et in uno pede pal
sim incurrit. ita ut inter-
quod nec ope medico
rum. nec incantonibz
ingentez. necz treme
dijs quibzcūqz hoim
arte cōpositis poterat
adiuuari. Mater er
go uouit eum ad scē
hedwigis mausoleū
deferendum. ¶ Quo dū
deportatus fuissz de
superpositus: cōtinuo
quidē ei asit iam dic
tez tremorē melioz
sed reductus ad hospi
cium sōo breui inter
uallo temporis recidi
uum passus ineande
relapsus ē egritudi
nē sic forte dño dispo
nente. ut ds dem̄ōi
uocatus per merita
scē hedwigis. et suam
potenciam attz misse
ricordiam esse mag
nam ostenderet. et
uirtutem sanctitatis bte
hedwigis nouo mira
culo habundancius
humano genen declā
raret. Vnde predicta
mater postmodū sensit
recidiuasse filiū suū.
iterato eum ad sanc
te hedwigis reportā
uit sepulchrū. et sanis
qz ibidem ex cordis
desiderio lacrimis ml'

tiplicare pces supplicacõesq; nõ desistit. donec filio memorato in eodem loco sanitatem plenariam impetrauit. Nam statim quidqd ei ad accipiendum exhibitum fuit et accipere potuit et tenere. reditaq; sanus. q̃ per duos annos et dimidium pdicta infirmitate fuerat fatigatus. Miraculum qrtum.

Cecelana uxor mathei de chiaa existens inpuerpio: prima fœna sexta post diem cinerum i maribus pedibusq; ita fuit percussa paralisi. qõ de manu aliena eam oportuit. et per calamũ liquoribus

recreau. Magnis quoq; affligebatur doloribus si qñdo ppter necessitatem aliquo moueba tur. Jacebat enim cõtinue. et dum mota sen aliubi portata; ut girata fuisset ad alteram partem eciam hoc proleuitate si fiebat intincheamie. nec poterat sustinere. In hijs ergo afflictõibus deduxit tempus usq; ad festum beati georgij mris. In quo festo quia tam appropinquante uidebatur ad finem extreme sibi fiunt unctionis ministratiõ salutiferum sacramentum.

Nocte nõ quadã ei quedam insompnis apparuit uenerabilis dña

in religioso hstat dicens. Vade uisita sepulchrũ bte hedwigis et curaberis. Que expgefacta uiro narrauit que uiderat. et audierat dormiens. Petunt instanter. ut secm qd reuelacio prefata docuerat. eam ad scm hedwigis sepulchrũ deducẽt festinanter. Recusabat autem maritus uxoris ad implere desiderium timẽs ne si moreretur mula. homies dicerẽt qd mortem ipius uoluntarie accelerasset. et sic improuide accitãdo famẽ sine negligencie existeret. Putabatur namq; ab omnibus ipa femina subito moritura. Prenaluit misericordia dñs. et statim ad

ad modicam deportata
distanciā: scē hedwigis
mediante auxilio·sa
nitatem recepit adño·
cuiusmqz in quo ad
uenerat absqz famu
lantium amministrio
dum uolebat abire·
ascendens ad propa
rediit·et in uia postq
tria recedens a lancte
tumulo prexisset mili
aria·in uigilia scōz
petri et pauli apłoz·
ab omni qña eodem
anno incurrerat egri
tudine exititit plenus
liberata· Dum aut
ad propium intrasset
domicilium·maritus
eius uidens eam sine
ulla mine de curru
descendere: in quo a
plurib⁹ uiris uix fue
rat collocata·et sibi ce
leri gressu obuiam uē
entem considerās·qm
infra triduum emise
rat semiusta·admira
cōne ꝛ gaudio est reple
tus·festinabant quiq
de tota villa homines cō
currentes uidere femi
nam qi amortuus fuis
citatam·glificabātqz
deum: ac scē hedwigis
merita deuocōne sup
plici extollebant· Plu
res alij palitici scē hed
wigis auxilio sint cu
rati·unde licet singula·
requirre de multis mi
raculo sedō· xij° sequit
de qrtanarijs ꝛ febricita
tibz curatis·m
raculū pmū·
Adelheydis uxor
bernhardi ciuis wra
tislauiensis febres qr
tanas patiebatur plu
ribz annis·ꝛ multa pro
eis euadendis expēdit
in medicis ꝛ medicinis
que sibi tamen nūme
profuerunt· Cum aut
adiuuaret qd curari nō
posset·scē hedwigi uo
tum faciens·adipīus
accessit sepulchrum o
rans et dicēs· Beata
hedwigis si aliqua es
merita apud dm·de ista
qm pacior me absolue
qrtana· Ex in cassum
laborauerat: qua fe
bres quas uenies ad
tumbam attuleat abi
ens secum portabat·
Laborem nichilomin⁹
semel fm aliquocies
iteraut· Jam qtuor
uicibz scē uisitauit mav
soleum·qm̄uis deside
ratam abunde tūc re
portare nō meruit sa
nitatem· et n̄ mirū
si egritudine neglebat
euadere corporis que
languorem uoluntā
re retinuit mētis·qui
ferrum reclusum ī mul
nere carne phibebat
a plenaria sanitate·
Ista namqz mulier
ut postmodū fatebat
semper dubitauerat·
utrū bte hedwigis me
rita sibi possent ad
sanitatē aliqualiter
suffragari· Unde ra
cōm ipius dnm dis
tulit·ut labores eius
tandē remuneraret
duplici munere·ut deli
cet dū detecta ac sa
nata cordis egritudi

ne languores simili
ipius effugaret acar
ne. ¶Ammonita ergo
per gñdam uisione
dño·et sermone qui
sdam uiri religiosi
ñō modicā confortā
ta·qui eam docuit spe
firma bte hedwigis·
adire sepulchrū: om
ni diffidencie abiecto
nelocius obite·qñta
uice sce iam dicte mag
soleum adyt·supplex
qz curacōnis antydo
tum postulauit cum
fiducia dicēs ¶Beata
hedwigis libera me·
alioquin tibi naldei
rascar. ¶Et ecce statim
omnes digitoz manuū
ipius articuli ce
perunt cum magno
doloze distendi·moze

quoqz afebribz quibz
duodecim annis z mu
gnti·quatuoz diebz
fuerat languida·per
sce hedwigis auxiliū
plene extitit absolu
ta·Terciodecimo sequī
de epylemticis z caducis
miraclm pmū.

Beatrix filia sbi
liti militis de
prussiez epylemptica
fuit·Que dum ita pas
sione miserabili tor
retur·qñumqz rapere
poterat: etiam sin ul
terius corpis carne
dentibz lanīabat·Et
in tantum prenalue
rat mea morbus ille
detestabilis·qđ qñdoqz
infra unius diei natu
ralis spacū triginta
uicibz sustinebat illud

incōmodum·nec ei p
desse poterant queuis
remedia sibi pcuracōe
apposita·Mater ergo
ipius dña wērezlana
confidens de meritis
bte hedwigis uoto fō
filiam in curru posita·
ipsa uō peditando cur
rum sequēs·ad eiusdē
sce tumulum uenit:
filiamqz desuper po
nēs hec dicens orauit·
¶Bta hedwigis sic tu
habes potestatē apud
deum·et te credo fore
sanctam·ad tua fili
am meam ¶moz mise
rante deo puella pin
tercessione sce hedwi
gis illam cui asit egri
tudinē·nec deinceps
qñ duobz annis et
ampluis sustinueat

Dobromir·scdm
filia dementis
militis de yeschocel a
sua natiuitate cadu
cam hausit morbum·
Qz auicē illo laborauit
morbo cōgruosq non
poterat·primoqñ etā
tem infancie trāsce
dissz·et tantum pcef
sisz in diebus quod ua
leat repere super tra·
Bis uero aut ter sepi
us etiam quatercī die
hoc incōmodo uexa
batur·Pater ergo cū
matre puelle nudis
pedibus peregrinan
tes infra ebdomadā
penthecostes·ad sanc
te hedwigis sepulchz
pcesserūt·puerozq su

per idem sepulchrum
posito: inuocabant
deum cum lacrimis.
ut eum propter me
rita sce hedwigis cu
rare misericorditer
dignaretur. Quone
completa: filiam ei
no receperunt inco
lume. ita quod in ip
sa de cetero illius mo
di horribilis nūqm̄
signum aliquod ap
parebat. Quōdecimo
de demoniacis & infir
cap tis miracin p̄mū.

Adelheydis p̄
ligna uxoris
hildebrandi
infirte capta
iuxe etiam rechusa
poterat detineri. et
multa dicebat se mo
stra uidere. Qm̄ dū

uctha noueica ipsius
ob grām curationis
duceret. ad scē hedwi
gis sepulchrum: ex
pletoqz matori patre
ituneris. puenitz ad
quendā montem de
quo inden poterat ec
clesia. in qua corpus
bte hedwigis condit̄
requiescit. cepit lang
uida cum clamoribz
dicere. Jam hic ego fi
meriz. ei tamen in
eminētia montium
posita. nichil i mano
esset de aqua. Deduc
ta nichilominus ad
scē hedwigis mauso
leum. et orantibus
pro ipsa multis qui
tunc affuerunt hoī
bus: statim liberata
est a malo. quo ēqior

ebdomadibus fuerat fa
tigata. Miradm scdm.

Frater quidam de
ordine predicato
rum quasi frenet̄icus
erat. Quem frater
alius eiusde ordinis ad
scē hedwigis deduxit se
pulchrū. Ubi dū ora
cōm pitet facent. fra
ter infirmus caput
suum reclinans adsce
tumulum obdormi
uit. et postmodū em
gilans surrexit abeg
tudine liberatus tam
integre quod eam de
cetero nūmqua sensit.

Dobro. Miraculum
Dlana terraum.
uxor mychaelis mili
tis debrenitz. qa ma
niaca erat et arrepti
ca: uinculis detine

batur ligata. ne ues
tes sinas discerperet.
et alia quenumqz ap
prehenderet. dissipa
ret. Jam adque ma
nus mittere poterat
crudeliter per tracta
bat. Si quandoqz sibi
offerebatur equas
signaculum. spuebat
dentibusqz frende
bat. dum aliud face
nō potuit cont̄ ipm.
Deducta tandē sunt
ad scē hedwigis sepl
chrum. et ibi fra ora
cōne in multoz pre
senca per eiusde scē
suffragia a passione
qm̄ affecto sa nta usqz
ad festum sā bartho
lomei eodem anno
sustinuerat existit om
liberata. Miradm ḡrm.

Beatumila uxor wenceslai tullia gelz nomine cōmorā tis quadā die uidit si bi in forma unius mē dici demonem appārē tem. Quo uiso crucis statim signaculo se mu nuit. Hostis aūt an tiquus adūsus eam uo ce intonuit inquiens Quid contra nos mo nes hoc lignum? Per lignum uolens intel ligi manum qua se crucem faciendo bñ direxerat. ipsamq; ma num apprehendens conpressit tam ualide. qđ omnes digitos ei uole impressit. Et ec tsic manus illa era ruit. impressiq; pal me sic demceps digi ti permanserūt. Mul tas quoq; hec femina illusiones tamq; uehe mēcis corporis afflictio nes abeodem salutis ad ūsario est pressa. gđ ex toto fuit ūsu racōis pri uata. Jam ei dū nōi narentur sīī aut offere batur crux. ecout̄ spu tum mittebat. Dedu cta nō ab amicis adsce hedwigis sepulchrum feria sexta infra paschā lem ebdomadam. illucq; per octo dies dum singul diebus adducta fuisset. tā dem liberata a demonio fuit. et usum racōnis re habuit. bte hedwigis me diante tuo amine; ma nu tamen ipius quam demon attigerat anda remanēte. Quam per

biennium et amplius. qua portabat ī habilem ad labores. manus eius nō modicum ex hoc affec tus tedio; eam dilēs co ram wratislauiensi epō domino thoma primo di noxium petijt. allegās ipsam sibi fore ūtilem pro auxilio oportuno. Episcopus aūt ut ut utiq; litteratus et pru dens ei respondit. Ecq; sanam accepisti: etiam nūc seruabis infirmā Dñs quoq; bertoldus trebnicensis plebanus qui a archipresbiter eat. compulit nitium eandē dimittendum petentē pres tare fidem sidei am cau cōm. ne dimitteret femi nam propt̄ manum a tam. cum hoc nullate nus ei deinde liceret. In tertio uō anno postquā liberata fuit a demonio. ad scām hedwigis iterum properant sepulchrū. si forte per ipius scē anxietū. manus sue posset ardi tatem eradere. Et ob hanc causam dictum sepulchrū septē diebus cōtinue uisitant. oras et dilēs. Scā hedwigis tibi cōmendo animā meam corpusq; meū. et rogo ut manus mee michi restituyas sam tatē. Tandē misertus illius dñs. bte hedwi gis intercedentibz meis in ostio capelle in qua corpus eiusdem scē sepulti ostenditur. manus iam dicte ar ditatem sua potencia

circa festum bñ iacobi
apli repulit·et plena
riam ei sanitatem do
nauit· Quintodecimo
sequitur de cuātis adis
sentena ¶ fluxu sanguis

¶ Ida filia miracūm·j·
lice ciuis wratislā
iensis: dum esset
cū iam dicto patre
suo et matre sua hel
wigis nomine apud
auunculum suum i
ratelbor· que cuitas
distat a wratislauia
per unguta polonica
miliaria· grauissimā
dissenteriam incidit·
¶ Qua uexabatur eb
domadibus sedecim·
ita qđ de ipius uita lo
gici dubium habe
batur· ¶ Preterea in pā
egritudine aliud sibi
flagellum superaddidit
dominus: sic ut ñ ma
nibus neq; pedibus uti
posset· Dum enī pedes
eius applicari debent
corpori· aut extendi·
aliquis qñ eam cōtigit
refici· totum hoc opor
tuit manibus fieri alie
nis· ¶ Prefati ergo pen
tes ipius uotum fece
runt· ut eam ad sce hed
wigis sepulchrū ded
cerent· imponētes sq;
pām uecture supplica
te deo ceperunt· ut ei
dignaretur per sancte
hedwigis merita subue
nire· ¶ Cum aūt añ cui
tatem wratislauien
sem uenirent· integre
m toto corpore est sa
nata· incepitq; mam
bus et pedibus plene

uti· Unde nō modico
exultantes gaudio pa
rentes eī filia in chpi
tum iter ad scē hedwi
gis limina cōpleuerūt
in sā mychaelis nugili
landesq; dño p soluen
tes· ac scē hedwigis pre
conizantes gl'am sanc
titatis ad pria sūt re
uīsi· Miraculum sedm

¶ Bertradis de cyrna
fluxum sangui
nis sedecim ebdomadis
pacebatur tam grauī
ter· qđ nulla medicor
ope· licet multa meis
expendisset poterat ad
mitti· Non ergo erat
animo quod euadere
posset· quin de illa egri
tudine moreretur· vo
uit tamē bē hedwi
gis uisitare sepulchr

si ei sanitas donaretur·
et cōtinuo est sanata·
¶ Sed qua deum sui cō
silio notum emissum
distulit· adimplere re
cusauit celerius· et
cepit grauius infir
mari quam prius· Iterā
uit ergo uotum· et sol
licite adimpleuit· sa
nitatemq; obtinuit·
bē hedwigis auxilio
mediante· Sexto decīo
de quatis asquinancia

¶ Petrus mura·j·
bohemus de
scassiz de fa
milia ducis· morbū
qui squinancia dicit
in suo gutture pa
tiebatur· Qui eī intīm
occupauerat qđ loqui
nō poterat per tres di
es nec cibum nec po

culum sumere: neqz co
modo potuit respirare.
¶ Cumqz nouissz nudis
pedibus et in calicio se
lentium ad scē hed
wigis sepulchrz si ei
curaret a morbo pdic
to·voto emisso se ad
quiescendum deposuit
et dormiuit·post sop
numqz euigilans se
sensit omnino sana
tum·et gracias egit
deo·scēqz hedwigi·cu
ius intercessione sibi
sanitatem credidit re
stitutam·xvis·de infisu
latis curatis miraculi
Lauren pmū
cius deliconez
uit gradenus
et canus·wlnus i pec
tore huūt infistulatū
de quo sanies profluе
bat·et fetor maximus
exalabat·Propter ui
us fetoris intoleran
ciam: uicor eum odio
huūt·et ab eo recessit.
¶ Dedes m super contrac
tos hebat·et ideo nec
ualuit ambulare·sed
iacens cōtinue hoc mſ
tiplicia incomodo pulsa
batur·Spem tamē ha
bens in dño: ipius de
mencia am pscē hedwi
gis merita inuocabat·
relenatus fuit in tan
tum qd et delecto fur
gebat·et aliquātulum
progredi poterat·sed
ego notum uenien
di ad scē hedwigis se
pulchrum·duobusqz
sustentatus baculis·
quia debilis adhuc e
rat hunc inde imitado

asino domicilio qd per
tria distabat miliaria
et infra quīqz dies uix
ad dictum puenit se
pulchrū·feria sexta an
te festum beati bartho
lomei·cum magno la
bore·ubi etiam sic ora
uit·Scā hedwigis sa
na me·quia ego uolo
esse qm̄ diu uixero ser
uus tuus·Statim q
languerat fere qm̄de
cim mensibus homo
impedibus plene cura
tus est·euasitqz infis
tulatum·et fetidū per
toris uulnus·uno quoqz
die redijt in domū sua·
gradiens super pedes
suos·per iter quo quīqz
diebus uenerat diffi
cilter·Dominus no
limirus wladislauē
sis episcopus qui nū
fuit de examinatori
bus miraculoz·loci
prefati mulieris mi
raculose curati·pscē
hedwigis merita sus
postmodum manibz
attrectauit: perhibēs
qz testimonium qd ipm
mulnus plene sana
tum inuenerit·Oscu
lato culum sedm
Simzlana in hu
meto dextro habuit
strumā adunus ma
nus magnitudinem·
que tandem rupta
fuit·et sanies exinde
profluxit·postmodū
qz exiuit infistulata
eadem quoqz muli
er usum perdiderat
dextre manus·et ta
libz obruta malis·

ante ꝑmū introitum
tartaroꝝ in polonia:
sic oppressa permansit
donec fere sex ann̄
post sce hedwigis obi
tum complerēt̄ur. Co
namq; tempe ipsa fe
mina ad sce tūm dicte
sepulchrū accedēs ora
uit cum lacrimis di
cens. Dña mea bta
hedwigis redde meo
sanitatē omnimodā
corpori ut de labore
ꝑuis ualeam sustē
tari. Continuo sana
ta est mulier et libera
ta plenarie ab utroq;
quo laborauerat egri
tudinis morbo. Aliq̄
tamē signa tumoris
omni remoto dolore
in loco strume postꝫ̄
curata fuerat remā

serunt. xviij. de eruis a
pericło mortis. mira. ꝑ.

Omnicus pu
er erat octo
annoꝝ filius
nycolai mul
tis deboreth. Quem e
quus ungula pedis ad
tempus pauſsit tā na
sde. qđ ꝓ mortuo hi
tus fuit tra diu. qđ ali
quis peditando unum
ꝓtinsire poterat polon
cum miliare. Tandē
resumptis uiribus ad
uitam quidē corporis
rediit. sz in capite recep
tum letale uulnus per
mansit. Cum dum pa
rentes et amici. pulue
res et unguenta que po
terant hec apponerēt.
ei tamen sanitatem
nullatenus cōferebāt.

qua caro quedam in
ꝓ uulnie crescēs ad
uius longitudinē
digiti obsistebat. ne
posset uulnus obdu
Existente aūt puero
in mortis pericło. re
cordatus pater eius.
qualiter prius fuerat
per bte hedwigis au
xilium liberatus ab
alia letali egritudine
sedm qđ sūp ostendit.
ubi de infirmis cura
tis refertur. miraculo
pmo. intrebniez uisit.
ad sce hedwigis limi
na oraturus p eiusdē
pueri sanitate. Et ecce
in ipō triduo quo ī eun
do fecit moram pater
ꝑdictus. filius eius ꝙ
a festo natiuitatis be
ate uirginis recepto

ut predicatur. mortife
ro uulnie languerat.
usqz ad octauam epy
phanie domini. eode
anno sequētem sana
tus est. adeo plene. ut
mater uenienti ma
nifesto cum gaudio cur
rens obuiam diceret.
filius nr̄. est per dei
gram bene sanus.
Modicum aūt signi
in loco remanserat
uulneris. dño sic dispo
nente propt̄ patrati
miraculi euidentiam
clarioꝝ. Miraculum
Wlendrudis u. h.
xor herboldi de
wratislauia dum cō
cepto fetu grauida es
set. elapsisqz nouē
ebdomadibz. et exple
to tempe quo cōcept̄

in utero uiuificari cō
muniter solet· nec ipsa
ut debebat· naturalit
mouen cōceptum sen
tiret infantem grauā
ri mortalqz sibi paul
dubio in nūcupā cepit
pigulum formidare·
¶ Nullum aūt ei dabā
tur nec forte dari pote
rat efficacius pro cor
poris salute cōsilium·
nisi ut btē hedwigis
inuocatura patroci
nijqz adiret sepulchrū
qđ et fecit· Et quia de
iam dicte scē meritis
dubitauit· nec sufficā
enter credula exititt
grām sanitatis quā
desiderabat meliō ñ
inuenit· Nec poterat
utiqz ad pfām cura
cōm pertingere; do

nec diffidencie tenebris
ipius inherentes fir
mius pectori crudeli
tatis lucē cōtigit ple
nius effugare· Admo
nita ergo perfidelem
uirum hospitem sum·
manus se collegerat
domo· ut cū omni fi
ducia scām hedwigi
pro sua inuocaret sa
lute· si a tanto uellet
celerius liberari pcu
lo· ureato ad scē sepul
chrum accessit· abiec
toqz tocius dubitacio
nis offendiculo· pām
denotis ut eam ādmi
nare dignaretur pre
cibus inuocauit· Mi
rabile certe· Ad por mē
te adubietatis mor
bo sanata· sanitas
corporea est secuta·

¶ Iam postqm̄ ad tumu
lum scē hedwigis fuis
set reisa· et oraūt ibi
dem: puer eius in ute
ro cepit moueri· Dū
aūt iteraūt orōm pu
er amplius mouebā
tur· Tertio uēo dum
confidenter oraūt:
conceptum uiue ple
ne sensit· Reisa aūt
ad domū ppam tempe
debito: cūm salute pe
perit filiam· uocatām
postmodum pprio no
mine margaretam·
grās agens deo ⁊ btē
hedwigi· cui auxilio
amortis faucibus ex
tituit libēata· Mirādm

Puella que teruū
dam noīe berch
ta apud wratz la
uam hauriendo a

quam moderam flu
uium cecidit· et sub
rotas quatuoz mole
dinoz se se inuicē ob
seqsecutum nimio aq
impetu tracta fuit·
¶ Vidit quida hec uidens
consanguinea eiusdē
puelle pprio noīe uo
cando· clamauit· Berh
ta berchta: cognatā
tuam flumē iam ab
sorbuit· Qđ dū illa
audiuit· de domo sua
ptinus exiliens excla
mauit et dixit· Dña
scā hedwigis rogo te
ne meam paciaris pe
rire cōsanguineam;
⁊ de pñti seculo libēa
eam· Has pces dum
no offerando multo
iens iterauit; ad ac
currendum uidēt

125

quod acciderat amitercentium homines pluocabat·Multi q̄z ex illi'qui ad spectaculum illoconuenerant·misericordem dñm inuocabant·ut per merita sc̄ehedwigis·puellam inprofundum mersameriperet·ne tam miserabili casu lapsa perireret·Per quos da nichil omnino afferebāt'instrumēta·naues q̄zad extrahendum si forte fuisset inuentumcorpus sub mersum in aquis·hēntibz pe nigrinti cubitos ꝓfunditatis·O q̄m mirabilis ds in suis est scīs:cuius utiq; mirabiliopera fideli animę cognoscenda·etiam in

pīculis reluceslaunt·Divina nāq; potēciaꝑfecta puella decem yocto annos hīs etatis subnoluta rotis molēdinoz·ut ꝓdicatur abs q̄z sui corpis·et sine ꝓfectum frāctōe pertiāsiit·cum tame statt dixerunt experiri eadem rote·modico ligno ipsis subiecto frāgi facilius potuissent·Preterea dum astantes exspectarent·donec de aquarumꝓfunditate mortua traheretur·q̄a ipsam uiuere nō putabant·q̄m fluminis hūdancia tempore tam proprio absondeat·subito exalia ꝑte fluminiclunctis videntibz mi/ore strans apparuit·

de nesthbusq̄z suis humores a quosos exsiccauit·Sic per intercessionem sc̄e hedwigis puella euasit·Feria q̄ta post festum sc̄i michaelis periculū mortis·que tanto temporis spacio fuerat obmersa undis·q̄nto q̄s pergere poterat quinta ꝑtem polonie miliaris·Tst aūt frūm hoc miraculosum eminentiori signo innotescere omnibz:corpus puelle predicte quasi uis esset alias benesanum·in dorso tame et pedibus humores q̄s machinamēta totaz ipsam cōprimendo effecerant·intuentium oculis exhibebat·xix·

de mortuis suscitatis miraculū ꝑmū·

Paulus puer filius cuiusdam molendinarij·infesto exaltacōnis sc̄e crucis·i aq̄ quę sup molendinū defluebat corruens esubmersus·Qd dum mater eiusdem pueri cōperisset·magnis clamoribz de cordis dolore prodeuntibz plures aduenire coegit·Accurrens aūt inter alios·walthērus de prachreu illius dñs molendini·audit la dictum puerum in alueo ligneo sb rota cōpressum iacentē:pedesq; ipius modi cum pminētes de undis sub quibz missus

iacebat. ¶ Et qua defi
entibꝫ instrumentis
adleuandum mole
dinum maxime oppe
timis · rotam illa mi
nam sibqua puer co
pressus erat sublleua
re nō poterant · ipsum
tamē ut quocūqꝫ mo
do possent emeteret · ad
reuolucōm ipius to
te aliquociens aque
impetum sbmittebat ·
¶ Cum nec sic placeret
pīsertim cū puer inter
totam / et alneum lig
neum positus nō sine
ret nolitu totam · qm̄
uis aquarū inundā
cia desuper fluaret ·
allatis tandē securi
bus pertcas aptauc
runt · quibꝫ rote ma
chynam sublleuabāt ·

et extrajecerunt puez
ut pote mortuum glav
cium frigidum et rigi
dum · inflexibilemqꝫ
uelutu lignum · fleet mi
rum si puer ille mor
tuus erat · qui mersus
sub undis tam din la
uerat · donec ips ām
bulando potuisset mil
iare lombardicū pcūr
rere ¶ Et licet nllā spes
uite hēretur de ipo · p
fatus tamē walthe
rus de bte hedwigis
consilius suffragio cā
sepius inuocando di
cebat ¶ Beata hedwi
gis susceta puez istū ·
¶ Que si susceptauis tu
um cū ipo pedibꝫ me
is adibo sepulchrū ·
¶ Excussa quoqꝫ de cor
pore pueri qūtum ex

aūt potuit aqua posu
it ipm̄ adignem · Ja
uit aūt īmobilis ut
procul dubio mortuꝰ
à meridie usqꝫ ad sol
occasum · dieq festi pre
dicti ¶ Cum nō nō desis
serent fideles dnm̄ in
uocare · per bte hedwi
gis merita pro puero
reuocando ad uitam
eidem sero respirare
incipiens sequēti ma
ne surrexit puer īcō
lumis nichil patiens
omnino dolozis īdeflo
ipius admstar pāni
nigri ex cōpressione
pdicta lucere tūmodo
remanete · Miraculum
¶ Wilhelmus scdm ·
puer nō plene
duos habens annos
etatis · filius vincēcij

castellani de olesnot
nilla que dicitur och
mant portatus ad
fluuium odram · eoqꝫ
deposito et derelicto
in ripa a pedagogus
ipius flumē ingressꝰ
est · ad se refrigeran
dum piter et natan
dum · ¶ Dum aūt tali
ter occupatus facet
moram · puer ipsū ·
eo nō uidente sequ
uolens plapsus · in
fluminēqꝫ est sbmer
sus ¶ Que pedagogus
postmodum ad ripā
rediens · et ubi eum
reliquerat nō inueī
ens · tandē quesiuit
mundis · sbmsumqꝫ
repiens · et extrahēs
eum excussit · qūtum
potuit aquas ab ipo

quas mersus inbibe
rat. ℟ Ei ipsius adsit ad
domū cum ipō puero
uolebat fēm apparen
tibz occultare. ⁊ late
re nō poterat. cū pu
er calefactis amatre.
residuam euomeret
aquā. et subito more
retur. ℣ Cum obtūi pa
rentes et familie de
plorantes dim nichil
ominus per bte hed
wigis merita inuo
cabant. ut puero u
ta redderetur. ℣ Pater
adsit cum coniuge sua
nomīe berchta ma
tre pueri. dum fecis
set uotum. q; ad bte
hedwigis sepulchz
pm si reuocaretur
aduitam uellet de
ducē pueri. statim
puer reuocat. ℣ Diffē
tes nō pficere qđ pro
miserant. ī crastino re
rum idem puer mor
tu succubuit. ℣ Qđ sue
inputantes ut dele
bant parentes negli
gencie. uerauit oracō
nem et uotum. et de
nuo sunt exaudite ad
mino. bte hedwigis ī
terueniente suffragio.
Ad annis sine cunctag
one limina pcesserūt.
Ab illo ergo die preta
tus puerulus semper
nullis est proficē mor
boris sospitate. ℣ Mirac
Stolla lium tertiū.
Quia infantula p
mo nata. pulcrā bap
tismi paueret sacrām
tum morte accepit.
Accedens aūt ama p

sus dña sulizlaua. ⁊ ac
apiens eam matri filı
am suam scilicet mor
tuam detulit. ℣ Conuo
catag familia uicinz
clamorosis deflerūt
omnes. nō infantulā
mortuam. sed pcius
absqz sacrāmto baptis
mi defunctam. et pter
orauerūt. ut dūs pcē
hedwigis merita talē
tanto tempe dignare
tur sibi uitam donare
donec pfatum recipet
sacrāmtum. ℣ Et ecce pe
tencium precibz subi
to dūs affuit. ⁊ puelle
quedā unte signa cōfes
sit. ℣ Que tam qām
adhuc plus mortuo pū
uictis pferret simili
tudīne. in capisterio
est adbaptismū porta
ta. ℣ Baptizata uō mor
tua recuperauit plenius
sanitatē. ℣ Miraculum
Petrusscha qrtum
filia martini de
Wratislauia. qnqz ebdomadas etatis habēs
mortua fuit. ℣ Nam el
ima mater ipius no
lens ad aliam pergere
villam. qūdam voga
ut feminam nomīe
boguzlauam. ut sibi
iam dictam custodiet
infantulam. donec
suis rediret negocijs
expeditis. ℣ Intromisit
se quidem matrona
pdicta de custodia. ⁊
misere custodiunt. ℣ In
fantē nāqz relinquēs
in cunis. uicinam do
mū utribi aliqđ ope
ris faceret adiit. ℣ In

terim poeas uemens
cinas exiit·et puerū
subuestibz multis ca
dentem super faciem
suffocauit·¶Rediens
tandem mater bogu
zlauam introgauit de
puero quē ei cōmiserat·
¶at illa se dello finsse ob
litam racōne occupaci
onis qñ hūt·respon
debat¶Ingredienteq
ro matre domicilium
poeas exiliit fugiens
et puer mortuus est
inuentus¶Cuius cor
pus diu utiqz iā frigi
dum·diligauerat qua
si lignum¶Deplāgit
mater defunctam fi
liolam·doloremqz ip
sius duplicabat cor
quo nō modicū me
tuebat·a matre pro

hac negligencia castiga
gari¶Supueniens at
tam dictus maritus;
deplangit et ipē lugu
bre funus·nec tantū
doluit·de extinctōe filie
sue·quātum de pcō ne
gligencie fuit cōpunc
tus¶Timebat enim q
sibi et uxori deberet fa
cinus in tercmpcōnis
pueri imputari·¶eme
morans nec̄ publicā
esse famā de miracul
beate hedwigis cōmu
ni dixit·¶nuocemus
ei dnm aliter scām dei;
que in celis regnans
hanc accepit a dño po
testatē·ut quod iuste
per ipius merita petu
itur? cōsolabiliter ip
petrent¶Et sic in parte
domus secretiorē eum

tes pariter oranerūt·
¶Prefata qz bogusłaua
remanēs apud funus
hec dicens oranit·¶Scā
hedwigis rogo te ptua
merita liberā me ā pec
cato quod incidi·si cul
todiendo sufficaciē pu
erum istum·et ego pro
mitto qđ si reuixeit mor
tuus; tuum pdicando
adibo sepulchz¶Ora
cōne completa; patē
tes ad locū in quo
puella ad sepeliendū
collocata fuerat acce
dentes inuenerūt in
uentem qā paulo
ante reposuerāt mor
tuam·et singēs liberā
resūptisqz uirib sic
cessiue cōualuit·que
post reditum matris
lacuerat ex animis

tanto temporis spacio;
qñto panis in clybano
coqui posz¶Qua nēo
diei hora decesserit ig
noratur·pro eo quod
nullus hominū tunc
pñs fuit·Miraculū qñ
¶In villa hospi tium·
talarioz suffocacz nū
quam̄ data olomuncen
sis dyocesis·quedam
mulier finem uiuen
di accepit¶Que dum
per diem mortua te
neretur·pdictis aq
bus se unīens nō ple
ne per satisfaccōm pur
gauerat·penis addic
ta flāmaz incēdia
sustinebat¶Ds autē
sedm ꝑphām mirabi
lis in sīs suis uolens
beate hedwigis am
mirabilem etiam in

remotis manifestā fie
ri sēctatem sic disposuit·
ut pfate mulieri defūc
te inflāmis existenti·
pīa iam dicta stā ubi
biliter appareret·⁊ eā
potēter ab incendio ti
beret·qđamq; diuina
uirtute pristinam remo
caret aditam·⁊ hec
femina pius inuita
sua nūgitia audierat
de stē pcessu sēctatis
aut de pīus miracu
lis: ⁊ per pām de fla
me crucia tibz eruta·
et a mortuus ad statū
pristinū revocata·per
quatuor annos qui
bus post resurrectio
nem iam dictam nō
cessauit eam extolle
re laudibz·et enarra
uit omībz quibz po

terat·quod fcīm fuerat
circa ipām·ostendēsq;
multis queda signa
adustionis·que ei ens
remāserant corpe·ad
miraculum diuine q;
pietatis bñficium ple
nius cōprobandum cp

¶ Post miraculum sextum.

Ido prusiq; wratzla
uiensis dyocesis qui
dam mortuus fuit·Q;
dum sepelm debēt in
cymiterio monasterij
in quo stē hedwigis ē
corpus sepultum·post
qm̄ diebz iam iacue
rat diebz ex animis:
a mortuus resurrexit
Iste fama miraculi
puenit ad ducē ⁊ Qui
statim credere nolut·
⁊ homīe resuscatatū
coram se adduci pcep

fecit quoq; uocari ad
suam pñciam·dñm
ille·in qua manens
decesserat homo ille
qui dicebatur revoca
tus ad uitam·ut et ip
se ueniens si quam de
hoc fēm scaret·interroga
tus dicet ueritatem·

¶ Interiq; aūt comparēs
coram ipō duce·con
stanter asserebat·et
uerā fuisse illius ho
minis mortem·et re
suscatacōm iam dictā
interuētu bte hedwi
gis ueracater esse fac
tam·¶ De fetu in utero
matris uiuificato mi
raculose; sūp require
de eius apertiō mor
tis secundo miraculo
y sendrudis ⁊ ceteā·De

aucula resuscitata mi

¶ Domi raculum·vij·

Dnus omīpc q; tel
tante propheta homi
nes et inuēta sālware
disposuit·in eo q; hāc
sanctam suam brām
hedwigim honorabile
reddidit·ut nō tantū
hominibz·sz etiā mor
tuus irracōnabilibus
creaturis·pro sibi devo
tor solacio·unte resti
tucōm obtinere ualeret·
ut in uno qđ subditur
ungitur patet exēm
plo·Soror enī cristina
comitis trebnycensis
causa deducōnis qđ
dam nutriebat aū
culam·que qui scala
dicatur·¶ Quā soror a
gatha dum una die
teneret·ī manibz ei
mortua fuit·et abia

ens eam ī muro quo
dam exposint bestijs
deuorandā · Intelli
gens uēo cristina pre
dicta sino se frandita
solacio · et teneritudi
ne femmea dolens de
auicula mortua : bte
hedwigis tumulum
adijt et orauit sic di
cens / Dña mea bea
ta hedwigis · credo q̄
si uoluis · me poteris
consolari · unde te dep̄
co · ut cordi meo ī fun
das letitiam · reminis
cando mīc mortuam
auem meam · Ora
one cōpleta ad locū
in quo exanimē pie
tas fecerat auicule
rediit · et eam ibidē
uiuam ī uenit · Solu
it enim hec scā in re

bus etiam modicis p̄
obitum suum sorores
turbatas relinquere
quas dum uiuet · stu
debat semper consola
cōnibz cōfouere · put
in eo qđ sequitur̄ am
plius comprobatur ·

Miraculū de insignijs soro
rib̄z cōseruatis

Soror nbz cōsimilis
iuliana de domo
trebnicensi in norte
articulationis dñi de ca
rato matutinali offi
cio : ad fornacē calefto
rij sororē · se calefaciendi
di gr̄a uenerat · ibidē
insignia capitis sui co
ronam scilicet cerula
mē piecat per neglige
ciam in foramē · fornac
qz p̄fata tantis estua
bat caloribz · qđ signis
mirate stabat adip

sius fenestrule aptura
calciamēta et uestes ali
as quas attingē pote
rat calor egredientis cō
sumebat · Turbata ñ
modicum pro lapsis
infirmum tam dictis
insignijs que p̄ter in
cendium recuperare ñ
ualuit · uocatisqz capla
na cōuentū · que tam
tūc pulsabatur plau
dibz matutinis · soror
abiens res sī perditas
dereliquit · Spem tam
bīs de bte hedwigis pa
trocinio : ad ens tumu
lum pergens uelociter
sic orauit / O bta hedwi
gis quia te credo uere
sanctam · et de tuis con
fido meritis · insignia
mea michi cōserua ·
festinās ño ad chorū

ño solum laudibus sed
etiam misse p̄me ca
pitulo interfuit sacer
sime · In iam dictis āt
corporaliter pfecerat
officijs dñm michilōi
et bēate hedwigis in
uocabat auxilium · ut
illese sibi res cellule
sue seruarētur · finito
aūt ex more capitulo
ad locum properauit
in quo supradicta re
liquerat ornamēta ·
Sed qm̄a precalore ni
mio manuum mistere
ad querendū ño pote
rat per fenestram a
cum curuatam uirge
unficam extendit · cpz
foramine trahit ille
sa · a caumate et pe
tus uiolata mīs
nia supdicta · Que p̄

modum examinatōes
sub duus sigillis trāsmi
serunt romane curie
in testimonium uera
tis huius miraculi et
sanctitatis bte hedwigis

xxc. Sequuntur de miraculis que imminente tempore canonizationis bte hedwigis contigerūt miraculū de luce appa

Soror elyzabeth custos
domus trebnicensis nocte quadam ante ma
tutinum de sompno
consurgens. lumē in
dormitorio inuenit
extinctum. Quod ut
reaccenderet: plumie
ad ecclīam tūnt. Per
ueniens tūc uersus
locum sepulture sce

hedwigis. totū midi
sepulchrū clarissima
luce circumdatum. et
pusillanimitate semi
nata. panefrā addor
mitorium redist. ad
ter lucem magnā ma
gz designatem aliquid
uident. postmodum e
narrauit. Item de luce

apparente et de patris

Soror appatentiz
Sectam iuliana de
domo trebnicensi. sili
modo lumine extinc
to in dormitorio uadēs
ad ecclīam plumine
accendendo. nō solum
lucem magnam circa
sce hedwigis tumbā.
uerum etiam quasi
duos epōs et duos ab
bates. omnes albis i
duitos uidit astantes

sepulchro. Quoz sig
nificatō inferius decla
ratur. De odore quem

ad sepulchrum uigilā tes senserūt sorores.

Inquodam anniuersa
rio defunctōis beate
hedwigis. ad sepul
chrum eiusdē sce que
dam dīe uigilabant
orantes. Inter quas
agnes. cristina. mar
gareta. iohanna de
monasterio trebnicē
si sorores. sacris inten
debant excubiis psalte
rium relegēdo. Dum
ergo piter psallerent
et orarent. odor suauis
simus ē extraneis:
omnium se naribus
ingerebat. Stupebāt
aūt omnes de tanti
ac tam inconsueti o

doris fragrantia: am
plius uō singule mi
rabantur. pro eo qd
nulle essent apud ip
sas res odorifere: nō
tamē de huiusmōi ali
qua alteri quitqm loq
nolebat. ne strictum
silencij uinculum sol
ueretur. Odore aute
nō cessante soror ag
nes per signa require
bat ab aliis. si oīm
paterent suauitate
odoris. quo ipā iam
dudum finitā mira
biliter īmutata. at
ille. sensimus inquit
et sentimus. Lux er
go pdicta noctis tōb
scuro refulgens. ap
paratio prelatorum
odorisq suauitas in
domo dīi circumfusa

132

signater dabant intel
ligere·quod scā ibidem
sepulta·cuius uita lu
ce bonoꝝ operum in
claruerat nūdo·xpīqꝫ
bonus odor fuerat in
omni loco iam lume
uideret in lumine·et el
set sicut odor balsami
ante deum·Indicabāt
etiam iam tempus es
se propinquū: quo in
sancta dei ecclia·ipsa
scā hedwigis deprela
toꝝ cōmenda scōꝝ
foret catalogo assci
benda·Eodem uāqꝫ
anno dñs uolimirus
wladislauiensis epūs·
et frater symon prior
prouincialis polonie
frm predicatoꝝ·exa
minatores a sede apos
tolica deputati sunt.

Nmiracula

Qui uitam et bōa hed
wigis inuestigare·et
examinare ceperunt·
anno dñi·m·cc·lxij°·
septimo kale·nouem
bris depositiones·et no
mina testium·totūqꝫ
processum suum·circa
hoc sibi cōmissum ne
gocium inscribentes·
et sigillis appositis trās
mittētes summo pōti
fici significauerunt eidem
quod etiam alia mira
signoꝝ genera et aura
tiones egritudinū quas
a fide digmis meritis bē
hedwigis frās audierāt
examinare nequierāt·
propter difficultatem tes
tium aduocandoꝝ pro
bus de remotis·Vnde
a summo pontifice se
cunda eis scā fuit cō
missio super eodē negō
cio inquirendi·et tunc
demuo ad examinacō
nem procedentes plu
ra prioribus inuene
runt·Que omnia et
singula conscribentes:
iterato sedi aplice trās
miserunt·Prima q̄
supradicta examinacō
scā est i loco capitulo
soroꝝ trebnicēsium
anno dñi memoratō.
Secunda anno dñi·m·
cc·sexagesimo octo qñ
to kl·marcij in domo
earundē soroꝝ·Ter
cia anno dñi·m·cc·se
xagesimo qñto·xvj·kl·
aplis ibidē in ecclesia
scī bartholomei apli·
Quarta eodē anno
wratislauie in domo
fratrum predicatoꝝ
septimo kl· aplis·In
aliis etiam locis exa
minacōnes fecerunt
de istius scē uita et mi
raculis prelati et inq̄
sitoꝝ predicti·ut anar
rantibus didici·de quibꝫ
forte causa breuitatis
obmissis·qua scīptū
nil reperi·hic addere
nō curaui·De puella
liberata a egritudine
ante canonizacōm scē

Cum ād·hedwigis·
plures nuncij et
procuratoꝝ sollemp
nes causa pmouēdi
scē hedwigis canoni
zacōm mittentur ad
curiam dñi pape·ma
gister qꝫ nicolaus cra
couiensis scolasticus·
postea poznaniensis
epūs propt̄ hoc ipm il

luc ire disposuit· Ides uero filiam filij sui tanto depressam langore ut plus morti q̃m uite uideretur prima esse· p̃sertim cũm iam posita in agone oculos cõpalliasset: amicas dolentibꝫ de filij sui puelle cõpacens dixit· Eya hedwigis: ego te sc̃am fore credo· et admonese dam tue canonizacõis gl̃iam propono curiã adire romanã· ut ergo in agendis audacior fiam· fac mecum signum in bono: hãc fratris mei filiam abegritudine liberando· His dictis admensam accessit cũ aliys· Et ecce prius q̃m prãdium finiretur· ueritate quidã annũcians ydeꝫ ipãm puellam in cantu iam conualuisse de langore· qđ matri sue tocando applausu illudet· ipsa qꝫ prius tristem animum letis gestibꝫ demulceret· vndecimo

p̃ma rte diuisionis capitulo: sequitur de canonizacõe sc̃e hedwigis· et de miraculis tũc factis

Anno dñi millesimo ducentesimo septuagesimo quarto· die secunda exeunte augusto: pontificatus domini urbani pape quarti· anno tertio· existente tunc in curia romana magistro salomone archidyacono cracouensi· et herengerto decano wissegradensi: ac multis aliis honorabilibus p̃sonis in p̃sencia cõmissarij fuit demum· per sum̃ pontificẽ oꝛdinatã examinacõ· testium in cunctis existencijs: super uita et beate hedwigis miraculis· et canonizacio ipsius extitit prorogata· usqꝫ ad tempora dñi clementis pape quarti· Iste dñs clemẽs tũc nuncius pr̃e ecclesie q̃nuis ydoneo mꝰtoꝛ testimonio essꝫ sufficienter instructus de p̃rogatiua meritoꝛ ip̃e dicte b̃te hedwigis· desiderabat tam̃ signũ adeo per eius merita fieri· qđ dñi coꝛporeis conspicẽt oculis· ipius etiam ip̃e testis existeret sc̃atis· Et quia olim seculari milicie deditus· de sua legittima huit filiam lumine oculoꝝ p̃iuatam· intersacra missaꝝ sollempnia que agebat· dñm exoꝛauit· ut per illius intercessionem· de cuius tũc agebatur canonizacõe· si sc̃a existeret filie sue ceritatis meo modum tolleret· eiqꝫ lumẽ donaret· Affuit absqꝫ mora pontifex eternus siu annuendo uicarij p̃cibus· et natã ipius claris decoꝛauit luminibꝫ· sibiqꝫ optatum tribuit ui sum· ut et ip̃e clarificaret filium di· in sc̃a sua ce

leruus eam extollendo in
ecclia · qñ ex nou cõsi
deracõne miraculi sa
tis perpendere poterat ·
lam esse tñ sl̃atam ad
celestis patrie clarita
tem · Veritate ergo cõ
perta et cognita uolun
tate diuina sũmus antis
tes nõ distulit adimplere ·
qđ diu flagitauerãt pia
uota · Congregata eñ
multerbio curia · ultã
et miracula coram om
nibꝫ recitat · et eius me
rita publico sermone
cõmendat · eamqꝫ sõꝛz
solempniter ascripsit
cathalogo · anno dõ · cc ·
cc · lxx · vj° · xviij° · kl · decẽ
bris · Tunc uerificata
fuit et adimpleta illa
de qua paulo ante die
tum est · uulio sororis u

liane ostensa deuotis
epis · quia qđ dñs urba
nus papa inchoauit cõ
mittendo examinatio
nis officiũ · hoc dñs cle
mens papa feliciter cõ
sumauit · numero eam
ascribendo sõꝛz · ponti
ficatus sui anno tercio
Duo autẽ albates qui
similiter eidem sororis
inuisione apparuerãt ·
rem perficiendam tñs
lacõnis tempe indica
bant · ut insequenti tra c
tatu de tñslacõe ipms
sce dicetur · Deinuenus
Illam pscribꝫ miracm
quoqꝫ canonizacõis
solempnitatẽ predica
ram mirabiliter consо
labilem reddidit · potẽ
cia saluatoris · Dies e
nim illa inqua pdicta

per agebantur ſollemp
nia erat abſtinencie
nec carnibus mea uti
licebat · nec piſces pro
tali ſollempnitate cō
petentes habere poterāt
q̄mmis undiq; per loca
etiam adiacencia req
ſiti · Lacus enim que
dam erat uiterby · piſ
cinam reuera cōtinēs
quia nō habebat · nec
unq̄m piſces hūerat ·
que tunc inuenta eſt
magnoꝝ numeroſita
te piſcium habundāte
Quoꝝ copia referēto
ni fidelium a domino
ꝓparata · ſpiritalis gau
dij rocunditate · ñ mo
dicum cumulauit · Duo
decimo ſecundo ꝓmante
diuiſionis capitulo ſeq
uit de tꝛanſlacōne beate

hedwigis · ⁊ de ſollemp
nijs et miraculis que
tunc contigerunt ·

Nunciis decima
reuerſis cū
lencia preſa
ta canoniza
cōne beate hedwigis ui
terbij ut predictum eſt
per acta ſollempniter
ſtatim ꝓconizata fuit
feſtiuitas tranſlacōnis
eiuſdem ſce corpuſq; ip
ſius omni ueneracōe
dignuſſimū tranſlatū
eſt · Anno dñi · cc · ᵒ · ᵒ · ſe
xageſimo · viij · xᵛ · kl ·
menſis ſeptembris ·
Cuius tumba que re
mento lapidibus q; fir
miter clauſa erat · dñi
difficillime ferreis et
am accedentibꝫ inſtru
mentis fuiſſ aperta cō

ram honorabilibz dñis.
ny colao videlicet abba
te lubensi·et mauricio
quoda camenecensi ab
bate·qui nobilibus or
natis sacerdotalibz
preparati per omnia·
ut missam celebratu
in die sollempni·dño
conrado gloguensi
duce·cũ filijs suis·soro
re regis agnete germana
ducis eiusdẽ·et aliis q
plurida plonis pñtibus
accesserũt cũ deuocõne
ac magna reuerencia·
adulas omni uenera
cõne dignissimas tecta
reliquias sustolendas·
Quibus quidẽ aduene
rãt et admitti poterãt
plati uenerabilesqz u
ri·dum hec agi debebãt·
z exclusa multitudine
pter deuntãdum i que
tudinis strepitum·pre
fati prẽs tñm odo tãꝯ
ad hoc opus electi a dõ
mino·dilpẽsatune fozi
tan sñt assumpta·ut illud
quod sozori iuliane de
episcopis et albatibus
duobz ledm qd ꝓdiatur·
ostensa docuerat mlio·
uel citer cõpletur infrõ.
et de ore ipoz nchm du
oz testium·fide dignoz
mirabilia que tũc ope
ran et ostendere digna
batur saluatoris poten
cia·ad alioz noticiam
deuenirent·Sñ cuecta
humo detumulo·remo
taqz superiori tabula.
de sarcophago inq° coz
pus sctũ iacebat·odo
tanta uigoris et tã sua
uissimus emanauit.

ut omnium existēcium
mētes in admiracōm cō
mutaret et gaudium·
¶ Sacri quoq; corporis ossa
dum leuarentur a terra·
cōsumptis carnibus mē
brorūq; compage solu
ta · tres digiti sinistre ma
nus ipius inuenti sūt to
taliter integri intra se
clausam retinētes hū
ginis ymaginē par
uulam qua dum uiuēret
secum frequēter porta
uerat · et cum defuncta
fuerat tumulata · quia
mortens adeo eam int
uncturas p̄dictoz̄ com
presserat digitoz̄ · qd
abinde extrahi nō pote
rat bono modo · ¶ Illā g̃
que supius recitāt
miracula per hanc yma
ginem facta · tūc nouū
sumpserunt agmētum ·
dum mater incorrupta
ymaginis sue retinācu
la · tanto tempe a corrup
cōnis nexo p̄tinaūt i
tacta · ¶ Cerebrum quoq;
capitis ipius · qd fere p
nūginti quinq; annos se
pultum in terra iacue
rat · inuētum fuit rete
tissimū · diuinaq; situ
te mirabiliter conserua
tum · cū tamen sedm̃
dicōm quorundā pri
mo medulle & materia
cerebri putrefiat · Pre
terea quida liquor pur
et clarus · ad instar ole
olivaz̄ suauissimi · mi
randiq; odoris de ipo
capite resudabat · qui
syndones et pannos
quibus involuebatur
ipm̃ caput reddebat to

taliter madidos · qñ de
flumine trach essent ·
et ad siccandum ex
torti ¶ Ad predicta aũt
festiuitatem de diuer
sis mundi regionibz
confluxit populi mul
titudo · quasi innume
rabilis ¶ Principes qz
et dñi terraz prelati
et rectores plurimi ec
clesiarum · cũ religio
sarum multitudine
personaz diuersoz or
dinum sua solempni
zauint pncia festum
illud in quo fiunt hec
tũslatio celebrata · In
ditus namqz rex bole
moz odakarus · dñs
wlodislaus slesie dux
et salzburgẽsis epus ·
et fratres ipius duces
slesie eiusdẽ sce nepo
tes ac plures polonie
duces · singuli cũ suis
nobilibz sedm status
sui dignitatem et senii
qua pollebant gla ·
aduenientes multico
loribus miraqz ento
rnorum uarietate · atqz
pulchritudine decora
bant campoz plania
es · in quibz faciebant in
aurora turbe ciuis mo
nasteri stacones · Insu
per deuotionis affectum
quẽ ad sanctam dei hẽ
bat unusqsqz donario
speciali et oblacionis
munere ostendebat · ¶
ex soluebat omis ppls
nota sua · deuotaqz mẽ
te offerebat quisqz qd
pmiserat · sine quod e
dñs inspirauit ponebat
de facultatibz suis ad
sancte reuerentiam et
honorem ¶ Quibus aũt
pmunerositate et ex in
numera hominũ illuc
cõgregacõe multitu
dine · minimum foret dif
ficilis aditus · certatim
tamẽ alter alterum an
tecedere cupiens et pue
re desiderans · ad salutã
das deosculandasqz sce
reliquias · pssuram in
diabilem et periculosã
plurimi sustinebant ·
¶ Jor exultacõnis et la
tus audiebatur inte
plo · Decantabant eñ
dulcisono melodie glo
riam · altissimis deo ·
nõ solum uiri et femine
seculares ac religiose
persone · sed etiam somi
tus organoz · laudes
dñi resonabant · quibz
fidelium corda excita
bantur ad deuocõnẽ
et ad leticiam spiritale
¶ floribz adornati stan
tes · et die noctuqz ardẽ
tes per plura loca cere
cerei · decorabant cõti
nuo lumine domũ dei ·
¶ Specialiter nõ delectabi
intuentium oculos de
mulcebat · quarũdam
ardentium candelaz
artificiosus ascensus
et descensus · que qui
busdam speris uolubi
libz in seriario penden
tibz adherentes sursũ
deorsumqz more sedũ
aptacõm opifices stel
las infirmamẽto erratu
cas simulabat · ¶ Et bene
diuina ordinacõe frm
est · ut hmodi lumi
na eius decorarent sol

lempnia: que dum ui
ueret· ecclesiarum spe
cialiacõne luminũ ce
bro exsurgebat ut si
ya dicatur iammiracõ
nem et tubilum· et at
tendebatur ad amorẽ
diuinum ¶ Aura quoq;
atq; celi dispositio· qua
dam hylaritate illu io
cunde festiuitatu allu
dere uidebatur· ¶ Tan
ta denicq; tunc erat sere
nitas et tranquillitas uidu
sio in celsauus dñi· ut
pre multitudine hoiẽs
hinc inde per nemora
sey campestria etiam
subditio manentes ae
ris magna puritate
gauderent ¶ Jam et
ea que ad dei laudem
et beate hedwigis ho
norem accenderant

lumina festiuitatẽ illã
in qua sacrum eius tũs
ferebatur corpus seu
sollempnitas tũslacio
nis eiusdẽ corpis age
batur· decorate uolen
tes nullo ac flamine
uenti arboris siu impedi
mẽta senserunt· ¶ Is ui
q; qui teste scriptura cõ
cordiam facit in subli
mibs hec est magnalia
operatus· ¶ Cuius gra
non solum supiora ue
rum etiam inferiora hu
minũ saluet corda ad
tantam fuerunt tran
quillitatem disposita·
uit in congregacõe tam
magna contigit fres
cius nec occisus nec
ullo ictatus aliquis sic
inuentus· ¶ Et dignum
utiq; fuit et cõgruum

ut populus qui ad cele
brandum eius festi
uitatem conuenerat
que mortuos suscita
bat· uulnera et lan
guores curabat· ipius
intercedentibs meritis
cum salute et gaudio
ad propria remearet·
¶ Quia nõ ecruita et mi
raculis pcedentibus
ex antiquitateq; sedis
aplice iam luce clarius
innotuit· et innotescit
fidelibus; eam uere es
se sanctam et angelis
sociatam· multa adhuc
ad eius basilicam pro
perant· uenerantes eã
et orantes; ut ipius ad
uta suffragijs grãm i
ueniant apud deum·
¶ Ora quoq; pro nobis
supplicibus tuis obtã

hedwigis: ut dñs ds
nr qui te ad eternam
transtulit glam· nos
post pnas iuite miseri
am· ad sociatatem tus
ferat angelor· qui ui
uit et regnat per om
nia secula seculorum
amen· ¶ Explicat ma
ior legenda de beata hed
wigi· ¶ Sequitur mi
nor ido breuiata ut cõ
pendiose ualeat cuidi
re legentes· et eam fa
cilius comparare possint
egentes· unde ad omen
sam an placet breui
tas potest legi· ¶ Ina
pit legenda minor de
uita bte hedwigis qu
dam duasse sle
sie luas· sic
et fons lumi
nis pr de celis

140

deus obtenebratū ma
is mundum illustra
uit·nouo quoda splē
dore glorie sue: dum
diebꝫ istis nouissimis
beatam hedwigim ti
tulis et miraculoꝝ
pdigijs radiantem fe
cit quasi stellam ma
tutinam in medio ne
bule apparere ¶ Que
ducas meranie filia·
matrem habens de
marchionum orienta
lium prosapia gene
rosam·nobilitate mu
titudum magnificen
am natalium tuscē
debat ¶ Gracia namꝫ
sibi optulante diui
na·semper a sua iuuē
tute uixit honestissīe
dans operam diligē
tem·ad cōfouendam
cordis et corporis pu
tatem ¶ Ctatis enī sue
anno duodecimo per
coniugale uinculum
nobili uiro henrico;
cognomēto cum bar
ba duca polonie et slesie
alligata·leges atqꝫ iu
ra solliciter custodiebat
matrimonij·nec tam
studiū et amorem de
seruit cōtinēdi·ita qđ
statim ut se sensit con
cepisse·maria deuota
bat cōsorcium·usqꝫ p
puerperiū et tempus
purificacōnis complē
tum ¶ Alijs quoqꝫ tem
poribꝫ sepe aut octo qñq
ebdomadibꝫ abstine
bat a carnis illecebus·
qñus mariti quo ad
thalamū iungeretur·
¶ Quadragesime ac ad
uentus dñi·festoꝝ tem
porum et dñicos dies·
uigilias ac festa scoꝝ·
atqꝫ ferias sextas ne
uerabatur et hoꝝabat·
specialiter pudicicie cul
tu·sic ut carnis tūc pe
culiaciam et uoluptā
tem penitus deuitaret·
¶ Tandem mariti sui
auxiliante deo salutā
ri inducit consilio·ut
una secum in manu
epi ꝑpetuam uoueret
cōtinenciam·et hanc
annis fere triginta post
modum nūctes pau
ter seruauerunt ¶ Ne
uero aliquis sinistre
opinionis caligie ob
scuraretur ipius cōti
nētie pulchritudo; ille
omnibꝫ annis quibꝫ
quo ad thoꝝ separata
permansit·ipsi sōloquia
tur marito·nisi putili
et necessaria causa·et
hoc in ecclesia nl̄ alio
publico loco·honestis
pluribꝫ psonis pntibꝫ
¶ Nec cum decumben
tem uisitare uolebat·
nec etiam ad grabatū
decumbentis accedere·
absqꝫ comitiua defen·
Ad amorem quoqꝫ cas
titatis eius ipsa fuit
amatrix ꝙsumqꝫ pote
rat uerbo et exemplo atqꝫ
beneficijs inuitabat·
¶ Unicam enī qñ habe
bat supstitē filiam·ei
multis uirginibꝫ et fe
minis in monastico clau
sit reclusorio; ad car
nis et spūs mundicia
ꝑpter xpm phenniter
obseruiadā· De humilitate

141

Et quia teste sapia
gnto castior fuit
homo · tanto humilior
esse debet · ad uirtutu
et papue cautatis de
cor et custos sit uera
humilitas · hec dei famu
la humiliabat se in omi
bus. Ves tes quoq; scar
leticas et sericos pan
nos · aliaq; ornamenta
superflua · quibz supua
nie decorari soleuit fcie
mundo et hominibz placè
uolentes · no deferebat
etiam muletutis · licet
alias tuc satis hones
to · sibiq; pro illo statu
cõpetenti utebatur amic
tu. Pluriorem uõ per
uenies adetatẽ · gri
seum portauit simpli
cter indumentum · par
uipendens omne or
natum seculi · et exteri
oris hominis cultum ·
ut interiori homine
soli deo placere · humis
q; xpi · et matris ipius
humime posset per humi
tatem aliqualiter uel
tigia imitari · Pedes
quappter sepius ablu
it egenoz · fergens et
deosculans eos · Et nõ
solum pedibz ac ma
nibus pauperu · sed etiam
locis in quibz siue ipsi
siue alij religiosi stete
rant · siue sederant · os
cula ingerebat · Et ut
liberius in humilitate
posset dño famulari · de
relicta multitudine sibi
ministrantium · et apud
trebnicense monaste
rium cu pauca familia
collegit · ibiq; mansio
nem faciens humilitatis
admirandum exercuit
studium. In quo etiã
studio profecit intan
tum · ut illa que quo
damodo indebantur
ab hominabilia · adeo
difficilia ad agendum ·
pia inferundo · et humili
ter acticaret ·
Frequentius enim acce
debat ad aquã · in qua
sorores mundificabant
et lauabant oculos su
os · quodq; etiam totũ
caput et collum simul
ter abluebat. Sororã
bus congregatis ad
mensam uel alio tpe
congruo · circumbat in
choro stallos et sedes
eorũ singulos q; pas
sim gradu uerso ete ad
dormitorium · et scabel
los coram lectis positis
manutergia · et uirgas
disapline · et res alias
quibz in locis publicis
utebantur sorores de
osculabatur flexis ge
nibus reuẽnter · Ubi
maiores uidebat sorores
tes cõgregatas · in
pannis quib⁹ exter
ferant dñe in monastio
manus suas · foriora
et deteriora oscula im
primebat ex humilitate
magna · in eaq; compa
cõne indignã se reputa
ns peccatricẽ · Dum
quadam nocte p chorũ
transiens in circuitu de
osculata fuisset sedilia ·
et reuisa ad altare iter
se moracõne strauisset ·
uox de cruce intonuit
dicens · Tua iam ẽ oro

graudita. Cibum nole
bat accipere: anteq̄ fle
xis genibz alios paupe
ribus ministraſſz. Pre
terea nec potum sume
bat. pulsq̄ de ipius po
culo ille bibiſſz. qui m
ter pauperes coram ea
disumbētes ma
gis e- rat deformis
Sepe abillis quibz tan
tam mīstrabat alimōi
am. per inter mundos
p amore dei fragmētoz
clam accipiebat eleōsi
nam. De minucias a
mensa sororz ul' mona
choz pro pauperibz gre
gatis dñi aliquid lacte
ter accipere potuit. pro
delicatos hoc sibi feru
lis reseruauit. id esca
esse reputans angloz
de quo manducauerāt

tomino seruientes. De
Pacien. paciencia
cie disciplinam
piere humiliatus cōsce
tem tam perfecte didi
cerat adeo. qd' in turba
tionis etiētibus cordis
tranquillitatem nō de
seruit. nec ab ore ei⁹
respōsio mollis aut ū
bum dulce recessit. ut
pbari sufficiat ex dnobz
que homines nō mum
tos paciencia maxime
cōsueuerūt turbare. mors
uidelicet amicoz. per
dicio rerum. q) acuta nā
qz sui obitum z mortē
filij sui atartaris ocsi
dium multa q̄ in conso
labiliter deploraret
inter lugētes unlt aīo
et siccis manēs oculis
consolabatur illos. a

quibz ipa potius debuiſſz
accepisse consolatoria
uba. unam uehementi
tristicia p amissione ca
roz. Hec aūt agebat
spū dñi cōfortata.
ad relinquēdum exem
plum fortitudinis. tūc
pūblz et priuatis. unus
quoq; deseruia abbz fin
is plures cyphos. argē
teos quibz ipa p̄mant
faciebat hospitibz per
didit. Cui tantū modo
dixit in xpō lenitate. u
de queat. si forte inue
nire ualeas uasa pue
gligencia am perdita.
Qñ sibi occultrebant
aut reticabantur ei tri
stitia nōnō murmuras
resonabat; n' p̄mebat
querimoniaīh sed dice
bat. voluntas dñi cō

pleatur in nobis. Dan
ti etiam offensionem
molesta nō fuit. nec i
uectiuis illum uerbis
grauabat z dixit pa
afice. Quare hoc feaſ
ti. Ds tibi indulgeat.
Sic mens eius bene cō
stia. corde tacito cona
batur cōtinue paacen
ciam cōseruare. De au
Steritate uite eius.
Saeus q̄z famula
dei quod illi lapides u
ui medificio celestis ie
rusalem collocandi ex
polui debereī. inh' mō
do tunsionibz z pressu
ris. per multas quoq;
tribulacōnes oporteī
transire adillam sup
nam gl̄am et patriā
gl̄oſam. totam se aḡs
passionī exposuit. cor

pusqz sinum absqz cō
passione multis iugi
ter castigacōnum fla
gellis attriuit ¶ Face
rauit se ieiuniys ⁊ ab
stinencijs cottidie ad
magnis quod multi
mirabantur · quōd fe
mina tam debilis et
delicata poterat huius
modi crucis amina sus
tinere ⁊ abstinuit nāqz
pluribz annis a cibis
carnalibz · nec piscibz
ac lacticinijs utebat
nisi diebz dñicis · aut
infestiuitatibz mag
nis ⁊ Panem et aquā
comedebat sepissime ·
p̄cipue feria sexta et
in sōlz uigilijs · alijs
quoqz temp̄ibz pane
grosso et arido cōten
ta fuit pulmento · De
uino quid dicatur nō
inuenio · cū aqua decoc
ta frequēter utens cer
uisiam bibēt uix infel
to ¶ Subtus ad carnem
durum ferebat cilicū ·
et lumbos zona de pilis
equoz contorta stringe
bat in tantū · ut ex tali
tortura ex ulceraretur
caro ipsius ⁊ Una tūn
tunica et pallio simpli
ci tecta · sine pellibz ⁊ pel
licio · nudis pedibz sem
per incedebat · hyeme
et estate ⁊ Et quia sibi
nullatenus condescen
dit · q̄n infrigore et in
algoribz nimis taliter
seminuda p̄cederet ad
ecclīam · sēpe tota geli
da ui debatur · ⁊ de lassiu
ris pedum ac manuū
eius cruoris stillicidia
p̄rumperunt ¶ Sed q̄a
celestem flāmam īte
rius per desiderium at
tigit · frigus illud exti
us tollerare satis faci
le sibi fuit · ut patet ex
eo quod quadam uice
hyemali tempe dum i
nuda humo nudatis
more solito plantis
stans diuinis
intenderet laudibus
famula ipsam expec
tans · multum infrigi
data · sibi de necessita
te cogebatur edicere ·
q̄d frigus non posset
amplius sustinere ¶ Ce
dens ergo ad patrem
pedisseq̄ ad locum
in quo steteat ipsa sta
re p̄cepit ¶ Qd dum
feciss̄ · mirabilem exp
sensit calorem · et fer
uor estuans in spū dñe
uirtute mirifica · efficā
ciam hēbat · in carne
ancille ¶ Non in mollī
oribz culcatris ac pul
uinatibz · ⁊ in sacco de
paleis · aut semp lig
neas tabulas · post lō
gas oracōnū uigilias
quiescebat admodicū ·
nisi forte filtro super
stramina posito aliqñ
corpusculum debile
quietis gra relenaret
¶ Atroabz disciplinis ·
carnes corpis sui · lace
rauit diebz ⁊ noctibz
singulis · nec cōtenta
plagis quibz se affli
gebat manibz ppriis ·
q̄n etiam sepe usz ad
effusionē sanguinis
a quibzdam sibi fami
liaribz dñabz se facēt

uerberan· Tot et tan
tis genuflexionibus
sua cōtudēat genua·
ut quida globi pug
nis equales de cor de
genuum carnibz exur
gentes ipis genibus
adhereret· De deuoa
Afflictōne assi·one
dua mortificacōi
carnis discretōe tamē
pua gsto inmigula
bat attencius· tanto
magis inmigore spūs
et profectū gre sucrescē
bat· deuocionis quoqz
ac diuini amoris in
cendium; Tea sume
bat hūndancius Tare
metum· Ferebatur
namqz sepius tā ar
denti desiderio sursū
et agebatur in demū·
ut effrā in sensibilis
que circa ipam cāt nō
aduerteret; donec supe
na dulcedine· in quā
tum ds tribuit degus
tata· tandē ad ceteri
orum sensuum redu
Et qua suauitate il
lam dulcem sup mel
et fauum cordis pala
to degustare consueue
rat; nō diebus neqz
nocthz a colloquijs
diuinis Toracōne ces
sabat· ut uel iam ob
lato sibi a deo nalere
deuocoms dulcore di
uicus perfruj; ul' nom
saporis dulcedine· me
retur inbīdicōibus
dīi pueniri· Ste ante
familiaritatis sue ar
chanū illu cū deo com
mune· et deuocōis
exercicium posz ab
assistentibz aut pcipi·
aut aliqualiter impedi
ri· ad orandum loca q
rebat solitaria· ul' oras
in ecclia sub pannorū
se obumbraculis abī
tuencium oculis qntū
potuit occultauit· grā
uis per genitus Tsuf
pira in diuini amoris
ex torta secretum eius
sepius prodetur· Lacri
may namqz pfluuijs
pius pfundebanc ma
xille· et facies eius ex
castigacōibz multis
attenuata macie Tob
ducta pallore· qī Timul
tum gñdoqz mutabat
angelicū· dīi ei dulcis
interne cōsolacōnis
gra dulciter arridebat
Quicumcqz mane
uenisz ad ecclesiam·
abinde tame alijs rece
tibus nō recessit· ip post
meridiem dum circa
horam uespere sumie
nolebat corpis alime
tum· Siam ut quidam
delectantur in epulis
et querunt sapores in
natijs corporalibus q
bis et pocilis· sic ipsa
et multo amplius de
lectabatur Tymnis
et psalmis atqz spū
tualibz canticis mgr
nuflexionibz et pstra
cone totius corporis
dum supplex dīm ex
orabat· Et hoc papue
sibi magnas repūta
bat delicias· qī habe
et audire poterat plu
res missas· pro eo qd
tunc in altari oculis
fidei cerneret· et delec

tabiliter pertulit: fauo
bus meritis illud mag
nificum et delicatissi
mū ferculum: immo
culatum videlicet ag
num in cruce pomni
bus ymmolatum. Q
cuius amore nenecta
batur. et remunera
bat presbiteos. hono
rabatq; plurimū om
nem cletum. Cultū
quoq; diuinū decora
bat. promouitq; mul
tis et nobilibz oriūdis.

De operibz pietatis.

Quemadmodū me
tis deuocōne sem
per intendebat in de
um: ita benefica pie
tate inclinabat se ad
primū. liberaliter in
digentibz elemosias
tribuendo: quia et col
legijs et religiosis per
sonis intra ul' extra mo
nasteria cōmorantibz
uiduis et pupillis: in
firmis et debilibz. lepro
sis et reclusis in uincul'
aut in carceribz. peregri
nātibusq; et nutrien
tibus paulos. femmis
indigētibz subuectio
nis beneficia impende
bat. Et uniuersaliter ne
minem ad se paululo
uenientē in cōsolatiū
abire p̄misit. Vnde q̄
cumq; sibat ipam ne
luta matīe suam pau
peres sequebantur. In
firmos et mancilatos
aut personaliter aut
per suos nūcios eis in
tendo necessaria mis
trauit. Eos quoq; qui
ducebātur ad mortē
sepius erut. Captiuos
quoq; et detentos pro
quibzcumq; causis ab
ere alieno oppressos et
uexatos audiabus:
tam prece quā precio
liberauit. Intantum ī
tuitu pietatis dispēsa
uit de bonis suis: non
solum pauperibz tribu
endo. Ez etiam sibi cen
sum debentibz relaxā
do. ut de magnis reddi
tibus quod habebat. uix
eis pro suis ac familie
sue necessitatibz pars
modica remaneret. Et dū
sibi sua deficēt. ita qd
nō posset opus miseri
cordie ad implere. ma
trimum suum ut pro ea
satisfaceret et releuaret
indigentias pauperes
inducebat. Coram ea
semper tredecim admi
nus discumbebāt mē
dica. quibz prepositā
ferculā meliora cum
meliori poculo trans
mittebat. Ipā namq;
abepulis abstinēs. in
carnisprivio lauris refice
bat alimētis uiscera
egenoz. Ez quia ipoz
multitudinem ante
mensam suam loca
re nō erat expediens:
specialem habebat co
quinam. de qua mīs
trabant cibaria illis
pauperibz qui eius
curiam sequebantur.
et quibz ipsa solebat
in locis diuersis habi
tantibz de alimonia
prouidere. De operibus

Et ca miraculosis

hec di famula

quecumqz poteat exer
cere bonoz operiũ nõ
neglexit. Hanc eciã
ei deus grãm cõtulit.
ut ubi humana sibi
defuit in operacõe fa
cultas. ydeficiebat in
agendis ppriis uiribz
diuina pãssionisqz ẽ
uirtute possẽ perficere.
qõ proximoz abea ine
ssicatibz desideria fla
gitabant. Ad se ergo te
currentibz tam procor
poris qm spiritus remo
uendo incõmodo potẽs
fuit auxiliari. secundñ
dnm ne bñplacitum no
luntatis. Jam cura
bat languidos. illumi
nabat ceros. liberabat
periculis. ymorti expo
sitos. et multa huius
modi que naturalem

excedebant uirtutem:
deitatis sibi assistente
potencia mirifice face
bat. Multa quoqz pdi
cebat futura. et quoꝝ
dam malicias molestu
as ac pericula declara
bat. Ad emendacõm qz
animaz. quibzdã con
sciencias secreta. delic
taqz abscondita detege
bat pphetico spũ. Et ut
cõstaret plenius eam
pfectõnis culmini ap
propinquasse per opa
meritoria. et precipue
feruida dei dilcõne et
gra. multoz ꝛ eciam
suam morte predixit.
Sic super naturali ac
cõne exsistens adhuc ẽ
corruptibili corpõe que
dam signa gloriose im
te mortalibz exhibebat

De egritudine ꝛ fine sci.

Fuit propinqũce autẽ
huic ipius timino
deus qui cor eius acẽ
derat per amois flam
mã interius mirabiles
ei delectacões que sũt
indefectiua eius usqz in
finem ostendebat. ex
ternus per nũcios scos
suos appentes uisibili
ter ipam alliciendo. ꝛ
inuitando ad cõmunẽ
qõ se diligẽtibz prepa
uit. Dum enim tam
decumberet. bta maria
magdalena. sca katha
rina. sca thecla. plures
quoqz alii sã aduenti
entes loquebantur ei
ea. Cui dubium quin
de finitu eius ferret.
et de celesti gaudio cui
am appropinquabat

ei ea collacõm hrent.
Translit autẽ felici
exitu de hoc mundo.
anno dñi. cc. lx. qua
dragesimo terno. vi
bus octobris. Quis
umquam potuit dubi
tare qñ de exilio ad pa
triam. de labore ad re
quiem. de meroze ad
indeficientẽ consola
cõm. decedens mor tñ
sierit. cui future glorie
queda indicia statim
post exitum anime in
ipius corpoze luculent
omibz apparent. flam
coloz qui pius in ea ex
afflictionibz et egritu
dine fuerat pallidus si
ne ceruleus. in candi
rem niueum ẽ mutat.
Gene uo eius et labia
uelut flos rubeus ru

labat·et alabatr contra
morticinu et carnis iam
corrupte naturam odo
riane olens dello uene
rabili corpore; et pcius
margarite qm fluere
debuit atr decuit cōpa
rari· Illius mirandi io
cunditas spectaculi do
lorem meientium mor
tem eius bene poterat
mitigare· dū ex euiden
tibus signis eius se iam
intelligeret patrocinii
turos in celis· cuius cō
forcium eos intus relin
quie oportebat· Cū enī
corpus ipius nodum
terre cōmendatum fu
isset· ds dignatus est p
eam multa facē mira
bilia· et postmodū plu
ribus annis successiue fi
delibus suis eius inuoca
tionibus meritis consola
cōm impendit multipli
cem; et gram sanitatis
sam infirmis debili
bus· cecis et cecutientī
bus· ac capita dolenti
bus· surdis et mutis·
manas et claudis atr
cōtractis· gibbosis et
strumosis· palsicas et
quartanarijs· epylen
ticas et demoniacas· dif
fentericas et squinanticas
atr infistulatis impe
cilo mortis et mortuus
inuarijsqr doloris mi
seriis cōstitutus deo fa
uente manū auxilij
porrigebat· sicut alias
ubi hūndancius deui
ta et miraculis ipius
posiu· satis patet· De
quibus omnibus et sin
gulis dum per fidelia

testimonia finissr diligē
cius informata· et execō
sequēti certior effecta·
desūcate ipius sedes a
postolica eam catalo
go scōrum ascripsit·
Quam et nos qua sāc
tam esse credimus; te
iam nūc paterna dam
tas affatim postulam·
ut eius pnobis impe
lantibr meritis et pcibr
gie tue cordibus nris
lumen infundas· Et
post pntes miserias
nos ptcipes ee facias
gaudior· quibus hec
sca nūc in celestibr fru
ntur· per xpm dnm nos
trū· Qui tecū et cū spū
scō uiuit et regnat ds
per cuncta seula scōr
amen· Explicat legen
da maior et minor de

sancta hedwigi anno dni
millesimo trecentesimo
quīquagesimo tercio cō
summata· Comparata aūt
per inclitum ducem dnm
Lodewicum ducē silesie
et dominū legnicensē
in honore beate hedwi
gis quōdam ducisse si
lesie et polonie· Scr̄
ta est aūt pmanus nyco
lai prutzie fratris ciuitā
tem Lubyn· Qūa qui le
gent uel audient· in bene
dictōne recipiat nomīa
suprdictor· ut cū omnibr
fidelibr defunctis uitam
pter et requiem capiāt
sempēnam·

148

Domina mea sanc
ta hedwigis dei
omnipotentis tuecz cle
tatis me profiteor esse
seruum quinuis proch
dolor inutilem · et pro
perceptis beneficijs gr
ciarum actionis ut ingz
debitorem · Ne ergo
seruitutis mee debitū
persoluere negligam ·
et sic pro culpa dimissi
onis redarguar ut in
gratus · ego pauper et
medicus · collegio pau
perum aggregatus ·
qui cum magnis mag
na exhibere nō ualeo ·
cum paupercula munera
offerente in templo gle
dei tuecz laudis gazo
philacium mitto duo
minuta · maiorem ui
delicet et minorē mite
tue atcz mirabilium
tuorz tractatū deuote
et humiliter supplicas · ut
ea o digna et benigna
domina mea dignater
suscipias · meczcz illius
omnibus qui quocūcz
modo promouerunt ·
aut legunt tractatū no
luminis huius · et offe
runt una mecum tue
sanctitati hoc munus
domino recōmendes ·
et tuis precibus impe
tres nobis impresenti
spiritus sancti donū ·
securum de hoc exilio
exitum · eternecz inte
gaudium et solamen
per xpm dominum
nostrum amen ·

Incipit bulla deducta p
cōmendacōne bte hed
wigis · quam uenera
bilis episcopus clemēs
papa quartus ad lau
dem et honorem glori
ose ducisse sclesie sancte
hedwigis cōposuit · ip
samcz in claustrū trebu
nicz destinauit scribēs
in hūc modū

Clemens epc
seruus seruo
rum dei · ue
nerabilibus fratribz
archiepiscopo gnesnēn
si · et eius suffraganē
sis salutē et apostolicā
benedictōm · Exultat
cunctoz fidelium pia
mater ecclia · noue lau
dis prodeuntē exortu
mis nubilum pductu
ra · ex eo qđ declinante
mundo adhesperam · ta
qm̄ inestimabilem mi
gantam inuenisse for
tem dinoscatur mulie
rem · animus constantis
animi munimēta nec
aries exadūsis impul
sus euentibz quatere
potuit · nec abillo pām
auferre · quod in mētis
uitro digne cōcepēat
posito sēcatis · Sz cū
inuencōm difficilem
sapiens asserat hmūs
modi mulieris · quēa
sit illa deducatur in lu
cem · et habeatur eius
noticia · ne abhominū
ignorancie nebulis
nocione subducta lau
dum defraudetur prō
nijs quibus p mundi
climata ē sius nbilibet
meritis attollenda · sō

149

enim qm̃ tante uirtutis
tytulus illustraut decet
amplius occultari sub
modio · qdqz teneatur
in abditis · qm̃ diuina
metitoz aimulo beng
nitatis · sic puerit · sic
eñ foraniñ mulierum
uolut antiquitas obli
uisa · ꝫ supra cantela
brum utilitis et gracie
sic posuit et erexit ealdē
quod ipaz memoriam
edaz non potest abolere
uetustas · et que aliozz
bona grauiter inflat
fascinario denigrare ·
Hinc iudith et rabel que
olofernem v sizaram
uirili dextra peremerit
liozz claritate gestoruñ
ipa deputaunt ꝓtinus
antiquitas monimen
tis · ut que antiqs uti
litati fuerit · ꝫ deinceps
ipaz protogata me
moria posteris in exem
plum · Propter quod
ne ipi antiquitati que
solutudinis manū ut
posteris ipis proficeret ·
alaboz ꝫ subduxat ·
que ut nobis disapline
ac moz relinqueret in
stituta · nocis obserua
uit excubias dilimi
les uidicemur · Digñ
duximus que sit mul
er ipsa · et qd egerit ex
plius aperire · ut id eos
minime lateat · quos ī
sinceritatis ꝓposito pia
reddit deuocio studio
sos · Et quidem ipa est
pie memorie scā hed
wigis · cuius per sag
uinis derivacom nata
lii claritas sic refulsit ·

Claritas Natalis

quod ab hijs qm̃ sceptra
gestarunt regnoz qsqz
insignes efficit imperij
celsitudo · tamquā ipa
go generosa proceslit ·
radijs nobilitatis plus
splendoris adiaens ex
se ipa · quia sibi unde oz
ginem traxeat puene
rit ex radice · prō quo si
secundum carnem et
mundum gloriandū
foeat merito potuit nllō
blandiente mendacio
gloriari · Sed ñ huius
cemodi gloria plerūqz
uitiis pspectum eua
cuans in elacōnis spa
pitet uicium quos ex
altat · ut in eius pectōe
uirtus xpi per graciam
redundaret uberius · ñ
mea que est carnis no
bilitas · ꝫ in suis diuina

crat infirmitatibz gloz
iam assumebat · aduer
tens fructibz diuine di
lectōnis nequaqm̃ desti
tut · nec munē superne
dilcōnis illos fraudan ·
quos salutifere infirmi
tatis acredine apatre
cōtingit benuole uisi
tari · Porro dum puer
la fuit · uxi quotqm̃ pu
erile gessit in opere · ꝓ
ducioris etatis tempe
succedēte · ne adūlatio
ulla occasio maledici
suppereret · cum clare
memorie duce polonie
matrimonium duxit
legittime cōtrahendū ·
quo impartitū bonum
coniugij salubriter con
seruādo · sic prudenter
se gessit · qd thoz fidem
inuiolatam custodies

150

prolem in dei timore suscep
tam eruditens · ab ipso du
ce cui nō precipiti nolup
tatis affectu · & discreto
semper inhesisse iudicio
creditur racionis · qui sq;
sorte fatali ē assumptus
de medio · p̄ sepacōnis in
uriam non diuicit · licet
ut oracōni & cōtempla
cōni uacaret deuotius
thorum exparti uoto et
consensu unanimi · et
per multa annoꝝ curricu
la hiuerint sequestratū
ci creatori suo minus ob
sequi naleat ad plura
distractus animus · et
uiro placere cupiēs mu
lier · in his que dei sūt
interdum segnior habe
atur · Ipō denigs duce
xp̄i anissime put assen
tior spiritum exalante

protinus ad illius cuius
pulchritudinē sol et lu
na mirantur · tamq̄ ua
libera · & a lege uiri tres
tris soluta · familiare cō
sortium amplius aspira
uit · Sed cum nō immel
atur intra suauiter u
uencium · cetusq; malig
nancium detestetur · ubi
potuit ci totus mundus
in maligno sit positus
reperiri ubi ci quesiuit ·
ubi illum inuenit · ad
desiderio languitur · Et
quidē dum difficultatē
inueniendi attenderet ·
& nō posset nō querē quē
amabat · fluctuabat m
mutū ipius animus · in
ter p̄plexitatis scopulos
uehemēcius iactabatur ·
Vrgebat namq; amor
querere · & difficultas

inueniendi querendum
interiectis obicibs sin si
nem ꝓpositi retardabat ·
sicq; dum mancipii terse
tur · sacre demū scripturē
relatibus · est eius ani
bus ceritus instillatum ·
qđ inueniatur i campis
silue · & est ei simplicibs
sermo eius · tūc sollicita
discurrere cepit indagi
et perquirere tota men
te ubi sunt isti campi ·
quos sua ds p̄sencia hic
illustrat · et in quibus
illa niget simplicitas ·
que digna diuinis af
fatibs perhibetur · Sed
qui dat intelligenciam
spūs ei nutanti confes
tim occurrit · et nodum
cuiuslibet dubietatis
dissoluēs campos silue
loca religionis explicat

it · in quibs tamq̄m i mū
do nō sint · que mūdi sūt
nō aguntur · & tanto qđ
optabat meus repitur
facilius · q̄nto a tumultu
bus seculi amplius seces
nūtur · Huic sancti spūs
unccōne cuius est docere
de omnibs taliter erudi
ta · casti amoris suffra
gante uehiculo · ad mo
nasterium de trebnicz
cysterciensis ordinis eo
celerius trahitur · quo
minus tenuis affectibs
aggrauatur · in q̄ quidē
monialibs intencōnis
simplicitas et mētis pu
ritas sic placebant · qđ
cī eis esse diuina demē
cia credi poterat suas
delicias deputasse · Et
licet que regularis dis
cipline fuerant q̄tū

Liberalib

suo licebat statu pcīctis
monialibꝫ obseruaret·vo
tum tamē p fessionis e
mittere ⁊ rēnūciare pmo
rennuit·nō ob aliud pro
ut fertur·nisi ut haberet
unde palmam pmeret
inopi·et aperiret muni
ficencie dexteram indi
geti·⁊ nuento itaqꝫ ubi
qđ quesierat·anima
sua floridū in cōscientia
sibi ptinus lectū parat·
et exsuau cōtemplacō
ne tamqm ad eius am
plexus admissa·haustu
nouo capta dulcedinis
eētic amatī censunt·
qndqt calix propīat au
reus babylonis·Dedig
nabatur enim tamqm
eius inebriata amore
loqui seu audire de alio
quam de ipo·munera

ueneratabatur ipius·di
ligens eius amicos·et
ad ipius se nutū compo
nens nō creditur quam
adimplere prorsus stu
duerat·eius scienter
transgressa postmodū
uoluntatē·Sed qm e
nam omnium matīe
seduxerat·similem ma
tri filiam estimans in
uenire·postqm mūdū
ab ea cōtempni et con
culcari presensit·frau
dis ordiebatur cometa
uirus iniquitatis fun
debat·et aciens inacꝫ
sagitas·ipām conaba
tur pcutere·cui celesti
bus inherenti unde ipe
corruerat inuidebat·
¶Qua tamen frustra
rethe iacitur ante ocu
los pennatoꝝ·cū ipsa

Vallis Virtutis

eius nouisꝫ astucias·pa
rum ipius insidias pau
dubio formidabat·In
sublimiori enim quam
uallo mirtutum munie
rat arce·felicīter se tene
bat·ubi neluid diuino
fulta presidio·ipsum in
imicū prostrauit·castra
subuertens ipius·et eius
machinamēta despicāēs
telum minime timuit·
quod īimicus ipe adper
dendum hominem de
pharetra sepius impie
tatis educit·In hoc ap
parens pdictis mulier
bus co foracꝫ atqꝫ pstā
cioꝫ·quo magnificencī
est spirituale qm tēporā
lem hostem pterne·et
triumphi gloriā de ipo
finaliter reportasse·cū
plures uelint per eum

seductos·legamus pecto
ra deputasse delictis·q
terga nisibilibꝫ hostibꝫ
nō dederīt·Sꝫ ubi pcti
fomes·ubi carnis fragi
litas·et domesticus in
micus·⁊ iumqđ cessat
certamini pugnare tē
nuit·et cū ipius sancte
mulieris spū congredi
dubitauit·Non enim
in hoc mortali corpore
prorsus potest extīgui·
ꝫ latens in medullis·
serpit in carne·furit in
uenis·et inuicioꝫ ima
niam nisi cohibeatur
erumpit·¶Quod utiqꝫ
ipa prudenter attendēs
uigilijs et ieiunijs qsi
assiduis·et uestium as
peritate stupenda·ue
lut temperancie vomē·
sic corpis fram excoluit·

152

quod maioꝝ spinas et tri
bulos tamq̃m ipi sb̃acta
spiritu nõ pduxit. Cuiꝰ
corporis sui ager tanta
sollitudine cultus ⁊ finc
tuum honestatis finisꝫ
ulterate refertus · ipm
deo hostiam obtulit in
fragrantis odorem · cõ
cupiscentiã eius morti
ficans · ⁊ nõ carnẽ qua
p fecto nõ estꝫ cũ tracõe
obsequiũ · sicꝫ adinte
rempcõm corpis niteꝛe
tur · et de ipo fieret hosti
que nõ nuiet p naturã.
Postremo monũibus
hys ei nõ defuit · que ẽ
lima ⁊ auriga ũtutum
prudencia · ꝫ cuncta per
eam sic pmouit et dire
xit gerẽnda · qd nec ex
cessus in modo · nec in
ordine fuit erroꝛ. Qd
enim sunt prudencius q̃
gratus obsequijs celestis
regis thalamũ pmeꝛi:
Quid seruosius q̃m mo
rietaneis ecñia · ⁊ tempa
libus sibi mercari diui
na: Si enim abigail p̃
dentissimã scripturã cõ
memoꝛat · quã dauid
qñe sermone diuerso p̃
ius placaueãt uritatiꝫ
est per interuentum cõ
nubij cõtinẽ effecta · qñ
to ista ea debet censeꝛi
sollertioꝛ · que et spõsa
xpi meruit fieri ⁊ ora
cionũ fragrancia quibꝫ
se dederat incessanter ·
ipm pronũ fecit ad gra
ciam · puocatiꝫ interdũ
delinquẽtium excessibꝫ
adiudicãt. O uirtutũ
forma pudicicie tytu
lus · naufragis portus ·
et inuia moꝛ errantibꝫ
semita ũitatis. O uas ã
mirabile opus quidẽ ex
celsi · qd interris ds con
stituit · ut hys qui recto
sunt coꝛde · foꝛet sincer
tatis speculum uita eiꝰ.
Nam illius fuit hũili
tatis dũ mineret · qd per
illum modum pauperꝫ
se deputaut obsequijs ·
quod eis fleꝛis interdũ
genibus uite necessaia
ministraut · ⁊ manum
leprosis exuoto cõpassi
onis exhibens liberaliꝫ
et ꝑpendia sanies · ipoꝛ
ulcera nequaq̃m abhoꝛ
ruit · nõ morbi cõtagio
si formidaut periculũ ·
sed quo sedulitatis stu
dio quo ad deum ⁊ pro
ximũ ipam amplius
uis urgebat amoꝛis ·
eo quod dictoꝝ leprosoꝝ
subsidijs accuratius se in
fleꝛet · ita qd ubi produce
bantur huiusmodi ulcera
cõtinue ulcera pietatis
tamq̃m ipoꝛ infirmita
tem induceret soluebant
in ea · illius quoq̃ in oi
sinceritate deuocõnis
permansit · qd ex aqua
cũ qua eiusdem monas
terij moniales lauerãt
pedes suos · tam quã p
ꝑcum cõtactum alii
quid ex sãctatis meꝛce
dem sibi et oculos se
pissime aspeꝛgebat · di
uinis officijs et missaꝝ
ꝑsertim sic attente ua
cans sollempnijs · qd
a solis oꝛtu usq̃ ad me
ridiem ab ecclesia dum
huiusmodi dicẽntur of
ficia nõ discessit · nõ coꝛ

ppe languida·ñ accidie
qñtum ꝑpendi poterat
malo ínterim fatigata·
nec tamẽ sessionis cum
huiusmodi sollempnia
cantarentur·quis eam
estimet se dedisse quie
ti·cũ tunc nl' staret erec
ta·nl' curiato publice o
raret reflexa. Cuius
uero in obitu quondã
henrici duas fleſie um
a nati sin patientiae fu
erit nõ est ꝑtereundũ
silencio·cum id deum ti
mentibus delectabile
sit audire. Ingressus ei
est adipẽam doloris ham
bus uestre lacera multiq;
demisso·a eius singultu
sepius interrumpente
sermonẽ uxe·quomodo
idem henricus dux mir
utiq; gloriosus·charta
nce gladys fentatis ac
cubuit·exprimere potuit·
huiusmodi singultibus
impeditus. Quo tandẽ
audito ipa nõ contra
risse facem·nõ emisit
se suspiria dicatur·sed
exultante spiritu pron
nus respondisse. Gras
tibi agõ domine ds qđ
talem michi dare dig
natus es filium·qui
nullas michi umqũa
molestias ingeres me
semper honore colui
et filiali affectione di
lexit·et licet ipm dum
uno letarer habere p
sentem·ei tamen hoc
cõgaudeo·qđ per uam
martyrij stio meruit
redemptori cõiungi·
Ipius itaq; animam
tibi suppliciter recõmẽ
do. Obitum acceptõne
dignissimum·a mom
mentis ꝓpetuis sollep
niter amictendum·sed
pro deo qđ fuit in ca
su tam flebili·ubi tota
patria suam orbitatẽ
deflebat·nõ eam mero
re affia et fletibus nõ
perfundi·nisi qđ ipm
premissum nouerat
nõ amissum·ut ma
tribus in morte filiorũ
i moderate meretibus
est efficax mediana
doloris et consolacõis
exemplum. Denigs
cum in certamine spi
ritual' uincenti inpre
miũ deberatur corona·
uolens ipam eidem red
dere iustus iudex·quia
mundum carnem et
dyabolum superans·
sibi debitam fecerat tot
triumphis·ipam suis
stigmatibus insignitã·
corporis mole deposita
uocauit ad patriã·illa
sibi regni corona cõces
sa·que nõ marcescat nõ
tollitur nec arescat·sed
felicem plenius effi
cit·quẽ fulgoribus glori
osis insignit. Nõ enim
tempori qđ corrupcio
nis est causa sibi placet
hec corona·cui semel cõ
ceditur·postmodũ nõ
auferetur·cum ea cõces
sa nõ possit ingratitu
do cõmitti·que est cau
sa sufficiens muneris
reuocandi·cuiqs semp
inhereat fonti uite·
nũqm deponit uiro
rem·nec dispendijs
aruditatis afficitur·

cum fine intmissione ir
rigunm pcipiat tal' fon
tis. ¶ Quis no adhanc
uenire festinabit coro
nam? Quis labor qd
onus · que tanti si leui
get pmij magnitudo?
aut que ad plens ama
ritudo tam nehemens
tam molesta · que tan
te remunerac̃onis no
dulcescat stipendio? O
felicem feminam que
hanc coronã obtinuit
quia bonor omnib̃ ex
hibet retributor. ¶ Rega
li itaq; dyademate sic
insignis · celesti regnat
in patria · no in memor
exilium suspiranti ad
ipsam cũ lacrimis ·
quos suis adeo benefi
cijs consolatur · qd su
or interdum reatuũ
uenian · et languorũ p
apiunt eius patrocinio
medicinam · legitime
in hoc mũdo certantes ·
quod quidẽ subiecta decla
rant euidenter miracula ·
pauca ex multis ad pñs
electa · tamq̃m ualidissi
mis et indubitatis testi
monijs procul dubio cõ
probata. ¶ Jam puer
quida fuerat casu fortui
to dilapsus in amnem ·
quo per alueum ligneũ
subrota molendini dñi
uoluebatur deducto · ste
tit ipsa rota reuolutionis
officio propter hoc ipe
dito · et dum ab hijs q̃
ipius custodie pterant
molendini · aut istud
accideret exquiritur
diligenter ipsor te pue
ro offertur aspectibus ·
que super aque ũticem
pedum extremitas fere
batur. ¶ Et licet compassi
onis spũ suggereẽte ip
sum de aqua ubi phorã
et amplius sic stetit in
mersus deducẽ molum
tur · eis tamen rote mag
nitudine obsistente p
ficere nequeunt · qd ex
officio pietatis intentant. ¶ Sed ut ars uirtũ
suppleat ingeniosa defec
tum · rotam ipam qui
busda artificiose instru
mens adhibitis cũ pue
ro surs̃um trahunt · aut
corpus sic erat obpius
magnitudini rote con
pressum · qd in ea parte
qua uenter dorso dimol
citur adherere · redac
tum id iudicent adspi
stantiũ palme man?
¶ Cumq; attritũ geludum
et nimie esset rigore pro
tensum · ita quod ipsũ
exanime testes asserе
rent paulo dubio exutus
se · ipius sancte nomie
supplicter inuocato ui
ta sic redditur puero · qd
sius mane diei sequen
tis nullo in eo p diutãte
lesionis uestigio pedi
bus ambulauit. ¶ Fuit
etiam quedã nobilis
mulier que propter ue
hemẽtem et diutinam
cephalicam passionẽ
illam caliginem in ar
rerat oculor · quod cor
intuitu defectuo · ma
nus eius no poterat
conpprehendi · et cũ ope
medicor sibi succurri
no posset · ad ipius sce
sepulchrũ adducitur ·

ubi munere ptinus scāta
tis adepto · ferendine pas
sionis molestiam post
modum nō incurrit · A
lia quoq; mulier fuit ·
que nervus cōtractus pe
des per annum hūerat
inabiles ad progressū ·
cuius tra utriūq; femur
cōputrut · qđ uermibz
inde nascentibz erat ex
positum corrodendum
Cumq; adipīm tumu
lum suffragio fuisset
amicoz portata · inde
sana sustentacōnis ali
cuius subsidio in domū
reūtitur nō adiuta · In
super quida fuit · q tan
tam a puero gracilita
tem habuerat tybiaz ·
quod uix canne grossi
em excedebant · et id
arco nec ire poterat · nec
standi etiam super eas
habebat aliqm facul
tatem · et camē se ad
sepulchrū appodians ·
eiusdem implorato sub
sidio reuerenter · prius
quidē nō absq; timore ·
q; procedente tempore
tybijs solidatis · ad de
bitam qūitatem per
ductis omni trepidacō
ne semota · libere atq;
secure procat · Alia q;
mulier fuit · que ma
nuū pedum et linguę
erat prorsus immūne
te palysi officio desti
tuta · q; quam cito ad
locum in quo ipsa scā
hedwigis fuerat tumu
lata defertur · integre
suscepit sanitatem · q
ad illa restituitur cu
denti miraculo · quibz
eam predicta pmanerat
egritudo · Fuit etiam q
dam nobilis qui biennio
et amplius alecto egru
dinis nō surrexit · ecce
qđ paralysi in dextera
parte erat petrussus · q
tegmine pellis amoto ·
plena remanserat fora
minibz cauernosis · et
cū effectum cumslibet
morbi mediante exce
ret magnitudo · ad tu
mulum ipīm manibz
portatur · ubi in lacrimas
resolutus · sanitate ad
plenū fletibz impetrat ·
quia ei medicana cōfer
re carnalis ; etiam pe
rita medica studio non
valebat · Tam uarijs
itaq; morbis nō dissi
mile · q; unū paratur
antydotum et remē
dium singulare · quod
ex deuocionis puncta
te ī fidei confletur ad
salutem · quod euān
gelica mulier et rex
ille cuius oracōm au
dīuit et lacrimam ui
dit dominus in sinis ī
firmitatibz sunt experi
ti · cum fides illam sal
uauerit · et ad augmē
tum dictum sibi sani
tate indulta · cū lacri
mis oracio altius sit
admissa · Hinc regnat
uirtus · uicium ceuil
at · et accrescente me
rito elimatur ī pietas ·
Sed ubi prouincia po
lonie tantis decoratur
muneribz · eius pcio
si corpis ditata thau
ro · quid apud deum
fauoris et grē sibi pos

centu potent denegan· ex
quo apud ipm talis ad
uocate metuut plidio
confouen? Quod enī
polonos ipos suo fulce
pent pdamno promo
uendos· hoc sit eis sig
num· qđ ipis reliquit
pignus corpus ipius·
siu uidelicet spūs sī du
metum· nec tamē per
hoc credatur sic eam
polonoz esse patronā·
quod alioz uota fideli
um nō pmoueat coram
deo· cū sit patria nūc p
fectus habeat· quia ha
buisse dum uiuet· Tūc
tamen diffusam ados
obtinuit cantate· Ex
dum tot panditur mi
racula· crebrescit sig
na· et bnficia cōferun
tur· nō potuit nō fer
uere populi fidelis deno
cio· nō clamoz arcen· qn
i mundi noticiam expe
ditis adduceret labijs
supradicta· Sicqz nos
et nobiles uiri duces ei
dem prouincie· ipius p
puli clamoribz uehemē
cius excitati· ne di mag
nalia suppmēdo uidere
mini digne de ingrati
tudine posse notari u
na cū dilectis in xpō fi
liabz· abbatissa et con
uentu eiusdē monaste
rij· in quo cū illa qua de
cuit honorificencia est
reconditū corpus eius·
felias recordacōnis ur
bano papa pdecessor
nro tam in pmissis ges
tum· prout usitas post
modum est compertā·
curauistis exponē se
riatim· deuocōne supplī
ci· et instancia nō remis
sa petentes· ut scām ip
sam hedwigim· quam
uita et miracula bteoz
collegio pminaueratt
aggregatam· inter scōs
ceteros celebritate face
ret cōgrua uenerari·
quidem licet nīe deuo
cionis sinceritas impor
tunitate petitionis hu
iusmodi meo quod sic
peringebatur· cōmen
dabilem se ptenet· qā
tamē area pūritis utte
rius indicium que sanctū
efficat· si eam finalis
iusticia comitatur· ec
clesiam ipām deripi
plerumqz contingit·
ne quisqm̄ fraudis in
cideret· seu erroris in
pmissis surrepet· opor
tuit super hoc nō precipi
ti festinacōne· sed deceń
ti adhibita procedere
grauitate· quod idem
predecessor diligenter
attendens· per uenera
bilem frem nrm Wla
dislauiensem epm· et
dilectū filium frem Sy
monem priorem· pro
uincialem frm pdica
torum polonie· uolue
mie pmo· et huiusmo
di ad eos remisso negō
cio secundo· de pmissis
inquiri mandauit di
ligencius ueritatem· Cūi
taqz per inquisicōnes
talitet frām· et ad apos
tolicam per ipos epis
copum et priorē post
modum sedem remis
sum· et ex fideli rela
cione uenerabil' frīs

usū tusculanēsis epī·au
per ipm predecessorem
fuerat examinacō in
quisicōnis eiusdem cō
missa·de ipius sce uite
sinceritate et uitate
signoz constituit eu
dentet·Nos post multa
deliberacōm cū fratribz
nris prehitam·prout
tanti negocij exegeat
magnitudo·ymam que
cōtempto obsequij siu
fastu·despecta magni
fice domus reuerencia·
et calcato fastigio po
testatis·ad inopis dan
stru pro xpo se inclina
uit angustias·ut cūc
tis esset humilitatis exē
plum·tam de ipoz fra
trum·qua prelatoz
qui tūc apud sedem
moxabantur eandem
consilio scōrum catholo
go decreuimus assumē
dam·ymmo ueterus de
nūcauimus tam asch
tam¶Ceterum si ad
omnia sufficiat dei fili
us ihc xpus tamen no
luit in opere pietatis
plures homines habe
consortes·qua licet so
lus obtineat quod alij
nō merentur·ñ tamē
apud prem pro nobis
solus est aduocatus·
ymmo cū ipo et ipm·
iustoz omnium qui
nos in regno p̄cessere
cohortes·inperta qd le
gitur multa ei datā
censa·que sūt oracio
nes scōrum·ut super
altare aureum ea in
conspectū altissimi ad
leret¶Oz cū exassiduo
lapsu·mortalis infirmitas
huiusmodi oracōnum suf
fragijs iugiter indigeat
adiumen·ut subsidium
ei magis acceleret·debet
per imitacōnis exemplū
et obsequij seruitutem ip
sos sanctos deuocius vene
rem¶Unde ne agat istud
quod eius salutē expedit
negligēter·fraternitatē
uestre per apostolica mā
damus¶scripta·quatin
festum ipius sancte sed
wigis idibus octobris
die videlicet quo de ma
migrauit ad patriam·
et de mundanis transcen
dit finibus ad coronam·
attenta deuocōne cele
brare curetis ac facatis
per uestras ciuitates et
dyoceses a xpi fidelibus
solleꝑniter celebrari·
Cupientes itaq; sepultu
ram ipius que tam eu
dentibz signis cultulare
dinoscitur·cōgruus hoī
bus frequētari·et ad id
fideles ipsos muneribus
letitie indua·omnibz
uere penitentibz¶con
fessis·qui cū reuerencia
illuc in eodem festo ānu
atim accesserint ipius
suffragia petitum·de oī
potentis dei misericordia
et beatoz petri et pauli
apstoz eius auctoritate
confisi unū annū¶qua
dragīta dies·accedenti
bus uō ad predictam se
pulturam infra octāue
festi octauas·centū dies
de iniuncta sibi penite
cia misericorditer relaxā·
datum viterbij septīo
kalendas aplis pontifi

catus noster anno tercio.

Sermo venerabilis dñi nis pape quarti de canonizatione beate hedwigis

Date ei de fructu manuum suarum et laudent eam in portis opera eius. Inhis ubis sapientissimi salomonis dignis attollitur laudibus sce sanctitas hedwigis · que fortis mulieris strenuitate accincta · facta est toti xpisti ecclesie mentor tytulo veneranda · Nā et si uba hec intelligencia unusalu accepta · qualibet · animā sacrā · uirtutum constancia preditam · insinuent debitis laudibus honorandam · Caden tamē hodierne sollempnitati specialius attributa illustrissimam xpisti famulam et sponsam hedwigim · ostendunt insiguiter uenerabilem · colendam · in quibus nobis promittur ipius operum grā · et beatitudinum excellencia · Operū in qua gracia ponitur in excellum religionis · Beatitudinis excellencia in preconium sacre laudis · Inmanibus enim operibus copia mercedis · infructibus aūt laudibus exuberancia describitur pmioz · Ex quibus duobus filie matris ecclesie recolligunt · quid imitentur agendo · et quid āmittātur laudando · Imitentur operantes exempla beatissime hedwigis ammirentur laudantes in ea fructus exuberantis beatitudinis · ut sic adducantur regi uirgines post eā · et proxime eius afferantur sibi · ingredientes mercedem · in tabernaculum templū regis · Nunc igit̄ dignū considerare libet · qd fructus in sacris litteris diuersas significacōnes sortitur · Interdum enī denotat ipsam operis eminencia · quēadmodum saluator in euangelio de quibusdam ait · A fructibz eorū idest operibus cognoscetis eos · Aliquando etiā fructus significat pmiēntem ex opere utilitatis consequencia · sed in quod apostolus ad rōmanos scribit · Quem ergo fructum habetis utilitatē consequentem huiusmodi tunc pudet in quibus nūc erubescatis · Quādoq; nō fructus nominat ipius operis oblectacōm infusam · iuxta quod ad galathas scribit apūs · Fructus aūt spūs · est oblectacō spūalis est caritas · gaudium · pax · et cetera · Non numquā etiam fructus dicitur ipsa mercedis effluencia · pro operibus retributa · pro ut in libro sapiēcie dicitur · Bonoz labor gloriosus est fructus · His fructibus singulis sacratissima hedwigis fecundissime germinauit · ut pote uirtutibus et miraculis fructifera

eudenter· donis et gracijs
fructuosa utiliter spūalibz
exercicijs fructus augens
delectabiliter· siupne denigz
incedis fructus colligens
effluenter· ℣ Et quidem in
ipsa per sanguinis derua
cionem· natalium clari
tas sic refulsit· qđ ab hijs
qui sceptra gestarūt regi
noz· quosqz insignes effe
cit imperij celsitudo· tam
quia ꝓpago generosa mag
nificā meranie duas filias·
tres habens frēs uterinos·
Patriarchā aquilegiensē·
episcopum babinbergen
sem· ⁊ meranie ducem· ac
comitem intyrol· patris
hereditarium successorem·
unos multa dignitatis
et uirtutis generositate
preclaros· ℣ habuit adhec
tres sozores uterinas· ⁊
nam uidelicet reginā fran
cie cōiugem· inclita regis
philippi· alteram ungarie
reginam· matrem scē ely
zabech· terciam abbatis
sam insignem· in sācta ordie
benedicti· ℣ ipsamet uō xpi
anissimo principi henrico
slezie· cracouie· ⁊ maioris
polonie duci· in matrimo
nio copulata· dū soboles
ingenue fecunditate usi
taretur a deo· in lucem edi
dit· paterne hereditatis
simul et gracie successorē
ducem nomine henricū·
Quū uir deo deuotissim⁹
et electus· tamqm alter
machabeus· accinctus
arma bellica· castra dei
inuicte protegebat· ⁊
fidēs ꝓpugnator populi
xpiāni cōtra thiranos·
martyrij palmā prome
runt et coronam· ℣ Hec enim mulier generosa· que ra
dijs nobilitatis ingenite·
plus splendoris adiciens
ex se ipsa· qūa ei unde ori
ginem protraxit prudene
tit ex radice· ꝑ cā pendis
fructibus memoratis in
sublimitate cōstituta pū
ctuatum· contemptum
elegit humilitatis· in di
uicijs terrazz· defectum
paupertatis in delicijs
uoluptatum· flagellum
aspernatis in libertate ⁊
licencia maritalū am
plexuū sanctimoniam
castitatis· quem admo
dum inferiora plenius
declarabunt· ℣ Quoni
am aūt beatissima hed
wigis in agro dominico
fructus uberes attulit·
ideo nō incongrue ad
laudum eius rememorā
da preconia mutantur
cū additur· Et laudent e
am in portis opera eius·
℣ Quatuor etenim porte
sunt· in quibus beatam
hedwigim opera sua cō
mendant· et laudabile
repsentant· uidelicet por
ta penitencie· porta mi
sericordie· porta ute·
porta disceptacōnis ex
treme· ℣ Prima porta e
angusta et dura· sed nō
nimis salutifera· eo qđ
penitencia licet carni
fit molesta· spiritui ta
men salubrem ingerit
medicinam· per hanc
portam intrant ꝓ ꝑcīis
lugentes· et carnis cō
cupiscēcias per macera
cōnem exterminātes
℣ Hanc ostendit omnib⁹

160

regnum celoꝝ adipisci no
lentibꝫ·saluatoꝛ īcwīge
lio dicēs· Contendite in
trare per angustam poꝛ
tam·quia lata est uia q̄
ducat ad perdicōm·Per
poꝛtam hanc intrauit be
atissima hedwigis in do
mū eternitatis arctissꝫ
semetipām penitencijs
uincendo·carnem priꝫ
sus in spūs obediencia m
captiuando· Jam ut
de multis pauca pferā·
cū illustrissimo ūiꝛo suo
per annos uiginti octo
uitam celibem ducens·
ab omni illecebra carnē
et spiritum custodiuit·r
quod humanis stupen
dum est sensibus·inter
spinas thoꝛi martalis·
uita cū eodem felice ma
rito suo·sicut ylīū ger
minauit·et tanquā au
rum in medio incendioꝝ
probata·uoluptatū ig
nibus per totum tēpus
p̄dictum estuata ñ fuit·
Quin ymmo expan no
to et consensu unanimi
beata tamen hedwige·
p̄cipaliter inducente·
per uiginti octo annoꝝ cur
ricula·thoꝛum hūe
runt sequestratū·ut de
uotus sēdm apostolum
oracōm et deuocionū na
carent·indicantes sem
dum ūitatem amatū
omne quod caliꝫ pro
pinat aureus babylo
nis· In asperitatibus
quoq; penitencie·tam
in monasterio trebni
censi constituta·quam
ante uitam ducit arcꝫ
simā·abstinens per tri
ginta et septem annos a
uino·carnibus·pisabus·
et delicatoꝛibus pulmē
tis·ut quasi dicere uide
retur cū sapiente· Cogi
tauī in coꝛde meo abstra
here animo carnē meam·
ut animū meum tūffer
rem ad sapienciam·stu
dis etiam pedibꝫ itinne
incedendo·tam hyeme
q̄m estate· Ecclesie q̄a
ticaumq; remote distan
tis limina frequentabat
attractam frigoꝛis·ul'as
peritatē tenens nō parcē
do īntantum·ut impedi
bus eius exoꝛi algoꝛis r
duricie scissure ꝑ pedes
exoꝛte·sepissime sangꝝ
nis pfusione manarent·
O uestigia filie p̄cipis
delicata·que igne amo
ris ardens·in sponsi am
plexus eterni·frigus u
rens et findens nō exhoꝛ
ruit·quin sui dilecti limi
na frequentaret·etiam
pedibus amoꝛis sangꝝ
ne rubricatis· Heu q̄a
pauce sodales hodie tuos
gressus o preclarissima
comitantur·quam rare
sūt que te preuiam se
quentes socias appetāt
thoꝛi tui· Porta mi
sericoꝛdie que est seda·
speciosa in sacro eloquio
nuncupatur·eo q̄d mi
sericoꝛdie opera speciosa
dicantur·secūdū illud
ecclesiastici· Speciosa
misericordia in tempe tribu
lacōnis· Hinc est q̄d pe
tentes elemosinam
et mi sericoꝛdiam in
actibus apl'oꝝ adpe
tam templi speciosam

sedisse dicuntur. Per hãc portam transeunt pauperibus compacientes. famelicos reficientes. visitantes infirmos. captiuos redimẽtes. ⁊ cetera opera misericordie facientes. Quibus opibꝫ omnibus hec sancta mulier insudabat adeo. ut vix ultima necessitate cõtenta. omnia que habebat inusus misericordie largiretur. Per hanc portam speciosã superiam introiens gloriam facta est speciosa tius deliciis et suauis. Crescit enim tam pie humilitatis ac humilis pietatis dñi [illegible] quod per illum modum se pauperũ obsequiis deputarat. ut eas in terdum flexis genibꝫ interne necessaria ministraret. et manum lepris noto cõpassionis exhibens liberalem. eruumpencia sanies ipsorum ulcera nequaqm abhorruit. nec morbi contagiosi formidabat periculum. quin dictoꝝ leprosorũ obsequiis accuratius se inflecteret. ita quod ubi prodiebantur huiusmodi ulcera continuo miscera pietatis. tamquam ipsoꝝ infirmitate mollescerent. solucbantur mea ferula etiam delicata. carnium. piscium. nl̃ humusmodi mense sue apposita nullatenus degustans. ea omnia pauperibus largiebatur. aridioribꝰ cibis ipsa contenta. qbꝰ tamen in die una duntaxat mice reficiebatur. Demꝝ vinculatis. incarceratis. et debitoribus oppressis. precium redemptõnis occulte trãsmittens. etiã illis qui proprio marito inuriam irrogant suis pecuniis dum trãsmissis. liberacõnis ꝑmium procurabat. Et ut breui stilo multa perstringam. in conspectu eius intrabat gemitus compeditorũ. et omnis quoꝝ afflictionem sentiebat. quoꝝ angustias releuando manũ porrẽ debat liberaliter adiutricem. Sincera quoq; simplicitas taliter eius spiritum regebat. quod ex aqua cũ qua [illegible] xata monasterij monicales in mandato die sabbati secũm ordinis cõsuetudinem lauerant pedes suos. tamquã per ipsarum cõtactum aliquod ei sanctitatis inesset. facie sibi et oculos sepissime aspergebat. Vestibus eciã de panno religioso indutis eadem si nona foret uti nolebat. nisi per aliquã prodissequarũ eius ul̃ aliam prius attrita fuisset. Diuinis officijs ⁊ missarũ ꝑsertim sic uacabat solempnijs. qd omni die a solis ortu usq; ad meridiem ab ecclesia non discedens. missarũ auditu quasi insaciabilis videbatur. nõ corpore languida. nec a die malo interim fatigata ita ut infra ecclesiam cõstituta. nũquã sessio

ni ul'q̃ meti se daret·quin
cõtinue ul'staret erecta
ul'attuato publice ora
ret reflexa·Propter qđ
ingenibus eius post mor
tem inuenta sunt callu
grandes adinstar came
lorum obducti¶Quitui
tum forma pudicaę ty
tulus·uas admirabile
opus quidem excelsi·
quod intus deus consti
tuit·ut hijs qui recto
sunt corde·fore et sincer
tatis speculum uita et
¶Tertia porta mors est
naturalis·que bene in
uentibus porta uite ẽ·
iuxta illud metricum
dictum¶Juuenta rite
quid mors nisi ianua
uite: De hac porta di
cit psalmista¶Aperite
michi portas iusticie
ingressus in eas confite
bor dño hec porta dñi
iusti intrabunt per eã
Domini enim dicitur
hec porta·qua ipse pro
nobis transiuit per eã·
aduite ianuam rese
randam¶Per hanc por
tam haut dubium la
cratissima hedwigis ĩ
troiuit aditum eter
nam sublimiter coro
nanda·quĩ eadmodũ
eius laudabilia nunc
mira cula manifestãt·
sicut curacões cetor
claudor ardor·pro
pulsiones egritudinũ·
et quam plurium in
comodor·resuscitacõ
mortuorum·et alia
multa similia·per q̃
laudant eam ĩporta
opera eius¶Cuius
laudis preconia·qua scẽ
romane ecclesie frequẽta
ns attigerunt aures·ne
uideamur lucernam no
uam ecclesie abscondere
sub modio·et dei magĩ
lia supprimendo merito
de magnitudine posse
notari·decenti adhibi
ta grauitate put tanti
exegit negocij magni
tudo·ac diligenti exaĩ
nacone prehabita·per
que plenariam miracu
lor ipsius et ute cõperi
mus ũitatem¶Jos de
unanimi fratrum nror
et aliorum nobis assistẽ
cium prelator consilio
eandem inter ceteros
scos celebritate cõgrua
et ueneracõne populi·
dignam censentes scor
cathalogo decreuimus
asscribendam¶Quarta
porta est discepta cõnis
extreme·de qua psalm·
Beatus qui impleuit de
siderium suum ex ipsis·
nõ confundetur cum lo
quetur ĩimicis suis in
porta¶In hac enim por
ta iudicio reddende ra
onis discepta bit salua
tor tam cum bonis qm̃
cũ malis¶Cum malis
quidem·esurini et nõ
dedistis michi manduca
re·sitiui et nõ dedistis
michi bibere·ꝛ cetera·
Deinde uõ post lata
dampnacõnis senten
ciam·per hanc portã
deicientur in profundũ
inferni et barathri gehe
nalis¶Beati uõ post
cõmendacones iocun
dissimas·post dulcissi

mū mutatorum · ueſſe
benedicti pris mei poſſide
te prepatum uobis regn
num ab origine mūdi ·
per predictam portam i
troibunt in uitam eter
nam · quā poſſidere nō
ambigimus hanc hed
wigim ſanctiſſimam
feſtiua beatitudine le
tabundā · et iam etiā
ſponſi regno t̄ thalamo ·
iu ſeparabili copula ſe
pūaliter ſociatam ·
do quod regnū ipius
meritis et precibz nos
perducere dignetur · q̄
uiuit et regnat per in
finita ſecula ſeculoꝝ
amen · ¶ Officio ſino
nis expleto ipā beatiſ
ſima hedwigis per ip
ſum ſummū pontificē
ſollempniter de mū

clacione cathalogo ſcōz
aſſumpta eſt · aſſiſtēbz
in decore fulgenti ſacri
apparatus · venerabilibz
dominis · cardinalibus
et prelatis eccleſiarum
qui tūc in curia adeāt ·
unūſis pīcipibus nichil
ominus religioſis diū
ſoz ordinum · ſacerdo
bus quoq; clericis ac po
pulis i multitudine pie
grandi · quos inuenera
cōne ſcē ſue pater dece
congregauerat illo die ·
q̄ andaut quoq; ſtride
idem beatiſſimus papa
diem feſtiuitatis eius
ydibus octobris die m
delicet quo ſoluto carn
debito · de mundanis
tūſcendit finibz ado
nam · per omnes al
manie · polonie · et bo

hemie dyoceſes et ciuitates
ab nūūſis tam clericis
q̄ laycis attenta deuo
cione ſollempniter cele
brari · ¶ Quibus peractis
auditus eſt ſonus in ex
celſis omnium una uo
ce ubilancium et dice
cium · Te deum laudam
te dominum confitemū ·
et cetera · Acta ſunt hec
incarnate uiteibij mer
deſia fratrum predica
toz octauodecimo kale
das decembris pontifi
catus dñi clementis pa
pe quarti anno tertio ·
Explicat ſermo ſanctiſ
ſimi pris dñi clementis
pape quarti de canoni
zacione beate hedwigis
q̄ondam ducisſe ſleſie
ac tocius polonie ·

Hedwigis etymolo
gia · quaſi hauriens
eterne dulcedinem uite
unum ingloriam
ihesu ſaluatoris

Hechyongis interpretat. a hech hebraice qđ sonat latine vita vl' pa uor · et ungeđ · quasi in vita vl' pauore ungens ỹel dicitur quasi vitã vl' pauorem i bigis ge rens ỹ igit enim i vi ta tam actiua quam ꝛemplatiua templꝫ siue vite actiua scilicet opera amicta pficiens · misericordie ꝛ mutuita tis · quia misericors ꝛ mutuis · Juxta illud ewnta · Beati mites ℣. beati misericordes ℣. Secundo singulas uirtutes exhibicens · modum seruans lar gitatis · quia larga · Juxẽ illud ps · Dispsit dedit pauperibus · ꝛ ℈. Tercio omnẽ actum · ‖ 2ª pars

iusticie ac ueritatis · quia verax · Juxẽ ꝛd. dauid · nec egit dolum in lingwa sua Ju contemplatiua vero vita uigut vanitates seculi paupẽdens · suã conuersacionem in celis querendo Juxta dictꝫ apli Non habemus hic manentem ciuitatem sed ventura inquisicio est in cel' Secũdo celestia diligenter merita pensans · beatoꝝ gloriam ꝑfitendo · Juxta illud Gaudete quoniã nomina vestra scripta sunt in celis Secundo vi guit in pauore · timoꝛe domini · in sanctis suis operibꝫ · in uiis mãdi uanitatibus ꝛ illecebꝛs in sapiencia · in uulpeculis · frustra ꝛ in uano cogitando · Juxẽ illud Qui timet

dominũ faciet bona · Sicã uigut in pauore de hoc mundi bus et extremi iudicij die · pauescens · timorem dñi in sanctis ẋpi fidelibus fideliter predicando · Juxta ꝛd. dauid · Venite filij audite me timorem domini do cebo uos Alio modo hedwigis interpretatur qua si uitam in pauorem i bigis gerens uelut supra Sic enim sunt anni duarum vitarum · p quas quidꝫ vitas duc tabule lapidee · in quibus decem precepta digito dei scripta · ad ioyli prophete dictã · tam erga deum quam p ximum faciendã · michee omnimus intelliguntur · que uere sancta hedwigis in mente legitur siue in te p tempora in' propt

metum aut pauorem vlo ul' opere transgressa fuisse · sed totis mentibus compleuisse ỹel aliter · pdonas totas duplex ca ritas · videlicet dei et pro ximi · intelligi videatur · Secuꝛa nam ipsa · exem dis puritate · mentis castitate · ac anime sinceritate deum omnipotentẽ ꝛ proximum suum sicut seipsam · omnibus siue in te diebus sanctitatis ordinem dilexisse · uelut ~~patebit supra ꝛ legenda~~ ·

Hbas bñhardus abbas darenalensis scribit ornelam sup ewñgelñ. ons̄ls Tangelus

Hic legit eam fra tribus suus dilectissimus

Incipit prefacio domini bernhardi clarevallensis abbatis: in expositionem evangelij. Missus est angelus gabri

Scribe me. Si aliquid et de nocio nubet et prohibet occupacō. Ve rumptamē quia ppediente corporali molestia fratrum adpresens nō valeo sertan conentium. id tantillū ocij quod vl' michi de sompno fraudans innoctibz macere sinoz. nō sinam otiosius pertrāsire. Libet g' temptare id potissimū aggredi qđ sepe animū pulsauit. loqui indecet aliqđ in laudibus uirginis matris sup hac lectione evāgelica. in qua luca referēte dñice annūciacōis cōtinetur historia. adqđ sane opus faciendum. et si nulla fratrū quoz me profectibus deseruire est. vl' necessitas urgeat. vl' utilitas moueat. dum tamen ex hoc nō impediar. qđ ad quecz ppoz necessaria inuenus paratus inueniar. ñ arbitroz eos debere grauari. si pp̄e satisfacio deuocioni. Expositio bnhardi abbis sup evāgelū. missus ē angls.

Missus est angls gabriel a deo in ciuitatem galylee cui nomē nazareth. ad

uirginem desponsatā
uiro cui nomen erat
ioseph de domo dauid
et nomen uirginis
maria. Et reliq. Ome
nid libi ha prima.
nolunt euāgelii
ta tot propā nomīa
rerum in hoc loco tam
signāter exprimē. Cre
do quia nolunt nos
negligenter audire.
quod tam diligenter
studuit enarrare. No
minat siquidē nūciū
qui mittitur. dominū
a quo mittitur. uirgi
nem ad quā mittitur.
sponsum quoq; uirgi
nis: amboq; genus
quitatem ac regionē
pris designat nomīb;.
Ut quid hoc? Putas
ne aliquid hoc super
uacue positum sit. Ne
quaq;. Si enī nec fo
lium de arbore sine cā
nec unus ex passeribz
sine pre celesti cadit sr
am. Putem ego de ore
sci euāgelistę stipuli
diffinere ausum: pser
tim in sacra hystoria u
bi. Non puto. Plena
sunt quippe omnia su
perius misteriis: ac ce
lesti singula dulcedine
redundancia. Si tamē
diligentem habeant
inspectorem: et q̄ no
uerit singere mel de pe
tra. oleumq; de saxo
durissimo. Ymple
milla die stillarunt
montes dulcedinem.
et colles fluxerūt lac
et mel. q̄n roranibus
celis desuper. nubibz
ꝑ pluentibz iustum
aperta est terra. et ea
germinans saluato
rem. q̄ domino dan
te benignitate. et terra
nra reddente fructum
suum. super illum mō
tem nimium. montē
coagulatum et pingz
uem. in quo dia et uen
tas obumbrāt sibi iusti
cia et pax osculate
sunt. Ideo ꝑ in templo
unus iste inter ceteros
montes nō modicis.
bus uidelicet hic euā
gelista dum deliberā
tum nobis nre salutis
exordium suo mellifluo
o cōmendauit eloquio.
uentu perflante aussi.
atq; cum sino sole radi
ante iustitie. quedā
ex eo spetiosa fluxerīt
aromata. Ymnam et
nūc ds emittat ubī
suum. et liquefaciet
ea perflet spūs eius;
et fiant nobis intelli
gibilia uba euāgelica
fiant in cordibz nrīs
desiderabilia super au
rum et lapidem ꝑcio
sum multum. fiant et
dulciora super mel et
fauum. Aut itaq; mis
sus est angelus a deo.
Non arbitror hūc an
gelum de minoribus
esse. qui qualibet ex
causa crebra soleat
aduras fungi legatō
ne. Qd etiam ex eius
nomine palam tra
ditur. qd interp
tatum fortitudo dei
dicatur. et quia si ab
alio aliquo forte ex

cellencioꝛ se ut assolet
spū ꝫ a bpō deo mitti
perhibetur · Propt̄ hoc
positum a deo · vel ideo
dictum est a deo · ne cui
vl beatoꝛ spūtuum
suum · anteqū ūginī
reuelasse putetur con
silium · excepto duntaxat archangelo gabri
ele · qui utiq; tante i
ter suos inuenit potu
it excellencie · ut ta
li etiam nomine dign̄
hꝛetur et nunco · Hec
dicendat nomen a
nūcio · Dei quippe ut
tutem xp̄m quē melius nūciare decebat · ꝙ
hunc quē simile no
men honoꝛat · Nam ꝙ
est aliud foꝛtitudo nisi
q̄n uiꝛtus · Non aūt
dedecens aut in cōgru

um uideatur · dominū
nuncium cōmuni cense
ri uocabulo · cū similis
in utroq; appellacōnis
nō sit tamē utriusq; si
milis causa · Aliter quip
pe xp̄e foꝛtitudo nūcupatiue · xp̄e aute
etiam substatiue · xp̄e
dei uirtus dr̄ et est · que
foꝛti armato qui suum
atrium in pace custodi
re solebat · foꝛcioꝛ superuenies ipm̄ suo brachio
debellauit · et sic ea ua
sa captiuitatis posseder
eripuit · Angelus uero
foꝛtitudo dei appellatus
est · nūquod huiusmodi meruerit progatiuā
officij · quo eiusdem nūciaret uiꝛtutis aduen

tum · uel quia uirginem
natura paūdam · simplicem uereꝛcundam · de miraculi nouitate non expauescē confoꝛtare debe
ret · Qd̄ et fecit · Ne time
as inquiens maria · inuenisti grām apud dn̄m ·
Sed et ipius sponsum homine utiq; nichilomī
humilem ac timoratū ·
nō irrōnabiliter foꝛtita
ide angls cōfoꝛtasse creditur · q̄nq̄n tūc abeūa
gelista nō nomīetur · Joseph fili dauid ne time
as mariam accipere cō
iugem tuam · Conuenienter utiq; gabriel ad
hoc opus eligitur · ymmo quia illi tale negocium iniungitur · rē
tali nomīe designatur ·
Missus est ergo ange

lus gabriel a deo · Quoꝛ
In ciuitatem galylee ·
cui nomē nazareth · videamus si ut aūt nathanael · a nazareth poteſt
aliquid bonum esse · Nazareth interp̄tatur flos ·
Videtur aūt m̄ qdā
scīa fuisse diuine cogni
cōnis tamq̄n celo iactatum a terras · adlocacōnes et pmissiones
celitus frē adpūes · abraham scilicet ysaac et ia
cob · de quo semine scr̄p
tum est · Nisi dns sabaoth reliquisset nobis
semen sicut sodoma
fuissemus · et sicut gomoꝛra similes eēmus
Floꝛuit aūt hoc semē
in mirabilibus que ostē
sa sūt in exitu isr̄l de e
gypto · in signis reuis

matibz per totum iter
in deserto usqz intram
missionis ꝑ dem ceps
missionibz et uaticam
is ꝓphetarū in ordina
cōne quoqz regni ac
sacerdocij usqz adxpm
¶ Xpc aūt huius semis
et horz flor fructus ñ
in merito esse intelligi
tur· dicēte dauid· dns
dabit benignitatem·
et tra ñra dabit fructū
suū ¶ Et itū· De fructu
ventris tui ponam su
per sedem tuam ¶ In na
zareth ergo nūciatur
xpc nasciturus; qa in
flore spatur fructus
ꝓcessurus ¶ Ds ꝑdēte
fructu flos decidit· qa
ūtate appente i carne
figura ꝑ fūsit· vnde
et nazareth ciuitas ga

lilee de· idest fūsis gra
cijs· qa nascēte xpō illa
omnia a fūsa erūt que su
perius enumeraui· que
ut aut aplūs omnia in
figura contingebāt eis
¶ Nos g flores et nos qui
am fructum tenemus
perfūsisse uidemus· et
dum adhuc florere re
debantur· fūsicum pīu
debantur· vnde dauid·
mane sicut herba fūsa
at mane floreat· ita
sceat: uespre decidat· du
rāt et arescat· uespere
idest qñ uenit plenitudo
temporis· in quo misit
ds unigenitum suum
factum ex muliere factū sb
lege· dicēte ipo ecce no
ua facio omnia· uetera
fūsierūt· et disperunt·
quod i nouitate suc

crescentis fructus decidit
flores et arescūt· vnde
rursus sēptū est· ¶ femī
antur et flos decidit· ū
bum aūt dñi in etnum
manet ¶ Credo ñ ambi
gis quin ubum fructus
sit· ¶ Verbum aūt xpc
est ¶ Omis itaqz fructus
xpc qui manet in etnū·
qz ubi est femī qd arunt·
ubi flos qui decidit· ꝓphe
ta rehꝑdeat ¶ Omis caro
fenū· ¶ omis gla eius ta
quā flos feni ¶ Si omnis
caro fenū· ergo carnalis
ille ꝓfus iudeoz fenū
fuit ¶ Anūo fenū arunt·
dum ide ꝑfs ab omni
spe pinguedine uacuus
fecit lucere adhesit· ¶ an
nō etiam flos decidit·
qñ gloriacō qñ habe
bant in lege remansit·

¶ Si flos nō decidit: ubi
ergo regnū· ubi sacēdo
cium· ubi ꝓphete· ubi
templum· ubi denqz
magnalia illa de quibz
gloriari solebant et di
cere· qūta audiuimus
et cognouimus ea: et
pres nīi narrauerūt
nobis ¶ Et itū· Qūta
mādauit pribz nīis·
nota face ea filijs suis
¶ Hec dicta sunt pro
qd positum est in naza
reth ciuitate galylee·
In ullam ergo ciu
tatē missus est an
gelus gabriel a deo· ad
quem? ¶ admuginē de
sponsatam uiro cui no
men yo seph· Que
est ista mugo tam ne
cessarijs ut saluetur
ab angelo; tā humil

ut desponsata sit fabro?
¶ Pulchra permixtō uir
ginitatis · et humilita
tis · nec mediocriter pla
cet deo illa anima mq̄
et humilitas cōmēdat
uirginitatem · et uirgi
nitas exornat humili
tatem ¶ Sz q̄nta putas
ueneratōne digna est
in qua exaltat hūilita
tem fecunditas? prius
cōsecrat uirginitatem ·
¶ Audis uirginē audis
humilem: si nō potes
uirginitatē hūilis ·
nitate hūilitatē
uirginis ¶ Laudabilis
uirtus uirginitas · sed
magis hūilitas neces
saria ē · Illa cōsiliū:
ista p̄ceptum ¶ Adillam
inuitans; adistam co
gens ¶ De illa dr̄ qm

potest capere capiat · de
ista dicitur: ni q̄s efficia
tur sicut pusillus iste n̄
intrabit in regnū celoz
¶ Illa ergo remunerat
ista exigitur ¶ Potest de
nupz sine uirginitate
saluari: sine hūilitate nō
potest ¶ Potest nq̄ pla
cere humilitas que uir
ginitatē deplorat amis
sam ¶ Sine hūilitate aūt
audeo dīe nec mārie uir
ginitas placuisz · super
q̄ē inquid requiescet
sps m̄s: nisi super que
tum et hūilem? Super
hūilem dixit · nō super
uirginē ¶ Si ꝑ maria hu
milis nō esz; spūs scs
sup eam nō requieuisz
¶ Si super eam nō requi
uisz · nec impgnasz · Q°
modo eam de spa sine spo

uuitans

concepit ¶ Patet itaq; q̄
ut de spū scō conciperet
sicut ipsa perhibet · rel
pexit ds hūilitatē an
cille sue pocius q̄m uir
ginitatem ¶ Et si placuit
ex uirginitate · tamē ex
hūilitate cōcepit · vnde
constat quia etiam ut
placeret uirginitas · ho
militas p̄cul dubio fecit ·
¶ Quid dicas uirgo super
be? Maria uirginem se
obliuia gloriatur de hū
litate? et tu negligendo
hūilitatē blandiris t̄ de
uirginitate · Respexit
aūt illa ds hūilitate an
cille sue ¶ Que illa? Dic
go utiq; scā · ego soba ·
uirgo denota · Siquit
tu castior ista? Siquit
deuotior? Aut nīquit
ma p̄dicata gr̄ior cal

titate marie · ut tu scias
cet sine hūilitate suf
ficias ex tua · qd illa n̄
potuit ex sua ¶ Demiz
q̄to honorabilior es
ex singulari munere
calūnie? tanto tibi
maiorem inuniam fa
cas · qd eius inte decorē
fedas p̄iecte superbie
aliq̄n ex pedit tibi
uirginē nō esse? quam
de uirginitate insolef
cere ¶ Non oīm quidē
est uirginitas · multo
tamē pauciōz est cum
uirginitate hūilitas Si
ergo uirginitatem in
maria nō potes imita
ri · stude hūmilitatem
imitari et sufficiat tibi ·
¶ Qd si et uirgo es · hūi
lis es · quis q̄s es mag
nus es · Est tū magis

aliquid qđ mte nõ est
in maria scilicet am
virginitate fecundi
tas ℣ a seculo enim nõ
est auditum: ut aliq̃
simul esset mater et vi
go ℣ Osi et anims ma
ter attendas: quo te
tua stupet eius mira
bili celsitudine ducet
admiratio: si nõne ad
hoc ut te videas ne sa
tis posse admirari:
¶ Non tuo ymmo vista
tis iudicio illa que de
um hñt filium stupo
nis erga choros exal
tabitur angelos ℣ an
nõ dñi et hominẽ an
gelos · maria audac
ter appellant filium
dices · fili quid fecisti
nobis sic: Quis hoc
audeat angelorum:

¶ Sufficiat eis et pmagno
hẽnt · qđ cum sint sub
ege conditõne: ege gra
facti et vocati sint an
geli testante dauid · Qui
facis angelos tuos spũs
et ministros tuos flam
ma ignis · Ideo matrem se cõ
gnoscens maiestatẽ
illam an illi ai reneẽ
ga seruiunt · ei fiducia
suũ nõ capiat filiũ · si nec
dedignatur nõ capari
dñs qđ esse dignatus e-
¶ Nam paulo post subdit
evãgelista: et erat in
quiens subditus illis · Qs:
¶ Cuibz: Dñs hominibz dñs
ingniũ cui angli subdi
sint · cui principatus et
potestates obedisse · sub
ditus erat ℣ maie · sc
tũ matre · & etiam jo
seph pp mariã · Mira

re ergo utrumlibet et
elige quid amplius mi
reris: siue filij benigni
simã dignacõm · siue
matris excellentissiã
dignitatẽ · Vtriqz stu
por: vtriqz miraculũ ·
¶ Et qđ femine dñs obte
peret hũilitas ablqz
exemplo: et qđ deo se
nima pñcipetur sublimi
tas sine socio ℣ In lau
dibz virginum singu
lariter canitur · qđ se
cantur agnũ qũmqz
ierit ℣ Quibz ergo lau
dibus indicas digna
que etiam pic: Discat
homo obedire discat ira
subdi: discat pulvis ob
temperare · De auctõe
tuo loquẽs evãgelis
ta · et erat inqt subdi
tus illis · haud dubiũ

qm̃ marie & ioseph · erubescat supbe amis ℣ Dñs
se hũiliat et tu te exal
tas ℣ Dñs se hominibz
subdit · et tu dñiam
gestiens hoñibz tuo
te ppones auctori · Ita
nam michi aliqñ do
le aliqt cogitanti dñs
respondẽ dignetur · qđ
et tuo increpando res
pondit aplo · vade mq̃
post me sathanas: qr
nõ sapis ea que dei sũt ·
¶ Quocens hominibz p̃
esse desiderõ: vocens
dñm meũ pure cõtendo ·
et tuũ vere nõ sapio q̃
dei sũt ℣ De ipo namqz
dictũ est · & erat subdi
tus illis ℣ Si homũs o
homo unitam dedig
naris exemplũ · certe
nõ erit tibi indignũ ·

sequm auctorē tuū ꝙs ñ
potes forsitan sequi q̄
cunqꝫ iussit· dignare
sequi quo tibi cōdescē
dit· ¶ hoc est si nō potes
sublimē incedē semitā
virginitatis; sequere u
dim ptuū tramitē humi
litatis· ¶ Caue tñ audacie
si qui erūt de virginibꝫ de
uiauerit ut uerꝫ fateare
nec ipi sectatur agnum
quocūqꝫ iuerit· ¶ Sequit
agnū cōtinuatus ipse
huius: sequitur et nul
go simplꝫ· ꝫ nequ quo
cunqꝫ iuerit· qā nec ille
ascendē pt admūdicā
agnū qui sine macula
est· nec is adeuntē mā
suetudinē defendere
dignatur· qua saltem
nō foram tondente ꝫ
q̄ram occidēte se ob

mutuit· ¶ Attamē latinū
orem elegit sequendo
partē in humilitate pcōz·
qm̄ in dignitate simplꝫ
ci et ultus i mūdicam
sua humilis lasciuia cōd
get; et humus pudicā
superbia inquinet· ꝫ se
ipē maria: an nec humi
tas defuit nec integritas
¶ et qm̄ singularis virgi
nitas qm̄ nō celebrauit
ꝫ honorauit· fecunditas
et multilomunus spūalis
humilitas· qm̄ ñ absimile
ꝫ ecclesie· fecunda virgi
nitas· et incōparabilis
puerilis fecunditas qm̄
virginitas· simul cōmi
tatur et humilitas· ¶ Quid
horꝫ nō mirabile· quid
nō incōparabile· quid nō
singulare· ¶ Mirum nō
si nō hesitas in cozꝫ pō

dera cōne· quodqd tua
indices dignus admi
ratōne· uerum indelicet
et pōnis stupēda sit fe
cunditas in virgine an
nmatre integritas· sub
limitas in prole· an ci
tanta sublimitate humi
tas· ñ qd indubitanter
horꝫ singulis pferenda
sit· simul cuncta· et
incōpabili ter excel
lentius atqꝫ felicius
omnia pcepisse qm̄ alu
qua· ¶ Et quid mirum
si dñs qui mirabilis legi
tur et scribitur in sanc
tis suis· mirabiliorem
se exhibuit in mīe sua·
¶ ℣ Generauit ꝫ cōgres
in carne corruptibili
carnis integritate· mi
ramini et iam nos sac
virgines imagine sectā

ditatem; imitamini omis
homines dimissis humilita
tem· honorate sc̄a angli
ci regis imperem· qui nūc
adoratis ūginis prole·
ipm utiqꝫ nrm pariter
ac utrm regem· nrī repa
ratorem gnis· nūc cuncta
tis instauratorē· ¶ Cuius
apud nos tam sublimis·
inter nos tam humilis·
a nobis pariter laudē
detur· et dignitati debi
ta reuerentia· et digna
cōni honor et gloria in
secula seculoꝝ amen·

Explicit omelia pma· In
Incipit secūda·

Quāde cantandum q
solis dabitur· in regno
dei cantare uirginibꝫ·
ipam uirginū regīnam
cum cetis· ymno primā
inter cetras et cantā

turam nemo qui ambi
gat. ¶ Puto autem illā
preter illud quod solus
licet cū omnibz tñ iur
ginibz ei ut diui com
mune erit: dulcedi q
dam atqz elegantiā
carmine letificatuā
esse cunctē di. Cunis
ctaqz dulcisonos dep
mere uł expimere tho
dulos ne ipārum quidē
uirginū ulla digna inue
nietur. qā soli merito de
cantādum seruabitur.
qne sola de partu diui
no gloriatur. ¶ Gloriat
dicerim de partu nō in
se. ſz in ipō quē peperit.
¶ Ds siquidē ds enim ē
qui peperit. mirem sua
singulari inceleſtibz do
natiuis gla singulari
mūs preuenire. curauit
et gra. qua uidelicet in
effabiliter z intacta cō
ciperet et pareret incor
ruptā. ¶ Porro diu hum
modi decebat nactas.
qua nō nisi de uirgine
nascerentur. Talis con
gruebat et ūginitus
ut nō pareret nisi deum.
¶ Unde fcor hominū ut
homo fieret nascturus
de homine talem sibi
ex omibz debuit. eligē
ymmo conde matrem.
qualē et se decere scie
bat. et sibi noueat pla
cturā. uoluit itaqz esse
uirginem de qua immā
culata īmaculatus pce
deret. omnium mācu
las purgaturus. uolu
it et hūilem. de qua mi
tis et hūilis corde pdi
ret. harū in se iuitum
necessariū omibz salu
berrimūqz exemplū
ostensurus. ¶ Dedit er
go uirgini partū. qui
ei iam ante et uirgini
tatis inspiratorē uo
tum. z hūilitatis pretio
gaudeat meritū. z alio
qui quodo angls eam
insequentibz gra plenā
pnūciat. si quippiā uł
parum boni qd ex gra
nō esset hebat. ut ipse
que sām scor cōceptūa
erat piter et pitura sūa
esset corpore accepit do
nū ūginitatis; ut esset
et mēte hūilitatis acce
pit. ¶ Hys nimiū ūgo
regia gemis ornata
uirtutū; geminoqz mū
dus piter et corpis decō
re prefulgida. specie
sua et pulchritudine
sua in celestibz cognita/
celi ciuili inde suo cau
aspectus. tra ut regis
animū in sui ipius
cam inclinaret. z celes
tem uitali ad se desup
uis educēt. ¶ Et hoc est
qd nobis hic euāgelis
ta cōmendat. cū ange
lum pbet adeo desīa
tum ad uirginē. Adeo in
quit ad uirginē. idest a
celso ad humilē. ad dīo
ad ancillam. a creatōe
ad creaturā. ¶ Quāta dig
nacō di. quāta uirginis
excellencia. ¶ Currite
matres. quite filie:
cutrite oēs que post
eam et ex ea ī ptu
rimū cū tristicia. et par
turitis. adite ūgineū
thalamū; ī gredimī
si potestis pudicā sororo

ns ūſe ad vicaūſū. Ecce n-
ds mittit ad virginem-
ecce affatur angls ma
riam-apponētes ät nos
paneti-auſcultate quid
nūciet ei; ſi forte audi
atis unde cōſolemī. Le
tare pāter ada-ſed ma
gis tu o eua mīr exulta-
qui ſicut oīum ptes;
ita fiuſtis oīum pēptō
res. Et qđ ē infelicius-
pius pemptōes qm̄ pen
tes. Jngm̄ ambo cōſo
lāntes ſuper filii ytali fi
lia. Et illa ampl⁹ dequa
malum ortum ē prius;
cuius obprobriū in os
ptūlit mulieres. Jnſtat
namq; tpe quo nūc tol
latur obprobriū-nec
ſcat mr qđ cauſet ad
ūſus fetam-qui utiq;
dū ſe mpriderer exeru
ſare conaretur-quidlut
illam accuſare ñ cuncta
tus ē dicēs. Mulier qm̄
dediſti m̄ dedit m̄ et ē.
Propēa currē eua adma
tiam; currē mater ad
filiam-filia pro matre
rēſpōdeat-qm̄ mātis ob
pbriū auferat-qm̄ pri
p mīre ſatiſfaciat-quia
ecce ſi uir ceciderit pfemi
nā; iam ñ erigitur niſi
p femīnā. Qđ dicebas
ō adam; Mulier qua
dediſti m̄ dedit m̄ deligno et comedi-ōba ma
litie ſūt hec-quibz ma
gis augeas culpā qm̄
deleas-veruptamen ſa
pientia uincit malicia
m̄-cū occaſione uelle
qm̄ a tre ds interrogādo
elicere tēptauit-et ſō
potuit-in cheſauro in
deficientis ſue pietatis
inuenit. Reddit ñagz
femīna profemīna-p
dens profatua-hūlis
pro ſuppba-que plgno
mortis gustum ñbi
porrigat mīe-pene
roſo cibo illo āmaitu
dinis dulcedinē pari
at finibz eterni. Mu
ta igitur ūbum ūque
excuſacōnis-in nocem
grāvz actōnis et dic.
Mulier qm̄ dediſti m̄
dedit m̄ deligno et co
medi; et dulce frūm ē
ſuper mel ore meo-qa
in ipō uiuificaſti me.
Ecce enim ad hoc miſ
ſus est angls ād ūgi
nem. O admiranda
et omni honore dig
niſſima ūgine. O fe
mina ſingulariter ue
nerandā-ſuper oīes
femīas admirabile.
pentū reparatrem poſte
roz unificatīe. Miſ
ſus est ingt angelus
adūginē-ūginē car
ne-uirginē mēte-ūgi
nē pfeſſione-ūginem
deūm̄z qualem deſcri
bit aplus mēte et cor
pore ſcam-nec nouiter
nec fortuitu inuentā-
ſz alcuio electā-ab al
tiſſimo p̄cognitam et
ſibi ptam-abangge
lis ſeruatā-apatribz
pfignatā-aprophetis
pmiſſā. Scriptare ſcp
turas et proba qđ dico
vis ne ut et ego aliq
ex hijs teſtimonia in
ſeram? Jt pauca lo
quar de plurimis-qđa
liam t̄ ds p̄oſſe

ndetur: qñ ad serpentē
ait. Inimicicias ponā
inter te ⁊ mulierem:
Et si adhuc dubitas q̄
de maria nō dixit: audi
qđ sequitur. Ipā con
teret caput tuū. Cum h̄
seruata est victoria ni
si marie. Ipā paulo
brio caput cōtriuit ue
nenatū. q̄ omīmodam
malignū suggestionem
tam de carnis illecebra
q̄m de mētis superbia de
duxit. ad mulierē. Qm̄
nō aliam salomō reg
uebat cū dicebat. mulie
rem forte q̄s inueniet.
Procul et de ultimis finibz pa
um eius. Hoc est nō m
le. nō parū. ⁊ mediocre
nō dextra ⁊ decelo.
nec de celo primo tris
paum h̄ fortis mulie
ris. ⁊ a summo celo e
gressio eius. Qđ deinde
ut qui uideat p femīa
uincētur pīpām. uehe
mēter admiras arebat
Ad mulierē forte q̄s inue
niet: Qđ est dicere. Si
ita de manu femīe pen
det. ⁊ nīa omnīū salus
et īnocentie restauratio.
⁊ de hoste victoria fortas
omnino necesse est pre
uideatur. que ad tātū
opus possit esse pronea.
Ps mulierē forte q̄s in
uenietꝫ Ac ne hoc que
sisse putetur despando.
subdit ph̄ando. Dauid
et de ultimis finibz pa
um eius. Hoc est nō m
le. nō parū. ⁊ mediocre
nō dextra ⁊ decelo.
nec de celo primo tris
paum h̄ fortis mulie
ris. ⁊ a summo celo e
gressio eius. Qđ deinde
mbus ille quida mosay
cus portendebat. flam
mas quidē emittēs sed
nō ardens. nisi maria
patientem q̄ dolorem
nō senacherē. Qđ ꝛogo
uirga aaron florida. nec
humectata: nī ipām cō
scientē. q̄nus mīū
nī cognoscentē. Unus
magnū miraculi manus
musteriū ysaias edisse
rit dicēs. Egredietur
uirga de radice jesse.
et flos de radice eius as
cendat. figam uirgine.
florem uirginis parium
telligēs. Ps si tibi qđē
nisi in flore xp̄i intelli
gi dē. superiori uidetur
adūsarii sentētie. qua ui
rge flore. ⁊ floris fruc
tu designari dicebatur.
Sponsi ī cāticis uirginea ui
ga que nō solum florui
t. ⁊ fructū. et frondui. et fructum
emisit. Nō solum flore
ul fructu. ⁊ ipius est
frondibz eundē signifi
cari. Sponsi et apō mor
sen nec fructu uirge nec
flore. ⁊ ipa uirga demon
strari. Illa utiq̄ uirga
qua feriente aqua uel
diuidit̄ tūstituit. ul
de petra excauatur bibi
turis. Nullū aūt mō
uenies est diuisis re
bus diuisis excaulis
xp̄m figurari. ⁊ uirga
qndē potentiā. in flore
uū fragrantiā. in fruc
tu aūt saporis dulcedi
nē. ī frondibz q̄ sedulā
eius intelligē protectōm.
qua uidelicet paruulos
ad se cōfugientes sub
umbra alaꝝ suaꝝ pte

gere nō desinit · sine ab
estu carnalium desider
oz sine afacie impioz
qui eos afflixerūt ¶ Lo
na et desideabil' umbra
subalis ihū ituitum ē
fugientibz refugium ·
¶ miserē mei dñe ihū:
miserē mei · qm̄ inte cō
fidit aīa mea · ¶ i umbr̄
alarum tuaz spabo ·
donec trāseat iniq̄tas
¶ hoc tamen ysaie tes
timonio florem filiū
iesse ihesse mattē
qm̄ et uga floruit abz
germine · nec ugo con
cepit ex homīe · nec ur
ge uterem floris lesit
emissio · nec uirginis
pudorē sacri partus
edico ¶ p̄ eamus et a
lia ugini mr̄i dogz filio
cōgrua delcptans testi
monia ¶ Quid illud sign
ficat gedeonis uellus · q
utiqz de carne consum
z sine uulnie carnis in
area ponitur · et nō ḡdē
lana · nisi nō area roze
pfunditur · n carnē al
iptam de carne ñgis
et absqz detrimēto uirgi
nitatis ¶ Cu utiqz distil
lantibz celis tota se in
fundit plenitudo diui
nitatis · adeo ut exhac
plenitudine oīs acci
pemus · qui nē sine ips
nō aliud qm̄ tra arida
simus · Hinc qz gedeo
nico fō pphetica dcm̄
pulchre satis cōuenire
uidetur ubi legitur · Des
cēdet sicut pluuia i uel
lus · siam ypc qd sequē
et sicut stillagdia stil
lancia super tram · idē
datur intelligi qd per
uētam roze madidam
aream ¶ Pluuia nempe
uoluntaria qm̄ segre
gauit ds hēditatis sue ·
placide pius et absqz stre
pitu opacōnis humane ·
lio se quietissimo elap
sis ingineis demisit mi
terīs ¶ Postmodū nō ubiqz
tras diffusa ē per ora
pdicatoz · siam sicut
pluuia in uellus · qz sic
stillagdia stillancia sup
tram · ēt quodam utiqz
strepitu uiboz ac sonitu
miraculoz · Siquidē recor
dare sūt nubes ille que
portabant pluuiā pre
ceptū sibi fuisse ēt mit
tentur · Qd dico uobis
intenebris dicite ī lūce ·
et qd in aure auditis
pdicate super tecta · Qd
et fecerūt ¶ Extensi in oēm
trā exiuit sonus eoz · ¶
in fines orbis tre uerba
eoz · Audiam̄ q dicā
nona uerbis uaticinā
tem · ¶ qm̄ pntem nō
strare nō potuit · ñ etu
ni et ardenter desiderabat
et fidenter promittebat · Lo
ui inqt creabit dūs nr̄
tram · femīa circūdabit
uirū · Que est ista fēia ·
Qs nō iste uir · Aut si
uir: quōdo afemīa cīr
datus · Aut si afemina
cīrcūdari pt: quōdo uir ·
Et ut apcius dicā · quō
do simul pt et uir ēe · et
inuicē mīs · Hoc ē enī
afemīa cīrcūdari · Nom
mus uiros q̄ scilicet in
fanciā puericiam · adole
cēciam · atqz senectutē
tri sentes ad gradum se

usq; senectutē proximū
pueniebat. Cū ergo
iam adeo grādis est. quo
mō afemīa circūdari
potest: Si dixerīs femīa
circūdabit infantē. ut
femīa circūdabit par
uulum; nec nomī uidē
tur nec mutū. Sunt aūt
qā mi tale posūt. Edi
xit uirum. q̄rimus que
sit hec nouitas: q̄m ds
fecit mīra. ut femīa cir
cūdaret uirū. Aut ut
femīnei unius corpus
culu mēbra sese cohibe
ret. Quid est hoc mira
culi: Si q̄d pt hō ut
ait nichodemus in uen
trem mris siue iteāto in
troire et renasci. Et hō
ne nūc adcōceptū par
tumq; signalem. si for
te inter plurima noua
ac mira que ibi pfēr in
spicat. qui diligēter in
quirit. etiam hec quā
de pphetā pauli reperīā
nduitatem. Porro ibi
agnoscitur longitudo
brevis. latitudo angus
ta altitudo subdita pro
funditas plana. Ubi ag
nosatur lux nō lucens:
ubium infans. aqua li
cens. panis esuriens
Videas si attendas pote
ciam regis infirmari. sa
pientiam infirmi. uirtu
sustentari. dum demq;
lactentē. et angelos rec
ientē. magistrē. et mi
seros cōsolantē. videas
si attendas tristari leti
ciam. pauē fiduciam.
salutē pati. uitā mori.
fortitudinē infirmari.
Et q̄d nō minus mira
dum est. ipa ibi cernit
tristicia letificās. panor
cōfortans. passio sal
uans; mors uiuificās.
infirmitas roborans.
Cū iam illud quoq; si
accurrat quod quiebam
si quid nō facile tibi ē
inter hī femīnā agnos
cere circūdantē mīrā
cū manā videas mirū
approbatum adeo mīrā
bilem. suo uteō caristipler
rentem. virum aūt di
xerim fuisse ihm. si so
lum cū iam dicētur mi
pphetā potēs in ope et
sermone. et etiam cum
teneta adhuc infātis
di mater. mēbra blan
do ul' foueret in gremio
ul' duraret in uteō. vir
gitur eāt ille necdū
etiam natus. Et sapi
encia nō etate. animi
uigore nō corpis. ma
turitate sensuū. non
corpolencia mēbroz
Si enī minus huīt
sapiencie. ul' pocius nō
minus fuit sapia ihe
cōceptus q̄m natus.
puus q̄m magnus.
Sine sī latens in utero
sine nagiens in sepio.
sine iam grādiusculus in
trogans doctores mīē
plo. sine iam pfēctē etatis
docens in populo. eque
pfēctō plenus fuit spūm
sco. Nec fuit hora mq
cumq; etate sua qua de
plenitudine illa qua in
sin cōceptōne accepit
muteō. ul' aliquid imin
eretur. ul' eidem aliq̄d
adicētur. Et apīcipio
pfitis. apīcipio inq̄m

plenus sint spū sapien
cie ⁊ intellectus: spū con
silij et fortitudinis· spū
scientie ⁊ pietatis: et
spū timoris dñi. Sic te
moneat qđ de ipō legis
mus alio loco. Hic aūt p
ficiebat sapiā ⁊ etatē
et grā apud dm et ho
mines. Nam qđ de sa
pientia et grā hic dic
tum ē· nō secm qđ est·
sed secm quod est· est ⁊
intelligendum. Sō qua
ndocūcet aliquid nouū
accidēt· qđ ante nō fuer
qđ accedē uideretur·
qm nolebat ipe ut inde
retur· Tu homo cū pfi
cis: nec qn nec quātum
mis pficis· sz te nescīe
te tuus pfectus modera
tur· tuā uita disponit·
at nō puer ihc qm dis
posuit tuam ipe dispo
nebat et suam· et qndo
uolebat· ⁊ quibz uole
bat· sapiens apparebat·
qn et quibz uolebat sa
pientissimus· qnquia
inse nūqm esse nisi sa
pientissimus. Similr
et cū semper omnī grā
plenus fuisse sine qm
apud dm sine qm ap
hominēs hre debet· p
mo tamē arbitrio tam
nūc plus nūc minus
ostentabat· put cerne
cium ul' meritis con
gruere ul' saluti expe
dire sciebat. Constat
ergo qua semper ihc
unicum animū hnūt·
et si semp incorpe nūr
ri appuit. Cur denqz
dubito unum fuisse
mutco: qūe ubum di
cit· Ego quippe sum
esse dm. Sed inde si nō
hāc etiam ihēme nom
tatem ysaias lucidissi
me aperuit· qui et no
uos stupus moniscos
flores exposuit. Ecce ī
quit ego cōcipiet vpi
et filium· et hēs femi
nā scilicet uginē· vis ⁊
audire ⁊ dentro qđ sit·
Et uocabitur aūt nomī
eius emanuel· idest no
biscum ds. Femīa itaqz
arridans unū· ego ē
cōcipiens dm· vides qm
pulchre ⁊ cōcorditer scrz
mura fra et mystica die
ta sibi ī nice cōnunt·
Vides qm stupendum sit
hoc unum de uginē et
uginē fem miracu
lum· qđ tot miracula
precesserunt· tot oracula
pmiserūt· Vnus nimirz
fuit ihs ppharz· et licet
diuersis modis signis et
tpibz eande rem diuersi
nō diuso spū et pnde
runt et pdixerunt. Qđ
moysi monstratum est
in rubo et igne· aaron ī
uirga et flore· gedeon
in uellere ⁊ rore· hec aper
te salomō pndit infor
ti mulierē· ⁊ eius pdo·
arcus ihēmias preci
nit de femīa et uiro; a
ptissime ysaias decla
rauit de femīa rōne· ga
briel tandē exhibuit
ipam uginē salutādo·
Ipa namqz est de qua
nūc euāgelista· Nisi
est aut angls gabriel
adeo ad uginē desponsatā yoseph· ad uirgi

ñe inquit desponsatam. Qre desponsata · aī esset
uirgo electa; et ut ostē
sum est · ego cōceptura ·
ego puerpera · mirum aut
desponsata fiunt ñ nupta? Ñ inquit nl' hoc casu
frēm qs dixerit: Non ē
casu frēm qđ rōnabilis
causa cōmendat · causa
ualde necessaria et
diuina puersus admixtiōne cōiugij digna? Dicam qđ iō ymo qđ aīme
pribz nūsum fuit ·
Illa utiqz fuit ratiō desponsationis marie · que
et dubitationis thome
Nos liquidē eāt indeoz
ut a die desponsationis
sue usqz ad tempꝰ nupciaz sponsis sponse tradentur · custodiende · ānis eaz ipi eo sibi pudicam annosius seruarent · quo sibi ipi fideliores existerent. Sanct⁹ thomas dubitando palpando cōstantissimꝰ testis est dñice cōfessoz resurrectionis · ita et yoseph per mariā sibi desponsando · eius cōnsiliōm intempe custodie studiosius cōplādo testis est pudicicie fidelissimꝰ testis · Pulchra utiqz ratio cōuenientia · et dubitatiō thome · a desponsatiō marie. Poterant hec similis nob laqueum erroris inferre fidei nisi licet sillo; castitatis illa · vitacē insuspicatione adducē. Ex ualde pōdēter et pie p cōtrariū frēm est · ut inde meneatur suspiciō · firmatur certitudo. Jam et de filij resurrectiōne · a cuius quidē ego qui infirmꝰ sum crediderim thome dubitāti et palpanti · qm̄ cepisse audienti et credenti · a de matris cōtinentia a cunctis sponsoeius custodienti et experienti · qm̄ ipi qs unqm de sola conscia sua se defendenti? Dic queso qs eam uidēs ñ desponsatam et grauidā · nō posset dicere mētricem qm̄ uirginē: Non aūt hoc decebat dicere de mre dñi? Tollerabilius nō atqz honestius fuit putari ad tempus xpm de cōiugio fuisse natū qm̄ de fornicatiōe · Ex nō poterat unqs ds aptū aliqđ ostendē signū · quo undecunqz fieret · ut eius nec ortus infamaretur · nec mr criminaretur? Poterat utiqz Ex ñ poterat latere demones · qđ scirent hoīes? Oportebat aūt ap̄icare mūdi aliqndiu celāri diuinum consilij sacramētū ñ qđ ds si palā opus suū facē uelz impedirabillo metuiet · Ex sa ipe q̄ nō solum poterat sed ecia sapienter qcunqz uoluit fecit · sicut i omnibz suis opibz qsdam rerū ut' temporū cōgruentias pp ordinis pulchritudinem seruare cōsueuit · ita in hoc quoqz tam magnifico opere suo esse undecunqz repatiōnis ñ tantū potentiam Ex prudentiam suā

ostendē nolunt · ꝙ qñq̄
illud aliter qñ nellz
pficē potuisz · placuit
et tñ eo pcessus ꝛ modo
et ordine hominē sibi
reconciliare q̄ noceat
credidisse · ut sicut ꝑus
dyabolus feminam se
duxit · ꝛ postmodū u
rum p femināz nequ-
ter ꝑus afemia ingre
seducētur · ꝛ postea am
ro xp̄o aptē rebellare
tur · ꝗtinus malignē
fraudi dñi ars pietatis
illuderet · ac maligni
fortitudinē x̄i tuis cō
teret · dyabolo dño ꝛ p̄
dentior apparet et fo
cior ¶ Ita quippe deus
incarnatā sapiencia
spiritualē mentē malu
dam · quo nō solum
attingēt a fine usqz
adfinē fortiter · ꝛ dispo
nēt omia suauiter · at
tingit aūt a fine usqz
adfinē · idest a celo usqz
ad infernū ¶ Si ascendō
ingt in celum tu illic es ·
si descendō ad infernū
ades · ubiqz nō fortiter ·
qñ et de supnis ejecit
superbum · et apud
feros spoliauit auarū ·
¶ Conueniens ꝙ erat · ut
suauiter quoqz omia
celestia saluet ꝛ terrena
disponēt · ꝗtinus illic
degens inquietū reb
quos impace firmaret ·
et hinc debellaturus in
imicum nobis ꝑus sue
humilitatis ꝛ mansuetu
dinis nalde necessari
um exemplum relin
quēt · sicqz mirabili
ficet modeamine sapi
encie · ut et suis suauis
et hostibus fortis appa
reret ¶ Quid enī pdesz
dyabolum adeo inma-
nobis manentez sup
bis · si cessando igitur
desponsata est maria
yoseph · qñ per hoc et
a cunctis fem abscōdit ·
et a sponso ignominia
cōprobatur · ꝛ ignis
tam uecunde qñ fa
me putetur ¶ Qd sa
pientius · qd dignius
divina prudencia · ꝙ
no tali consilio secre
tis celestibz et admit
tatur · ꝛ testis excludi
tur hostis · ꝛ integra
seruatur fama virgi
nis mris ¶ Alioqñ qñ
pregnans iustus adul
tere · Scptum est aūt ·
¶ Joseph aūt vir eius
cum esz vir iustus et
nollet eam traducere
uoluit occulte dimittē
eam ¶ Sñ cū esz iustus
noluit traducē eam ·
qua sic nequaqñ iu
tus esz · si cognita re
am cōsensisz · nichil
omin iustus nō esset ·
si probatam in noxia
cōdempnasz ¶ Cum ꝙ
esz iustus et noluit e
am traducē · noluit oc
culte dimittē eam ¶ Qñ
noluit dimittē eam ·
¶ Accipe ꝛ in hoc nō mea
z prim sententiā ¶ Qđ
hoc yoseph noluit di
mittē eam · ꝑp qđ et
petrus dñm ase repel
lebat dicēs · Ecce ame
dñe qz hō pccor sū · ꝑp
qđ et cētuno a domo
sua eū phibebat cum

dicēt·Dñe nō sum dig
nus ut intres sōtechum
meum·Ita ꝑ ioseph
indignū et pctōrem se
reputās dicebat intra
se·a tali et tanta nō de
bere sibi ultra familia
re ꝑstari cōtuberniū·
cuius sup̄ se mirabile
ꝙ pauescebat dignī
tate·videbat vbere
bat diuine pñcie cerul
simū gestantem i sig
ne·i qz mysteriū pene
trare nō poterat; nole
bat dimittē eam·Ex
pauit petrus magni
tudinē potestatis·ex pa
uit centurio pñcie ma
iestatē·exhorruit mi
rū et ioseph sic hō
huiꝰ tanti miracli no
uitatē·mystiꝝ pfun
ditatē·i dō uolunt oc

culte dimittē eam·Mi
rans qđ ioseph pgna
tis sese consorcō nitgi
nis·udicauit indig
nū·cū audigas et scām
elyzabeth ei nō posse
ferre pñciam·nisi cū
timore quidē et reue
rencia·ait namqz et
unde hoc mi·ut ueniat
mr dñi mei ad me;Jō
itaqz ioseph noluit
dimittē eam·Ss quāe
occulte et nō palam:
Sic uidelicet diuorcij
causam inquirent exi
gent tonem·Qđ em
respōdet mr iustus po
pulo dure cernuas·po
pulo nō credēti ꝭ cōtra
dicēti:Si dicēt qđ sen
tiebat qđ de illius pñ
tate cōplaneat·non
ne incredulū mox et

crudeles iudei sōlanna
rēt illum:lapidaret il
lam:Qñ namqz iusta
ti credent tacenta in u
tēo:qñ postea ꝙtemp
serūt claīatem in tē
plo·Qđ facent necdū
appenta·cui postmodū
impias manus inieceri
eclam miraculi chorus
canti·Ajerico g̃ et mr
iustus ne aut mētu a
infamare cogēnr īno
cciam·occulte uolunt di
mittē eam·Bremit rel
pōdeo etiam sic illā du
bitacōm ioseph fuisse
necessariā·que diuino
meruerit certificari ora
culo·Sic quippe scptū
e·Hec aūt eo cogitan
te qđ salicet occulte di
mittēt eam·apparuit
ei angls in sōpnis di

cens·Joseph fili dauid
noli timē accipe mari
am cōiugē tuam·qđ
enī in ea natum est·de
spū scō est·Itaqz ꝓpter
ias cōnes despōsata
est maria ioseph·uel
pocius sicut ponit ewā
gelista uiro cui nomē
erat ioseph·Virum no
mīat ñ qz mariius·ꝭ
qđ homo iustus di erat·
uel pocius qa iuxt̄ alū
ewangelistā non nup
simpliciat·ꝭ uir ei dic
tus ē·meliꝰ appellat̄
qđ necessarie putatur·
Debuit g̃ mr eius ap
pellari·qz nccē fuit et
putari·sicut et patet
saluatois·ñ quidē ēē
ꝭ dici meruit·ut pu
taretur ēē dicēte hoc
ipo ewāgelista·Ihc

ipe ẽat īsapiens qi anno
tum trgica · ut putaba
tur filius yoseph ¶ Nec
uit g̃ mīs ñ filij pater
exti tat · qm̃uis ẽta ut
dictū est et necessaria
dispensacõne utrumq;
appellatus sit ad sēpus
et putatus ¶ Conice tñ
ex hac appellacõe que
licet dispensatoria me
uerit honorari a deo ·
ut p̄r dei et dictus i cre
ditus sit · conice i exp
pno nocabulo q; aug
mentum nõ dubitas i
terp̄tari · qu et qual'
fuit iste ioseph ¶ Simℓ
et meñto magnu illi
quoda p̄riarche ñedu
in egyptū · a fato ipius
istū ñ solum nocabu
lum finsse sortiti · sed
et castimoniã adepti
innocenciam assecutū
et gr̃am · ¶ Siquidẽ ille
yoseph ftna ẽrin uidia
uenditus et ductus in
egyptū · ꝑ ñedicõm p̄
figurauit · ¶ Iste ioseph
herodianam ī uidiam
fugiens xp̄m in egyp
tum portauit · ¶ Ille do
mino suo fidem seruãs
dñe sue nolunt cõmil
cere · ¶ Iste dñam suam
dñi sui mīrem ¶ginẽ
cognũscẽs et ip̄e ¶tinẽs
fideliter custodiuit · ¶
li data est intelligẽcia
ī mystijs sõpniorũ · ish
datū est cõstanum fieri
atq; p̄ncipem celestū
sacrãmentorũ · ¶ Ille frum
ta seruauit nõ sibi sed
omñi pplõ · iste passe m
uum ecclo seruãdum
accepit · tam sibi qñã
omnm mũdo · ¶ Non ẽ du
bium qñ bonus ⁊ fidel'
homo iste yoseph fuit ·
cui mater despõsata
ẽ saluatõis · ¶ Fidelis in
qñ seruus et prudens
quẽ cõstituit dñs sue
matris solaciũ · sue car
nis nutricũ · solũ deniq;
ĩtimis magni cõsilij co
aduocãtẽ sibi fidelissi
mũ · ¶ Huc accedit q; dr
fuisse de domo dauid ·
¶ Vere eñ de domo da
uid · uere de regia stir
pe descendit mr̃ iste yo
seph · nobil' gñe: mse
te nobilior · ¶ Plane filj
us dauid nõ degeneras
a p̄re suo dauid · ¶ Proꝛ
sus in qm̃ filius dauid
nõ tñ carne sed fide ·
⁊ sãctate ⁊ deuocõne ·
¶ Quẽ tamq̃ alterum
dauid dñs inuenit sedm
cor suũ · cui tuto cõmit
tẽt secretissimũ · ⁊ sacra
tissimũ sin cordis ar
chanũ · ¶ Cui tamq̃
alteri dauid in cta et
occulta sapie siue mãi
festauit · et dedit illi ñ
ignarũ esse mysteri
q̃d nemo p̄ncipũ huiꝰ
seli agnouit · ¶ Cui deniq;
datum est q̃d multi re
ges et pphete cum uel
lent uidere ⁊ ñ uiderũt ·
et audire et ñ audierũt ·
¶ Non solum uidẽ ⁊ au
dire · ⁊ etiam portare ·
deducẽ amplexi deos
culari · nutrire ⁊ custo
dire · ¶ Non tñ aũt yo
seph · ⁊ et maria cre
denda est descendisse
de domo dauid · ¶ Alio
qñ ñ finsset despõsata

uro de domo dauid·si
nō est: et ipa de domo
dauid. Ambo g̃ erant
de domo dauid: sed in
altēo cōpleta est uen
tas q̃n intrauit dñs
dauid·altēo tm̃ cōsilio
et festo adimplete pro
missionis. In fine āt
ūsus·et nōe inquit
uirginis maria·Vix
mur pauca et sup hoc
nomine qđ interpreta
tum maris stella dica
tur·et mr̃ ih̃u ualde
ꝙueniēt aptat·Ipa
nāq; aptissime sideri
compatur·q̃ sicut sī
sine cōruptiōne syderis
suū emittit radium·
sic absq; sui lesione
ūgo peperit filium·
Hec ꝺ eadem radius su
am minuit claritate·
ih̃u filius suam in
tegritatem·Ipa est g̃
nobilis illa stella exo
iacob orta; cuius radi
us totum orbem illu
nat·cuius splendor et
ꝑfulget in supis et in
feros penetrat·tras e
am perlustrās et cale
faciens magis mētes
et corpora·fouet uiru
tes·et coquit uitia·Ipa
inq̃m est ꝑclara et ter
mia stella·sup h̃ ma
re magnū et spaciosum
necessario subleuata mi
cās mitis·illustris
exemplis. O quisq;s
te intelligis in hoc sēcli
pfluuio magis inter
procellas et tempesta
tes fluctuare quā per
tram ambulare·ne
aūtas oculos a fulgore
huius sideris: si nos ob
tim procellę. Si insur
gant tēpti temptacio
nū: si incurras scopu
los tribulacōnū·respi
ce stellam: uoca mari
am. Si iactaris superbie undis·si ambicio
nis: si detractōnis·si
emulacōis: respice stel
lam·uoca mariam. Si
iracundia·aut auari
cia·aut carnis illece
bra nauicula·aut
sent mētis·respice
mariā. Si criminū
i mentate turbatus
cōscie feditate cōfus'
iudicij horrore ꝑterri
tus·barathro mēpias
absorberi tristicie tem
pestatis abysso: cogi
ta mariam. Inpicaū'
in angustijs·in rebus
dubijs·mariam cogi
ta·mariam inuoca·nō
recedat ab ore·nō rece
dat a corde·et ut impe
tres eius oracōnis sue
fragiū·ne deseās cōu
sacōnis eius exēplum.
Ipam sequēs nō deuias.
ipam rogās nō desperas.
ipam cogitās nō errās.
ipa tenēte nō corruis:
ipa ꝓtegēte nō metuis.
ipa duce nō fatigaris.
ipa ꝓpicia puenis·et sic
in temetipo experiris·
quā merito dictum sit·
et nomē uirginis maria.
Ex tam modice pau
sandū est·ne et nos tā
tinitu claritatē tanti
luminis in tueam̃·ut eā
ubis apli utar bonū
est nos hic esse·et li
bet dulcit cōtemplari.

in silencio: q laboriosa
no sufficit explicare lo
cucõ. Interim ait ecce de
uota sanctitatis fide
ris cõtemplacõe ferue
ror repabitur in hijs
que sequuntur disputa
cio. Explicat omelia se
cunda. Incipit terna.
Libenter ubi cõgre
re in deo iuba sco
assumo. quo ul' eternal
caloz pulchritudine
gracia fiant queqz in
eas locu apposuerim. vt
ait nisi applenas uer
bis ibis inapia ne in
no quidè sicut pphia. qa
tacui. & q locutus sum
qm mr pollutus labijs
ego sum. Heu q nana
qd falsa qd turpia per
hoc ipm spurissim os
meu me euomuisse re
colo: in quo nunc celesti
reuolue uba primo. re
uenter timeo. ne iam
audiam ad me dictu.
Qre tu enarras iusti
cias meas. & assumis
testamentum meu p os
tuu? Vtinam in tem
plo altari. in quidè car
bo un. & ingens globus
igneus afferat. qui de
licet intra & circumcirca
prumentis oris mei in
ignue. adplenu ex eo
quere sufficiat. qnnus
angli ad ignue. & ingis
ad ipm. grata ac mun
de casta colloqa dign
ear meo. qlicuqz reple
care sinde. ait enim euã
gelista. Et ingressus
angls ad eam. haut
dubiu. qn admiratam
dixit. aue gra plena
dominus tecu. Qo ingres
sus ad eam. puto in se
cretariu pudica aubitus
ubi fortassis clauso fr
se ostio orabat patre
sum in abscondito. Solet
angli astare orantibz
et delectari in hijs quos
uidet lenare puras ma
nus in oratione. Holocau
stu sce deuocois gauder
se offerre do. odore sua
uitatis. Marie aut oro
nes quitu placuerit i
spacu altissimi angls
indicauit. q ingressus
ad ea tam reuerenter sa
lutauit. Nec fuit diffi
le anglo per clausu ostu
um penetrare ad abdi
ta uginis. quitqz ex so
litate sue substãe hoc
hr in natura. ut n' seras
ferreis el' aureat igres
sus. qauqz eni sims impe
ferat. Anglicas eni spiri
bz pietes n obstitit. &
clicta ill' usibilia cedit.
clicta est corpa qntulu
bet solida uel spissa pe
netrabilia sut eis ac p
ua. Suspicadu g no
est qd aptu inueneit
angls ostiolum ingis.
qui nimiru in posito
eat hoim fugere frequ
cias. uitare colloquia.
ne ul' orantis pturba
retur silencu. ul' cõti
nencie castitas tempta
retur. Clauseat itaqz
etiam illa hora sup se
nu hstacdim pdentissima
ingo & hominbz n angel.
Inde & si potuit adea
intrare angls. & nulli
hoim facilis patebat
accessus. Ingressus g

ad eam angelus dixit. ane
gra plena dns tecu. Le
gimus actibus apl̄oz.
et stephanu gra. 7 re
pletos apl̄os spu scō
fuisse. Et longe dissimi
liter amaria. alioqn
nec illo hstaunt plenitudo diuinitatis corpo
raliter. qui eadem modum
i maria. nec illi concepe
rit despu scō quo mari.
Aue inqt gra plena dō
tecu. Quid mirū si gra
plena erat. cui qua dō
erat. Et h̄ pcaus mirā
dū est quō q angelum
miserat adūginē. abangelo imletus est ee cū
ugine. Ita ne uelocior
angls ds. ut festinātē
nūcium celeriorē ipe p̄
neret ad tras. Nec mirum. Nā cū esset rex in
accubitu suo. nardus
ignis dedit odorē suū.
7 ascendit in cōspū gle
eius fumus aromatis
i uenit gram cora cul
dō. clamantibus q circū
stabāt. Que est ista q
ascendit p̄desertum sic
ignula fumi ex aroma
tibus myrre 7 thuris. Statimqz rex egrediens de
loco scō suo. exultauit
ut gygas ad currēdam
uiam. Licet altissimo ce
lo egressio eius. nimio
tamē pturbans delide
rio p̄uerit suū nūciū
ds adūginē q̄ amauerat qm̄ sibi elegerat. au
dorē cōcupierat. Quē
plpiens alongē uenie
tem gaudens 7 exultās
ait ecclia. Ecce uenit
is saliens i montibus
et trānsiliens colles. Merito aūt cōcupiuit rex
decorem ignis. Fecerat
em quidq longe ante
pmonita fuerat apte
sno dauid dicēte sibi.
Audi filia et uide et in
clina aurē tuam. Ob
liuiscē pplm tuū et do
mū patris tui. Et si hoc
feceris cōcupiscet rex decorem tuū. Audiunt q̄ppe
et uidit. sō ut quidam
qui audientes n̄ audiunt. 7 uidētes n̄ intelligūt. Et audiunt 7 credidit. uidit et intellexit.
Et inclinauit aurē sua
ui delicet ad obediencia. 7 cor suū ad disciplinā.
Et oblita ē pplm suū 7
domū patris sui. q̄a nec
pplm suū augē prolis
successione; nec domum
patris sui relinquie cura
uit hedem. Et quidq ho
nis in pplo quidq de pa
tua domo. terū tirana
hre potuisset. ois arbitrata ē q̄si terrora ut ee
lucifacer. Nec fefellit
eam itentio; qn̄ ep̄im
sibi predicauit filiū. nec
positū pudicicie uiola
uit. Bene g̃ plena gra
que 7 ignominiosis gram
tenuit. et insup feam
ditatis glam adquisiuit.
Aue inqt gra plena dō
tecu. Non dixit inte. Et
dns tecu. Ds em̄ qui
ubiqz equaliter totus
est p̄sciam simplicem
gliam. aliter in tronabilibus creaturis qm̄ i
celis. 7 ipaz aliter in bonis qm̄ in malis et efficaciā. Ita sane est

in rōnabilibz creaturis
ut tñ nō capiatur abipīs
Q rōnabilibz ät quidē oī
bz capi pt pcognicōm-
& abonis tñ capiē ecīa
p amorē. Insol' g bonis
est ita · ut ecīa ai ipīs sit
pp gcordiā nolīcaā · ſīā
dū sīnas nolītates ita
instiuae sbduīt · ut deū de
creat uelle qđ ipi nolūt
plſ q' abeī nolītate ñ
dissentaūt · dīm sibi spe
ciaīr tūgūc. Bz aī ita sit
aī oībz scīs · spēaīr tñ
aī maīa. Cū qua utiqz
tāta ei cōsensio fiat · ut
ullius ñ solū uoluntatē.
& ecīa carnē sibi cōiungēt · ac de sua ūgmiscz
sūa unū xp̄m efficēt · nl'
pcaus unus xp̄e fieret ·
q et si n' totus de deo · n'
totus de ūgīe · totus tñ

dict totus ūgīs est · nec
duo filij · & unus utiqz
filius · aut itaqz. Aue ī
qt grā plena dñs tecū ·
Nec tñ filius tecū qñe
carne tua ī duis · & et
dñs spūs scūs te quo cō
apis · ā dñs p̄ q̄ genuit
q' cōcepis. Pat' ing' te
cū q̄ sūum filū facit ī
tuū. Filius tecū · q̄ adō
den dū inte mirabile
sacramū miro mō is
reseat genitale secre
tū · ā tbi siat ūginale
signaculū. Spūs scūs te
cū · q̄ cū p̄re ī filio tuo
sāctificauit utez. Do' te
cū. Bñdicta tu ī mulī
erib̄z. Libet adiungē
qđ elyzabeth aū' hec ū
ba sūt p̄secuta ad mū
xit. Et bñdīs fructus
uētris tui · sō qā tu be

nedicta ido bñdīs fruc
tus uētris tui ·
& qā ille te pueīt in bñ
dictōibz dulcedīs ido tu
bñdicta · & eternū bene
dīs fructus uētris tui ·
unq' bñdicte sūt omēs
gētes · de aū' pleitudīe
tu quoqz accepisti cū ce
tis · ā si differētias a cete
ris · ac ppēa bñdicta tu
& ī mulieribz. Ille ido
bñdīs ñ in hoībz · ño
int anglos · & q est aut
apls sr' omīa ds bñdic
tus in scīa. Dz bñdīs
tur · bñdīs panis · bñ
dicta mlr · bñdicta tra ·
ut sīgt cale ī creaturis
bñdictū esse memorā ·
Bz singlariter bñdīs
fructus uētris tui · cū st
sr' oīa ds bñdīs ī scīa
Bñdīs g fructus ute

tris tui. Bñdīs inodo
re · bñdīs in sapōe · bñ
dīs in spē. Hui' odori
feri fructus fragrantia
am senciebat qui dice
bat. Ece odor filij mei
sicut odor agri pleni cui
bñdixit dñs · Anno ute
bñdīs cui bñdixit dñs.
De sapōe hui' fructus q
dā q' gustauerat talit
er uictuabat dicēs · Gus
tate & uidete qm suauis
ē dñs · & alibi · O' magñ
m'tudo dulcedīs tue
dñe · qm̄ abscondisti ti
mētibz te. Et alius ſpā
Si tñ in q' gustastis
qm̄ dulcis est dñs. Et
ipe fructus de se inui
tās nos ad se. Q' edit
me aut adhuc esurie
et q̄ bibit me adhuc si
tiet. Utiqz pp sapōis

dulcedinẽ hꝰ dicebat·qꝫ ſe
mel guſtatus magis ex
citat appetitũ ¶ Bon' fruc
tus ꝙ animaꝫ eſtimen
cũ et ſiccenaũ iuſticiã
et eſca et potus ẽ·audiſ
ti deodoꝛẽ audiſti de ſa
pore·audi et deſpene·ſi
cũ fructus iſſe mortis
no ſolum ſinauis fruc
adueſcẽdũ·ecia ẽ teſte
ſcꝑtura deſcabil' ꝙpũ
quã to magis hui' uita
lis fructus uiuificũ de
oꝛem debeꝫ inquirere
in quẽ teſte ſcꝑtura alĩ
deſideant ecia angeli
pſpicere ¶ Cuꝫ pulchꝛitudi
ne inſpũ uidebat·et in
oꝛe uidẽ cupiebat ꝙ
dicebat ¶ Et ſpõ ſpecies
deꝛois eſ·Et ne medio
cꝛe tibi uideat cõmen
daſſe deꝛoꝛẽ; recole qꝫ

in alio pſalmo legis·ſpe
cõſius forma pfectis hoi
nũ·diffuſa ẽ gꝛa in la
biis tuis·ppꝛea benedixit
te ds in ẽternũ ¶ Benedictus
ſit fructus uẽtris tui qꝫ
benedixit ds in ẽternũ·Exem
plus benedicẽdi benedicta e
ca tu in mulieꝛibꝫ·qa no
pt mala aꝛboꝛ fructũ
bonũ facere ¶ Benedicta m
gñi tu in mulieꝛibꝫ·q illa
gꝛauidem maledictõ in
euasiſti·q dam eſt·in mul
tiplicabo pꝛes filios tuos·nichil
omĩ qua ſententia eſt ma
ledicta ſterilis mulier·ac
ſingulaꝛẽ cõſecuta es be
nedictõm·ut nec ſteri
lis maneas·nec cũ do
loꝛe paries ¶ Dura ne
ceſſitas ac gue nugũ
ſiue omis filias eue·et
si pariũt cũanxietate·et si

no pariũt maledicitur
¶ Et doloꝛ phibet pꝛocre
et ñ pacẽ maledictio·
¶ Qd facies ugo que hꝰ
audis·Si pturus an
guſtiaris·Si ſterilis
manes maledicaꝛis ¶ Qd
eligis pdens ugo·an
guſtie inqꝰ in fine un
diqꝫ ¶ Melius ẽ tamẽ
in maledictũ incurre·
et caſtam manere·qua
pius quidẽ cõcupe pcũ
piſcentia·qd inuito pat
ri dolꝛe pꝛocreaꝫ·Hinc
etenim et ſi uideꝫ male
dictũ hꝰ in pcũ ¶ Hic no
pcũ ſimul et anxietatẽ
¶ Denicꝫ hꝰ maledictõ qd
aliud ẽ qm̃ homi nũ
cepbracõ ¶ Ideoꝫ ob aliꝰ
ſane dꝛe ſterilꝫ maledicã
in qꝰ obpꝛobꝛio ꝓpꝛiũ
ſic hẽnda tagꝫ in mulis

ri fructuoſa·Ihꝰ in iſtꝛ
tũ·Michi aũt pximo
ẽ qꝫ hominibꝫ diſpliceo;
dũ me poſſim ũgnem
caſtã exhibꝛe xpõ ¶ O ũ
go pdens ¶ O ugo denota·
¶ Os te decuit deo placꝛe
ũginitate ¶ Que lege q
uiſtica q pagina uetꝛ
ris teſtamẽti uꝛ pcepit
uꝛ cõſulit·uꝛ hoꝛtat
ꝛ carne ñ carnaliꝛ uiue·
¶ Intus anglica uultum
ducẽ·ybi legꝛeas beata
ugo·ſapĩa carnis mors
ẽ·¶ aũt carnis ne fecũ
tis ꝛ deſideꝛijs ¶ Ybi legꝛe
ras deũginibꝫ qa can
tãt cãticũ nouũ q ne
mo alius cãtare pt·¶
ſecũtur agnũ quocuꝫq
uerit ¶ Ybi legꝛeas lau
datos eſſe q ſe caſtra
uerũt pp regnum deꝛ

Ubi legeras incarne eñ
ambulantes nõ secñdñ
carñe militam. Incarne
eñ ambulates ñ secñm
carñe ambulam. Aqñ
nñimo nõ timgit ñgi
nem suam bñfacat. Aq
nõ timgit melius facat.
Ubi audieras. nolo nos
oñs esse sicut me ipm.
Bonñ est homi si sic p
maneat secñm cõsilium
meñ. De ignimbz añt
imgit pceptñ ñ hõ cõsi
lñ ast do. Tu nõ ñ dica
pceptñ. nz ñ cõsilñ nec
exẽplñ. ñ qñ nncio do
cebat te de ombz ac ser
mo dñnus. Aefficax
añ tibi frãs magr qñ
filius. pus instruxerit me
tem qñ indnerit carnẽ
xpõ ergo te deuotes ex
hibere imgñẽ. Aneqs

qñ ipe te exhiben oporte
at matre. Cligis inuisꝛ
ee cõtemptibil. et ut illi
placeas cu te probasti
maledictñ in curie ster
litatis. Et ecce maledictõ
bñdictõe imutat ster
litas fecñditate redñpen
satur. Aperi ego sinum.
eepãde gremiñ. spara
uteñ. qa ecce frãtus e
tibi magna q pcessꝛ est.
ri tantñ ut pmaledicte
isti btam te dicat oñs
gnacões. Nec suspecta
heas prudes ego feam
ditate. qz ñ auferet inte
gritatẽ. Concipies nz sine
pcõ. Guida eis nz nõ ſ
nia ta. paries nz nõ ai
tristicia. nec aes uñi.
et gignes filiñ. Quasẽ
filiñ. Illuns eis mr au
e ds pr. Filius pine cã

tatis est corona tue cal
ritatis. Sapia pẽni cor
dis est fructus uteri ñ
ginal. Dm dem pa
nes. Ade deo cõcipies. Cõ
fortare gs ego. fecunda
casta puerpa. mr ĩ tac
ta. qz nõ eris infirm nit
maledcã. nez int sterñ
les deputata. Et si adh
maledicas infirm. secñm
carñe ñ qz sterñle nitet.
nz qz fecñdam in nident.
Memto qñ et xpc male
dictñ ptulit animas. qñ
te sua mtem bñdixerit ĩ
celis. nz et mtris ab an
gelo bñdicta. Aacñchs
gnacõnibz tue mito bñ
dicta pdicans. Bñdic
ta gs tuã mulieribz. Abñ
dcis fructus uñtris tui.
Que cñ audisꝛ turba
ta ẽ insñõe eius. et co

gitabat qualis essꝛ ista
salutacõ. Solent uirgi
nes que ñe sñt ignes
semp ee paude. Aniq
secure. Aut caueant ti
mẽda ecã tua pmisce.
scentes se ĩ nalis ficti
libz dyabolum portare
pniosum. Animis ar
duñ esse unice anglim
nt homies. Amirus mo
re celestium cõsulti. A
incarne celibem agere
uitam. Ac pinde quidq
nouñ. quidq subitum
fuit ortum. suspectas
hñt insidias. totñ se
se estimat machinatũ.
Idco et maria turbata
e inserm anglõ. Tur
bata nz nõ ynturbata.
Turbatus sum inquid
et ñ sum locutus. nz co
gitam dies antiqs et

annos ch̄os in mēte ha
bu⁊ ta g̃ et maria tur
bata ē i ñ est locuta: ⁊
cogitabat qual' esꝫ ista
salutacō. Qđ turbata ē
n̄ec in die fuit ūsitatus
Qđ ño p turbata fortitu
dinis. Qđ tacuit et co
gitauit p̄ dēcie. Cogi
tabat aūt̄ qualis esꝫ
ista salutacō. ⁊ cebat
prudēs ūgo q̃ sepe an
gelus sathane tr̄asfi
guratꝫ se ī angelū luc⁹.
Et q̃a nimiū hūilis et
simplex ēat. nichil tale
p̄ius a sc̄o angelo sp̄e
rabat. i dō cogitabat
qual' esꝫ ista salutacio
Tūc angl⁹ i tuitus ūgi
nē. i marias eam secum
noluere cogitacões fa
cilime dep̄hendēs pau
dam cōsolatur. confirmat
dubiam. ac familiariꝫ
eam nocās exnoīe beig
ne. ne timeat p̄suadet.
Ne timeas ī quit maria
inuenisti g̃ām apud do
minū. Nichil hic dolo
nichil hic fallacie ē nul
lam h̄ circūuencōm. nl̄
las h̄ suspicās insidias.
Nō sum hō ꝫ sps. i di an
gelus ñ sathane. Ne ti
meas maria inuenisti
g̃ām apud dñm. O si
scires q̃tū tua hūilitas
altissimo placeat. q̃ta
te apud ip̄m sūblimitas
maneat. angelico te m
digna ꝛ collocō iudica
res n̄c obsequio. vt qđ eī
indebitā tibi dixis g̃ā⁊
angl⁹. q̃ inuēisti g̃ām
apud dm. Inuēisti qđ
q̃rebas. ī uēisti q̃ nemo
aī te potuit inuenire.
inuēisti g̃ām ap̄d dn̄m
Q̃n g̃ām? Dī i hoīnū
pace. mortis destructōm
nite reparacōm. Hec est g̃
g̃a q̃ inuēisti apud deū.
Et hoc tibi signū. Ecce cō
cipies i pies filiū. i uoca
bis nom̄ ei' ih̄m. Intelli
ge p̄dens ūgo ex nomīe
p nulli filiū. q̃ta et q̃n
speciale g̃ām inuenis
apud dm. Inuocabis no
me ei' ih̄m. Racōm hui⁹
nocabuli ponit ali' euā
gelista angl⁹ in q̃pantē
sic. Ipe enī saluū faciet
pl̄m suū a pcīis eor⁊ du
os ih̄c lego in typo hui⁹
q̃e nūc ī manib⁊ hēm⁹
precessisse. ambos pl̄is
p̄tulisse. q̃ꝫ unus pl̄m
suū de babylonia eduxit
alt̄ suū in t̄ram p̄missi
onis introduxit. Et illa q̃
dem illos q̃ibꝫ p̄erant
ab hostibꝫ defendebant.
⁊ nūq̃ salua bāt a pcīis
eor⁊. Is aūt̄ nr̄ ih̄c ia
pcīis saluat pl̄m suū.
introducit in t̄ram nu
uenacōis. Ipe enī saluū
faciet pl̄m suū a pcīis
eor⁊. Qs ē h̄ qui etiam
pcā dimittit. Ut mīa
et me pcōrem dignet
dns ih̄c annumerare po
pulo suo. ut saluū me
faciat a pcīis meis. Ve
ni btūs pl̄s aū ist̄e
ih̄c dns ds ei'. q̃ ipe sal
uū faciet pl̄m suū a
pcīis eor⁊. Vereor aūt̄
ne mlti se p̄fiteant̄ ee
de pl̄o ei'. q̃s tūc ipe no
h̄eat de pl̄o suo. Vereor
ne plerīq⁊ qui q̃ in po
pulo eius religiosi⁹ es
e uidet̄ ipe alīq̃n do

dicat · populus hȳ labijs
me hȯrat · cor aũt̃ eoꝝ
longe ẽ a me ¶ Nonit dõ
ihc qui sit eius · nouit
gs et elegit ap̃ncipio ·
¶ Cd me nocatis ait dñe
dñe et nõ facias q̃ dico
vis scire utrũ ptineas
ad pplm eius · ut̃ pcatus
si uis esse de pplo eius ·
¶ Fac que dicat ihc · et cõ
putabit te in pplo suo
Fac que iubet in euã
gelio dñs ihc · q̃ iubet
in lege · et in pphis · q̃ iu
bet · et pmũstros suos q̃
sũt in ecclia · obtempera
eius uicarijs ꝓpositis
tuis · ñ tñ bonis · et mo
destis · ꝫ etiã discolis ·
et discre abuõ ihũ quia
mitis ẽ · et humilis corde ·
et eis de bõo pplo ei · quẽ
elegit dñs in hereditatẽ

sibi · eis de laudabili pplo
eius · quẽ dñs bñdixit
dicẽs · opus manuũ me
arũ tu es · hereditas mea
isrl · cui ne forte isrl̃ car
nalem emuleis · et testi
monijs phibet dicẽs · po
pulus quẽ ñ cognouit
seruiuit mihi · in auditu au
ris obediuit mihi · Sed au
diam̃ q̃d istẽ angls se
cũm dicat de illo · cui nec dñs
cõceptu tale indidit no
mẽ · aut nam q̃ hic erit
magnus · et filius altis
simi uocabit̃ · Si ñ mag
nus qui filius dei mere
bitur appellari · aut nõ
magnus · cui magni
tudinis nõ ẽ finis · Et
q̃s magnus aut sicut
dñs nr̃ · plane magnus
qui tam magnus q̃m
altissim̃ · q̃m ipe altis

simus · Nec enim altis
simi filius rapinã arbi
trabitur esse se equalẽ
altissimo · Ille merito
cogitasse arbitrãdus
est rapinam · qui cum
de nulla t̃ angelica for
ma finis finẽ extra suo
se conpans usurpauit
sibi quod filij altissimi
ꝓprium est · qui utiq̃
in forma dei adeo ñ fac
tus ꝫ genitus est · Al
tissimus enim pater q̃m
nus omnipotens sit nõ
potuit tamẽ nisi equa
lem con dẽ sibi creatu
ram · nisi inequalem
gignere filium · Fecit
itaq̃ angelum mag
nũ ꝫ ñ q̃ntus ipe ; et
ideo nec altissimũ · So
lum unigenitũ quẽ ñ
fecit ꝫ genuit omnipo

tens omnipotẽtem · al
tissimus altissimũ · eter
nus coeternũ · ipm per
omnia sibi comparan
nec rapinam estimat
nec iniuriam · Recte igi
tur hic erit magnus
qui filius altissimi uo
cabitur · Et quare hic
erit ꝫ nõ potens ẽ mag
nus · qui semper equa
liter magnus nõ habet
quo crescat · nec maior
post cõceptum fieri nus
sit q̃m ante · nisi sit nisi
fuit · An forte propterea
dicẽt erit quia q̃ magi
nus dñs erat · magnus
homo futurus sit · Be
ne q̃ hic erit magnus ·
¶ Magnus hõ magnus
doctor · magnus pphe
ta · Sic enim de deo dicit
in euãgelio · quia p

pheta magnus surrexit
in nobis ⁊ Et a minori q̄
dam pheta magnus i
tem̄ pheta nentimus
pmittitur ⁊ Ecce inquit
ueniet pheta magn̄
et ipe reñouabit cor tm
¶ Et tu quidē ouuigo par
uulum paries ⁊ pullū
nutries ⁊ pullum lacta
bis ⁊ uidens pullum
cogita magnum ⁊ Erit
enim magnus quia
magnificabit eum dns
in conspectu regū ⁊ ido ut
adorent eum reges ⁊ os
gentes seruiant ei ⁊ mag
nificet ḡ et anima tua
dnm ⁊ quia hic erit mag
nus et filius altissimi
uocabitur ⁊ Magnus
erit et magna faciet
tibi ⁊ q̄a potens est et
scm nome eius ⁊ Quod
est sanctus nome qm
qd filius altissimi uo
cabitur ⁊ Q magnificet
et a nobis parulus
magnus dns ⁊ qs ut
facet magnos trās ē
pullus ⁊ Parulus ar
natus ē nobis ⁊ filius
datus est ⁊ nobis inq̄
no sibi ⁊ qui utiq; ante
tempa multo nobilius
natus ex patre nasa
temporaliter no indi
gebat ex mre ⁊ No an
gelis quoq; qui cum
magnum hrent par
uulum no requirebat
¶ Nobis ergo natus no
bis et datus ⁊ qr nobis
necessarius ⁊ Jam de
nobis nato ⁊ dato fa
ciamus ad quid na
tus est et datus ⁊ Vta
mur et no in nram
utilitatem ⁊ De salua
tore salutem opemur ⁊
¶ Ecce pullus in medio
statuitur ⁊ O parulus
pullis desideratus ⁊ O
nie pullus ⁊ q malicia
no sapiencia ⁊ Studea
mus effici sicut parul
lus iste ⁊ Discamus ab
ipo quia mitis est ⁊ et
humilis corde ⁊ ne mag
nus videlicet dns sine
causa trās sit homo p
ulus ne gratis mortā
ns ⁊ nec inimicū amā
ficus ⁊ Discamus eius
humilitatē ⁊ imitem eius
mansuetudinē ⁊ amplec
tam dilectōm ⁊ cōmu
cemus passionib; ⁊ la
uemur in sanguine eius
ipm offeamus ppicia
cōm propcīs nris qm
ad hoc ipe natus est et
datus est nobis ⁊ ipm
oculis nris ⁊ ipm offea
mus et sins ⁊ q̄a pater
proprio filio no pepet
cit ⁊ q pro nobis tradi
dit illum ⁊ et ipe filius
semetipm exinanuit
formā serui accipies
ipe tradidit i mortē
aiam suam ⁊ cum
sceleratis reputatus
est ⁊ et ipe pcā multoz
portauit ⁊ pro tūlgres
soribus rogauit ut ñ
perirent ⁊ Non possunt
perire p quib; filius ro
gat ne pereant ⁊ p qui
bus filium pater tradi
dit i mortē ut uiuant ⁊
¶ Qualiter ergo abiq;
speranda ē uenia ⁊ qui
bus equalis est impie
tate miscdia ⁊ par tuo
luntate potestia ⁊ una

indeitate substãcia·inq̃
unus cum eis spūs scūs
nunt et regnat dūs per
omnia secula seculoꝝ
amen. ℣. Expliat ome
lia tertia. Incipit quarta.

Non est dubium qđ
quid in laudibus
matris pferimus ad
filium pertinere. Verū
tum cū filium honora
mus a gloria matris nō
recedimus. Nam si ma
ta salomonis filius sa
piens gloria est patris.
quid tomagis gl̄ osum
est matre ipius effica
sapientie. Sed quid
ego tempto teius lau
dibus. qui laudabi
lem p̄dicant pphete.
perhibet angelus;
narrat euangelista.
Non ergo laudo quia
nō audeo. Et tñ repli
co deuotius. qđ explic
cant per os euāgelis
te spūs scūs. ℣ Sedetur
namqꝫ et aiet. Et da
bit ei dominus sedem
dauid patris sui. ver
ba sunt angeli ad vir
ginem de pmisso filio
pmittentis qđ debeat
possidere regnū dauid.
¶ Quod de stirpe dauid
originem duxerit do
minus ihc. nemo du
bitat. ℣ Quero aūt q̃
modo dederit ei dūs se
dem dauid patris sui.
cum ipe in ierlm nō
regnauit quin imo tur
bis eum nolentibus
cōstituere regem nō
acquieuit. Et ante
faciem pylati protes
tatis sit. regnum me
um nō est de hoc mun
do. ℣ Deniqꝫ quid mag
num promittitur ei
qui sedet sup cherubȳ
quē propheta vidit
sedentem super soliū
excelsum. et eleuatū
sedere super sedem da
uid patris sui. Sed no
uimus quādam aliā
ierusalem ab ea que
nūc est in qua regna
uit dauid significatā
multo ista nobiliorē
multo diuiorem. Hāc
igitur puto hic fuisse
designatam. illo mo
licet usu loquēdi quo
sepe reperis in scripturis
significans poni pro
significato. ℣ Nunc da
ne dedit ei dūs sedem
dauid patris sui. qñdo
constitutus est rex
abeo super syon mon
tem sanctum eius.
¶ Sed hic propheta de
quo regno dicent ex
plenius apertum esse vi
detur. in ed qđ nō in
syon posuisset. Et sup
syon. ℣ Nam idō for
tassis dictum ē super.
quia in syon quidem
regnauit dauid. sup
syon nō regnū est illi
us de quo dictum est
ad dauid. ℣ De fructu
uentris tui ponā sup
sedem tuam. de quo et
dictum est per alium
pphetam. ℣ Sup soliū
dauid et super regnū
eius sedebit. ℣ Ides qꝫ
ubiqꝫ repies super.
¶ Super syon. super se
dem super solium. su
per regnum. ℣ Dabit

ergo et dominus ds̄ sedem dauid pr̄is sin· nō typicam ꝫ uerā· non temporalem ꝫ etinā· nō terrenā ꝫ celestē·
¶ Que idcirco ut iam dictum memoratur fuisse dauid· quia hec in qua temporaliter sedit· eterne illius gerebat ymaginē· ¶ Et regnabit in domo iacob in etinū· et regni eius nō erit finis· Hic quoq; si domū iacob temporalem accipim· quōdo in illa que eterna nō est in eternum regnaturus est· ¶ Que renda est ergo domus iacob eterna· in qua regnet in eternū· cui regni nō erit finis·
¶ Annō demiq; ex alpe rans domus iacob impie abnegauit enim· et insipienter respuit ante faciem pylati qūdo phibente regem nr̄m cruciffigam· uno ore respondendo clamauit· non habemus regem nisi cesarem· ¶ Require itaq; aplm̄ et discernet tibi enim qui in occulto ut deus est a billo qui manifesto· et que in spiritu circūcisio a bea que in carne fit· et ispecialem israhel a carnali· et filios fidei a ysrahe a filijs carnis·
¶ Non enī in quit omēs qui ex israh hij sunt israhelite· neq; qui semen abrahe hij filij· sedq; ꝫ et dic· Sunt

liter nō omnes qui ex iacob hij reputādi sūt in domo iacob· ¶ Iacob quippe ipe est qui israh·
¶ Soli igitur qui in fide iacob p̄fecti inuenīē di sunt reputandi in domo iacob· ul' potius ipos nobis fore specialem et eterna dom̄i iacob· in qua regnab' dominus ihc̄ in etinū·
¶ Quis ex nobis ē qui iuxta interptacōnem nomis iacob supplantet dyabolum de corde suo· lucteturq; cū inimicis et cōcupiscēcijs suis· ut nō regnet pecā in suo mortali corpore· ꝫ regnet in eo ihc̄ et nūc quidē per graciā· et in eternum p gl̄iam·
¶ Beati in quibus ihc̄ regnabit in eternum· qua et ipi cū eo regnabunt· et regnū huius nō erit finis· ¶ O quā gloriosum est regnū illud in quo reges cō gregati sunt· connetierunt in unum ad laudandū· sc̄licet et gl̄ificandum eum q; sup omēs est rex regnū et dns dominancium· ¶ De cuius pulcritudine sima cōtemplacōe fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorū·
¶ O si et mei peccatis meminerit ihc̄ in bñplacito populi sui cum uenerit in regnū suum·
¶ O si me in illa die q̄ traditurus est regnū deo et p̄ri uisitare dignabitur adunidendū

salicet in bonitate electo-
rum suorum ad letandum
in leticia gentis sue. ut
laudetur etiam ame
cum hereditate sua. Ve
ni interim dñe ihesu
aufer scandala de reg
no tuo qđ est de anima
mea. ut regnes tu qui
debes in ea. Venit enim
anarcia. et uendica
uit inme sibi sedem.
iactancia capit domi
nari michi. superbia
vult michi esse lex. lu
xuria dicat ego regna
bo. ambicio. detractio.
mundia et uiacundia
certant inme ipo de me
ipo cuius ego potissi
mum esse videar. Ego
autem quantum valeo re
sisto. remitto quantum
valeo. dnm meum ihe
sum reclamo. Ipso me
defendo. qua ipsius esse
me uere agnosco. ipsum
in deum. ipsum in domi
num teneo et dico. Sso
habeo regem nisi ihm.
Veni ergo domine dis
perge illos. mittute tua
et regnabis in me. qua
tu es ipse rex meus et dns
meus qui mandas sa
lutes iacob. Dixit au
tem maria ad angelum.
Quomodo fiet istud
quia virum non cognos
co. Primo quidem pru
denter tacuit cum adhuc
dubia cogitabat qua
lis esset ista salutacio.
malens nimium hum
ter non respondere quam
temere loqui qđ nesa
ret. Jam uero confor
tata est. et bene pme
ditata angelo quidem
foris loquente. et deo
intus persuadente. erat
enim dominus cum illa
dicente angelo dns
tecum. ita ergo confir
mata fide. scilicet depel
lente timore. Letitia
uerecundiam dixit ad
angelum. Quo fiet
istud quoniam virum
non cognosco. Non du
bitat de facto. sed mo
dum requirit et ordi
nem. Hec cum queret
an fiet istud et quomodo.
Quasi dicat. Cum sa
at dominus meus tes
tis conscientie mee.
votum esse ancille
sue. non cognoscere
virum. qua lege quo
ordine placebit ei ut
faciat istud. Si opor
tuerit me frangere vo
tum ut pariam talem
filium. et gaudeo de fi
lio. et doleo de proposito.
Fiat tamen voluntas
eius. Si vero virgo
concipiam virgo et pa
riam. et utique si pla
cuerit ei impossibile non
erit. tunc sto vere qa
respexit humilitatem
ancille sue. Quomo
fiet qua virum non
cognosco. Et respon
dens angelus dixit ei.
Spiritus sanctus super
veniet in te. et virtus
altissimi obumbrabit
tibi. Superuus dicta
est gracia plena. et
nunc quomodo dicatur
spiritus sanctus super
veniet in te. et virtus
altissimi obumbra

bit tibi. ¶ Numquid po
tuit repleri gra et nec
dum habere spiritum
sanctum cum ipse sit
dator gratiarum. ¶ Si at
iam spiritus scis in
ea erat. quomodo ad
huc tamq̃ nouiter
superuenturus repro
mittitur. ¶ An forte id̃
no dixit simpliciter
ueniet inte. sed addi
dit super. quia et plus
quidem in ea fluit per
multam graciam. &
nisi supuenire nisi ca
tur. propter hmõdan cõ
ris gratie plenitudi
nem. quam effusur
est super illam. Ut nõ
cum plena iam sit. il
lud amplius q̃ modo
capere potent. ¶ Si at
plus aliquid potest

quomodo et ante plena
fuisse intelligenda ẽ.
¶ An prior quidem gra
cius tantum repleue
rat mentem. sequis
ueto etiam uentrem
perfundere debet. qua
tinus scilicet plenitu
do diuinitatis que an
te in illa sicut et multi
tis sanctoꝝ spiritualiter habitabat. etiam
sicut in nullo sanctorum
corporaliter in ipsa hu
manitate incipiat. Aut ita
q; ¶ Spiritus sanctus
superueniet inte. et
uirtus altissimi obũ
brabit tibi. ¶ Quid est
et uirtus altissimi ob
umbrabit tibi. ¶ Qui
potest capere capiat.
¶ Quis enim excepta
si forte illa que hec

sola mse felicissime con
meruit experiri intellec
tu capere. ratione discer
nere possit. qualiter spiri
tus ille inaccessibilis.
uirgineis sese uisceri
bus infudent. et ut il
la quod in accessibile ẽ
accedere ad se ferre po
tuisset. de portiuncula
eiusdem corporis. cui
se animate contempo
rauit. reliquie masse
umbraculum fecit. Et
forte propter hoc ma
xime dictum ẽ obum
brabit tibi. quia tes
timonium in sacrame
to erat. et quod sola p
se diuinitas in sola. et
cũ sola uirgine opari
soli datum est nosse.
cui soli datum est ex
periri. ¶ Dicatur ergo.

¶ Spiritus sanctus super
ueniet inte. qui utiq;
sua potencia fecundã
bit te. ¶ Et uirtus altis
simi obumbrabit tibi.
hoc est illum modum
quod de spiritu sco con
cipies dei uirtus et dei
sapiencia. xpus sic in
suo secretissimo consi
lio obumbrando cõte
get et occultabit. qua
tinus si tantum sibi no
tus habeatur et tibi.
¶ Ac si angelus resp̃
deat ad uirginem. Quo
ame requiris qd inte
mox experiris. ¶ Sacer
sacer. et feliciter sacer
sed doctore illo quo et
auctore. ¶ Ego autem
missus sum nũciare
uirginalem concep
tum nõ creare. ¶ Nec

potest dicere nisi a dño
te. nec potest a dispa nisi
a filio sapiente. ¶ Deoqz et
quod nascetur exte scñ
nocabitur filius dī. Qđ
est dicere. Qm̄ nō de ho
mine ꝫ de spiritu scō;
con apies aūtē ītuitem
altissimi. hoc est filium
dei. ideoqz et quod nas
cetur exte scñ nocabit
filius dei. idest nō solū
qui de sinu pris inuter
tuum veniens obum
bret tibi. sed etiam
id quod de tua substan
cia a sociabit sibi. ex hoc
iam nocabitur filius
dei. qsi ad modum is
qui a patre est ante se
cula genitus. tunc qz
ammodo reputabitur
filius. Sic aūt ī quod
natum est ex ipō erit
tus. ¶ quod exte erit
sus. ut tamē non sint
duo filij ꝫ unus. Et li
cet aliud quidem exte
aliud ex illo sit. iam
tamē nō aliusqz sius.
ꝫ unus utriusqz filius
erit. ¶ Deoqz et qđ nasce
tur exte scñ nocabitur
filius dī. Attende q̄ lo
quia reuerenter dixit
qđ nascetur exte scñ.
Vt quid enim tam sim
pliciter scñ et absqz
additamēto. Credo q
nō habuit quid ꝑpre
digne ue nominaret
illud eximium. illud
magnificum illud re
uerendum. qđ de pu
rissima uirginis car
ne cū sua anima uni
co patris erat unien
dum. Si diceret scā
carō uł scīs homo. uł
scīs infans. quidquid
tale poneret. parum si
bi dixisse uideretur. Po
suit ergo indefinite fac
tum. quia quidquid il
lud sit quod uirgo ge
nuit. scñ procul dubio
ac singulariter sunt fac
tum. et per spīm̄s sc̄i
ficacōm. et per ūbi as
sumptōm. ¶ Et adiecit
angelus. Et ecce elyz
abeth cognata tua.
et ipa concepit filium
in senectute sua. Quod
sunt necesse etiam hui
sterilis uirgini nūcia
ri cōceptum. Numquid
forte dubiam adhuc ī
credulam oraculo.
rem cęlo uoluit con
firmare miraculo. ab
sit. Legimus zachariē
incredulitatem ab hoc
ipō angelo castigatā.
¶ Mariam aūt in aliq̄
reprehensam ñ legim̄.
q̄n pocius fidem ipius
elyzabeth ꝓphetantē
laudatam agnouim̄.
¶ Beata que credidisti
inquit. quoniam ꝑfi
cientur inte que dicta
sunt tibi a dño. ¶ Deqz ideo
sterilis cognate cōcep
tus uirgini nunciatur.
ut dum miraculi mi
raculo additur. gaudi
um gaudio cumulet.
¶ Porro necesse erat non
modico letitie ī amois
ꝑueniente inflamari
incendio. que filium
paterne dilectionis cum
gaudio sancti spīm̄s
more fieret cōceptura
¶ Neqz enim nisi in de

uotissimo atq; ul' hylarissimo corde·tanta se capere poterat dulcedinis atq; alacritatis affluencia·ul' ideo concep tus elyzabeth nuncia tur marie·quia pfecto decebat ut ubiq; mox diuulgandum ubiq; fieret prius unde per angelum qua audiret ab homine·ne mater ihesu deliceret dei a filio subtraheretur amota· si eorum que in terris tam prue gererentur remansisset ignara·ut ideo prius elyzabeth conceptus marie nunciatus e·ut dum nunc saluatoris nunc precursoris edoceretur aduentus·rerum tempus et ordinem tenens·

ipa postmodum melius scriptoribus ac predicatoribus euangelij referret ueritatem·que plene de omnibus a principio celitus fuerant instructa mysterijs·Vel ideo adhuc nunciatur marie conceptus elyzabeth·ut audiens cognatam uetulam et grauidam cogitet iuuencula de obsequio· Quoz illa properante admittendum·parulo prophete locus et occasio detur·quo minoz adhuc diuino officij ualeat exhibere primicias·Et dum ad se inuicem concurrunt matrum infancieq; ab alterutro excitata deuocio mirabilius fi

at miraculum de miraculis·Vide ait ne hec tam magnifica que ab angelo audis pnuncia ta·abiecto speres perficienda·A quo ergo si queris ipm angelum audiqua no erit inquit impossibile apud dm omne uerbum·Et quia dicet·Hec que ego tam fideliter promitto no de mea ex dei illius q me misit iuuente presumo· qua no erit impossibile apud dm omne uerbum·Quale em illud uerbum impossibile potent esse·qui omnia fecit mundo·Monet me et hoc mihi angelus qd significater ait qa no erit impossibile apud dm omne fm·

ex omne uerbum·An idcirco posuit omne uerbum· quia quam facile possunt homines loqui qd uolunt·etiam qd nulla tenus possunt facere tam facile pmo inconpabiliter facilius natura fert ds opere implere· quodcunq; illi uolent uerbo exprimere·Dicam apertius·Si hominibus tam facile esset facere quam dicere qd uolunt· et ipis quoq; no esset impossibile omne uerbum· Nunc ait qm multis et uerus est sermo multum interesse inter loqui et facere·ex apud homines no apud dm· Ibi deo quia idem est facere qd loqui·idem loqui qd uelle·melito ni erit

impossibile omne ūbū·
verbi gracia ¶ Potuerūt
prendere et predicere
prophete uirginem nō
sterilem conceptura
ac parturam ¶ Sed nūquid facere ut concipe
rent nō parerent ¶ Deus
aūt qui eis posse dedit
prendere quam facile
potuit hīc quod uolu
it per illos predicē tam
facile potuit nunc qñ
uolunt per sēpsum q̄
promisit implere ¶ Siqm
dem apud deum nec
ūbum dissidet ab ipsa
cione qua uerbas est·
nec factum aūbo qā
nutus est· nec modus
a facto qua sapiēcī
est· ac per hoc non est
impossibile apud deū
omne ūbum ¶ Audisti
uirgo factum audisti et
modum· utrumq; mirū·
utrumq; iocundum ¶ Jo
cundare filia syon: et exul
ta satis filia ierusalē·
et quoniam auditum tuo
datum est gaudium et
letica· audiamus et nos
ate responsum letice·
quod desideramus ut exā
ultent ossa humilia
ta ¶ Audisti inquā fīm
et credidisti· crede et de
modo qd audisti ¶ Audis
ti qua concipies et pa
ries filium· audisti qd
nō per hominē sed per
spiritū sanctū· exspectat
angelus responsum·
tempus est enim ut re
ūertatur ad eum qui mi
sit eum ¶ Expectamus
et nos odnā ūbum mi
seracōnis qs miserabi
liter ꝑmit sentencia
dampnacōnis· et ecce
offertur tibi precium
nre salutis· statim libe
ramur si consentis ¶ In
sempitno dei ūbo facti
sumus omnes· et ecce
morimur· in uno breui
responso sumus refla
endi ut aduitam reno
cemur· ¶ Hoc supplicat a
te opia uirgo flebilis
adam cum misera sobole
sua exul de paradyso· hoc
abraham hoc dauid hoc
ceteri flagitant pphete·
sancti patres scilicet tu·
qui et ipi habitant in um
bra mortis· hoc totus
mundus tuus genibus
puolutus exspectat· nec
immerito qñdo ex ore
tuo pendet consolacō
infirmoz· redempcio
captiuoz· liberacio dāp
natoz· salus denicz u
niuersorum filioz adam
totius generis tui ¶ Da
uirgo responsum festi
nanter· o dna responde
de uerbum· quod tua
quod infert· quod te
spectant et superi· ipe
quoq; omnium rex
et dominus qñtum eo
cupiunt decorem tuū·
tantum desiderat et
responsionis assensū·
in cuius numinum propo
suit salnare mundum·
¶ Et cū placuisti in silen
cio iam magis place
bis ex ūbo· cum ipe tibi
clamet ecclo· ¶ O pulchꝝ
inter mulieres fac me
audire uocem tuam·
si ergo tu eum facias·
ipe te faciet uidere sa

lutem nrām ¶ Nunqd nō
est hoc quod querebas
quod gemebas · qd die
bus ac noctibz orando
suspirabas ¶ Quid igit
¶ Tu es an alium exper
tamus cui hoc promissū
est ? Immo tu ipā non
alia ¶ Tu in qm illa p
missa illa promissa illa
exspectata · illa desidera
ta & qua pater tuus
Iacob iam morti appro
pians unam sperabat
etiam · cum dicebat ·
expectabo salutare tu
um dne ¶ Inqua demqz
et per qm ds ipe rege nr
ante secula disposuit
operari salutem in me
dio terre ¶ Quid ab alia
speras quod tibi offer
tur ? Quid per aliam
expectas qd ptē mox
exhibebitur dum modo
pbeas assensum ¶ Res
pondeas uerbum ? Res
ponde itaqz actus an
gelo · immo per ange
lum dño ¶ Responde
ibum et suscipe ibū ·
Profer tuum & suscipe
diuinum ¶ Emitte tua
sitorium · & amplectere
sempiternum ¶ Quid
tardas quid trepidas ?
¶ Confitere et suscipe re
de ¶ Sumat humilitas au
daciam · uerecundia fi
duciam · nullatenus
conuenit nisi uirginal
simplicitas obliuiscat
prudentia in hac sola
re ne timeat prudens
uirgo psumptiom · qa
et si grata in silencio
uerecundia · magis ta
men nisi in ubo pieta
necessaria · Aperi uirgo
beata cor fidei · labia cō
fessiom · uiscera creato
ri & ecce desideratus cūc
tis gentibz foris pul
sat ad ostium ¶ Ni te
morante transient · et
rursus incipias dolens
querere quē dilexit aī
ma tua ¶ Surge curre
aperi ¶ Surge per fidem ·
curre per deuocionem ·
aperi per confessionē ·
Ecce inquit ancilla do
mini ¶ Semper solet ee
gie diuine familiaris
uirtus humilitatis · Ds
enī superbis resistit · hū
libus aūt dat grām ·
humilitas ergo respondet ·
ut sedes gie preparet ·
Ecce inquit ancilla do
mini ¶ Que est hec tam
sublimis humilitas · que
cedere nō nouit honori
bus · insolescere gloria
nescit · ¶ Mater dei eligi
tur et ancillam se no
minat ¶ Non mediocris
uerera humilitatis in
signe · nec oblata tan
ta gloria obliuisci hu
militate · Nō magnum
esse humilem in abiec
cōne magna proclius
et rara uirtus humilitas
honorata ¶ Si me mise
rum hominacōne mea
decepta simulacōnibz
ad aliqē ul mediocre
honorem puexit etiā
deo nutu forsitan hoc ppē
nea ul ppter subditoz
pcta pmittēte · nōne
statim oblitus quid
fuerī · talem me puto
qualis ab hominibz qui
cor nō habent putamus

sim. Credo fame consa
enciam nō attendo·et
reputās nō honorē tur
tuibz ꝫ ūtutes honori
eo sanctiorē quo supi
orem me estimo·vide
as plerosqz in ecclesia·
de ignobilibz nobiles·
de paupibz diuites fac
tos·subito intumescē-
pstine oblimsa abiec
cōnis genus quoqz su
um erubescere timos
dedignan tes·Ji
deas et hoīnes pecu
niosos ad honores qsqz
ecclia sticos peruolare·
moxqz applaudere sci
tatem·nesciunt dūta
xat mutacōne ñ me
ritum·et dignos se esti
mare dignitate·adqꝫ
ambiendo puenerūt·
qdqz si andeo dicē ad
epti sūt nūmis attribu
ere meritis. Obmitto
aūt de hijs qs excecat
ambitio·et honor ipse
supbiendi eis materia
est. Ez video qz magis
doleo post spretam se
culi pompam in illos
i scola humilitatis superbiam magis addiscere·
ac sbalis mitis humilisqz
magri gimus insolesce·et impacientes am
plus fieri in claustro
qm fuissēt in sclo·qdqz
magis pūsum est·plerigz i domo di ñ patiūtur hēri cōtemptim·q
in sua nō ñ in contēptibiles esse potuerūt·
ut qua videlicet ubi
a pluribz honōes appetuntur·ipsi locī hiē
ñ meruerūt·saltim
ibi honorabiles videant·
ubi ab hoīnibz honores cōtempnūtur·video
et alios quod tō sine do
lore uidere debet post aggressam xpi miliciam
rursus sēcularibz implicari negocijs·rursus ī
rem supditarijs ī mergi·cū magna cura ergē mutos et negligere
moxes·sub pretextu quoqz
cōmunis utilitatis ūba
uendere duutibz et matronis salutacōnes·sed
et cont sūm imperatoris edictum cōcupiscē aliena·et
sua cū lite repetē·ñ audientes aplm ex imperio
regis tubicinante·hoc
ipm mqmd delictum
est mnobis qd causas
habetis. Quare ñ magis fraudē patimini?
Ita mundum sibi et se
mundo crucifixerūt·et
qui antea nix insino u
co ul' opido cognuti fue
runt·modo carnē ītes
punctas et curas fre
quētantes regū·noti
cias et pūcipū familia
ritates assecutu sūt. Qd
de ipo hītu dicā·inquo
iam ñ calor ꝫ color te
quuntur·magisqz cul
tu nesciū qm ūtutū
ī silitur? Pudet dicere
nūciatur in suo studio
mulierde·qm amona
chis pcm affectatur ī
uestibz ñ necessitas·
n' saltī forma religio
nis refecta in hītu or
nari ñ armari appe
tīt milites ẋ·qui dū
ꝑare se ad plium et
ytra aereas pates

ptendē pauptatis ī signe debuerāt·qđ utiq; adūsarij ualdè formidant·ī mollitie uestīm tox pacis pocius pfēntes ĩdiciū ultro sē hostilis sine sanguine tradūt ī ermes·Hec alīa de hec omīa contingūt ñ qđ illam qua serūm deseruim' deseētes humilitatē dī perhoc cogimur ī cepta dēmo stratiōi studia seculariū·canes efficiāmur reūtentes aduomitum audiam' itaq; qđq; tales sum' qđ illa respōdeāt que dei mīr eligebāt·hūilitatē ñ oblīuiscebatur·Cacē' anc alla fiat m̄ sc̄dm ūbū tuū·Fiat ē desiderij signū·ñ dubitacōis ĩdiciū·Et per hoc q̄ dicat fiat m̄ sem dī ūbū tuū·magis ī tellige da ē affectū exp̄mie desideātis q̄m effectū reūtere more dubitātis

Q̄m q̄ nil obstat ī telligi fiat esse ūbū oōnis·ideō quippe orat ñ q̄ accepit et sperat·Quid aūt ase dīs reūti etiam q̄ pollicet·Et rō forte multa ī dare disposūt pius pollicet·ut exp̄missione deuotiō exerceāt·Sicq; ḡtis q̄ datur' ēat deuotiō pmeatur·Sic pius dīs ī quit oīs hoīes saluos fieri mitā nobis ector quet a nob' dīs nos p̄cipit tribuēdo q̄ tribuit ḡtis agis ne ḡtis tribuat·Hoc utiq; prudēs ego ī cellexit·q̄m puersena se ḡtuite mundi pmissionis·ūbum mittit ihc oōnis·Fiat ī gens m̄ sc̄dm ūbū tuū·Fiat m̄ de ūlo sc̄dm ūbū tuū·Verbum q̄ ēat impio apio apud deū·fiat cauo de carne mea sc̄dm ūbum tuū·Fiat obscuro m̄ ūbum ñ platum q̄ tūseat·Et cōceptum ut maneat·carne indelicet indutū ñ aere·Fiat in ñ tūn audibile auribus·Et uisibile oculis palpabile manibus·gestabile humis·Nec fiat in ūbū scriptum ī mutū·Et carnatū ī mutū·hoc ē ñ mutas figuris mortuis ī pellibus exaratū·Et forma hūana mea castus uisabus uitiat' impressum·ī hoc ñ mortui calamu depictōe Et spūs sīt operacōne·Et ut delicet m̄ fiat m̄ q̄ nemini aīe me frīm est·nemini post me faciendū est·

Postro mltiphariē multisq; modis olim locut' est ds pribus ī pphis·ī aliis q̄dē in aure aliis ī orealiis etiā ī manu frīm ē ūbū do meōrat·m aūt oro ut et ī uō fiat nr̄e ūbū tuū·Solo ut fiat m̄ aut declamacōie pdicatū at figūaliē significatū·aut ymaginatoie spūmatū·Et silenē ī spiratū·psonaliē ī carnatū·corpaliē ī uisceatū·Verbū ds̄ si se ñ poteat fieri nec indigebat·dignetur ī me·dignet ī m fieri sedm ūbū tuū·Fiat q̄dē gnaliē oī mūdo·Et spūaliē fiat m̄ sc̄dm ūbum

tuū. Lectōm euāngelicam
exposiū sicē potui. ñ igno
ro q̄ ñ oībus placebit.
& scio me ob hanc rem
mlīor̄ forte ɔ̄dignacōi
obnoxiū. Et aut indica
bor̄ simplicū. aut p̄sūp
tor. q̄ indelicet post pa
tres q̄ hūc ipm locum
plenissime exposuer̄.
rursus in eodem nouū
expositor̄ ausus fuer̄
manū mittere. Sz sicd
dictū est post patres q̄
nō sit cōtra. nec p̄ibz
arbitror. n̄ aliquā dis
plicere debere. Vbi aūt
dixi qđ ap̄ibus accepi
dum sic absit typus p̄
simplacōms. ut n̄ desit
fructus deuocōnis pa
cienter audiam desi
perfluitate causantes
Nouerint tamē qm
me tam q̄sā de ociosa
et nō necessaria expla
nacōne suggillant. n̄
tam intendisse expo
nere euangeliū q̄m
de euangelio sumere
quod loqm delectabat.
Si uero peccauī quod
propriam magis ex
hoc excaluerim deuo
cionem quam cōmu
nem quesierim utili
tatem. potens est pia
virgo apud suum mi
sericordem filium hoc
meum excusare pec
catum. an hoc meum
qualecumq̄ opusculū
deuotissime dest
inau. Explicat expo
sicio bernhardi darenal
lensis abbatis super
euangelium. Missus
est angls gabriel. &c.

Sapiens diuinum admiracōis an
xietate suspensus. Mulierē fortē
quis inueniat p̄cunctās. muliebris siquidē
condicō. tum qua fragilis. tum sa mo
tuū & instabilitatis. ut frequētemus nāe
tatu subiecta. qua fulgeat̄ fortitudine
merito p̄scrutatur. ob hoc ergo mee
sidēacōms archana diligent̄ plustrans
disserendo hinc mōe mulierem fortē
tudine nimia et decore nesitam in
uenem. Ipsa namq̄ de magnifica ger
minis p̄gressa p̄sapia. sole amicta
in medio nebule cōsurgēs. q̄ amoena
claritate eximia. hūitacōms nīe tene
bras illustrauit. dum nata de ducū
& erarue gnoso sanguīe. tradita
nuptuū ducis polonie. virtutum in
haire clarui. & velut lucifer i medio
firmamēti radioz diffundēs fulgūa.
laudabili uita & cōuersacōe choruscan
vndiq̄. ad sūme lucis cognicōm et
amorem p̄ amplius x̄picolas alios
p̄trahendo. ubo piter & exemplo.
Ipa est siquidē Hedwigis p̄clarissi
mū dei decus. in quo sue fidei firmita
tem x̄pus cōclusit & suauitatis sue
expressit gr̄am. q̄m ipa nelut dei
organū. in alios demū hūmdanter
effluxit. Ecce qualis & q̄nta hec fuit
mutuibz & meritoz studijs. que nūc
gaudia p̄clarissima studiose p̄quirēs.
in agro absconditā. hoc est cōp̄m tan
dem inuenit. diuq̄ inuentū. am
plexata tenuit. nec dimisit illum. do
nec cōsperla roze dulcedinis. tota
resolueret̄ in deuocōnis lacrimas &
in sepabilē suo q̄reret̄ dilco. Vt
audiui & legi. hec mulier fortissima. Ī
petra fidei solidata. robur sue firmi
tatis exp̄sit. dñi solo deo vnice studuit. & ipa
sui cura prius euulsa. cor suū finaliter in
x̄po. a sidne & temptacōm mūdi libes & que
sibi mūdi mūdo relinquēs. nec minus p
fonaz misc̄abilū curam gessit. quin eis
pietatis debite affuret misc̄a & solacōis
largiret solacia. ipaz misc̄e cōpassiua &
sic utriusq̄ typum gessit mēris. Quare
indelicz atq̄ marche. O excellentissimū
di speculū. inquo diuina clemencia tam
excellēs suam & signauit & imaginem.
ut te femīnā que nobile sz mēte deuo
tam & corde depressimā. tantis gr̄arum
progatiuis priuilegialibz insigniret. Do
cuit namq̄ dei potencia. ut qua nobili
tate. ut qm nobilitate gr̄is decoraueat.
eadā tot uirtutū insignijs adornaret. O bone
ihū ista famula tua nobilis & deuota. nūq̄
no flagrat̄ caritatis incendio. tam addū
qm ad proximū. cui tam se indenocōis ar
doz. iam iam impietatis p̄xim exercitum
crebris studijs inutili effudit. que causa
alia q̄m tuaz gr̄az indefigens munus.
qui deuncēs defonte pietatis piissimo
cor eius p̄fundat & beat multa beatu
rue etiam. q̄ eo plus & hec ebriatur
diuno flumīe hic in via. tanto plus si
tit x̄pi amore. nec cessat sitire. q̄nq̄
nusionis dulcie fontalis nectare inpā
tria sacie. Ipa utiq̄ iam resoluta ac
pene ea fonte suauitatis etne redire
hauriens p̄libito spūs sa dulcedine.
q̄ tot miraculoz ututibz ch̄ensciauit
mēris. p̄mata iam etutatis brauio.
q̄ m labore suoz studio. castigacōne
& studijs iuuenū multipliū acquisiuit.
Et si tot & tantis fructuosis sermo
nis placuit alacrino & mitoz suoz
tam p̄clarus insignis exgenitrix est

ram mgelestib; coronata que nobis sue exp
tos qm ꝑ illius pvotionem que nra ⁊ fre
rie est patrona ⁊ domina nuogenis deuo
cone hmili ⁊ munctis ngatalis firmus eius
auxilium fiducia expectemus [illegible] mgat hi
tem nos pncipe clarissima [illegible]
gnoso sanguine traxisse origine ⁊ [illegible]
bium qh ꝑago tam sanguis exim sue
nobilitatis more ꝓcedens ꝙpositos filia
saltem in parte ih vos samone ⁊ titulus,
insigna ꝛeruauit vos quoq illius mer
ti ꝙ nitentium ꝓmia mmisit [illegible]
vos urgentib; tanto effectus ꝓfice
ciant; quo eam tanto cognitam p
uram dominam ⁊ patronam ampliorib
teneatis ctus ⁊ veneratm studijs ser
tum Quocirca ego semper [illegible]
communi patrone ymaginem [illegible]
wigis obitu in mueno eius [illegible]
anno & die vir mistero [illegible]
lieet plurimu devotas vene[illegible]one col
nis sibi digna cōstructis capellis mag
nificatis oratoriis mhonē [illegible]
ficatis fabricis multiplicatis mstris
libris ⁊ ornatu ecclastico dotatis
tenoris in magno devocois ⁊ [illegible]
tis feruore celebratis eius
deiore collitencia [illegible]
ng [illegible]dit ꝙ procuraſtis [illegible]
ortunas ꝓfatu ꝙ totam [illegible]
nue dyocesim solleimpnis celebrac
nig ipa tantar vbertatū [illegible]
nar laudis ignara vite salutis ꝓfici
tatis obtusa potest qh nobis sibi
dine ꝛeribuat intessione sue fide
li apud dnm nobis quoq ꝓmia mere
obtineat vtilia hominis tuissimam
sospitate nec nos deficiant in [illegible]
tu qnq hostilitas ul' aduersitas mr
bacio & si adtemptus ista [illegible] ob
mane mmū nō tame ita sint gr
balacoma nos tantus obtolit turbi
nis qn [illegible] finem presidio pass
mino feliciter ꝛeferingis [illegible]
[illegible] ꝓpius munitis [illegible]
[illegible] ne est [illegible] mu

fideli studio ⁊ spes nra ut estimo cōsis
tat pcipue ꝛeo qui pcipuos fideles et
actus eam dirigit mstalium. Iste ⁊ vos
dignetur dirigere ⁊ cuncta vobis sa
lubria ꝓcurare. ut de die in diem
ꝓficatis fructuosius ⁊ arridē tibi
vobis cictis ꝓsperitatib; tam spi
alib; qm temporalib; post hui⁹ vite
curriculum cum beata hedwigi m
scāe consorcio eterni consequmi ꝓmi
patum. .

Hanc epistolam cōpilauit dominus
Nycolaus de Osten[illegible] pthonotarius
Reuerendi in xpo patris dñi Dñi
Thome Wratislauiensis [illegible] et translimit. eam Dñi
dicti Ludwico Breslen.

Dieses Werk erschien in zwei Bänden.
Der erste Band enthält das Faksimile des Codex.
Nach den Offsetfilmen der Firma E. Lienhard + Soho, Photolithographisches Atelier, Zürich,
gedruckt von der Graphischen Kunstdruckerei August Raabe GmbH, Berlin.
Der zweite Band enthält die Texte und Kommentare.
Satz und Druck Brüder Hartmann, Klischees Meisenbach Riffarth & Co – Bruns & Stauff GmbH,
Einbandarbeiten Schöneberger Buchbinderei Stiller & Co, alle in Berlin.
Das Werk wurde in einer einmaligen Auflage von 850 Exemplaren gedruckt
und von 1 bis 850 numeriert.
Die Exemplare 651 bis 850 sind nicht für den Handel bestimmt.
Dieses Exemplar trägt die Nummer

~~755~~

Copyright © 1972 Gebr. Mann Verlag Berlin · Printed in Germany
ISBN 3-7861-5013-3